

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

10/2021. (IV. 7.) AB határozat	a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 298. § (2) bekezdés a) pontja alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről	921
11/2021. (IV. 7.) AB határozat	az anyakönyvi eljárásról szóló 2010. évi I. törvény 101/A. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről.....	934
13/2021. (IV. 14.) AB határozat	a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény 21. § (4) és (6) bekezdése egyes szövegrészei alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről	949
12/2021. (IV. 14.) AB határozat	a Kúria Pfv.I.20.963/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz elutasításáról	968
3135/2021. (IV. 22.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	978
3136/2021. (IV. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	985
3137/2021. (IV. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	988
3138/2021. (IV. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	991
3139/2021. (IV. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	995
3140/2021. (IV. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	998
3141/2021. (IV. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1001
3142/2021. (IV. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1005
3143/2021. (IV. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1009
3144/2021. (IV. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1013
3145/2021. (IV. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1022
3146/2021. (IV. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1025
3147/2021. (IV. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1030
3148/2021. (IV. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1034
3149/2021. (IV. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1037
3150/2021. (IV. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1040
3151/2021. (IV. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1043
3152/2021. (IV. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1047

3153/2021. (IV. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1049
3154/2021. (IV. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1054
3155/2021. (IV. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1057
3156/2021. (IV. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1061
3157/2021. (IV. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1065
3158/2021. (IV. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1068
3159/2021. (IV. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1071
3160/2021. (IV. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1074
3161/2021. (IV. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1078
3162/2021. (IV. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1085
3163/2021. (IV. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1091
3164/2021. (IV. 22.) AB végzés	határozat hivatalból történő kiegészítéséről	1098
1003/2021. (IV. 7.) AB Tű. határozat	az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló 1001/2013. (II. 27.) AB Tű. határozat módosításáról	1099

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 10/2021. (IV. 7.) AB HATÁROZATA

a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 298. § (2) bekezdés a) pontja alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály Alaptörvénnyel való összhangjának utólagos vizsgálata tárgyában – *dr. Czine Ágnes* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 298. § (2) bekezdés a) pontja alaptörvény-ellenes, ezért azt 2021. szeptember 30. napjával megsemmisíti.

2. Az Alkotmánybíróság a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 132. § (3a) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány tárgyában az eljárást megszünteti.

Az Alkotmánybíróság e határozatát a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az alapvető jogok biztosa az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 24. § (2) bekezdése alapján benyújtott indítványában a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) 132. § (3a) bekezdése és a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 298. § (2) bekezdés a) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kezdeményezte az Alkotmánybíróságnál.
- [2] 2. Az alapvető jogok biztosa indítványában és annak kiegészítésében arra hivatkozott, hogy a régi Be. és a Be. támadott rendelkezése az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt a jogállamiság elvének, valamint az Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdésében garantált személyi szabadsághoz való jognak a megsértését jelenti.
- [3] 2.1. Az alapvető jogok biztosa kifejtette, hogy a régi Be. kifogásolt 132. § (3a) bekezdését az egyes büntetőjogi tárgyú és ehhez kapcsolódó más törvények módosításáról szóló 2013. évi CLXXXVI. törvény (a továbbiakban: Módtv.) illesztette a régi Be. meglévő szabályozásába. A módosítást megelőzően a régi Be. minden esetben megállapított egy – a büntetőeljárás alapjául szolgáló bűncselekmény büntetési tétele alapján sávosan növekvő, de maximum négy évben meghatározott – objektív felső határt az előzetes letartóztatás tartamát tekintve azáltal, hogy a régi Be.-ben meghatározott időtartam elteltével az előzetes letartóztatás automatikusan megszűnt, kivéve azokat az eseteket, amikor az előzetes letartóztatást az ügydöntő határozat kihirdetését követően rendelték el vagy tartották fenn, továbbá ha az ügyben harmadfokú bírósági eljárás, illetve hatályon kívül helyezés folytán megismételt eljárás volt folyamatban. A régi Be. támadott rendelkezése eltörölte az említett felső határt azokban az esetekben, amikor olyan bűncselekmény miatt folyt a büntetőeljárás, amely tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő. Az indítványozó érvelése szerint a jogalkotó ezzel a megoldással a legalább tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekmények miatt büntető-

eljárás alá vont személyek vonatkozásában az előzetes letartóztatás négyéves felső határát határozatlan időre módosította.

- [4] Az alapvető jogok biztosa indítvány-kiegészítésében a fentiekben ismertetett indokok alapján a Be. 298. § (2) bekezdés a) pontjának alkotmányos vizsgálatát is kérte az Alkotmánybíróságtól, hiszen a felhívott rendelkezés értelmében az indítvány benyújtásakor hatályos, régi Be. szabályaival megegyező módon – bár szűkebb bűncselekményi körre vonatkozóan, mivel kizárólag az életfogytig tartó szabadságvesztéssel is büntetendő bűncselekményeket sorolja e körbe – a legsúlyosabb bűncselekmények miatt folyamatban lévő büntetőeljárások esetében szintén nincs a letartóztatás tartamát érintő felső határ az eljárás szóban forgó szakaszában.
- [5] 2.2. Az indítványozó – felidézve az alkotmánybírósági gyakorlatot – kifejtette, hogy a jogállamiság alaptörvényi rendelkezéséből kényszerítően következik, hogy az állam a büntetőeljárás sikertelenségének a kockázatát nem háríthatja a terheltre. Érvelése szerint eljárási szempontból sikertelenségnek értékelhető, ha a bíróság hosszabb idő elteltével sem tud döntést hozni a terhelt büntetőjogi felelősségéről. A bírósági döntések időszerúsége, az eljárás hatékonysága ugyanis olyan tényező, amelyik hozzájárul a büntetés egyik céljának, a generális prevenciónak az érvényesüléséhez. A régi Be. és a Be. támadott rendelkezése a büntetőeljárás elhúzódásában tetet öltő sikertelenséget hárítja a terheltre azáltal, hogy ilyen esetben határozatlan időre fenntartja a(z előzetes) letartóztatást.
- [6] 2.3. Az indítványozó – hivatkozva az Alkotmánybíróság számos korábbi határozatára – kifejtette azt is, hogy a személyi szabadsághoz való alapjog korlátozása is csak abban az esetben felel meg az Alaptörvény rendelkezéseinek, ha az kiállja a szükségesség és arányosság próbáját. A(z előzetes) letartóztatás a személyi szabadság korlátozásának szükséges eszköze lehet abból a célból, hogy a terhelt az eljárás során rendelkezésre álljon és végső soron a bírósági ítélet – amennyiben az marasztaló – végrehajtható legyen. A(z előzetes) letartóztatás régi Be.-beli és Be.-beli szabályozása azonban csak akkor felel meg az Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdéséből eredő követelményeknek, ha a személyi szabadság korlátozása arányban áll az állam büntetőjogi igényével. Minél súlyosabb egy bűncselekmény, annál nagyobb súllyal esik latba az állam büntetőjogi igénye, ezért kiemelten súlyos bűncselekmények esetén elvi jelleggel elfogadható lehet hosszabb tartamú felső határ alkalmazása, de a felső határ hiányában az arányosság vizsgálata fogalmilag kizárt. Ugyanis az állami büntetőhatalom érvényesítéséhez fűződő közérdek egy idő eltelte után már bizonyosan nem áll arányban a személyi szabadság fogalmilag visszafordíthatatlan korlátozásával. Az indítványozó összefoglalásként hangsúlyozta, hogy a személyi szabadsághoz való alapjog alkotmányos garanciája, hogy az előzetes (jogerős ítéletet megelőző) szabadság-elvonás időtartama nem lehet korlátlan.
- [7] Mindezekre figyelemmel az alapvető jogok biztosa a régi Be. és a Be. támadott rendelkezése alaptörvényellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.

II.

- [8] 1. Az Alaptörvény Alkotmánybíróság által figyelembe vett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„IV. cikk (1) Mindenkinek joga van a szabadsághoz és személyi biztonsághoz.

(2) Senkit nem lehet szabadságától másként, mint törvényben meghatározott okokból és törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani. Tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés csak szándékos, erőszakos bűncselekmény elkövetése miatt szabható ki.

(3) A bűncselekmény elkövetésével gyanúsított és őrizetbe vett személyt a lehető legrövidebb időn belül szabadon kell bocsátani, vagy bíróság elé kell állítani. A bíróság köteles az elé állított személyt meghallgatni és írásbeli indokolással ellátott határozatban szabadlábba helyezéséről vagy letartóztatásáról haladéktalanul dönten.

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

(2) Senki nem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős határozata nem állapította meg.”

[9] 2. A régi Be. indítvánnyal érintett rendelkezése:

„132. § (3) Az előzetes letartóztatás megszűnik,

a) ha annak tartama az egy évet eléri, és a terhelttel szemben három évnél nem súlyosabb szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény miatt van folyamatban eljárás,

b) ha annak tartama a két évet eléri, és a terhelttel szemben öt évnél nem súlyosabb szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény miatt van folyamatban eljárás,

c) ha annak tartama – az a)–b) pont alá nem tartozó esetekben – a három évet eléri,

kivéve az ügydöntő határozat kihirdetése után elrendelt vagy fenntartott előzetes letartóztatás esetét, továbbá ha az ügyben harmadfokú bírósági eljárás vagy hatályon kívül helyezés folytán megismételt eljárás van folyamatban.

(3a) A (3) bekezdés c) pontjában meghatározott esetben sem szűnik meg az előzetes letartóztatás, ha a vádlottal szemben tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény miatt van folyamatban eljárás.”

[10] 3. A Be. indítvánnyal érintett rendelkezése:

„298. § (1) A letartóztatás legfeljebb

a) egy évig tart, ha a terhelttel szemben három évnél nem súlyosabb,

b) két évig tart, ha a terhelttel szemben öt évnél nem súlyosabb,

c) három évig tart, ha a terhelttel szemben tíz évnél nem súlyosabb,

d) négy évig tart, ha a terhelttel szemben tíz évnél súlyosabb szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény miatt van folyamatban eljárás.

(2) Az (1) bekezdés nem alkalmazható,

a) ha a terhelttel szemben életfogytig tartó szabadságvesztéssel is büntethető bűncselekmény miatt van folyamatban eljárás, [...]”

III.

[11] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alapvető jogok biztosa által benyújtott indítvány megfelel-e a törvényben előírt feltételeknek.

[12] 2. Az Abtv. 24. § (1) és (2) bekezdései szerint az alapvető jogok biztosa abban az esetben kezdeményezi az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál a jogszabály Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatát, ha az alapvető jogok biztosának álláspontja szerint a jogszabály alaptörvényellenessége áll fenn.

[13] Az utólagos normakontroll-eljárást kezdeményező indítványnak az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerinti határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha tartalmaz az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmének lényegét, az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit, és megfelelő indokolást is tartalmaz. Ezenkívül megjelöli a sérelmezett jogszabályi rendelkezést és kifejezetten kéri annak megsemmisítését.

[14] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alapvető jogok biztosa által benyújtott indítvány megfelel a 24. § (1) és (2) bekezdéseiben foglalt, valamint Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjában meghatározott feltételeknek, ezért az érdemben vizsgálható.

[15] 3. Az indítvány benyújtását követően, 2018. július 1. napján hatályba lépett a Be., amelynek 879. §-a hatályon kívül helyezte a régi Be.-t. Az Alkotmánybíróság főszabályként a hatályos jogszabályok alaptörvényellenességét vizsgálhatja. Az Abtv. 41. § (3) bekezdése értelmében hatályon kívül helyezett jogszabályi rendelkezés alkotmányosságának vizsgálatára az Alkotmánybíróság hatásköre csak akkor terjed ki, ha azt konkrét ügyben még

alkalmazni kellene. Tekintettel arra, hogy a kifogásolt jogszabályi rendelkezést a Be. hatálybalépését követően már nem lehet alkalmazni, az indítványnak a régi Be. 132. § (3a) bekezdését érintő része tárgytalanná vált.

- [16] Az Abtv. 59. §-a szerint az Alkotmánybíróság – ügyrendjében meghatározottak szerint – a nyilvánvalóan okafogyottá váló ügyek esetén az előtte folyamatban lévő eljárást megszüntetheti. Az Ügyrend 67. § (2) bekezdés e) pontja alapján – egyebek mellett – okafogyott válik az indítvány, ha az tárgytalanná vált, ezért az Alkotmánybíróság eljárását a régi Be. említett rendelkezését érintő részében megszüntette.

IV.

- [17] Az indítvány – a Be. 298. § (2) bekezdés a) pontját érintő részében – az alábbiak szerint megalapozott.
- [18] 1. Az Alkotmánybíróság először az indítványnak azt a részét vizsgálta, amelyik a személyi szabadsághoz való alapjog sérelmére hivatkozik a támadott rendelkezés kapcsán.
- [19] 1.1. Az Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdése általános érvénnyel deklarálja a személyi szabadsághoz való jogot, amelytől – a (2) bekezdés értelmében – mindenki csak törvényben meghatározott okból és a törvényben meghatározott eljárás alapján fosztható meg {3025/2014. (II. 17.) AB határozat, Indokolás [49] és [51]}.
- [20] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az állami büntetőhatalom monopóliumból egyértelműen következik a büntető igény érvényesítésének, a bűnüldözés és a büntető igazságszolgáltatás alkotmányos feltételek szerinti működtetésének kötelezettsége. Ez az alkotmányos kötelezettség indokolja, hogy az állami büntetőhatalmat gyakorló szervek hatékony eszközöket kapjanak feladataik teljesítéséhez, még akkor is, ha ezek az eszközök lényegüket tekintve súlyosan jogkorlátozók {61/1992. (XI. 20.) AB határozat, ABH 1992, 280, 281; 31/1998. (VI. 25.) AB határozat, ABH 1998, 240, 247; 13/2002. (III. 20.) AB határozat; megerősítve: 23/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [39]}.
- [21] Az Alkotmánybíróság értelmezésében a(z előzetes) letartóztatás a büntető igény hatékony érvényesítését, így a büntetőeljárás sikerének biztosítását és a büntetés esetleges végrehajthatóságát {19/1999. (VI. 25.) AB határozat, ABH 1999, 150, 158; 26/1999. (IX. 8.) AB határozat, ABH 1999, 265, 272; 10/2007. (III. 7.) AB határozat, ABH 2007, 211, 218; 3025/2014. (II. 17.) AB határozat, Indokolás [38]}, valamint a bűnisméltetés megakadályozását {26/1999. (IX. 8.) AB határozat, ABH 1999, 265, 277} célzó preventív intézkedés. Az említett célok tehát alkotmányosan elismert korlátozását jelenthetik a személyi szabadsághoz való jognak {3017/2016. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [31]}.
- [22] 1.2. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése értelmében a személyi szabadságot korlátozó rendelkezések akkor állnak összhangban az Alaptörvénnyel, ha az általuk elérni kívánt és alkotmányosan elismert célhoz képest a korlátozás szükséges és arányos {3025/2014. (II. 17.) AB határozat, Indokolás [50]}. Az Alkotmánybíróság ennek megítélésakor mindenkor szem előtt tartja, hogy a bűncselekmény megalapozott gyanújával terhelt, emellett ártatlannak vélelmezendő egyén személyi szabadságának – a jogerős ítélet meghozatalát megelőzően történő – bírói elvonása a legsúlyosabb személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedés {3017/2016. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [32]}.
- [23] 1.2.1. A büntetőeljárás során alkalmazható személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedésekkel kapcsolatos egyik legfontosabb garanciális szabály, hogy azokról a büntetőeljárás egész tartama alatt kizárólag a bíróság jogosult dönteni. Az Alaptörvény IV. cikk (3) bekezdése a vádemelést megelőző eljárási szakasz tekintetében kifejezetten rögzíti is e követelményt [amelyet a Be. 278. § (1) bekezdése konkretizál], míg a vádemelést követően az eljárási kényszercselekmények elrendelésének és fenntartásának bírói hatásköre természetesen következik abból, hogy – a vádhoz kötöttség korlátai között – az eljárás bírósági szakaszában az „ügy urává” a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság válik, ahogy az a Be. 297. § (4) bekezdésében (visszaulva a 290. és 291. §-aira), 552. § (1) bekezdésében, 602. §-ában, 622. § (1) bekezdésében is szerepel {vesd össze: 3017/2016. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [24] 1.2.2. Legalább ilyen fontos garanciának tekinthető a(z előzetes) letartóztatás időtartamát érintő alkotmányos követelményrendszer, ugyanis az Alkotmánybíróság – a szabadságelvonás alkotmányosságát megítélő – gyakor-

- latában a szabadságelvonás időtartamának mértéke is meghatározó jelentőséggel bír {lásd például: 166/2011. (XII. 20.) AB határozat, ABH 2011, 545, 574–576; 3025/2014. (II. 17.) AB határozat, Indokolás [71]–[76]}.
- [25] Az Alkotmánybíróság korábban azt is leszögezte, hogy a határozataiban megfogalmazott alkotmányos követelmények érvényesülése szempontjából garanciális jelentőségű, hogy a törvényalkotó a büntetőhatalom tényleges gyakorlására feljogosított és kötelezett szervezetek, így a nyomozó hatóság, az ügyészség és a bíróság számára milyen határidőket állapít meg, és azokhoz milyen következményeket fűz. A hatóságok eljárási cselekményeinek teljesítésére meghatározott időtartamok a jogállamhoz, a tisztességes eljáráshoz, a személyi szabadsághoz tartozó alkotmányos értékek érvényesülését – így különösen a büntetőeljárás folyamatosságának és mielőbbi befejezésének ösztönzését, az eljáró hatóságok cselekvésének kiszámíthatóvá tételét, az alkotmányos alapjogokat korlátozó eljárási cselekmények időbeli korlátozását – szolgálhatják [62/2006. (XI. 23.) AB határozat, ABH 2006, 697, 704–705].
- [26] 1.3. A vázolt alkotmánybírói gyakorlat egyébként összhangban van az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) – az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) 5. cikk 3. bekezdését érintő – ítélkezési gyakorlatával. Az Egyezmény említett cikke értelmében a letartóztatott személynek joga van arra, hogy észszerű időhatáron belül tárgyalást tartsanak ügyében, vagy a tárgyalásig szabadlábba helyezték. Az EJEK-nek a(z) előzetes letartóztatás „észszerű időtartamát” értelmező döntéseiben a személyi szabadságtól történő megfosztás hosszának értékelése során mindig a konkrét ügyben megállapítható egyedi körülmények figyelembevételével dönt az Egyezménnyel való összhangról, illetve annak hiányáról, amelynek során jelentőséget tulajdonít az ügy bonyolultságának, a terhelt magatartásának és annak is, hogy az eljáró hatóságok miként folytatják az eljárást.
- [27] Elvi jelleggel szögezte le ugyanakkor az EJEK, hogy az „észszerű időtartam” abszolút korlátot állít annak, hogy a hatóságok korlátlan ideig hosszabbíthassák meg a személyi szabadságtól való megfosztással járó megelőző intézkedések határidejét [lásd *Süveges kontra Magyarország* (50255/12.), 2016. január 5., 98. bekezdés].
- [28] 1.4. Az Alaptörvény IV. cikk (3) bekezdése az őrizetbe vett személy „lehető legrövidebb időn belül” történő szabadon bocsátását vagy bíróság elé állítását írja elő, illetve a személyi szabadságról dönteni jogosult bíróság eljárásával kapcsolatban azt követeli meg, hogy „haladéktalanul” döntsön a kényszerintézkedés elrendelése vagy mellőzése kérdésében. Az említett alaptörvényi rendelkezés az Egyezmény „észszerű határidőt” megfogalmazó rendelkezésétől eltérően ugyanakkor nem tartalmaz semmilyen rendelkezést arra vonatkozóan, hogy a személyi szabadság elvonása mennyi ideig tarthat. Mindez természetesen nem jelenti azt, hogy az Alaptörvény alapján a személyi szabadság – jogerős elítélést megelőzően történt előzetes – elvonása korlátlan ideig tarthatna. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt kötelezettség alapján ugyanis a büntetőeljárást „észszerű határidőn belül” kell lefolytatni. Figyelemmel arra, hogy a letartóztatás a legsúlyosabb személyi szabadságot korlátozó intézkedés, az említett kényszerintézkedés hatálya alatt álló terhelt tekintetében az „észszerű határidő” követelménye értelemszerűen szigorúbban érvényesül, mint a szabadlábban védekező terhelt esetén, másként fogalmazva, előbbi esetben az „észszerű határidő” követelménye még rövidebb határidőket kíván meg alkotmányosan. Mindebből következik, hogy az előzetes fogva tartás hatálya alatt álló terhelt esetén az „észszerű határidő” megsértése szükségképpen együtt jár a személyi szabadsághoz való jog szükségtelen és aránytalan korlátozásával is.
- [29] 2. A letartóztatás intézményének alapvető szabályai a Be. nyolcadik (kényszerintézkedések elnevezésű) részének XLV. (személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedések célja és feltételei címet viselő) és XLVII. (a letartóztatás címet viselő) fejezetében található. E helyütt határozta meg a jogalkotó a letartóztatás általános és különös feltételeit, illetve az eljárási szabályokat is, ideértve a szóban forgó kényszerintézkedés tartamát meghatározó rendelkezéseket. A Be. eltérő szabályokat határoz meg a vádirat benyújtása előtt elrendelt (fenntartott) és a vádirat benyújtását követően elrendelt (fenntartott) letartóztatás vonatkozásában, mind a kényszerintézkedésről dönteni jogosult fórumrendszert, mind annak tartamát illetően.
- [30] 2.1. A vádirat benyújtását megelőzően elrendelt letartóztatás – bizonyos korlátozással – az elsőfokú bíróságnak a tárgyalás előkészítése során hozott határozatáig tarthat. A Be. azonban garanciális okokból e határidőn belül további megszorításokat is tartalmaz, így a kényszerintézkedés első alkalommal – amennyiben a büntetőeljárás ezen idő alatt nem jut el a tárgyalás előkészítése szakaszáig – maximum egy hónapig tarthat, amely időtartam

alkalmanként legfeljebb három hónappal hosszabbítható az elrendeléstől számított egy év elteltéig, azt követően pedig alkalmanként legfeljebb két hónappal. Ebben az eljárási szakaszban a letartóztatás kérdésében első fokon a nyomozási bíró, fellebbezés esetén, másodfokon a törvényszék másodfokú tanácsa jogosult a döntéshozatalra.

- [31] 2.2. A vádirat benyújtását követően a letartóztatás kérdésében mindig az a bíróság rendelkezik döntési jogosultsággal, amely előtt az ügy folyamatban van, azaz amelyik az ügy érdemében (a bűnösség kérdésében) is döntésre jogosult (perbíróság). Ennek megfelelően az elsőfokú bíróság által elrendelt (fenntartott) letartóztatás az elsőfokú ügydöntő határozat kihirdetéséig tart, az elsőfokú bíróság által ezt követően, illetve a másodfokú bíróság által elrendelt (fenntartott) letartóztatás a másodfokú eljárás befejezéséig tart, míg – harmadfokú eljárás esetén – a másodfokú bíróság által az ügydöntő határozatának kihirdetését követően, illetve a harmadfokú bíróság által elrendelt (fenntartott) letartóztatás a harmadfokú eljárás befejezéséig tart. Ebben az eljárási szakaszban a Be. a kényszerintézkedés hathavonta történő bírósági felülvizsgálatát írja elő [lásd: Be. 291. § (1) bekezdés].
- [32] 2.3. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a fentiekben ismertetett határidők – figyelemmel arra, hogy azok vagy bizonytalan időpontban bekövetkező körülményekhez kötődnek (például tárgyalás előkészítése során hozott határozat időpontja), vagy a konkrétan meghatározott, de elviekben korlátlan alkalommal hosszabbítható időtartamokat ölelnek fel – önmagukban nem alkalmasak arra, hogy minden esetben a személyi szabadsághoz való jog hatékony alkotmányos garanciáit jelentsék. Bár a Be. 79. § (1) bekezdés a) pontjában és 279. § (1) bekezdésében a jogalkotó azt is deklarálja, hogy „[a] büntetőeljárást soron kívül kell lefolytatni [...]”, ha a terhelt személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedés hatálya alatt áll [...]”, illetve „[a] bíróságnak, az ügyészségnek és a nyomozó hatóságnak arra kell törekednie, hogy a személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedés a lehető legrövidebb ideig tartson”, e szabályok sem tekinthetők valódi alkotmányos korlátnak, tényleges számonkérhetőség, illetve szankció hiányában. A jogalkotó éppen eme alkotmányos megfontolásból már a régi Be. 1998. március 23. napján kihirdetett normaszövegében is olyan szabályozást alkotott, amely – a büntetőeljárás különböző szakaszait érintve – abszolút, konkrétan meghatározott felső határt szabott az előzetes letartóztatás időtartamára, és ezeket a rendelkezéseket – a kifogásolt módosítással érintett szabály kivételével – a Be. is lényegében azonos tartalommal foglalja magában.
- [33] Az Alkotmánybíróság e határidőkkel kapcsolatban az alábbiakat tartja szükségesnek kiemelni.
- [34] 2.3.1. Az első ilyen korlát, az ún. „kétéves szabály”, ami a nyomozás megszüntetéséhez kapcsolódik. A régi Be. – kihirdetett normaszövegének – 176. § (2) bekezdése értelmében ugyanis, amennyiben a nyomozást meghatározott személlyel szemben folytatják, annak határideje az említett személy gyanúsított kihallgatásától számított két évig terjedhet, ezért e határidő elteltével a nyomozást a 190. § (1) bekezdés i) pontja szerint meg kellett szüntetni. A régi Be. 136. § (3) bekezdése pedig – ehhez kapcsolódóan is – úgy rendelkezett, hogy az előzetes letartóztatás is megszűnt a nyomozás megszüntetésével.
- [35] A jelenleg hatályos Be.-ben a nyomozás szintén a gyanúsított kihallgatástól számított két évig tarthat, ugyanakkor ezt a határidőt az ügyész egy alkalommal, legfeljebb hat hónappal meghosszabbíthatja [lásd: Be. 351. § (3) és (4) bekezdései]. A Be. 279. § (2) bekezdés b) és c) pontja értelmében a letartóztatás is megszűnik, ha a nyomozás határideje lejárt, és nem került sor vádemelésre, illetve abban az esetben is, ha a nyomozást megszüntették. A Be. vonatkozó szabálya tehát a régi Be. eredeti normaszövegénél valamelyest hosszabb ideig teszi lehetővé a kényszerintézkedés fenntartását, ennek ellenére a rendelkezés így is megőrizte garanciális jellegét, hiszen egy konkrétan számszerűsíthető, abszolút határt tartalmaz.
- [36] 2.3.2. A másodikként meghatározott felső határt a régi Be. eredeti 132. § (3) bekezdése akként szabályozta, hogy az előzetes letartóztatás megszűnik, ha annak tartama a három évet eléri, kivéve az ügydöntő határozat kihirdetése után elrendelt vagy fenntartott előzetes letartóztatás esetét, továbbá ha az ügyben harmadfokú bírósági eljárás, vagy hatályon kívül helyezés folytán megismételt eljárás van folyamatban. A régi Be. javaslatának 132. §-ához fűzött részletes indokolás szerint a jogalkotó azért tartotta szükségesnek három évben meghatározni az előzetes letartóztatás felső határát, mert ennél hosszabb ideig nem lehet kitenni a terheltet annak, hogy bizonytalan legyen a sorsát illetően. Emellett a rendelkezés további célja volt, hogy az eljáró nyomozó hatóságot, ügyészt és bíróságot is gyorsabb ügyintézésre készítse.

- [37] A rendelkezést a büntetőeljárások időszerűségének javítása céljából a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény módosításáról szóló 2009. évi LXXXIII. törvény akképpen módosította, hogy az általános hároméves időkorlát helyett – a bűncselekmények büntetőjogi fenyegetettsége alapján – differenciáltan határozta meg az említett esetekben az előzetes letartóztatás felső határát. Ennek megfelelően az előzetes letartóztatás megszűnt, ha annak tartama
- az egy évet eléri, amennyiben három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény miatt,
 - a két évet eléri, amennyiben öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény miatt,
 - a három évet eléri, amennyiben öt évnél súlyosabb, de tizenöt évet el nem érő évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény miatt,
 - a négy évet eléri, amennyiben legalább tizenöt évig vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény miatt
- folyik a büntetőeljárás.
- [38] A módosítás (a hároméves felső határ bizonyos esetekben négy évre történő emelésének) jogalkotói indoka az volt, hogy a bonyolult bizonyítást megkívánó ügyekben – amelyekben a terhelt nyomozás alatti előzetes letartóztatásának hossza megközelítette az erre az eljárási szakaszra irányadó abszolút határidőt (ún. „kétéves szabály”, lásd a határozat indokolásának IV/2.3.1. pontját (Indokolás [34] és köv.)) – az elsőfokú bíróságnak megközelítőleg csupán egy éve maradt az ügydöntő határozat meghozatalára. Mindezekre figyelemmel – a bírói szak és az azt megelőző nyomozási és vádemelési szak közötti egyensúly megteremtése céljából – a jogalkotó a társadalomra kiemelkedően veszélyes ügyekben az ügydöntő határozat kihirdetése előtt elrendelt előzetes letartóztatás felső határidejét az elrendeléstől számított négy évben határozta meg. A jogalkotó – elemezve az EJB ítélezési gyakorlatát – úgy ítélte meg, hogy négy évben határozható meg az a maximális időtartam, amely nem ütközik az Egyezmény rendelkezéseibe abban az esetben, ha a büntetőeljárás során eljáró szervek részéről nem mutatható ki késedelem (lásd: a büntetőeljárások időszerűségének javítása céljából a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény módosításáról szóló 2009. évi LXXXIII. törvény javaslatának 18. §-ához fűzött részletes indokolás 2. és 3. pontjait).
- [39] 2.3.3. Végül az elsőfokú ügydöntő határozatot követően elrendelt (vagy fenntartott) letartóztatások abszolút korlátját fogalmazza meg – a régi Be. szabályaival azonos módon – a Be. 297. § (4) bekezdése, amelynek értelmében a letartóztatás időtartama a büntetőeljárás ezen szakaszában sem haladhatja meg a nem jogerős ítéletben kiszabott szabadságvesztés tartamát.
- [40] 2.3.4. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt megállapítja, hogy a jelen ügyben relevanciával bíró {a határozat indokolásának IV/2.3.2. pontjában (Indokolás [36] és köv.) ismertetett} időkorlát kizárólag a büntetőeljárásnak az elsőfokú ügydöntő határozat kihirdetéséig terjedő szakaszában fennálló letartóztatásokra vonatkozik, az elsőfokú ügydöntő határozat kihirdetését követően elrendelt (fenntartott) letartóztatások {a határozat indokolásának IV/2.3.3. pontjában (Indokolás [44]) ismertetett} végső határidejét már nem befolyásolja. Mindez azt is jelenti, hogy az elsőfokú ügydöntő határozat kihirdetését követően elrendelt (fenntartott) letartóztatások határideje adott esetben túllépheti a jelen ügyben relevanciával bíró abszolút határt. Ennek oka, hogy a jogalkotó a büntetőeljárás elsőfokú ügydöntő határozat meghozatalát megelőző szakaszában a letartóztatás abszolút felső határának meghatározásakor csak a büntetőeljárás tárgyát képező bűncselekmény büntetőjogi fenyegetettségben testet öltő absztrakt súlyából indulhat ki, míg azt követően a nem jogerősen kiszabott ügydöntő határozatban a terhelt számára konkrét és egyéniesített formában megnyilvánuló joghátrányból. Ezen kívül az említett két eljárási szakaszban a büntető igény hatékony érvényesítésének eltérő elemei érvényesülését szolgálja a letartóztatás. Míg előbbi esetben a büntetőeljárás sikeres lefolytatását (jellemzően az eljáráson való személyes jelenlét biztosítását, illetve a kollúzió elkerülését) vagy a bűnismétlés megakadályozását, utóbbi esetben jóval inkább a büntetés későbbi végrehajthatóságát szolgálja a letartóztatás {vesd össze: 3017/2016. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [42]}.
- [41] Az Alkotmánybíróság e helyütt utal arra, hogy a fentiekben ismertetett, a(z előzetes) letartóztatás maximumát jelentő időtartamok kifejezetten a(z előzetes) letartóztatásban töltött időt foglalják magukban, ez ugyanakkor jellemzően nem esik egybe a nyomozás megindításától számított időtartammal, hanem annál rövidebb mértékű, hiszen egy későbbi időponttól kezdődik. Másként fogalmazva a(z előzetes) letartóztatásra jellemzően a büntetőeljárás megindulását (nyomozás elrendelését) követő bizonyos idő (nemritkán több hónap vagy év) elteltével kerül csak sor. Mindez azt is jelenti, hogy amikor valamelyik terhelt (előzetes) letartóztatása eléri

- a maximumot, a büntetőeljárás már ezt az időtartamot is meghaladó ideje van folyamatban. Tehát a büntetőeljárás megindulásától – például a négyéves felső határral számolva – az elsőfokú ügydöntő (nem jogerős!) határozat meghozatalára nyitva álló idő nem csupán négy év, hanem ennél jóval több, nemritkán öt-hat év is lehet.
- [42] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a régi Be. – a kifogásolt módosítását megelőzően – az előzetes letartóztatás tartamával kapcsolatban egy olyan többlépcsős, egymást feltételező, kiegészítő és egymásra épülő, a büntetőeljárás különböző szakaszainak sajátosságát is értékelő szabályozást tartalmazott, amely figyelembe vette a személyi szabadsághoz való jogból, az ártatlanság vélelméből és a tisztességes eljáráshoz való jog részemét képező észszerű határidő követelményéből fakadó komplex alkotmányos garanciarendszert {vesd össze különösen: 19/1999. (VI. 25.) AB határozat, ABH 1999, 150, 158; 62/2006. (XI. 23.) AB határozat, ABH 2006, 697, 704–705; 166/2011. (XII. 20.) AB határozat, ABH 2011, 545, 574–576; 3025/2014. (II. 17.) AB határozat, Indokolás [71]–[76]; 3017/2016. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [32]; 3074/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [58]; 2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [59]–[63]}.
- [43] 2.3.5. E szabályozást változtatta meg a Módtv. akként, hogy a legalább tizenöt évig vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmények esetén eltörölte a – fentebb a határozat indokolásának IV/2.3.2. pontjában (Indokolás [36] és köv.) ismertetett rendelkezéseibe tartozó – négyéves felső korlátot. A jogalkotó döntését azzal indokolta, hogy „[a] közelmúlt sajnálatos eseményei rávilágítottak arra”, hogy nem minden esetben elegendő négy év az elsőfokú ügydöntő határozat meghozatalára, és az előzetes letartóztatás feltételeinek (így különösen a szökés, elrejtőzés veszélyének) fennállta esetén, az előzetes letartóztatás megszűnése súlyosan megnehezíti, veszélyezteti a büntetőeljárás befejezését, ezért indokolt, hogy az előzetes letartóztatás intézményének ez esetekben ne legyen időkorlátja (lásd: a Módtv. javaslatának 14. §-ához fűzött részletes indokolást). A jogalkotó a Be.-ben is fenntartotta ezt a szabályozási koncepciót azzal a megszorítással, hogy alkalmazását leszűkítette az életfogytig tartó szabadságvesztéssel is büntetendő bűncselekmények miatt indult eljárásokra, míg a tíz évnél súlyosabb, határozott tartamú szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmények miatt indult büntetőeljárásban négy évben határozta meg a letartóztatás felső korlátját [lásd: Be. 298. § (1) bekezdés d) pontja és (2) bekezdés a) pontja].
- [44] 3. Az Alkotmánybíróságnak jelen ügyben arról kell állást foglalnia, hogy az a jogalkotói döntés, amely a régi Be.-ben, illetve a Be.-ben bizonyos bűncselekményi kör tekintetében eltörölte a(z előzetes) letartóztatás ismertetett abszolút felső határát, összhangban van-e a személyi szabadsághoz való jog a határozat indokolásának IV/1. pontjában (Indokolás [18] és köv.) vázolt garanciális követelményeivel.
- [45] 3.1. Az Alkotmánybíróság fentebb már utalt rá {lásd: a határozat indokolásának IV/2.3.2. pontja (Indokolás [36] és köv.)}, hogy a kifogásolt módosítást megelőzően a vizsgált, abszolút korlátot felállító szabályozás alkotmányos indoka kettős volt. Egyfelől az ismertetett időtartam megállapításával meghatározta azokat a szélső értékeket, amelyeket meghaladóan – a szóban forgó eljárási szakaszban – semmilyen körülmények között nem tekinthető szükségesnek és arányosnak a terhelt Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdésében garantált személyi szabadsághoz való alapjogának a legsúlyosabb, személyi szabadságot érintő kényszerintézkedéssel történő korlátozása. Másfelől a jogalkotó a Be. – már idézett – 79. § (1) bekezdés a) pontjában és 279. § (1) bekezdésében viszonylag általánosan megfogalmazott kötelezettség teljesítését elősegítendő, így végső soron az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében garantált észszerű határidő betartására sarkalló jogkövetkezményt is alkotott.
- [46] 3.2. Az alapjog-korlátozás alkotmányosságának megítélése során az Alkotmánybíróság minden esetben vizsgálja, hogy megállapítható-e az érintett alapjog-korlátozás szükségessége és arányossága. A támadott rendelkezés alkotmányos vizsgálata során tehát az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt abban kell állást foglalnia, hogy fennáll-e valamilyen kényszerítő ok, amely az ismertetett szabályozással a jogalkotó által korábban biztosított alkotmányos garancia teljes feloldását indokolhatja az adott eljárászakasz és az ismertetett bűncselekményi kör tekintetében (szükségesség kritériuma).
- [47] Az Alkotmánybíróság tehát az ügyben mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy a módosítás indoka megalapozhatja-e a szükségesség kritériumát. Az alapjog-korlátozás szükségességének fogalmi eleme, hogy az elérni kívánt cél kizárólag, elkerülhetetlenül az alapjog korlátozásával – jelen esetben a személyi szabadság alapjogának további, időkorlát nélküli, a legsúlyosabb módon történő korlátozásával – legyen megvalósítható. A jogalkotói módosítás beazonosítható célja annak kizárása, hogy a büntetőeljárás sikeres lefolytatását a terhelt megakadályozhassa,

ezáltal lehetőség legyen az elsőfokú ügydöntő határozat észszerű határidőn belül történő meghozatalára. A cél elérését szolgáló eszköz pedig abban áll, hogy a jogalkotó a korábbi szabályozás abszolút felső határaként megállapított időtartamot, azaz az említett garanciális korlátozást a(z előzetes) letartóztatásban töltött terheltek esetén teljesen eltörölje, lehetővé téve további, határozatlan idejű előzetes fogva tartásukat.

- [48] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint – az alábbiakban kifejtettek okán – az ismertetett módosítással kapcsolatban nem ismerhető fel semmilyen olyan kényszerítő ok, amely a szóban forgó eljárási szakaszban és személyi kört érintően, az említett cél érdekében szükségessé tenné az előzetes fogva tartás lehetőségének felső határ nélküli biztosítását.
- [49] 3.2.1. A módosítás fentiekben említett célja (az eljárás terhelt által történő akadályozása lehetőségének kizárása) a büntetőeljárás ezen szakaszában egyértelműen a terhelt szökésének megakadályozásában, személyes jelenlétének a biztosításában ölt testet, az eljárás észszerű időn való befejezését szem előtt tartva. Az említett cél sem adhat alapot ugyanakkor – még a legsúlyosabb bűncselekmények miatt folyamatban lévő büntetőeljárások esetén sem – a személyi szabadság korlátlan ideig történő elvonására. A jelen ügyben vizsgált esetkörben ugyanis az ártatlanság vélelmét élvező – ebből kifolyólag a személyi szabadságától kizárólag preventív intézkedéssel és nem jogerős ítélet alapján megfosztott – terheltet érint a szabadságelvonás.
- [50] Az Alkotmánybíróság utalt már rá {a határozat indokolásának IV/3.1. pontjában (Indokolás [45])}, hogy a kényszerintézkedés abszolút tartamának az a következménye, hogy a meghatározott időpont beállta megszűnteti a letartóztatást, a tisztességes eljáráshoz való jog elemét képező észszerű határidő követelményének érvényesülését elősegítő „szankcióként” is szolgál. Arra ösztönzi a büntetőeljárás során eljáró szerveket, hogy addig az időpontig szülessen meg az elsőfokú ügydöntő határozat, amíg a terheltnek – letartóztatása miatt – a lehető legkevesebb lehetősége van az eljárás lefolytatásának az akadályozására. Természetesen e kötelezettség teljesítése azzal a pozitív hatással is jár, hogy az eljárás gyorsabb befejezésével a személyi szabadság előzetes korlátozása is rövidebb ideig tart. Ha pedig a jogalkotó teljesen megszünteti az ismertetett „szankciót”, az nyilvánvalóan az észszerű határidő betartása ellen is hat. Mindezek következnek a két alapjognak a korábban vázolt összefüggéséből is {lásd a határozat indokolásának IV/1.4. pontját (Indokolás [28])}.
- [51] A fentiekben kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapítja azt is, hogy amennyiben a terhelt letartóztatása mellett következik be az elsőfokú ügydöntő határozat meghozatalának elmaradása – az eljárás elhúzódása –, annak oka szinte kivétel nélkül a terheltnek fel nem róható körülmény. Mindebből következik az is, hogy ilyen esetekben az észszerű fogvatartási idő túllépése a bűnüldözés kockázatának a terheltre történő telepítését is jelenti, ami az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján alkotmányosan meg nem engedett {lásd például: 14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 254; 3103/2013. (V. 17.) AB határozat, Indokolás [27]; 3231/2013. (XII. 21.) AB határozat, Indokolás [27]; 3074/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [58]; 3180/2016. (X. 4.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [52] 3.2.2. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a szükségesség ismérvének vizsgálatakor nagy jelentősége van annak a ténynek is, hogy a büntetőjogi igény érvényesítésében részt vevő szervek az ismertetett abszolút határidők leteltét követően sem maradnak eszköztelenek, így tehát a felső határ elérése nem jelenti azt, hogy ne lehetne továbbra is személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedést alkalmazni a terhelttel szemben, csupán a legsúlyosabb kényszerintézkedés lehetőségét zárja ki. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a letartóztatás felső határának elérését követően alkalmazható bünyügyi felügyelet intézménye valóban nem jelent olyan mértékű szoros felügyeletet a terhelt felett, mint a legsúlyosabb kényszerintézkedés, de – különös tekintettel arra, hogy a letartóztatás maximumának elérése okán elrendelt bünyügyi felügyelet esetén kötelező a terhelt mozgását nyomon követő technikai eszköz egyidejű alkalmazása is [lásd: Be. 283. § (2) bekezdés; a bünyügyi felügyelet és a távollátás végrehajtásáról szóló 15/2018. (VI. 15.) IM rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 6. § (1) bekezdés] – a jogalkotói cél elérésére nem kevésbé alkalmas.
- [53] További – szintén az eljárás előbbre vitelét szolgáló – garancia, hogy abban az esetben, ha a terhelt a letartóztatás maximális időtartamának elérése miatti megszüntetése esetén elrendelt bünyügyi felügyelet szabályait megszegi (beleértve azt az esetet is, ha a terhelt a mozgását nyomon követő technikai eszköz működését akadályozza), a letartóztatás ismét elrendelhető, és annak maximális tartamát az újabb elrendeléstől kell számítani [lásd: Be. 298. § (3) bekezdés, Rendelet 9. § (2) és (3) bekezdés].

- [54] 3.2.3. A fentiekben vázolt alkotmányos összefüggések alapján az Alkotmánybíróság összefoglalóan megállapítja, hogy a büntetőeljárás vizsgált szakaszában (elsőfokú ügydöntő határozat hiányában) a letartóztatásban töltött idő egy meghatározott, abszolút mértéket (észszerű időtartamot) meghaladva már – a körülményektől függetlenül – alaptörvény-ellenessé válik. Ennek az abszolút határidőnek a meghatározása a jogalkotó feladata, az Alkotmánybíróság pedig a jogalkotói döntés alkotmányossági felülvizsgálatára rendelkezik hatáskörrel. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a jelen ügyben sérelmezett jogszabályi rendelkezéssel kapcsolatos alkotmányossági vizsgálata során – figyelemmel arra, hogy az felső korlát nélküli határidőről rendelkezett – kizárólag az alapjog-korlátozás szükségességének feltételét volt módja vizsgálni, és annak eredményeként állapította meg a szükségesség feltételének a hiányát, de nem foglalt állást abban a kérdésben, hogy milyen mértékű abszolút határidő tekinthető arányosnak a szóban forgó esetben. Az Alkotmánybíróság tehát azért találta alaptörvény-ellenesnek a kifogásolt szabályozást, mert az – határozatlansága folytán – lehetőséget ad olyan mértékű szabadságelvonásra is, amely már – a körülményektől függetlenül – alaptörvény-ellenesen korlátozza a terhelt személyi szabadságához fűződő alapjogát. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság a Be. kifogásolt rendelkezését megsemmisítette.
- [55] 4. Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság a Be. említett rendelkezésének alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdésébe történő ütközése okán megállapította, mellőzte a jogszabályi rendelkezések Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével való összhangjának a vizsgálatát.
- [56] 5. Az Abtv. 45. § (1) bekezdése értelmében megsemmisített jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés az Alkotmánybíróság megsemmisítésről szóló határozatának a hivatalos lapban való közzétételét követő napon veszti hatályát, a kihirdetett, de hatályba nem lépett jogszabály pedig nem lép hatályba. Az Abtv. 45. § (4) bekezdése azonban lehetőséget biztosít a főszabálytól való eltérésre, így az Alkotmánybíróságnak eltérő időpontban is meghatározhatja megsemmisítés időpontját, ha ezt az Alaptörvény védelme, a jogbiztonság vagy az eljárás kezdeményező különösen fontos érdeke indokolja.
- [57] Az Alkotmánybíróság a Be. 298. § (2) bekezdés a) pontja megsemmisítését a jövőre nézve, 2021. szeptember 30. napjával rendelte el. A megsemmisítés időpontjának meghatározásakor figyelemmel volt arra, hogy jelen ügyben a szóban forgó eljárási szakasz és érintett bűncselekményi kör vonatkozásában kizárólag a felső határ nélküli időtartamú előzetes letartóztatás lehetőségének alaptörvény-ellenességét mondta ki, nem foglalt állást abban a kérdésben, hogy milyen, konkrétan számszerűsített mértékű időtartam egyeztethető össze az Alaptörvénnyel.
- [58] A fentiekben kifejtettekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy a rendelkezés *ex nunc* hatállyal történő megsemmisítése több, folyamatban lévő büntetőeljárást (az azokban fennálló letartóztatási időtartamokat) is közvetlenül és azonnali hatállyal érinthet.
- [59] Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg tehát, hogy a kiszámíthatóság követelményét szem előtt tartva a jogbiztonság kisebb sérelmét eredményezi, ha a Be. támadott rendelkezését ideiglenesen – de konkrétan meghatározott időpontig – hatályban tartja, mintha azt azonnali hatállyal semmisítené meg. Mindezzel az Alkotmánybíróság lehetőséget és megfelelő időt biztosít arra, hogy a büntetőeljárásban részt vevő szervek a folyamatban lévő ügyekben az Alkotmánybíróság döntéséhez igazíthassák tevékenységüket, valamint arra is, hogy a jogalkotó – amennyiben szükségesnek látja – alkotmányos alapokon újraszabályozhassa az érintett rendelkezést.
- [60] 6. A határozat Magyar Közlönyben való közzétételét az Alkotmánybíróság az Abtv. 44. § (1) bekezdésének első mondata alapján rendelte el.

Budapest, 2021. március 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [61] Egyetértek a határozat rendelkező részében és annak indokolásában foglaltakkal. Szükségesnek tartottam volna ugyanakkor az indokolás érvrendszerének kiegészítését az alábbiakkal.
- [62] 1. Ahogyan arra maga a határozat indokolása is utal, az abban vázolt alkotmánybírói gyakorlat összhangban van az EJEK-nek az Egyezmény 5. cikk 3. bekezdéséhez kapcsolódó gyakorlatával. A releváns ügyek köréből ugyanakkor a határozat mindössze egyetlen, konkrét ügyben [*Süveges kontra Magyarország* (50255/12.), 2016. január 5., 98. bekezdés] megfogalmazott követelményt nevesít. Ennek értelmében az „észszerű időtartam” abszolút korlátot állít annak, hogy a hatóságok korlátlan ideig hosszabbíthassák meg a személyi szabadságtól való megfosztással járó megelőző intézkedések határidejét.
- [63] Ezen követelmény kiemelése mellett szükségesnek tartottam volna az EJEK irányadó gyakorlatának részletes bemutatását. Úgy vélem ugyanis, hogy annak segítségével tárható fel egy olyan alkotmányos szempontrendszer, amelynek alkalmazásával a letartóztatás tartama az egyedi esetekben az Alaptörvényből és a nemzetközi jogi követelményekből fakadó elvárásoknak egyaránt megfelel.
- [64] Az EJEK szerint a fogva tartás időtartamának indokoltsága elvontan nem ítéltető meg, ezt minden esetben a konkrét ügy tényállására és jellemzőire tekintettel kell értékelni. Tartós fogva tartás csak akkor indokolható, ha kézzelfogható jelei vannak annak, hogy a fogva tartás a közérdekből eredő valós szükségleteket szolgálja, amelyek az ártatlanság vétele ellenére súlyosabban esnek latba, mint az egyén személyi szabadságához fűződő joga [*Kudła kontra Lengyelország* [GC] (22277/93.), 2000. október 26., 110. bekezdés]. A tartós fogva tartást abban az esetben tekinti jogszerűnek az EJEK, ha az általános és különös fogvatartási (letartóztatási) okok fennállásán túl arról is meggyőződött, hogy a nemzeti hatóságok „különleges gondossággal” folytatták le az eljárást [*Labita kontra Olaszország* [GC] (26772/95.), 152. és 153. bekezdések]. A „különös gondosság” követelménye magában foglalja, hogy a személyi szabadság elvonásával járó kényszerintézkedés alkalmazása esetén a büntetőeljárás megfelelő ütemben haladjon, és a büntetőeljárásban eljáró hatóságokat ne terhelje késedelem [*Assenov és társai kontra Bulgária* [GC] (24760/94.), 1998. október 28., 157. bekezdés; *Vaccaro kontra Olaszország* (41852/98.), 2001. február 16., 43. bekezdés]. Egyértelmű sérelmét jelenti az észszerű határidőnek, így a szabadsághoz való jognak is, ha a letartóztatásban lévő terhelt tárgyalásának megkezdésére a vádirat benyújtását követő tíz hónappal kerül csak sor [*Szepesi kontra Magyarország* (7983/06.), 2010. december 21., 28. bekezdés].
- [65] A fogva tartás észszerű határidejét befolyásolhatja a terhelt magatartása is, hiszen a terhelt magatartására visszavezethető időmúlás nem értékelhető az eljáró hatóságok terhére. Nem értékelhető ugyanakkor ilyenek,

- ha a terhelt a számára biztosított jogorvoslati lehetőségeket teljes mértékben kihasználja, és emiatt az iratok gyakori felterjesztése szükséges {*Assenov és társai kontra Bulgária* [GC] (24760/94.), 1998. október 28., 157. bekezdés}. Az EJB gyakorlata szerint hosszabb időtartam is észszerűnek értékelhető olyan ügyekben, amelyek bonyolult természetűek, így például ha komoly nemzetközi összefüggései vannak, vagy bonyolult ténybeli, illetve jogi megítélésű [*Bogdanowicz kontra Lengyelország* (38872/03.), 2007. április 16., 51. bekezdés].
- [66] Fontos zsinórmértéknek tekintendő az EJB azon megállapítása is, hogy az idő múlásával a letartóztatás eredeti indokai egyre kevésbé lesznek relevánsak, és a hazai bíróságoknak egyéb „megfelelő” és „elégéses” indokokkal kell alátámasztaniuk a szabadságtól való megfosztást {*Labita kontra Olaszország* [GC] (26772/95.), 153. bekezdés}. Ennek megfelelően az összejátszás veszélye a büntetőeljárás kezdetén bír nagyobb jelentőséggel. Annak előrehaladtával – különösen akkor, ha a tettestársakkal szemben is kényszerintézkedést alkalmaztak – jelentősége elenyészhet [*Imre kontra Magyarország* (53129/99.), 2003. december 2., 45. bekezdés]. Az EJB azt is hangsúlyozta, hogy önmagában a bűncselekmény tárgyi súlya nem lehet az alapja a szökés veszélyére való hivatkozással történő letartóztatásnak. A hatóságoknak ezen felül vizsgálni kell minden olyan feltételt, amely összefüggésben lehet a szökés veszélyével és a határozatukban megfelelő konkrétsággal kell alátámasztaniuk a fogva tartás ezen okát [*Maglódi kontra Magyarország* (30103/02.), 2004. november 9., 39. bekezdés; *Bárkányi kontra Magyarország* (37214/05.), 2009. június 30., 28. bekezdés].
- [67] Az EJB által készített és az Egyezmény 5. cikkére vonatkozó kézikönyv továbbá az alábbi általános elveket tartalmazza (*Guide on Article 5 of the European Convention on Human Rights*, 2018. augusztus 31. 180–187. pontok és 2020. december 31. 197–204. pontok; Az Egyezmény 5. cikkére vonatkozó kézikönyv, 2014. 155–163. pontok):
- az a kérdés, hogy a letartóztatás időtartama észszerű-e vagy sem, nem értékelhető elvontan, hanem eseti alapon, az egyes ügyek sajátos jellemzői alapján kell értékelni. Nincs az egyes ügyekre alkalmazandó, meghatározott határidő {*Buzadji v. the Republic of Moldova* [GC] (23755/07.), 2016. július 5., 89–91. bekezdés; *McKay kontra Egyesült Királyság* [GC] (543/03.), 2006. október 3., 41–45. bekezdés; *Bykov kontra Oroszország* [GC] (4378/02.), 2009. március 10., 61–64. bekezdés; *Idalov kontra Oroszország* [GC] (5826/03.), 2012. május 22., 139–141. bekezdés; lásd még: *Labita kontra Olaszország* [GC] (26772/95.), 2000. április 6., 152–153. bekezdés; valamint *Kudła kontra Lengyelország* [GC] (32310/96.), 2000. október 26., 110–111. bekezdés}
 - a szabadlábba helyezést alátámasztó vagy megkérdőjelező érvek nem lehetnek „általánosak és elvontak” [*Boicenco kontra Moldova* (41088/05.), 2006. július 11., 142. bekezdés; *Khudoyorov kontra Oroszország* (6847/02.), 2005. november 8., 173. bekezdés], hanem hivatkozásokat kell tartalmazniuk a konkrét tényekre, valamint a kérelmező letartóztatását igazoló személyes körülményeire [*Aleksanyan kontra Oroszország* (46468/06.), 2008. december 22., 179. bekezdés; *Rubtsov and Balayan v. Russia* (33707/14. és 3762/15.), 2018. április 10., 30–32. bekezdés]
 - a letartóztatás kvázi automatikus meghosszabbítása ellentétes az 5. cikk 3. bekezdésében meghatározott garanciákkal [*Tase kontra Románia* (29761/02.), 2008. június 10., 40. bekezdés]
 - ezekben a kérdésekben a bizonyítási terhet nem lehet oly módon megfordítani, hogy a letartóztatott személyre hárítják a szabadlábba helyezését igazoló okok fennállásának bizonyítását {*Bykov kontra Oroszország* [GC] (4378/02.), 2009. március 10., 64. bekezdés}
 - az igazságszolgáltatás nyilvános ellenőrzésére kizárólag úgy van mód, ha a bíróságok a döntéseiket megfelelően megindokolják [*Tase kontra Románia* (29761/02.), 2008. június 10., 41. bekezdés].
- [68] A letartóztatásnak továbbá az EJB követelményrendszere értelmében sincs objektív felső határa, azonban a gyakorlata egyértelmű:
- három évet meghaladó szabadságelvonás csak kivételesen bonyolult ügyek esetén lehet indokolt, és kizárólag azzal együtt, hogy bizonyítható a vádlott büntetőeljárást veszélyeztető magatartásának valós veszélye [*W kontra Svájc* (14379/88.), 1993. január 26., 42. bekezdés];
 - négy évet meghaladó letartóztatás esetén általában nem merül fel olyan indok, amely alapján igazolható volna a jelentős időmúlás [*Tomasi kontra Franciaország* (12850/87.), 1992. augusztus 27., 85–99. bekezdés].
- [69] Álláspontom szerint az EJB esetjogából fakadó mindezen szempontok és a Be.-ben foglalt garanciális követelmények együttes vizsgálatával lett volna teljeskörűen feltárható a szabályozás Alaptörvénynek való megfelelése.
- [70] 2. Indokoltnak tartottam volna továbbá azt is, hogy a határozat az alapjogi korlátozás szükségességének a vizsgálata keretében jelentőséget tulajdonítson a Módtv.-ben a módosítás kapcsán kifejtett jogalkotói érveknek.

- [71] Arra a határozat is utal, hogy a Módtv. javaslatának érintett rendelkezéséhez fűzött indokolás értelmében „»[a] közelmúlt sajnálatos eseményei rávilágítottak arra«, hogy nem minden esetben elegendő négy év az elsőfokú ügydöntő határozat meghozatalára”.
- [72] Fontosnak tartottam volna emellett hangsúlyozni, hogy a kifogásolt rendelkezés megalkotásának egyértelmű és közvetlen indoka egy konkrét büntetőeljárás volt. Abban a terheltek egyikének négyéves időtartamot megközelítő előzetes letartóztatása – tekintettel arra, hogy ezen idő alatt nem került sor az elsőfokú ügydöntő határozat meghozatalára – a Be. kifogásolt módosítása nélkül rövid időn belül megszűnt volna, és a terhelt személyi szabadságának további korlátozására kizárólag enyhébb kényszerintézkedés állt volna rendelkezésre.
- [73] Megítélésem szerint már önmagában az a körülmény is kétségesse teszi a kifogásolt szabályozás szükségességét, hogy megalkotásának közvetlen indoka egyértelműen és kifejezetten egy konkrét, folyamatban lévő büntetőeljárásban annak a megakadályozása volt, hogy a terhelt előzetes letartóztatása megszűnjön.
- [74] Önmagában az, hogy egy konkrét büntetőeljárásnak az elsőfokú ügydöntő határozat meghozataláig terjedő szakaszában a terhelt letartóztatását – enyhébb kényszerintézkedés alkalmazásának lehetősége mellett – meg kell szüntetni, még a legsúlyosabb fenyegetettségű bűncselekmények esetén sem értékelhető olyan okként, amely alátámasztaná annak szükségességét, hogy a jogalkotó – ilyen esetekben – a letartóztatás hosszának korlátlan időtartamban történő meghosszabbítására biztosítson lehetőséget.

Budapest, 2021. március 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: II/733/2015.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2021. évi 60. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 11/2021. (IV. 7.) AB HATÁROZATA

az anyakönyvi eljárásról szóló 2010. évi I. törvény 101/A. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában – *dr. Czine Ágnes, dr. Horváth Attila, dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó és dr. Schanda Balázs* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Dienes-Oehm Egon, dr. Handó Tünde, dr. Juhász Imre, dr. Pokol Béla, dr. Salamon László és dr. Szívós Mária* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az anyakönyvi eljárásról szóló 2010. évi I. törvény 101/A. § (2) bekezdése sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, ezért azt megsemmisíti.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatát a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Miskolci Törvényszék tanácsa (a továbbiakban: indítványozó bíróság) az előtte folyamatban lévő közigazgatási perben – a per egyidejű felfüggesztése mellett, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján – 102.K.701.106/2020/10. számú végzésével bírói kezdeményezést terjesztett az Alkotmánybíróság elé. Ebben indítványozta az anyakönyvi eljárásról szóló 2010. évi I. törvénynek (a továbbiakban: At.) az egyes közigazgatási tárgyú törvények módosításáról, valamint ingyenes vagyonjuttatásról szóló 2020. évi XXX. törvény (a továbbiakban: Módtv.) 33. § (5) bekezdésével megállapított 101/A. § (2) bekezdése – „a hatályba lépése előtt indult és folyamatban lévő eljárásokban, valamint a megismételt eljárásokban is alkalmazni kell” – rendelkezése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, továbbá a támadott jogszabályi rendelkezésnek az indítványozó bíróság előtt folyamatban lévő perben való alkalmazásának kizárását.
- [2] 2. A bírói kezdeményezés alapjául szolgáló ügyben a felperes 2020. február 5-én a Budapest Főváros Kormányhivatala Állampolgári és Anyakönyvi Főosztály Névváltoztatási és Anyakönyvi Osztályához (a továbbiakban: Kormányhivatal) előterjesztett kérelmében nevének és nemének anyakönyvi nyilvántartásban történő megváltoztatását kérte az anyakönyvezési feladatok ellátásának részletes szabályairól szóló 429/2017. (XII. 20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 7. §-a alapján. Kérelmét szakorvosi, pszichológiai és pszichiátriai szakvéleményekkel támasztotta alá. Ezt megelőzően 2019-ben megkezdte a nemi átalakítást célzó orvosi beavatkozásokat.
- [3] A Kormányhivatal a kérelmet az ügyintézési határidőn belül nem bírálta el. A kérelem benyújtását követően, 2020. május 29-én hatályba léptek az At. Módtv. 33. §-ával megállapított, illetve módosított rendelkezései. Az új szabályozás alapján a személyazonosító adatok nyilvántartásában a születési nemet kell nyilvántartani, ami az At. fent hivatkozott módosítása nyomán nem változtatható meg. Az At. 101/A. § (2) bekezdése alapján e szabályokat a módosítás hatálybalépése előtt indult és folyamatban lévő eljárásokban, valamint a megismételt eljárásokban is alkalmazni kell.
- [4] Ezt követően a Kormányhivatal a kérelmet érdemi intézkedés nélkül 2020. június 11-én áttette a Kazincbarcikai Polgármesteri Hivatal anyakönyvvezetőjéhez, a per alpereséhez, aki az eljárást a 2020. június 23-án kelt HIV/45404-3/2020. számú végzésével megszüntette. Az alperes döntésének indokolásában a jogszabályi környezet megváltozására hivatkozott, amelynek következtében jogilag már nincs lehetőség még a folyamatban lévő ügyekben sem a születési nem megváltoztatására. Erre tekintettel az általános közigazgatási rendtartásról

szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 47. § (1) bekezdés c) alpontja alapján az eljárást okafogyottság miatt megszüntette.

- [5] A felperes az eljárást megszüntető végzés ellen keresetet terjesztett elő, amelyben kérte annak megsemmisítését, az alperes új eljárásra kötelezését, és részletes alkotmányjogi indokolás mellett indítványozta, hogy az indítványozó bíróság kezdeményezze a Módtv. 33. §-ának normakontrollját. Az alperes nem vonta kétségbe, hogy a felperesi kérelem előterjesztése időpontjában a jogi lehetőség adott volt a nemének és az azzal összhangban álló utónevének megváltoztatására, ugyanakkor álláspontja szerint a perrel támadott végzést a hatályos jogszabályi környezetben hozta meg: az At. 2020. május 29. napjától hatályos rendelkezései már nem biztosítottak lehetőséget a nemváltozás jogi elismerésére, az At. 101/A. § (2) bekezdése szerint pedig az új rendelkezéseket a folyamatban lévő eljárásokban, így a felperes által 2020. február 5. napján kezdeményezett eljárásban is alkalmaznia kellett.
- [6] 3. Az egyedi normakontroll eljárást kezdeményező bíróság álláspontja szerint az At. 101/A. § (2) bekezdése ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében és XXIV. cikk (1) bekezdésében foglaltakkal, mivel a visszaható hatályú jogalkotás tilalmába ütközik.
- [7] Az indítványozó bíróság előadta, hogy a közigazgatási perrel érintett transznmű személy nem- és névváltoztatásra irányuló eljárásában különös jelentőséggel bír az irányadó jogi normák előreláthatósága és kiszámíthatósága. A bíróság előadta, hogy a hazai jogrendszer 2020. május 29-ig lehetőséget biztosított a nem jogi megváltoztatására. A felperes ennek a tudatában kezdte meg 2019-ben az ún. nemi tranzíció folyamatát, majd a jogszabályi környezet biztosította jogaival élve kezdeményezte 2020. február 5-én a nemének és nevének jogi úton történő megváltoztatását. Az indítványozó bíróság álláspontja szerint a „[f]elperes kérelme előterjesztésekor, figyelemmel a mellékletként becsatolt szakorvosi véleményekre, joggal bízott abban, hogy kérelme teljesíthető, és élhet a nem- és névváltoztatás jogszabályi lehetőségével”.
- [8] Az indítványozó bíróság azt is előadta, hogy a felperes ügyében semmiféle intézkedés nem történt, csupán a Módtv. hatálybalépését követően került sor az ügy áttételére, majd az eljárás megszüntetésére. Mindezek alapján az indítványozó bíróság úgy véli, hogy a Módtv. által módosított rendelkezéseknek a folyamatban lévő eljárásokban kötelező alkalmazása jogvesztést okozott a felperesnek, tekintettel arra, hogy a tiltó rendelkezések visszaható hatályú alkalmazásával a nem- és névváltoztatás lehetősége a felperes számára megszűnt.
- [9] A bírói kezdeményezés alátámasztásaként az indítványozó bíróság hivatkozott a visszaható hatály tilalmának a 10/2018. (VII. 18.) AB határozatban és a 8/2020. (V. 13.) AB határozatban foglalt értelmezésére. Az alkotmánybírói határozatokban foglalt szempontokra tekintettel az indítványozó bíróság arra a jogi álláspontra helyezkedett, hogy a 2020. május 29. napjától hatályos rendelkezéseknek a felperes 2020. február 5-én indított eljárásában való kötelező alkalmazása jogvesztést eredményező változást okozott, a régítől eltérő új jogkövetkezményt eredményez, miközben anyagi jogi jogviszonya már a kérelem benyújtásakor fennállt. Mindezekre tekintettel az indítványozó bíróság álláspontja szerint az At. 101/A. § (2) bekezdésében foglalt hatályba léptető rendelkezés sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, valamint az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében szereplő tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelmét is eredményezi.
- [10] 4. Az ügy eldöntése során az Alkotmánybíróság figyelembe vette a Miniszterelnökség közigazgatási államtitkára által benyújtott *amicus curiae* beadványt is. Ebben a közigazgatási államtitkár kifejtette, hogy a Módtv. elfogadásával a jogalkotó elsősorban a magánéletbe való be nem avatkozás Alaptörvényből származó követelményének tett eleget. Hivatkozott továbbá arra is, hogy a Módtv.-nek a folyamatban lévő eljárásban történő alkalmazása nem jelent alaptörvény-ellenességet, mivel álláspontja szerint a korábbi anyakönyvi eljárás szabályozása senkit sem sarkallhatott a nemi átalakító beavatkozások elvégzésére: „Ez az egyén szabad elhatározásából fakadhatott, amit semmilyen jogszabályi rendelkezés nem befolyásolt.”

II.

- [11] 1. Az Alaptörvénynek az indítványban hivatkozott rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

[12] 2. Az At. indítvány által támadott rendelkezése:

„101/A. § (2) E törvénynek az egyes közigazgatási tárgyú törvények módosításáról, valamint ingyenes vagyontulajdonosi jogokról szóló 2020. évi XXX. törvénnyel (a továbbiakban: Módtv.3) megállapított 3. § k) és x) pontját, 44. § (3) bekezdését, 69/B. § (1) bekezdés b) pont be) alpontját és 69/B. § (3) bekezdését a Módtv.3 hatálybalépése előtt indult és folyamatban lévő eljárásokban, valamint a megismételt eljárásokban is alkalmazni kell.”

[13] 3. A Korm. rendelet 2020. július 2. napjáig hatályos érintett rendelkezése:

„7. § A névváltoztatásért felelős anyakönyvi szerv a nem megváltoztatásáról, valamint az ennek következtében szükséges utónév módosításáról a nem megváltozását támogató egészségügyi szakvélemény beérkezését követő 8 napon belül értesíti a születést nyilvántartó anyakönyvvezetőt az anyakönyvben történő átvezetés érdekében. A nyilvántartó anyakönyvvezető a nem megváltozását a névváltoztatásért felelős anyakönyvi szerv alapiratnak minősülő értesítése és az egészségügyi szakvélemény hitelesített fénymásolata alapján jegyzi be az anyakönyvbe.”

III.

[14] A bírói kezdeményezés megalapozott.

[15] 1. Az Alkotmánybíróságnak a bírói kezdeményezés alapján mindenképp azt kellett vizsgálnia, hogy a kezdeményezés megfelel-e a törvényben előírt feltételeknek. Az Abtv. 25. §-a szerint a bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – abban az esetben kezdeményezheti az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását, ha az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította. Az eljáró bíró tehát csak azon jogszabály, illetve jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítására tehet indítványt, amelyet a konkrét ügy elbírálása során kifejezetten alkalmaznia kell. A bírói kezdeményezés mint normakontroll „egyedi vagy konkrét” jellege ugyanis az absztrakt utólagos normakontrollhoz képest annyiban szűkebb, hogy az indítványozó bíró csak az ügyben alkalmazott jogszabályt támadhatja meg, és részletesen meg kell indokolnia, hogy valóban kell azt az adott ügyben alkalmaznia. Csak ezzel biztosítható ugyanis a kezdeményezés egyedi – konkrét – normakontroll jellege {vö. 3193/2014. (VII. 15.) AB végzés, Indokolás [7]; 3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [22]}.

[16] Az Abtv. 52. § (4) bekezdése szerint az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia. Ebből következően, ha a kezdeményező bíró nem állítja, hogy a támadott normát az ügyben alkalmazni kellene, vagy nem mutat rá az alkotmányellenesnek vélt norma és az egyedi ügy kapcsolatára oly módon, hogy az összefüggés az Alkotmánybíróság számára az indítvány tartalmából egyértelműen megállapítható legyen, az alkotmánybírósági eljárás lefolytatásának – az adott norma vonatkozásában – nincs helye.

[17] Az Alkotmánybíróság gyakorlata töretlen abban a tekintetben, hogy „ha az indítványozó egy új rendelkezés tartalmának alkotmányellenességét állítja, akkor az Alkotmánybíróság nem az új rendelkezést hatályba léptető, hanem a módosítás révén az új rendelkezést magába foglaló (inkorporáló) jogszabály alkotmányellenességét vizsgálja meg” {8/2003. (III. 14.) AB határozat, ABH 2003, 74, 81; elsőként megerősítette a 3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [61], majd többek közt: 32/2014. (XI. 3.) AB határozat, Indokolás [19]}.

[18] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó bíróság olyan jogszabályi rendelkezés felülvizsgálata iránt terjesztette elő indítványát, amelyet az előtte folyamatban lévő eljárásban alkalmaznia kell. Az indítvány ugyanis rögzíti, hogy az At. Módtv. 33. § (5) bekezdésével megállapított 101/A. § (2) bekezdése rendelkezése a Módtv. 33. §-a által megállapított egyéb szabályokat azokra az eljárásokra is alkalmazni rendeli, amelyek a Módtv. hatálybalépése előtt indultak meg, tehát a támadott normát az előtte

folyamatban lévő ügyben is alkalmaznia kell. Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá azt is, hogy az indítványozó bíróság a támadott rendelkezés alaptörvény-ellenessége vonatkozásában részletes indokát adta annak, hogy a támadott jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az indítvány csupán az Alaptörvény B) cikk sérelmére vonatkozó érveléssel összekapcsolva, mintegy annak eredményeként állítja, de nem tartalmaz önálló indokolást arra nézve, hogy a támadott rendelkezés miért sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését, ezért ezt az összefüggést az Alkotmánybíróság önállóan nem vizsgálja.

- [19] A fentiek alapján az indítvány az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének állított sérelme okán megfelel a bírói kezdeményezéssel szemben támasztott, a 3058/2015. (III. 31.) AB végzésben, illetve a 2/2016. (II. 8.) AB határozatban előírt követelményeknek.
- [20] 2. Az indítványozó érvelése szerint az At. támadott rendelkezése a visszaható hatályú jogalkotás tilalmába, így az Alaptörvénynek a jogállamiság követelményét előíró B) cikk (1) bekezdésébe ütközik oly módon, hogy állítása szerint az egyúttal az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelmét is eredményezi.
- [21] Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban már megfogalmazta álláspontját a tiltott visszamenőleges hatályú jogalkotásra vonatkozóan. Eszerint egyértelmű az, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság klauzulából olvasható ki a jogbiztonság követelménye. E követelmény az Alkotmánybíróság következetes felfogása szerint azt jelenti, hogy a jogrendszer egészének, annak részterületeinek, valamint egyes szabályainak világosnak, egyértelműnek, hatásukat tekintve kiszámíthatónak és a norma címzettjei számára előre láthatónak kell lenniük, és a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat kell hordozniuk {vö. 38/2012. AB határozat, Indokolás [84]; 3106/2013. (V. 17.) AB határozat, Indokolás [8]; 33/2019. (XI. 27.) AB határozat, Indokolás [39]}.
- [22] A jogi normák előreláthatósága és kiszámítható működésének követelménye felöleli a visszamenőleges hatályú jogi szabályozás korlátozott és kivételes lehetőségét. Vagyis: jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem alapíthat meg kötelezettséget, és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé.
- [23] Ugyanakkor a jogbiztonságból fakadó visszaható hatályú jogalkotás tilalma nem feltétlen, hanem kizárólag a jogalanyok helyzetét elnehezítő (*ad malam partem*) jogalkotásra irányadó {16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [32]}. Abból következően pedig, hogy „a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalma nem abszolút érvényű, következik az, hogy egyértelműen élhet ezzel a jogalkotó akkor, amikor új jogosultságot állapít meg, meglévő jogosultságot terjeszt ki, vagy valamely jog korlátozását oldja fel” {10/2014. (IV. 4.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [24] Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint „[k]övetkezetes az alkotmánybírósági gyakorlat a tekintetben, hogy valamely jogszabály nem csupán akkor minősülhet az említett tilalomba ütközőnek, ha a hatálybalépés nem visszamenőlegesen történt ugyan, de a jogszabály rendelkezéseit – erre irányuló kifejezett rendelkezés szerint – a jogszabály hatályba lépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell” {3208/2013. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [58]; 16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [32]}. „Ez utóbbi esetben a szabály a hatálybalépését megelőző eseményhez, tényhez fűz új, a korábban hatályos szabályhoz képest eltérő jogkövetkezményt, aminek következtében felmerülhet a visszaható hatály sérelme. Visszaható hatályról beszélünk továbbá akkor is, ha az új szabály a hatálybalépését megelőzően keletkezett, annak időpontjában fennálló tényállás jogkövetkezményét a régítől eltérően határozza meg.” {10/2018. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [51]; 6/2019. (III. 20.) AB határozat, Indokolás [49]; 33/2019. (XI. 27.) AB határozat, Indokolás [39]; 8/2020. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [54]}
- [25] Az Alkotmánybíróság az 1/2016. (I. 29.) AB határozatban áttekintette a visszaható hatállyal kapcsolatban konkrét ügyekben korábban kialakított gyakorlatát, és az alábbiakat állapította meg. „A 7/1992. (I. 30.) AB határozatban alkotmányellenesnek ítélte az Alkotmánybíróság az illeték mértékének akként történő felemelését, hogy a szigorító rendelkezést a jogalkotó alkalmazni rendelte az új jogszabály hatálybalépése előtt kötött, a hatóságokhoz határidőn belül, de már a szigorító rendelkezés hatálybalépése után benyújtott szerződésekre is (ABH 1992, 45, 48). Szintén alkotmányellenességet állapított meg a testület a 20/2001. (VI. 11.) AB határozatában, amikor is a vizsgált rendelkezéseket tartalmazó jogszabályt a folyamatban lévő hatósági eljárásokban rendelte alkalmazni a jogalkotó (ABH 2001, 612, 619). Nem állapította meg azonban a jogbiztonság sérelmét az Alkotmánybíróság a 349/B/2001. AB határozatban, melyben a vizsgált szabályozást a jogalkotó a jogerős államigazgatási határozattal le nem zárult ügyekre is alkalmazni rendelte (ABH 2002, 1241, 1255). A 3189/2013. (X. 22.)

- AB határozatában az Alkotmánybíróság nem találta alaptörvény-ellenesnek azt az építésügyi szabályozást, mely magasabb építésügyi bírság kiszabását tette lehetővé a hatálybalépése előtt keletkezett tényállások kapcsán, de csak a hatálybalépése után megindult eljárásokban. [...] A fenti esetek alapján megállapítható, hogy a tilalom egyfelől nem abszolút, másfelől, mivel az Alkotmánybíróság által vizsgált jogviszonyok szükségképpen különböznek egymástól – közjogi vagy magánjogi, folyamatban levő vagy már teljesedésbe ment vagy rövid-, hosszú távúak esetleg tartósak stb. – ezért az Alkotmánybíróság esetről esetre vizsgálja meg, hogy megvalósul-e a jogbiztonság sérelme.” {8/2016. (IV. 6.) AB határozat, Indokolás [55]–[56]}
- [26] A fentiekkel összhangban a 30/2014. (IX. 30.) AB határozatban az Alkotmánybíróság megállapította, hogy „[e]gy jogszabály viszont nem csak akkor ütközhet a visszaható hatályú jogalkotás tilalmába, ha a jogszabályt a jogalkotó visszamenőlegesen léptette hatályba, hanem akkor is, ha a hatálybaléptetés ugyan nem visszamenőlegesen történt, azonban a jogszabály rendelkezéseit – erre irányuló kifejezett rendelkezés szerint – a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell” {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [106]}.
- [27] A folyamatban lévő közigazgatási eljárások tekintetében a visszaható hatályú jogalkotás tilalmát részletesen elemezte a 13/2015. (V. 14.) AB határozat. A határozat indokolása idézi a 3189/2013. (X. 22.) AB határozatot, amelyben egy építésügyi bírság megállapításának szabályairól rendelkező kormányrendelet átmeneti rendelkezését vizsgálta az Alkotmánybíróság. A döntés megalapozása érdekében az Alkotmánybíróság figyelembe vette, hogy „alkotmányellenesnek minősítette az Alkotmánybíróság – éppen építésügyi igazgatási ügyben – azt a szabályozást is, amely kimondta a szabály alkalmazását a folyamatban lévő ügyekre is, azaz a módosító szabály hatálybalépésekor jogerős határozattal még el nem bírált ügyekben építésügyi bírság kiszabását kötelezővé tevő új szabályozás alkalmazását rendelte el (azonnali hatály)” (Indokolás [52]). Ezzel összhangban a 13/2015. (V. 15.) AB határozatban az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény B) cikkében foglaltak alapján a támadott rendelkezés hatálybalépésekor még meg nem indult végrehajtási eljárások vonatkozásában késedelmi pótlék a rendelkezés hatálybalépése napját megelőzően felfüggesztett hatósági végrehajtás esetén – vagyis visszamenőlegesen – nem számítható fel.
- [28] Ehhez hasonló döntés született a 3043/2021. (II. 19.) AB határozatban. A takarékszövetkezetből kilépni szándékozó indítványozók beadványukban azt sérelmezték, hogy az eljáró bíróságok a kilépési szándékuk bejelentésekor hatályban lévő előírások helyett az időközben bekövetkezett jogszabályváltozás révén egy számukra kedvezőtlenebb jogszabályi előírás alkalmazásával a részjegy névértékén felüli összegre való jogosultságukat nem ismerték el. Az eljáró bíróságok azonban azt az álláspontot vették alapul, hogy az időközbeni jogszabályváltozás a jogvita rendezése szempontjából azonnali alkalmazást feltételez, tehát már a konkrét előttük fekvő ügy megítélésében is mérvadó, miután a kilépő taggal való elszámolás idején már hatályban voltak.
- [29] Az ügyben az Alkotmánybíróság alaptörvény-ellenesnek találta és megsemmisítette a Budapest Környéki Törvényszék ítéletét a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmának sérelme miatt. Ennek megállapítása előtt a döntés indokolása először azt vizsgálta meg, hogy vajon a jogalkotó maga megsértette-e a visszaható hatály tilalmát. A vizsgálat eredményeként az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a jogalkotó részéről nem történt az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe ütköző visszamenőleges hatályú jogalkotás, hiszen: „a konkrét jogszabályi rendelkezést hatályba léptető előírások nem tartalmaztak sem a hatályba lépést megelőző időszakra irányuló, visszamenőleges alkalmazásra vonatkozó előírást, sem olyan rendelkezést, amelynek értelmében azt a folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni kellene.” (Indokolás [47])
- [30] Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlatát összefoglaló 8/2020. (V. 13.) AB határozatban a testület megállapította, hogy az Alkotmánybíróság „kiterjedt gyakorlatot folytat a visszaható hatályú jogalkotás tilalmával kapcsolatban abból a szempontból is, hogy ez a tilalom mit jelent a folyamatban lévő eljárásokra nézve. Ennek az is a részét képezi, hogy nem egyeztethető össze a jogállamiság tartalmával egy új szabály oly módon történő hatályba léptetése, hogy az hátrányosan változtatja meg a hatálybalépés időpontjában már fennálló tényállás anyagi jogi jellegű jogkövetkezményét a folyamatban lévő eljárásokban. Azt kell tehát megítélni, hogy a tényállás már létrejött-e az újonnan alkalmazandó szabály hatálybalépése előtt, és ha igen, akkor az utóbbi egy új, a régítől eltérő jogkövetkezményt vezet-e be, amely hátrányt, jogvesztést okoz a folyamatban lévő ügyekben.” (Indokolás [61])
- [31] Az Alkotmánybíróság utal arra is, hogy a jelen ügyhöz alkotmányjogi jellegében hasonló ügyet bíralt el a 6/2020. (III. 3.) AB határozatában, amelyben a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) átmeneti rendelkezése [870. § (3) bekezdése] tekintetében az az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés merült fel, hogy a visszaható hatályú jogalkotás tilalma milyen összefüggésben áll a már folyamatban lévő jogérvénye-

sítéssel. A döntésben az Alkotmánybíróság hangsúlyozta, hogy „a visszaható hatály tilalma szempontjából az elvégzett eljárási cselekmény időpontja a meghatározó. Ezt juttatja kifejezésre a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) is, melyre az Alkotmánybíróság a 3151/2013. (VII. 24.) AB határozatában is hivatkozott. Eszerint: „»A Jat. e körben kimondja, hogy jogszabály a hatálybalépését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget, kötelezettséget nem tehet terhesebbé, valamint nem vonhat el vagy korlátozhat jogot, és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé. [...] Ugyanakkor a Jat. 15. § (1) bekezdés b) pontja szerint a jogszabályi rendelkezést – ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – a hatálybalépését követően megkezdett eljárási cselekményekre kell alkalmazni. Ebből következően a Jat. – jogszabály eltérő rendelkezése alapján – lehetővé teszi eljárási cselekmények esetén a módosítás szerinti rendelkezések folyamatban lévő ügyekre történő alkalmazásának kimondását.« (Indokolás [17])” {6/2020. (III. 3.) AB határozat, Indokolás [54]–[55]}

- [32] Az Alkotmánybíróság azt is hangsúlyozta, hogy intézményvédelmi kötelezettsége körében az állam viszonylag tág mérlegelési szabadsággal rendelkezik a megfelelő eljárásjogi keretek meghatározására, azonban nem alkothat olyan szabályokat, amelyek valamely Alaptörvényben biztosított jogot alaptörvény-ellenes módon korlátoznak {hasonlóan: 3086/2016. (IV. 26.) AB határozat, Indokolás [45]}. Mindezek alapján pedig az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Be. támadott rendelkezése „a visszaható hatályú jogalkotás tilalmába ütközik, mivel alanyi jogot von el” {6/2020. (III. 3.) AB határozat, Indokolás [78]}.
- [33] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy új szabályozás alkalmazásának elrendelése a folyamatban lévő ügyekben (azonnali hatály) sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt visszaható hatályú jogalkotás tilalmát, amennyiben a jogalanyok helyzetét elnehezítő jogszabályi változtatásra, illetve Alaptörvényben biztosított jog alaptörvény-ellenes módon történő korlátozására vagy alanyi jog elvonására kerül sor.
- [34] 3. E fenti okfejtés alapján az Alkotmánybíróság a jelen ügyben a következő megállapításra jutott. Az alapügy felperese 2020. február 5-én a fennálló jogszabályi környezetben bízva közigazgatási eljárást kezdeményezett. Ezen eljárás jogkövetkezményének az eljárás kezdeményezésekor irányadó jogszabályi rendelkezések alapján a felperes nemének és nevének anyakönyvben történő megváltozásának kellett volna lennie, ahogyan azt az indítványozó bíróság az előtte benyújtott szakorvosi dokumentációk alapján bizonyítottan látta.
- [35] A kezdeményezett eljárást azonban a Kormányhivatal nem folytatta le a rá irányadó határidőn belül, majd a felperes által kezdeményezett eljárás kimenetelét meghatározó anyagi jogszabályok megváltoztatásra kerültek akként, hogy azokat az indítványozó bíróság által támadott szabály alapján a folyamatban lévő eljárásban is alkalmazni kellett. A megváltozott anyagi jogi szabályozásnak a folyamatban lévő közigazgatási eljárásban való alkalmazása arra vezetett, hogy a felperes által, a korábban fennálló jogszabályi környezetben kezdeményezett eljárása megszüntetésre került. Vagyis az időközben elfogadott jogszabály-változtatás eljárási akadályát képezte annak, hogy a felperes érvényesíteni tudja azon jogát, amelyre az eljárás megindításakor a jogszabályi lehetőség adott volt. Ennek következtében már sem az indítványozó bíróság előtt folyamatban lévő, sem a megismétlődő közigazgatási eljárás során nincs lehetőség a korábban jogszerűen kezdeményezett közigazgatási eljárás érdemi lefolytatására. Márpedig az Alkotmánybíróság a 6/2020. (III. 3.) AB határozatában megállapította, hogy az állam intézményvédelmi kötelezettsége körében nem alkothat olyan eljárási kereteket, amelyek valamely Alaptörvényben biztosított jogot alaptörvény-ellenes módon korlátoznak; ráadásul a konkrét esetben olyan jogérvényesítésről van szó, amelyet az alkotmánybírósági gyakorlat mind az alanyi jogi oldala tekintetében, mind pedig az állam oldalán jelentkező intézményvédelmi kötelezettségként korábban védelemben részesített {6/2018. (VI. 27.) AB határozat, Indokolás [47]}.
- [36] Ezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a támadott szabályozás alkalmazásának elrendelése a folyamatban lévő ügyekben sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt visszaható hatályú jogalkotás tilalmát. A felperesnek ugyanis az általa korábban kezdeményezett, folyamatban lévő közigazgatási eljárás érdemi befejezésére a jogszabályok megváltozása miatt nincs lehetősége, mivel a Módtv. támadott rendelkezése és az általa alkalmazni rendelt jogi előírások eljárási akadályát képezték a korábban jogszerűen kezdeményezett közigazgatási eljárásnak. Ehhez kapcsolódóan az Alkotmánybíróság megjegyzi továbbá, hogy az alkotmányjogilag sérelmes helyzetet részben az okozta, hogy a folyamatba helyezett közigazgatási eljárást a közigazgatási szerv a rá irányadó ügyintézési határidőn belül nem folytatta le, ami megkérdőjelezi az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes hatósági eljárás megvalósulását {vö. 25/2020. (XII. 2.) AB határozat, Indokolás [24]}.

- [37] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az At. támadott rendelkezése az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének részét képező visszaható hatályú jogalkotás tilalmába ütközik. Tekintettel arra, hogy az indítványozó bíróság által kezdeményezett mozaikos megsemmisítés esetén az At. 101/A. § (2) bekezdésének megmaradó törvényi szövegrésze értelmezhetetlenné és alkalmazhatatlanná válna a jogalkalmazás számára, ezért az Alkotmánybíróság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiságból levezetett jogbiztonság részét képező egyértelmű és világos normatartalom követelménye miatt a 101/A. § (2) bekezdését megsemmisítette.
- [38] Minthogy az Alkotmánybíróság a vizsgált jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét megállapította, és azt megsemmisítette, ezért az indítványozó bíróságnak a folyamatban lévő ügyben való alkalmazásának kizárására vonatkozó indítványáról nem kellett külön rendelkeznie.
- [39] 4. A határozatot az Abtv. 44. § (1) bekezdésének első mondata alapján közzé kell tenni a Magyar Közlönyben.

Budapest, 2021. március 9.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [40] Egyetértek a rendelkező részben foglalt döntéssel és annak indokaival is. Lényegesnek tartom kiemelni, hogy a jelen ügyben az Alkotmánybíróság az indítvánnyal érintett szabályozást kizárólag az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó visszaható hatályú jogalkotás tilalmával összefüggésben vizsgálta, és nem foglalt állást a nem- és névváltoztatásra vonatkozó szabályok alkotmányosságával kapcsolatban. Erre tekintettel szükségesnek tartom az indokolás kiegészítését az alábbiakkal.
- [41] Az Alkotmánybíróság a korai gyakorlatában a kiszámíthatóság és az előreláthatóság követelményéből vezette le a visszamenőleges hatályú jogi szabályozás tilalmának alkotmányos elvét [34/1991. (VI. 15.) AB határozat,

- ABH 1991, 170, 174; 11/1992. (III. 5.) AB határozat, ABH 1992, 77; 25/1992. (IV. 30.) AB határozat, ABH 1992, 131, 132; 57/1994. (XI. 17.) AB határozat, ABH 1994, 316, 324; 8/2005. (III. 31.) AB határozat, ABH 2005, 102, 104; 152/2008. (XII. 10.) AB határozat, ABH 2008, 1487, 1490].
- [42] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a jogbiztonságból fakadó alapvető elvárás, hogy a jogrendszer egésze, annak részterületei, valamint egyes szabályai világosak, egyértelműek, hatásukat tekintve kiszámíthatóak és a norma címzettjei számára előre láthatóak legyenek {38/2012. AB határozat, Indokolás [84]; 8/2020. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [54]}.
- [43] A hivatkozott gyakorlata mellett az Alkotmánybíróság a 6/2020. (III. 3.) AB határozatban az Alaptörvény B) cikkével összefüggésben megerősítette azt is, hogy intézményvédelmi kötelezettsége körében az állam viszonylag tág mérlegelési szabadsággal rendelkezik a megfelelő eljárásjogi keretek meghatározására, azonban nem alkothat olyan szabályokat, amelyek valamely Alaptörvényben biztosított jogot alaptörvény-ellenes módon korlátoznak (Indokolás [78]). A visszaható hatályú jogalkotás tilalma magában foglalja azt az elvárását is, hogy az Országgyűlés mint jogalkotó olyan szabályokat köteles alkotni, amelyek nem ütköznek az Alaptörvény rendelkezéseibe, és Alaptörvényben szabályozott alapvető jogot alaptörvény-ellenes módon nem korlátoznak {3086/2016. (IV. 26.) AB határozat, Indokolás [45]}.
- [44] A jelen ügyben megállapítható, hogy a megváltozott szabályozás következtében a nemi átalakításon átesett személyeknek nincs lehetőségük arra, hogy névváltoztatással egyidejűleg nemváltoztatás iránti kérelmet terjesszenek elő. Ennek következtében az érintettek neme, és ebből adódóan neve is eltér attól, amiként őket a külvilág azonosítja. Ennek folytán e személyi kör vonatkozásában olyan személyes adat válik nyilvánossá, amelyhez egyébként az érintett kifejezett hozzájárulására lenne szükség.
- [45] Az indítvánnyal támadott szabályozás ezért a B) cikk (1) bekezdéséből fakadó jogbiztonság követelményét azért is sérti, mert az állam olyan szabályt alkotott, amelyet az érintettek nem mérlegelhetek akkor, amikor nemük megváltoztatása mellett döntöttek. Ennek következtében a nemváltoztatás ténye szándékuk ellenére történő feltárása folytán a támadott szabályozás az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésével összefüggésben is sérti a visszaható hatályú jogalkotás tilalmát.

Budapest, 2021. március 9.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Horváth Attila és dr. Schanda Balázs alkotmánybírók párhuzamos indokolása

- [46] A határozattal egyetértünk, ugyanakkor jelezzük, hogy a jelen döntéssel az Alkotmánybíróság nem foglalt állást az ügy alapját képező nem- és névváltoztatásra vonatkozó korábbi vagy jelenlegi szabályok alkotmányosságával kapcsolatban, sem a nem, illetve nemi jegyek megváltoztatása és az emberi méltóság sérthetlensége közötti összefüggésekről.

Budapest, 2021. március 9.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [47] 1. A határozat rendelkező részét támogattam, mindazonáltal a visszaható hatályú jogalkotás vizsgálata körében elengedhetetlennek tartottam volna annak kifejtését, hogy a visszaható hatályú jogalkotás tilalma csak a létrejött anyagi jogi jogviszonyokra vonatkozik. Az anyakönyvi bejegyzés lényegét tekintve nem jogot keletkeztető, hanem tényt megállapító, adatot rögzítő, deklaratív aktus. Jóllehet a saját névhez való jog mások felé való meg-

jelenítéséhez, a név hivatalosan elismert viseléséhez formalizált hatósági eljárásra, közigazgatási cselekvésre van szükség, a névviselés, névmódosítás tekintetében az állam feladata elsősorban a regisztráció. Ez két okra vezethető vissza: részben a „név formai és tartalmi értelemben is tradíció-kötött” és e „kötöttségek éppúgy korlátját képezik a nevek anyakönyvezése állami szabályozásának, mint a névjog részjogosítványai állampolgárok általi gyakorlásának”. Másrészt a névhez való jog az emberi méltóság része, mert a „saját név a személy identitásának egyik – mégpedig alapvető – meghatározója, amely azonosítását, egyúttal másoktól való megkülönböztetését is szolgálja, ezért a személy individualitásának egyedi, helyettesíthetetlen voltának egyik kifejezője” {27/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [24]}.

- [48] 2. Álláspontom szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből levezetett bizalomvédelem követelményének – mint a jogszabály változatlan fennmaradásához, hatályban maradásához kapcsolódóan fennálló, alkotmányjogilag védett várakozásnak – a sérelme miatt kellett volna megsemmisíteni a támadott jogszabályi rendelkezést.
- [49] A névváltoztatással együttes nemváltoztatás lehetősége az érintett kérelmének benyújtásakor nem vitatottan fennállt, megalapozott volt tehát az a feltevés, hogy az állam közjogilag tudomásul veszi – regisztrálja, hivatalosan elismeri – a név tekintetében megváltozott tényhelyzetet. Ami azonban ennél is fontosabb, ezen túlmenően az érintett a jogi előírásokra tekintettel, azok fennállásában bízva olyan testi-lelki és anyagi szempontból is meghatározó jelentőségű döntéseket hozott (például megkezdte a nemi átalakítást), amelyek nem vagy csak racionálisan nem elvárható nehézségek árán lennének visszafordíthatók. A szabályozás nem tette feltétellé ezen beavatkozások elvégzését, de a névváltoztatás és a nemváltoztatás kapcsolódó ténymegállapítás jellege akár ezt a látszatot is kelthette. Mindennek azért van jelentősége, mert bár a „fennálló jogi szabályozás megváltoztatása önmagában nem alkotmányossági kérdés; sérül azonban a jogállami klauzulából levezetett jogbiztonság részét képező bizalomvédelem követelménye akkor, ha a jogalanyok a hatályos jogszabályok rendelkezései alapján vagyoni hatású rendelkezéseket tettek, illetve egzisztenciális súlyú döntéseket hoztak” {3047/2017. (III. 20.) AB határozat, Indokolás [44]}. A fennálló jogszabályi rendelkezések megváltoztatására ilyen kivételes esetekben alkotmányosan csak a bizalomvédelem követelményének tiszteletben tartásával, kellő felkészülési idő biztosítása mellett van lehetőség. Jelen esetben viszont a jogalkotó figyelmen kívül hagyta, hogy a jogszabály azonnali, a folyamatban lévő ügyekre is kiterjedő hatályú módosítása nemcsak súlyosan méltánytalan az érintetteknek nézve, hanem sérti ezt az Alaptörvényre visszavezethető elvárást is.

Budapest, 2021. március 9.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon alkotmánybíró különvéleménye

- [50] Nem értek egyet a határozattal, amelynek már az alkotmányjogi megközelítését és vizsgálati koncepcióját sem tudtam az érdemi vizsgálat során elfogadni.
- [51] 1. A határozat alapjául szolgáló nem- és névváltoztatási hatósági ügyben az indítványozó az okafogyottság címén megszüntetett eljárás miatti bírósági felülvizsgálat iránti kereseti kérelmét 2020. február 5. napján terjesztette elő, amelyhez – figyelemmel az anyakönyvvezetési feladatok részletes szabályairól szóló végrehajtási jogszabályra (a Korm. rendelet 7. §-ára) – támogató szakorvosi véleményeket is csatolt.
- [52] Az ügyben eljáró Miskolci Törvényszék a 2020. november 30-án kelt végzésével az Abtv. 25. § (1) bekezdése alapján egyedi normakontroll eljárást kezdeményezett. A bírói kezdeményezés a Módtv. 33. § (5) bekezdésével bevezetett, az At. 2020. május 29. napjától hatályos 101/A. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és hasonló folyamatban lévő eljárásokban az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [53] Figyelemreméltó, hogy a Miskolci Törvényszék miközben az egyedi normakontroll kezdeményezését a saját eljárásának időszakában alkotott törvényi módosításra alapozta, tendenciózusan nem vett figyelembe olyan,

az adott ügyre kiható egyéb uniós eredetű, illetve hazai jogi változásokat, köztük alaptörvény-módosításra benyújtott javaslatot, amelyek a közigazgatási eljárás okafigyottság címén történő megszüntetését alátámasztották és indokolták. Ennek folytán a jelen ügyben jogalkalmazása során mindenekelőtt figyelmen kívül hagyta az Alaptörvény 28. cikkéből eredő eljárási kötelezettségét akkor, amikor a megváltozott törvényi, sőt várható alaptörvényi környezetet, az abból származtatható körülményeket figyelmen kívül hagyva és a közigazgatási eljárás eredményét az új jogi helyzetre tekintet nélkül, ráadásul az At. általa támadott új törvényi szabályát és annak alkalmazási lehetőségét félreértve, bírói kezdeményezéssel fordult az Alkotmánybírósághoz.

- [54] A jelen ügyben a bírói kezdeményezés indokolása egyáltalán nem foglalkozott azokkal a körülményekkel, amelyek a jelen ügy okafigyottság jogcímén való megszűnését, illetőleg a Korm. rendelet 7. §-ának ideiglenes felfüggesztését eredményezték. Márpedig a rendelkezésre álló adatok igazolhatták volna, hogy az Emberi Erőforrások Minisztériuma ideiglenesen azért függesztette fel a nem- és névváltoztatásra irányuló kérelmek elbírálását 2018. június 28-tól, mert 2018. május 25-től hatályba lépett az az uniós rendelet, amely a tagállamokban közvetlenül kötelező és végrehajtható. A szóban forgó uniós jogszabály az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendelet a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint az általános adatvédelmi rendelete a 95/46 EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szól.
- [55] A magyar hatóság jogértelmezésében az új uniós jogszabály indokolása alapján ugyanis – minthogy a szakvélemények olyan adatokat tartalmaznak, pl. az egészségügyi állapotra vonatkozóan, amelyeket a nem- és névváltoztatási eljárások elbírálási folyamatában nem jogosultak megismerni – az ilyen eljárások ideiglenes felfüggesztése elkerülhetetlen volt, amennyiben Magyarország nem kíván az ügyben uniós kötelezettségszegési eljárás alanya lenni. Másrészt pedig, ezen okból az uniós jognak való megfelelés kényszeréből született meg az At. azon módosulása is, amely a születési nem bevezetésével, valamint az Alaptörvény kilencedik módosítása során annak a XVI. cikk (1) bekezdése új szövegével történő megerősítésével a jelen ügyre vonatkozóan is új helyzetet teremtett, elvileg is kizárva a bírói kezdeményezéssel megtámadott új törvényi szabály, az At. 101/A. § (2) bekezdése alkalmazhatóságát. Utalni kell ez utóbbi tekintetben még arra, hogy a bírói kezdeményezés 2020. november 30-i időpontjában az Alaptörvény kilencedik módosítását célzó javaslat, amelyet végül is az Országgyűlés 2020. december 15-i ülésnapján fogadott el, már a Miskolci Törvényszék számára ismert kellett legyen.
- [56] 2. Az előző pontban foglaltakból kitűnően a bírói kezdeményezés jogilag téves és megalapozatlan, mert az általa támadott jogszabályhely nem alaptörvény-ellenes, és azt a jelen ügyben eljáró bíróságnak alkalmaznia sem kell, de nem is lehetne az Alaptörvény kilencedik módosítása folytán hatályba lépett L) cikk (1) bekezdésének, valamint XVI. cikk (1) bekezdésének új rendelkezései alapján. Következésképpen számomra csak a bírói kezdeményezés elutasítása (esetleg visszautasítása) lett volna elfogadható.
- [57] Ezen álláspontom indokolása a következő.
- [58] A bírói kezdeményezés szerint: „A születési nem megváltoztatásának tilalmát kimondó 2020. május 29. napjától hatályos jogszabályi rendelkezés felperes 2020. február 5. napján indított nem- és névváltoztatásra irányuló eljárásban történő alkalmazása felperes számára jogvesztést eredményező változást okozott, az új szabályozás visszaható hatályú alkalmazása a már megindult eljárásban rá hátrányos, a régitől eltérő új jogkövetkezményt eredményez.” A bíróság megítélése szerint az általa megsemmisíteni kért „hatályba léptető rendelkezés, mely a hatályba lépése előtt indult és folyamatba lépő eljárásokban, valamint a megismételt eljárásokban is alkalmazni rendeli a születési nem megváltoztatási tilalmát kimondó rendelkezéseket, sérti a jogállamiság, a jogbiztonság követelményeit, valamint a tisztességes eljáráshoz való jogot, így az Alaptörvény-ellenes” (vö. a Miskolci Törvényszék 102.K.701.106/2020/10. számú végzése ötödik oldalának második és harmadik bekezdése). Ezzel szemben megállapíthatóak az alábbi jogilag releváns tények és körülmények:
- [59] 2.1. Az anyakönyvi szabályozás és a nemi átalakító beavatkozások között semmilyen olyan jogilag értékelhető kapcsolat nincs, és a támadott rendelkezés hatálybalépése előtt sem létezett, ami akár az átalakító beavatkozás feltételének, vagy az arra adott jogszabályi felhatalmazásának lenne értékelhető.
- [60] Az anyakönyvi eljárás törvényi szabályozása az állam intézményvédelmi kötelezettsége, rendelkezései anyagi és eljárási jellegű kötelezettséget egyaránt tartalmaznak. A biológiai nemből levezetett születési nem mint a személyazonosító adatok új nyilvántartási eleme egy nem megváltoztatható tényhelyzetet rögzít. Ezzel szemben a nemi átalakító műtétek kizárólag az egyén szabad elhatározásán alapulnak, az emberi méltóság korlátoz-

hatatlan tartományába tartoznak, ezért az állam tartózkodik az abba történő beavatkozástól, és ebben az értelemben a nem megváltoztatása elismerésének jogszabályi környezete nincs.

- [61] 2.2. Ugyanakkor létezett korábban – kizárólag eljárási jelleggel, a nem- és névváltozások gyakorlati lebonyolítása céljából – az anyakönyvi nyilvántartásban jogszabályi kapcsolat a két, alkotmányos jogi alapjukat tekintve össze nem függő jogi jelenség között. A Korm. rendelet az anyakönyvezési feladatok részletes szabályairól szóló 7. §-a 2020. július 2. napjáig valóban tartalmazott eljárási tartalmú kötelezettséget a születést nyilvántartó anyakönyvvezető számára, amely az At.-nak a születési nemet 2020. május 29-ével bevezető rendelkezése folytán értelemszerűen hatályon kívül helyezésre került.
- [62] Ezzel kapcsolatban mindenek előtt ismételten rá kell mutatni arra, amit a Miniszterelnökség közigazgatási államtitkárának beadványa is hangsúlyoz, annak 5. pontjában „a nemi átalakító beavatkozások elvégzése a korábbi szabályozás mellett sem képezte az anyakönyvbe bejegyzett nem megváltoztatásának a feltételét, így a korábbi anyakönyvi környezet sem sarkallhatott arra senkit, hogy a nemi identitásából fakadóan orvosi beavatkozások sorozatának vesse alá magát.” A mindenkori anyakönyvi szabályozás és a nemi átalakító beavatkozások között tehát semmilyen jogi kapcsolat nincs, és ilyen kapcsolat a támadott rendelkezés hatálybalépését megelőzően sem létezett. Ki kell emelni továbbá, hogy a bírói kezdeményezés az At. azon rendelkezésének a megsemmisítését igényli, amelynek közvetlen összefüggése nincs az itt tárgyalt problémakörrel. A nem- és névváltoztatás egyetlen jogilag létezett összekapcsolásának (de nem anyagi jogi összekötésének) a jogszabályi megszűnése nem a törvényben, hanem végrehajtási rendeletében történt. Következésképpen a bírói kezdeményezés visszautasítása sem lenne kizárható.
- [63] 2.3. Feltéve, de meg nem engedve, hogy a bírói kezdeményezés által alaptörvényes-ellenesnek ítélt törvényi rendelkezés elutasításához (visszautasításához) az előző pontban foglaltak nem lennének elegendőek, kizárólag a teljesség kedvéért utalni kívánok az Alaptörvény kilencedik módosítására, különösen a XVI. cikk (1) bekezdésére, valamint annak az L) cikk (1) bekezdésével való egybevetésére.
- [64] 3. A vázolt követelményekre tekintettel az Alkotmánybíróság valójában egy, az Alaptörvénnyel összhangban nem lévő bírói kezdeményezésnek biztosított zöld utat, amellyel a jelen különvéleményemben kifejtett indokaim alapján nem értek egyet. Ezek kiegészítéseképpen fontosnak tartom megjegyezni: feltéve, de meg nem engedve, hogy a visszaható hatály tilalmát a testület érdemi vizsgálatra alkalmasnak tarthatta, annak fennállása megállapításával sem értek egyet. Álláspontom e tekintetben megegyezik a többi különvéleményen lévő alkotmánybíró társam véleményével. Eljárási kérdésben, különösen a polgári jogi ügyek esetén az új törvények jellemzően saját rendelkezéseik azonnali alkalmazását rendelik el.

Budapest, 2021. március 9.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre alkotmánybíró különvéleménye

- [65] Nem értek egyet a többség által támogatott határozattal, ezt az indítványt az Alkotmánybíróságnak el kellett volna utasítania. Az At. támadott rendelkezése ugyanis véleményem szerint nem sérti a visszaható hatályú jogalkotás tilalmát a következők okán.
- [66] 1. A többségi határozat osztja azon indítványozói álláspontot, miszerint egy eljárási rendelkezés *ex nunc* történő hatálybalépése alaptörvény-ellenességre vezet. Elvi álláspontom szerint azonban az eljárásjogokban – ellentétben az anyagi jogi szabályozással – a jellemző szabály éppen a folyamatban lévő ügyekre történő (azonnali hatályú) alkalmazás. Az tekinthető kivételnek, ha a jogalkotó meghatározott ideig – jellemzően új eljárási kódex esetén a felkészülési idő biztosítása érdekében – felvállalja a „megkülönböztetést” és párhuzamosságot biztosít az alkalmazandó eljárást illetően. Az alapjogokhoz kapcsolható alapelveiben és több részletszabályában

ma már – nyugodtan kijelenthetjük – történeti alkotmányunk részét képező (és a Polgári Perrendtartásról szóló 1911. évi I. törvénycikk számos alkotmányos értékkel bíró szabályát megőrző és a kommunizmus utáni időszakra átmentő) a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) hatályban létének több mint 60 éve alatt a módosító novelláknak és egyéb törvény-módosításoknak jórészt „rögtöni hatályuk” volt. Az 1992. évi novella (V. Ppn.) például a törvényességi óvás intézményét úgy váltotta fel a felülvizsgálati eljárással, hogy már a törvény kihirdetése és hatálybalépése között hozott jogerős határozatokkal szemben is megengedte a felülvizsgálati kérelem benyújtását, de ugyanígy a rögtöni hatályt alkalmazta a régi Pp.-t módosító 2005. évi CXXX. törvény is.

- [67] Természetesen el lehet tekinteni attól az általam is képviselt véleménytől, hogy az eljárásjogban az általános szabály a folyamatban lévő ügyekre történő alkalmazás, míg az ettől való eltérés tekinthető kivételnek. A polgári jogfejlődés 170–180 évét azonban nem lehet figyelmen kívül hagyni, és addig semmiképp nem juthatott volna el az Alkotmánybíróság, hogy a széles körű társadalmi vitát és alaptörvényi módosítást is generáló „nemváltoztatás”-hoz kapcsolódó kezdeményezés kapcsán – egy, a komplex megközelítést nem felvállaló többségi határozatban – alaptörvény-ellenesnek minősítse a rögtöni hatály évszázados hagyományán alapuló eljárásjogi jogalkotást.
- [68] Ez – álláspontom szerint – felmérhetetlen károkat okoz a jogalkalmazásban.
- [69] 2. A visszaható hatály sérelmét a többségi döntés – lényegét illetően – az alábbiak szerint indokolta.
- [70] „Márpedig az Alkotmánybíróság a 6/2020. (III. 3.) AB határozatában megállapította, hogy az állam intézményvédelmi kötelezettsége körében nem alkothat olyan eljárási kereteket, amelyek valamely Alaptörvényben biztosított jogot alaptörvény-ellenes módon korlátoznak; ráadásul a konkrét esetben olyan jogérvényesítésről van szó, amelyet az alkotmánybírósági gyakorlat mind az alanyi jogi oldala tekintetében, mind pedig az állam oldalán jelentkező intézményvédelmi kötelezettségként korábban védelemben részesített.” (Indokolás [35]) A „konkrét” ügy kapcsán a többségi határozat ezzel visszautal a 6/2018. (VI. 27.) AB határozatra, amely többek között azt állapította meg, hogy „a névváltoztatásra vonatkozó szabályozásra továbbra is alapjogi kérdésként tekint. Ennek speciális esete a némváltoztatással összefüggő névváltoztatás, amelynek alapja az »EMBER« önzonosága és az egyenlő emberi méltóság sérthetlensége.” {6/2018. (VI. 27.) AB határozat, Indokolás [47]}
- [71] Álláspontom szerint a többségi határozatban indokolatlan volt – legalábbis érdemi (felül)vizsgálat nélkül – felhívni a fenti, 2018-ban született alkotmánybírósági határozatot. A többségi döntés során észlelni kellett volna ugyanis azt, hogy időközben elfogadásra került az Alaptörvény kilencedik módosítása, amelyre tekintettel a tárgyi eljárási szabályt is az új alaptörvényi rendelkezések alapján kellett volna átértékelnie az Alkotmánybíróságnak.

Budapest, 2021. március 9.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

- [72] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2021. március 9.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

- [73] A bírói kezdeményezés tárgyát képező jogszabályi rendelkezés megsemmisítésével az alábbi indokok miatt nem értek egyet.
- [74] 1. A visszaható hatály tilalmát a Jat. 2. § (2) bekezdése a következők szerint határozza meg: „Jogszabály a hatálybalépését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget, kötelezettséget nem tehet terhesebbé, valamint nem vonhat el vagy korlátozhat jogot, és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé.”
- [75] A határozatban idézett, az Alkotmánybíróságnak a visszaható hatályú jogalkotással kapcsolatos korábbi gyakorlatát bemutató alkotmánybírói döntések mindegyikében – ahol az Alkotmánybíróság megállapította a visszaható hatályú jogalkotás tilalmának sérelmét – vagy jogelvonásra vagy kötelezettség terhesebbé tételére került sor az általuk vizsgált jogszabályokban. Álláspontom szerint viszont a jelen ügyben vizsgált szabályozás során ezek egyike sem következett be.
- [76] 2. Az indítványban foglaltak eldöntéséhez álláspontom szerint szükséges a „születési nem” mint adat jogi természetének, valamint az ezt nyilvántartó anyakönyvnek a vizsgálata.
- [77] Az anyakönyv nem más, mint a születéssel, házassággal, halálozással kapcsolatos tények közhitelű rögzítése és nyilvántartása. Ehhez képest a „születési nem” egy olyan anyakönyvi adat, ami természeténél fogva (a jogszabályi rendelkezéstől függetlenül) nem változtatható meg. A születési nemet születéskor, az elsődleges nemi jegyekből állapítják meg; olyan időpontban tehát, amikor a csecsemőnek sem nemi, sem más identitása, sőt éntudata sincsen.
- [78] A „születési nem”-re vonatkozó nyilvántartás intézményesítése a nem megváltoztatásának az egészségügyi törvény és az ehhez kapcsolódó jogszabályok által nem tilalmazott jogát, lehetőségét nem érinti, és nézetem szerint az ehhez kapcsolódó névváltoztatáshoz való jogot sem érintheti.
- [79] 3. Az állampolgárok személyi adatainak nyilvántartására irányuló jogot az állampolgársági joggal kapcsolatos irányadó felfogás a regisztrációhoz való jogként értelmezi, amely ezen elméleti nézet szerint nem alapvető jog.
- [80] A jelen ügyben nem is a regisztrációhoz való jog biztosítása volt a kérdéses, hanem a konkrét esetben, az adott regisztrálandó adat tartalma. A jogszabály a korábbi regisztráció szerinti tartalmat mindenkire kiterjedő érvénnyel változtatta meg, amikor a „nem” helyett a „születési nem” fogalmát intézményesítette a nyilvántartásban.
- [81] Mivel a „születési nem” nem változtatható meg (alapvetően nem a jogszabály rendelkezéséből, hanem a fogalom tartalmának természetéből adódóan), a felperes születési neme – mint a születési állapotára vonatkozó nyilvántartási adat – nézetem szerint akkor sem lenne megváltoztatható, ha a támadott jogszabályi rendelkezést az Alkotmánybíróság megsemmisítené.
- [82] Legfeljebb a regisztrációval kapcsolatosan lenne felvethető mulasztás megállapítása (a „születési nem” mellett miért nem lehet nyilvántartani a megváltoztatott nemet is?), de csak akkor, ha megállapítható lenne, hogy a regisztráció jelen esetben tartalma (mármint hogy a „születési nem” mellett az egészségügyi törvénnyel összhangban álló „nem”-változást eredményező orvosi beavatkozás befejezésének ténye is rögzítésre kerüljön valamilyen, a személyre vonatkozó hivatalos adatnyilvántartásban) az Alaptörvényből levezethető védelem alatt állna [vö. Abtv. 46. § (2) bekezdés c) pontjával].
- [83] Csak egy ilyen tartalmú regisztráció jogszabályi előírását követően lehet igényt tartani a regisztrációnak ilyen tartalommal történő biztosítására. E nélkül ilyen tartalmú regisztrációs jog nem létezik, tehát azt a bírói kezdeményezés tárgyát képező jogszabályi rendelkezés nem vonhatta el.
- [84] A fentiekre tekintettel, mivel a támadott rendelkezés sem a névváltoztatáshoz, sem a névváltoztatáshoz való jogot nem érintette, és egyéb jog elvonásával, sem kötelezettség terhesebbé tételével nem járt (továbbá magatartást sem tett utólag jogellenessé), nézetem szerint a visszaható hatályú jogalkotás tilalmának sérelme sem állapítható meg.

Budapest, 2021. március 9.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária alkotmánybíró különvéleménye

- [85] Nem értek egyet a többségi határozattal, ezért ahhoz az Abtv. 66. § (2) bekezdésében biztosított jogköröm alapján a következő különvéleményt csatolom.
- [86] 1. Álláspontom szerint a támadott rendelkezés nem ellentétes a visszaható hatályú jogalkotás tilalmával, így az At. 101/A. § (2) bekezdése megsemmisítésével nem értek egyet. A támadott rendelkezés értelmében – többek között – az At. 69/B. § (1) bekezdés *b)* pont *be)* alpontját és 69/B. § (3) bekezdését a módosítás hatálybalépése előtt indult és folyamatban lévő eljárásokban, valamint a megismételt eljárásokban is alkalmazni kell. Ennek következtében a módosítás folytán az anyakönyvbe bejegyzett immár „születési” nemet mint adatot nem lehet megváltoztatni.
- [87] Az Alkotmánybíróságnak jelen ügyben is irányadónak kellett volna tekinteni korábbi gyakorlatát: „önmagában az, hogy a jogalanyok másként cselekedtek volna, ha előre láthatták volna, hogy egy jogszabály miként módosul, nem ad módot a jogbiztonság címén az alaptörvény-ellenesség megállapítására. A visszaható hatályú jogalkotás tilalmának ilyen kiterjesztő értelmezése alkotmányjogi alapokon nem indokolható.” {16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [32]}
- [88] Az Alkotmánybíróság a 10/2014. (IV. 4.) AB határozatban rögzítette, hogy „[a] Jat. 2. § (2) bekezdése értelmében jogszabály a hatálybalépését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget, kötelezettséget nem tehet terhesebbé, valamint nem vonhat el vagy korlátozhat jogot, és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé. Ebből a szabályból következően tehát a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalma nem abszolút érvényű, és egyértelműen élhet ezzel az eszközzel a jogalkotó akkor, amikor új jogosultságot állapít meg, meglévő jogosultságot terjeszt ki, vagy valamely jog korlátozását oldja fel.” (Indokolás [18]) Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy a jogbiztonságból fakadó visszaható hatályú jogalkotás tilalma nem feltétlen, és kizárólag a jogalanyok helyzetét elnehezítő (*ad malam partem*) jogalkotásra irányadó, továbbá a tilalom nem terjed ki a jogszabályok módosíthatóságának időbeli korlátaira sem {1/2016. (I. 29.) AB határozat, Indokolás [55]; 16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [32]}.
- [89] Jelen esetben a támadott rendelkezés nem állapít meg kötelezettséget, nem korlátoz alapjogot, és nem minősít valamely magatartást jogellenesnek sem visszamenőleges hatállyal, sem a jövőre nézve, az alábbiak okán.
- [90] Az At. a módosított rendelkezések hatálybalépése előtt sem tartalmazta a nem- és az ahhoz kapcsolódó névváltoztatás jogát. Az At. kizárólag arról rendelkezett, és rendelkezik most is, hogy melyek azok az adatok, melyeknek az anyakönyvben szerepelniük kell.
- [91] A névváltoztatás jogi elismerése a támadott rendelkezés hatálybalépését megelőzően sem az At.-n alapult, hanem az anyakönyvezési feladatok ellátásának részletes szabályairól szóló 32/2014. (V. 19.) KIM rendelet (a továbbiakban: Ar.) – szintén hatályon kívül helyezett – 7. §-án. Ez a rendelkezés kimondta, hogy a „névváltoztatásért felelős anyakönyvi szerv a nem megváltoztatásáról, valamint az ennek következtében szükséges utónév módosításáról a nem megváltozását támogató egészségügyi szakvélemény beérkezését követő 8 napon belül értesíti a születést nyilvántartó anyakönyvvezetőt az anyakönyvben történő átvezetés érdekében. A nyilvántartó anyakönyvvezető a nem megváltozását a névváltoztatásért felelős anyakönyvi szerv alapiratnak minősülő értesítése és az egészségügyi szakvélemény hitelesített fénymásolata alapján jegyzi be az anyakönyvbe.” Ezt a rendelkezést azonban az indítvány nem érinti (nem is érintheti), annak ellenére sem, hogy egyébként maga is hivatkozik arra, hogy az alapügy felperese e rendelkezés alapján kezdeményezte az eljárását.
- [92] A nem- és az ezzel összefüggő névváltoztatás jogi háttérét ez a rendelkezés jelentette (az eljárás menetére vonatkozóan lásd például: <https://transvanilla.hu/informaciok/nemvaltoztatás/nemvaltoztatás>), és nem az At., mely csak egy tényállapot rögzítését és ennek megváltoztathatatlanságát írja elő. Ez pedig a jogalkotó szabályozási körébe eső kérdés ugyan, de a nem megváltoztatásától különvállik. Vagyis két szabályozási kérdésről van szó, egyrészt a névváltoztatás szabadságáról, ami öndefiníciós, önrendelkezési kérdés, másrészt arról, hogy az állam miként tartja nyilván az állampolgár nemét, azt milyen állapotához köti („születési” nem), vagy akár névváltoztatás előtti és utáni nemét is nyilvántartja, vagy egyetlen, a nemre vonatkozó adatot sem tart nyilván.
- [93] Vagyis álláspontom szerint a támadott rendelkezés a nem jogi elismerésével, a nem- és az ezzel összefüggő névváltoztatási eljárással nem hozható összefüggésbe, ilyenformán nem mondható, hogy a peres fél bármely jogát, illetőleg a visszaható hatályú jogalkotás tilalmának elvét érintené.

[94] 2. Az At. támadott rendelkezésének visszaható hatályú jogalkotás tilalmába ütközésétől elkülönül a nem megváltoztathatóságának kérdése, ami tehát a fentebb írtak szerint jelenleg – az Ar. 7. §-a hatályon kívül helyezése folytán – nincsen szabályozva. Ebből következően tehát a támadott rendelkezés megsemmisítése sem teremti meg a nem, és ezáltal a név megváltoztathatóságának a lehetőségét, sőt azzal összefüggésbe nem hozható, így erre vonatkozóan a támadott rendelkezés visszaható hatálya sem értelmezhető. Erre tekintettel a többségi határozatot nem támogattam.

Budapest, 2021. március 9.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

[95] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2021. március 9.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: III/2030/2020.
Közzétéve a Magyar Közlöny 60. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 13/2021. (IV. 14.) AB HATÁROZATA

a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény 21. § (4) és (6) bekezdése egyes szövegrészei alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Horváth Attila, dr. Juhász Imre és dr. Salamon László* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény 21. § (4) bekezdésének „ , ha a nyertes pályázó esetében a bíróvá történő kinevezés e törvényben meghatározott feltételei nem állnak fenn, illetve ha a nyertes pályázó a pályázati kiírásban szereplő feltételeknek nem felel meg” szövegrésze, valamint a 21. § (6) bekezdésének „A bíró kinevezése esetén az elsőfokú szolgálati bíróság a bíróvá történő kinevezés feltételeinek meglétét a 4. § (1) bekezdés a), c), d), f), és g) pontjában, a 4. § (2) bekezdésében, valamint az 5. § (1) bekezdésében meghatározottak szempontjából vizsgálja. A bíró áthelyezése esetén az elsőfokú szolgálati bíróság kizárólag a pályázati feltételek teljesülését vizsgálja.” szövegrészei alaptörvény-ellenesek, ezért azokat 2021. szeptember 30-i hatállyal megsemmisíti.

A bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény 21. § (4) bekezdése a megsemmisítést követően a következő szöveggel marad hatályban: „Eredményes pályázat esetén a nyertes pályázó kinevezéséről szóló határozatnak a Magyar Közlönyben történő közzétételétől, vagy a nyertes pályázó áthelyezéséről szóló határozatnak a (3) bekezdés szerinti közzétételétől számított 15 napos jogvesztő határidőn belül a pályázaton részt vett és a 13. § szerint el nem utasított pályázó a pályázat eredményével szemben kifogással élhet.” A bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény 21. § (6) bekezdése a megsemmisítést követően a következő szöveggel marad hatályban: „Az elsőfokú szolgálati bíróság a kifogás tárgyában 15 napon belül dönt. Ha az elsőfokú szolgálati bíróság megállapítja, hogy a pályázatot elnyert személyt e törvénynek a bírói kinevezés feltételeire vonatkozó szabályai szerint nem lehetne bíróvá kinevezni, illetve a pályázatot elnyert személy a pályázati kiírásban szereplő feltételeknek nem felel meg, erre vonatkozó határozatát közli a kifogást előterjesztő pályázóval, valamint – a szükséges intézkedés megtétele érdekében – a pályázat elbírálójával és a köztársasági elnökkel. Az elsőfokú szolgálati bíróság a kifogás alaptalansága esetén a kifogást elutasítja, és határozatát közli a kifogást előterjesztő pályázóval, a pályázat elbírálójával, valamint a pályázattal érintett bíróság elnökével. Az elsőfokú szolgálati bíróság döntésével szemben további jogorvoslatnak nincs helye.”

2. Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.Kpk.45.731/2016/2., 26.Kpk.45.745/2017/5. számú, 17.Kpk.45.771/2017/2. számú és 30.Kpk.45.874/2017/2. számú végzései alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványokat elutasítja.

3. Az Alkotmánybíróság a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény 14. § (1) bekezdése, 15. § (2a) bekezdése, 16. § (2) bekezdése, 18. § (1) és (4) bekezdése, továbbá a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 148. § (1) bekezdése és 152. § (3) bekezdése, valamint a bírói állás-pályázatok elbírálásának részletes szabályairól és a pályázati rangsor kialakítása során adható pontszámokról szóló 7/2011. (III. 4.) KIM rendelet 5. § (4) bekezdése, 15. §-a, 1. melléklet 1.1. pontja, 9. pontja és 11. pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványokat visszautasítja.

Az Alkotmánybíróság e határozatát a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján különböző bírói pályázatainak elbírálásával kapcsolatban négy alkotmányjogi panaszt nyújtott be.

- [2] Kérelme a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.Kpk.45.731/2016/2., 26.Kpk.45.745/2017/5., 17.Kpk.45.771/2017/2. és 30.Kpk.45.874/2017/2. számú végzései, továbbá a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény (a továbbiakban: Bjt.), a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.), valamint a bírói álláspályázatok elbírálásának részletes szabályairól és a pályázati rangsor kialakítása során adható pontszámokról szóló 7/2011. (III. 4.) KIM rendelet (a továbbiakban: KIMr.) egyes rendelkezései ellen irányult. Az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, I. cikk (1)–(2) bekezdése, II. cikke, VI. cikk (1) bekezdése, XII. cikk (1) bekezdése, XV. cikk (1)–(2) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése, XXV. cikke, XXVIII. cikk (1), (7) bekezdése sérelmére hivatkozott.
- [3] Az indítvány eredetileg a köztársasági elnök, az Országos Bírósági Hivatal (a továbbiakban: OBH) elnöke és az Országos Bírói Tanács (a továbbiakban: OBT) alapul fekvő határozataira, valamint a bírói álláspályázatok elbírálásának részletes szabályairól és a pályázati rangsor kialakítása során adható pontszámokról szóló 7/2011. (III. 4.) KIM rendelet értelmezéséről és gyakorlatban történő alkalmazásáról szóló 1/2012. (X. 15.) OBT ajánlásra (a továbbiakban: OBT ajánlás) is kiterjedt. Továbbá az indítványozó – az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezményével, a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányával, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartájával összefüggésben – az Alaptörvény Q) cikk (3) bekezdésének, R) cikk (1)–(3) bekezdésének, T) cikk (3) bekezdésének, 26. cikk (1) bekezdésének és 28. cikkének a sérelmét is állította. Indítvány-kiegészítésében azonban e panaszelemeket nem tartotta fenn, ezért ezen indítványi elemek elbírálását az Alkotmánybíróság mellőzte.
- [4] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyek lényege megegyezik: az indítványozó azután fordult az Alkotmánybírósághoz, hogy eredménytelenül pályázott az OBH elnöke által kiírt bírói álláshely betöltésére, és a bírói pályázat eredményével összefüggésben benyújtott kifogását a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: KMB) nemperes eljárásban meghozott végzésével elutasította.
- [5] Az első ügyben az indítványozó járásbírói bírónak történő kinevezésére annak ellenére nem került sor, hogy a pontszámok alapján első helyre került a törvényszék bírói tanácsa által felállított rangsorban. A törvényszék elnöke ugyanis eltért a pályázati rangsortól a második helyezett pályázó javára. Az indítványozó szerint a nyertes pályázó a szakmai jártasság hiánya miatt az első három helyezett közé sem kerülhetett volna, így a javára jogszabályszerűen nem is lehetett volna eltérni a felállított rangsortól. Mindezek mellett a pályázati eljárás lefolytatása során elkövetett egyéb szabálytalanságokra is hivatkozott. A KMB 2.Kpk.45.731/2016/2. végzésében mindenekelőtt rögzítette, hogy a bírói pályázat eredményével szembeni jogorvoslat nem minősül a pályázati eljárás egészével szembeni jogorvoslatnak, abban kizárólag a Bjt. 4. § (1) bekezdés egyes pontjainak, (2) bekezdésének és 5. § (1) bekezdésének való megfelelés, valamint a pályázati kiírásban foglalt feltételek teljesítése – a szakmai jártasság kérdése – vizsgálható. A kérelmező pályázatának ismételt értékelésére nem kerülhet sor „sem a pályázati kiírás, sem más pályázatok relációjában”, ami azt jelenti, hogy a bírósági eljárásban nem mérlegelhető felül a bírói tanácsnak, a törvényszék elnökének, az OBH elnökének, valamint az OBT-nek a jogkörébe tartozó értékelés, illetve nem vizsgálhatók az e személyek/testületek eljárásával kapcsolatos felvetések. A bíróság tartalmilag megvizsgálta, de nem tartotta megalapozottnak az indítványozó arra alapított kifogását, hogy a nyertes pályázó nem felelt meg a pályázatban előírt szakmai jártassági feltételnek.
- [6] A második ügyben az indítványozót második helyre rangsorolták a pályázat elbírálása során, álláspontja szerint azonban erre azért került sor, mert az objektív pontszámait hibásan, jogszabályba ütköző módon állapították meg, továbbá szerinte a pályázati eljárás lefolytatása során más szabálytalanságok is történtek. A KMB 26. Kpk.45.745/2017/5. számú végzésében kifejtette, hogy a bírói pályázat eredményével szemben benyújtott kifogás csak arra irányulhat, hogy a nyertes pályázó esetében a bírónak történő kinevezés feltételei nem állnak fenn, így a kérelmező pályázatának ismételt értékelésére nem kerülhet sor, tehát a kérelmező saját pontszámát érintő hivatkozása nem vizsgálható a bírósági eljárásban. Mivel a nyertes pályázó a bírói kinevezés feltételeinek és a pályázati kiírás szakmai jártasságra vonatkozó feltételének megfelelt, a bíróság a benyújtott kifogást mint alaptalant elutasította.
- [7] A harmadik ügyben – amelyben a bírói tanács harmadik helyre sorolta a pályázatok elbírálásakor – az indítványozó az eredménnyel szemben benyújtott kifogását alapvetően arra alapította, hogy a nyertes, a kiírt bírói álláshelyre áthelyezett pályázó nem rendelkezett megfelelő szakmai tapasztalattal, ezért nem felelt meg a pályázati kiírásban foglaltaknak, illetve a legalkalmasabb jelölt kritériumának. Sérelmezte emellett a saját pontszámát, és egyéb, a pályázati eljárás lefolytatásával összefüggő aggályokat is megfogalmazott. Ezek szerinte a pályázat érvénytelenítésére kellett volna, hogy vezessenek. A KMB 17.Kpk.45.771/2017/2. számú végzésében megállapí-

totta, hogy a pályázat nem tartalmazott szakmai jártassági feltételt, a szakmai jártasság csak „jelentős elbírálási szempontként került feltüntetésre”. A nyertes pályázó a bíróvá válás jogszabályi feltételeinek megfelelt, ezért a bíróság – annak rögzítésével, hogy az alapul fekvő normákkal, a lefolytatott eljárással összefüggő aggályok és a pályázatok értékelése nem képezhetik felülvizsgálat tárgyát – a kifogást elutasította.

- [8] A negyedik ügyben az indítványozót harmadik helyre sorolta a bírói tanács, mivel azonban az első két helyre sorolt pályázó időközben sikerrel pályázott más bírói álláshelyre, a harmadik–ötödik helyre sorolt pályázókat kellett a rangsor első három helyezettjének tekinteni. Végül a rangsortól eltérően a második (az eredeti sorrend szerint negyedik) helyen rangsorolt pályázó bíróvá történő kinevezésére került sor. Az indítványozó arra alapította a kifogását, hogy a nyertes pályázó nem felelt meg a pályázati kiírásba foglalt feltételeknek, illetve, hogy a pályázat lefolytatására törvénysértő módon került sor, annak során szabálytalanságok történtek. Ezek szerinte a pályázat érvénytelenítésére kellett volna, hogy vezessenek. A KMB 30.Kpk.45.874/2017/2. számú végzése – rögzítve, hogy a pályázati eljárás egészében történő felülvizsgálatára a bíróság nem jogosult – megállapította, hogy bár a szakmai jártasság nem a pályázat feltételeként került meghatározásra, a nyertes pályázó rendelkezett a megjelölt szakmai tapasztalattal.
- [9] 3. Az alkotmányjogi panasz lényege a következőképpen foglalható össze.
- [10] 3.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapított – a bírói döntések ellen irányuló – panaszában a KMB által hozott végzések alaptörvény-ellenességét elsősorban abban látja, hogy a bíróság kizárólag a nyertes pályázó szakmai jártasságának a hiányára vonatkozó érveket tette érdemi vizsgálat tárgyává, de az indítványozó kifogásában megfogalmazott egyéb érveket nem, tehát nem tárta fel a tényállást és nem bírálta el az indítványozó valamennyi kérelmét. Az indítványozó egyebek mellett a következő kérdések vizsgálatát kérte a bíróságtól: a nyertes pályázó és az indítványozó objektív és szubjektív pontszámai számításának a helyessége; a Bjt. 15. § (2)–(3a) bekezdésének sérelme azáltal, hogy a törvényszék bírói tanácsa nem hirdette ki szóban valamennyi pályázó előtt az objektív és a szubjektív pontokat, illetve a pályázók összpontszámát, valamint nem hozott indokolt határozatot arról, hogy a szubjektív pontok alapján módosította az objektív pontok alapján kialakult pályázati rangsort, ezért a pályázat érvénytelenségét kellett volna megállapítani; a törvényszék elnökének a pályázati rangsortól való eltérésre vonatkozó döntése, annak indokai, megalapozottsága és a 3/2013. (I. 21.) OBT határozatban foglalt előírásoknak való megfelelése [az Országos Bírói Hivatal elnöke és a Kúria elnöke által figyelembe veendő (vizsgálendő és alkalmazandó) elvekről a bírói állás pályázatok elbírálása során a pályázati rangsortól eltérés esetén című 3/2013. (I. 21.) OBT határozat (a továbbiakban: OBTh.)]; a Bjt. 7. § (2) bekezdésében írt „legalkalmasabb jelölt” kitétel érvényesülése.
- [11] Másrészt az indítványozó úgy véli, hogy önkényes, és a Bjt. 10. §-a megkerülését eredményező bírói jogértelmezésnek tekinthető az a megállapítás, miszerint a szakmai jártasság nem is volt a pályázati kiírásban előírt feltétel.
- [12] Harmadrészt sérelmezi még, hogy a bíróság nem kézbesítette számára az OBH elnökének ellenkérelmét és/vagy annak mellékleteit, illetve amennyiben biztosított észrevételezési jogot, akkor is lényegében kivitelezhetetlen határidejű iratbetekintést engedélyezett a vidéken élő indítványozó számára Budapesten.
- [13] Negyedrészt az indítványozó aggályosnak tartja, hogy annak ellenére, hogy a Bjt. 7. §-a szerint a bírói pályázati eljárás nyilvános, nem ismerhette meg – a többi pályázó nevének a kivételével – a pályázati anyagokat és a pályázati eljárás során keletkezett iratanyagot. Erre irányuló kérelmét a többi pályázó személyes adatainak a védelmére való hivatkozással elutasították. Ez azt jelenti szerinte, hogy sem a törvényszék elnökének, sem az OBH elnökének, sem pedig az OBT-nek az eljárása nem átlátható. A kifogás benyújtásakor pedig az állításait „semmilyen adatra, iratra nem tudja alapozni”, továbbá hogy a bíróság a kérelmező által nem ismert iratok alapján dönt, a keletkezett iratok nem nyilvánosak. Általánosságban mindez arra vezet, hogy senki nem ellenőrizheti vagy kérheti számon, hogy a pályázati eljárást a jogszabályokban foglaltak megtartásával folytatják-e le, és hogy valóban a legalkalmasabb személy kerül-e kinevezésre.
- [14] 3.2. A támadott jogszabályi rendelkezések alaptörvény-ellenességét az indítványozó az alábbi érvekkel támasztja alá az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított – konkrét normakontrollra irányuló – panaszában.
- [15] A pályázati eljárás nem nyilvános és nem átlátható, mert a Bjt. 14. § (1) bekezdése nem írja elő, hogy a pályázati eljárás teljes iratanyagát (beleértve ebbe a pályázók pályázati anyagát és bármely, az eljárás során keletkezett iratot vagy döntést) a bíróság központi honlapján elérhetővé kell tenni. Így senki nem ellenőrizheti, hogy

- a bírói pályázatokat a jogszabályokban írtak megtartásával bírálják-e el, és valóban a legalkalmasabb jelölt nyeri-e el a pozíciót. A szubjektív pontok megállapítása és a rangsor-fordítás lehetősége lehetővé teszi a bíróságon belülről érkező pályázók ellenőrizhetetlen favorizálását a külsős pályázók ellenében.
- [16] A Bjt. 15. § (2a) bekezdése nem írja elő, hogy a törvényszék bírói tanácsa a pályázók meghallgatása előtt tájékoztassa a pályázókat a szubjektív pontok megállapításánál figyelembe veendő szempontokról (e szempontokról az indítványozó csak a bírói kinevezést követően a rendelkezésére bocsátott iratanyagból tudott tájékozódni), az objektív pontok alapján kialakított rangsortól való eltérés esetében pedig nincs jogorvoslat.
- [17] A Bjt. 16. § (2) bekezdése nem biztosítja, hogy ha a törvényszék elnöke eltér a bírói tanács által megállapított rangsortól, akkor döntését és annak az indokait az OBH elnökének való felterjesztés előtt közölje az érintettekkel. A törvényszék elnökének e döntését érintően sem észrevételezési, sem jogorvoslati lehetősége nincs az érintetteknek.
- [18] A Bjt. 18. § (1) bekezdése nem írja elő, hogy az OBH elnöke a köztársasági elnökhöz való felterjesztés tényéről tájékoztassa a pályázókat, így ők lényegében csak a bírói kinevezéseket tartalmazó Magyar Közlönyből vagy a pályázati anyaguk visszaküldése révén értesülnek arról utólag, hogy pályázatuk sikertelen volt, ami érinti a kifogás benyújtásának a lehetőségét.
- [19] A Bjt. 18. § (4) bekezdése nem biztosítja, hogy az OBH elnöke a rangsor megváltoztatásáról szóló döntését a pályázókkal írásban, még az OBT-nek való felterjesztés előtt közölje. E döntését érintően sem észrevételezési, sem jogorvoslati lehetősége nincs az érintetteknek, ami önkényes döntésre adhat alapot a bírói kinevezések körében. A jogszabály továbbá nem írja elő azt sem, hogy az OBT a határozatát indokolja, és azt az érintettekkel írásban közölje, és hogy azok arra észrevételt tehesenek, vagy a döntés ellen jogorvoslattal élhessenek. Az indítványozó szerint emellett megkérdőjelezhető az OBT-tagoknak az OBH elnökével szembeni függetlensége is.
- [20] A Bjt. 21. § (6) bekezdése nem biztosítja a hatékony jogorvoslatot, mivel nem ad lehetőséget a teljes pályázati eljárás, illetve az abban résztvevők döntéseinek a bírósági felülvizsgálatára. A kifogás terjedelmének korlátozottsága miatt pedig nem érvényesülhet a Bjt. 7. § (2) bekezdésében írt követelmény, amely szerint a legalkalmasabb jelöltnek kell elnyernie a bírói álláshelyet. A köztársasági elnök – habár a bíró kinevezéséről szóló határozata érintett – sem beavatkozóként, sem félként nem vesz részt az eljárásban. A kifogásnak történő helyt adás esetében nem egyértelmű, hogy az OBH elnökének és a köztársasági elnöknek milyen intézkedést kell tennie a helyzet orvoslása érdekében, következésképpen tényleges jogorvoslat valójában nincs. A kifogás tárgyában az OBH elnökének igazgatási úton alárendelt bíróság és bíró dönt. A jogszabály továbbá nem biztosítja a pályázati iratanyag megismerhetőségét a kifogást előterjesztő félnek, illetve a nyilvánosságnak.
- [21] Az indítványozó a KIMr. 1. melléklet 1.1. pontját és 9. pontját azért sérelmezi, mert e rendelkezések alapján a Magyar Bíróképző Akadémia képzéseiben való részvételért többletpont jár, de ezeken a bírósági alkalmazottakon kívül más lényegében nem vehet részt. Tehát az objektív pontok számításánál hátrány éri a szervezeten kívülről érkező pályázókat. A KIMr. 5. § (4) bekezdése és 1. melléklet 1.1.3. pontja szintén megkülönböztetést alkalmaz a bírósági alkalmazottak és a külsős pályázók között. A KIMr. 15. §-a és 1. melléklet 11. pontja pedig azért alaptörvény-ellenes, mert a szubjektív pontszám vonatkozásában nem határozza meg a pontozás szempontjait, ezzel pedig lehetőséget ad a pályázatok végeredményének a befolyásolására, a bíróságon dolgozók favorizálására a szervezeten kívülről érkező pályázókkal szemben. Az indítványozó számítása szerint a külsős pályázókat a KIMr. alapján 12–20 pont hátrány éri.
- [22] A Bszi. 148. § (1) bekezdését és 152. § (3) bekezdését illetően az indítványozó arra hivatkozik, hogy e rendelkezések nem biztosítják a bírói tanács általi meghallgatás nyilvánosságát, illetve azt, hogy a pályázó más pályázó meghallgatásán részt vehessen.
- [23] 3.3. A kifejtett indokok alapján az indítványozó úgy véli, a pályázati eljárásban és a kifogását elbíráló bírósági eljárásban hátrányos megkülönböztetésben részesült, a lefolytatott eljárásokban sérült a jogállamiság, a törvény előtti egyenlőség, a tisztességes, részrehajlás nélküli és átlátható eljárás követelménye, valamint a jogorvoslat-hoz való joga, továbbá a munka szabad megválasztásához való joga.
- [24] Az Alaptörvény II. cikke, VI. cikk (1) bekezdése, XII. cikk (1) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése és XXV. cikke sérelmét az indítványozó állította, azonban az alaptörvényi rendelkezések felsorolásán és az alapjogi sérelem állításán kívül erre vonatkozó kérelmét nem indokolta meg.

II.

[25] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„I. cikk (1) AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége.

(2) Magyarország elismeri az ember alapvető egyéni és közösségi jogait.”

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.”

„XII. cikk (1) Mindenkinek joga van a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához, valamint a vállalkozáshoz. Képességeinek és lehetőségeinek megfelelő munkavégzéssel mindenki köteles hozzájárulni a közösség gyarapodásához.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, szülei vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXV. cikk Mindenkinek joga van ahhoz, hogy egyedül vagy másokkal együtt, írásban kérelemmel, panasszal vagy javaslattal forduljon bármely közhatalmat gyakorló szervhez.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

[26] 2. A Bjt. támadott, a bírói pályázati eljárás lefolytatásakor és a bírósági döntések meghozatalakor hatályos rendelkezései:

„14. § (1) A pályázati határidő leteltét követő 15 napon belül

a) járásbíróságra, közigazgatási és munkaügyi bíróságra, valamint törvényszékre kiírt pályázat esetén a törvényszék,

b) ítéltáblára kiírt pályázat esetén az ítéltábla,

c) a Kúriára kiírt pályázat esetén a Kúria

bírói tanácsa (a továbbiakban: bírói tanács) a pályázókat meghallgatja, és a pályázatokat az elért pontszámoknak megfelelően rangsorolja.”

„15. § (2a) Ha a bírói tanács által a meghallgatás során adott pontszámokra figyelemmel módosul a pályázók objektív pontjai alapján kialakult pályázati rangsor első három helyén álló pályázó személye, a bírói tanácsnak írásban kell megindokolnia a meghallgatás során a pályázóknak adott pontokat.”

„16. § (2) A törvényszék vagy az ítéltábla elnöke a bírói tanács által felállított rangsortól eltérhet, és az álláshely betöltésére a rangsor második vagy harmadik helyén álló pályázót is javasolhatja. Ha a törvényszék vagy az ítéltábla elnöke a bírói tanács által felállított rangsorban elsőként rangsorolt pályázótól eltérő pályázót javasol az álláshely betöltésére, ezt írásban indokolnia kell és indokolt javaslatát, a pályázati rangsort, valamint a pályázatokat a pályázat elbírálása érdekében 8 munkanapon belül az OBH elnöke részére megküldi.”

„18. § (1) Ha az OBH elnöke egyetért azzal, hogy az első helyen rangsorolt pályázó töltsen be az álláshelyet, és a rangsor első helyén álló pályázó nem bíró, úgy a pályázatnak 8 munkanapon belül a köztársasági elnökhöz kinevezésre történő felterjesztésével a pályázatot elbírálja.

[...]

(4) Ha a javasolt pályázó nem bíró, úgy az OBH elnöke az első három helyen rangsorolt pályázó pályázatát a javasolt pályázó megjelölésével és az eltérés indokait tartalmazó írásos javaslatával egyetértés beszerzése céljából megküldi az OBT-nek. Az OBT a javaslatról 15 napon belül határoz. Ha az OBT az OBH elnökének javaslatával egyetért, az OBH elnöke a pályázót a köztársasági elnökhöz 8 munkanapon belül kinevezésre felterjeszti. Ha az OBT az OBH elnökének javaslatával nem ért egyet, az OBH elnöke az első helyen rangsorolt pályázót, ha az nem bíró, a köztársasági elnökhöz 8 munkanapon belül kinevezésre felterjeszti, ha bíró, 8 munkanapon belül áthelyezi, vagy az OBT felé új javaslatot tesz, vagy a pályázatot eredménytelenné nyilvánítja.”

„21. § (6) A közigazgatási és munkaügyi bíróság a kifogás tárgyában 15 napon belül, nemperes eljárás keretében határoz. A bíró kinevezése esetén a közigazgatási és munkaügyi bíróság a bíróvá történő kinevezés feltételeinek meglétét e törvény 4. § (1) bekezdés a), c), d), f), és g) pontjában, a 4. § (2) bekezdésében, valamint az 5. § (1) bekezdésében meghatározottak szempontjából vizsgálja. A bíró áthelyezése esetén a közigazgatási és munkaügyi bíróság kizárólag a pályázati feltételek teljesülését vizsgálja. Ha a közigazgatási és munkaügyi bíróság megállapítja, hogy a pályázatot elnyert személyt e törvénynek a bírói kinevezés feltételeire vonatkozó szabályai szerint nem lehetne bíróvá kinevezni, illetve a pályázatot elnyert személy a pályázati kiírásban szereplő feltételeknek nem felel meg, erre vonatkozó végzését közli a kifogást előterjesztő pályázóval, valamint – a szükséges intézkedés megtétele érdekében – a pályázat elbírálójával és a köztársasági elnökkel. A közigazgatási és munkaügyi bíróság a kifogás alaptalansága esetén a kifogást elutasítja, és végzését közli a kifogást előterjesztő pályázóval, a pályázat elbírálójával, valamint a pályázattal érintett bíróság elnökével.”

[27] 3. A Bjt. jelenleg hatályos 21. § (6) bekezdése:

„21. § (6) Az elsőfokú szolgálati bíróság a kifogás tárgyában 15 napon belül dönt. A bíró kinevezése esetén az elsőfokú szolgálati bíróság a bíróvá történő kinevezés feltételeinek meglétét a 4. § (1) bekezdés a), c), d), f), és g) pontjában, a 4. § (2) bekezdésében, valamint az 5. § (1) bekezdésében meghatározottak szempontjából vizsgálja. A bíró áthelyezése esetén az elsőfokú szolgálati bíróság kizárólag a pályázati feltételek teljesülését vizsgálja. Ha az elsőfokú szolgálati bíróság megállapítja, hogy a pályázatot elnyert személyt e törvénynek a bírói kinevezés feltételeire vonatkozó szabályai szerint nem lehetne bíróvá kinevezni, illetve a pályázatot elnyert személy a pályázati kiírásban szereplő feltételeknek nem felel meg, erre vonatkozó határozatát közli a kifogást előterjesztő pályázóval, valamint – a szükséges intézkedés megtétele érdekében – a pályázat elbírálójával és a köztársasági elnökkel. Az elsőfokú szolgálati bíróság a kifogás alaptalansága esetén a kifogást elutasítja, és határozatát közli a kifogást előterjesztő pályázóval, a pályázat elbírálójával, valamint a pályázattal érintett bíróság elnökével. Az elsőfokú szolgálati bíróság döntésével szemben további jogorvoslatnak nincs helye.”

[28] 4. A Bszi. támadott rendelkezései:

„148. § (1) A bírói tanácsnak 5–15 tagja és 3–13 póttagja van; a tagok és a póttagok számát az összbírói értekezlet határozza meg. A bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló törvényben a bírói kinevezési eljárás során

szabályozott feladatai ellátása (a pályázók meghallgatása és a pályázatoknak az elért pontszámoknak megfelelően való rangsorolása) során a törvényszék bírói tanácsa – a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel – 2, az ítéltábla elnöke által kijelölt ítéltáblai bíróval, az ítéltábla bírói tanácsa 2, a Kúria elnöke által kijelölt kúriai bíróval egészül ki, akik a bírói tanácsnak e feladatai ellátása során a többi taggal azonos jogokkal és kötelezettségekkel rendelkeznek.”

„152. § (3) A bírói tanács ülése a bírák számára nyilvános, azon a bíróság elnöke állandó meghívottként részt vesz.”

[29] 5. A KIMr. támadott, a bírói pályázati eljárás lefolytatásakor és a bírósági döntések meghozatalakor hatályos rendelkezései:

„5. § (4) Joggyakorlati idő alatt lefolytatott értékelés eredményeként, ha a pályázó a pályázat benyújtásakor egyéb jogviszonyban áll vagy nem áll jogviszonyban, a pályázat benyújtását megelőzően egyéb jogviszonyokban eltöltött joggyakorlati idő alatti, a pályázathoz becsatolt valamennyi minősítését együttesen értékeli a bírói tanács a rendelet 1. melléklete 1.1.3. pontjában meghatározott pontszám erejéig.”

„15. § A személyes meghallgatás során a bírói tanács meggyőződik a pályázónak a bírói hivatás gyakorlásához szükséges felkészültségéről, továbbá értékeli a pályázathoz tartozó vizsgálat eredményét és a pályázót a rendelet 1. melléklete 11. pontjában meghatározott maximális pontszám erejéig pontozza. A bírói tanács bármely tagja kérdést intézhet a pályázóhoz.”

„1.1. Szakmai értékelés – maximális pontszám: 20 pont

		értékelési szempont			pontszám
1.1.1.	bírói fogalmazói és bírói titkári joggyakorlati idő értékelésének eredménye	1.1.1.1.	kiválóan alkalmas fogalmazói értékelés	2	
		1.1.1.2.	alkalmas titkári minősítés	10	
		1.1.1.3.	kiválóan alkalmas titkári minősítés	13	
1.1.2.	Bírói szolgálati idő alatti értékelésének eredményeként	1.1.2.1.	alkalmas minősítés	15	
		1.1.2.2.	kiválóan alkalmas minősítés	18	
		1.1.2.3.	kiváló, magasabb beosztásra alkalmas minősítés	20	
1.1.3.	egyéb joggyakorlati idő alatti értékelés, annak tartalma alapján			1–18	

„9. A Magyar Bíróképző Akadémia által szervezett kötelező képzéseken elért eredmény és a fakultatív képzéseken való részvétel – adható maximális pontszám: 5 pont”

„11. A meghallgatás eredménye – adható maximális pontszám: 20 pont”

III.

[30] 1. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a alapján mindenképp azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panaszok eleget tesznek-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek.

[31] 1.1. Megállapítható volt, hogy indítványok határidőben érkeztek, az indítványozó az alapul szolgáló ügyek kérelmezőjeként érintettnek minősül, alkotmányjogi panasz benyújtására jogosultsággal rendelkezik, és jogorvoslati jogát kimerítette. Az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és I. cikk (1)–(2) bekezdése kivételével Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozott, és a támadott jogszabályi rendelkezések közül a Bjt. 21. § (6) bekezdése – amely azt tartalmazza, hogy a kifogás elbírálása során a pályázat eredménye milyen szempontok szerint vizsgálható felül – a támadott bírósági döntésben alkalmazásra került. A kérelem

az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése tekintetében eleget tesz a határozottság követelményének [Abtv. 52. § (1b) bekezdés].

- [32] 1.2. Tekintve, hogy a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) az Alkotmánybíróság már vizsgálta a Bjt. 21. § (6) bekezdését (Abh., Indokolás [106]–[111]), mérlegelni kellett, hogy ítélt dologról (*res iudicata*) van-e szó a vizsgált ügyekben.
- [33] Az Abh. a kérdéses jogszabályi rendelkezés esetében az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése sérelmét vizsgálta, és megállapította azt is, hogy „a pályázati eljárásnak, illetve döntéshozatalnak kizárólag azt a részét kell megvizsgálni, amely a nem a legtöbb pontot kapott pályázó kinevezését eredményezi” (Indokolás [108]). Az Abh.-ban az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy rangsorfordítás esetében az OBТ hozzájárulása kellő biztosíték arra, hogy kizárja az önkényes és diszkrecionális döntések lehetőségét, másfelől azt is megállapította, hogy a kifogás elbírálása során az OBТ egyetértése is vizsgálat tárgyává tehető. Lényeges körülmény azonban, hogy az OBТ nem jelenik meg az eljárásban akkor, ha nem történik a bírói tanács által megállapított rangsortól való eltérés, tehát ha az első helyen rangsorolt pályázó nyeri el az álláshelyet.
- [34] Az Alkotmánybíróság tehát eddig csak az OBТ közreműködését igénylő rangsorfordítás esetét vizsgálta, és azt is az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szempontjából. Nem vizsgálta azonban más eljárási szakasz szabályozását, és egyáltalán nem vizsgálódott az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése által biztosított alapjogok szempontjából. Nincs tehát szó ítélt dologról.
- [35] 1.3. A pályázati eljárás felülvizsgálatára hivatott kifogás a Bjt. által behatárolt, hiszen a bíróság csak ott megjelölt feltételek meglétét vizsgálhatja. Az eljárás számos egyéb tényezője (amelyekre egyébiránt az indítványozó is hivatkozik), mint például az objektív pontok számítása vagy az eljárásban részt vevő, döntési jogosultsággal rendelkező szerv, mint például az elbírálást végző bírói tanács esetleges önkényessége kívül esik a bíróság felülvizsgálati jogkörén.
- [36] Az Alkotmánybíróság alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekintette annak vizsgálatát, hogy a Bjt. 21. § (6) bekezdése által meghatározott kritériumok szerinti bírói felülvizsgálat kielégíti-e a tényleges és hatékony, az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében elismert jogorvoslathoz való jog követelményét. Figyelemmel arra, hogy e kérdés eldöntésétől függ az is, hogy az indítványozó kifogását elbíráló végzések mennyiben állnak összhangban az Alaptörvénnyel, így az ügyben a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételye is felmerült. A panaszok megfelelnek az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadási feltételnek is.
- [37] Az Alkotmánybíróság tanácsa ezért az alkotmányjogi panaszokat 2019. február 5-én tartott ülésén hozott döntésével befogadta.
- [38] 2. Az alkotmányjogi panaszt egységesen kell kezelni, ezért – az elkülönítés esetét kivéve – nincs mód az egyes indítványi elemek külön-külön történő befogadására, illetve befogadási szakban történő visszautasítására. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően jelen ügyben is egységesen kezelte az egyébként több petitumot tartalmazó panaszokat, és döntött azok befogadásáról. Mindazonáltal az érdemi vizsgálat a befogadás ellenére sem folytatható le azokra az indítványi elemekre, amelyek nem tesznek eleget az alkotmányjogi panasszal szemben támasztott törvényi feltételeknek.
- [39] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése értelmében alkotmányjogi panaszban csak olyan jogszabály(i) rendelkezés) alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve megsemmisítését lehet indítványozni, amely az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló bírósági eljárás során alkalmazásra került. Jelen ügyben megállapítható, hogy a KMB támadott végzései a Bjt. 21. § (6) bekezdésén alapultak, de azokban az indítványozó által támadott további jogszabályi rendelkezések nem kerültek alkalmazásra. Az Alkotmánybíróság az indítvány Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított része vonatkozásában kizárólag a Bjt. 21. § (6) bekezdésének az alkotmányosságát vizsgálhatja. Az Alkotmánybíróság ezért a bírósági döntésekben nem alkalmazott jogszabályi rendelkezések alaptörvényellenességét állító indítványt a rendelkező rész 3. pontjába foglaltak szerint visszautasította.
- [40] A jogbiztonság önmagában nem Alaptörvényben biztosított jog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panasz csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén – lehetséges {lásd például: 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14]; 3244/2019. (X. 17.) AB végzés, Indokolás [9]}. Jelen ügyben az indítványozó nem ebben az összefüggésben állította az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a sérelmét. Az Alaptörvény I. cikk (1)–(2) bekezdése tekintetében is állandó az Alkotmánybíróság gyakorlata: „az Alaptörvény vonatkozó rendelkezései az állam kötelezett-

ségeit határozzák meg az alapjogok védelme és biztosítása érdekében, így közvetlenül ezen rendelkezések vonatkozásában sincs helye alkotmányjogi panasznak.” {3231/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [8]; 3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [32]} A panasz tehát ebben a tekintetben nem felel meg az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontjába és 27. § (1) bekezdés a) pontjába foglalt feltételnek.

- [41] Az Alaptörvény II. cikke, VI. cikk (1) bekezdése, XII. cikk (1) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése és XXV. cikke sérelmét az indítványozó pusztán állította, ám az alaptörvényi rendelkezések felsorolásán és az alapjogi sérelem állításán kívül erre vonatkozó kérelmét egyáltalán nem indokolta meg. Ehhez hasonlóan az indítványozó hivatkozott ugyan arra, hogy nem kézbesítették számára az OBH elnökének ellenkérelmét vagy annak mellékleteit, illetve hogy észrevételezési, iratbetekintési joga korlátozott volt, ezt azonban sem iratokkal, sem egyéb módon nem támasztotta alá. Jogszabálysértésre vonatkozó állítását továbbá nem hozta alkotmányjogi szempontból összefüggésbe a tisztességes eljáráshoz való joggal. A panasz ezért ebben a részében nem felel meg a határozott kérelem követelménye részét képező indokolási kötelezettségnek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont].
- [42] Az indítványozó kérelmének jelentős része mulasztással előidézett alaptörvény-ellenességre hivatkozott. Az Alkotmánybíróság irányműve gyakorlata alapján mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapításának indítványozására az indítványozó nem jogosult: az Abtv. 46. § (1)–(2) bekezdése a jogalkotói mulasztás megállapítását az Alkotmánybíróság által hatáskörei gyakorlása során hivatalból alkalmazható jogkövetkezményként szabályozza, annak indítványozására senki nem jogosult {lásd például: 24/2014. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [99]–[100]; 3306/2017. (XI. 24.) AB határozat, Indokolás [72]; 3222/2018. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [33]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az indítvány erre vonatkozó részeit érdemben nem vizsgálhatta.
- [43] Az indítványozó a hátrányos megkülönböztetés tilalmára – a KIMr. szabályozása mellett, amely mint fentebb említésre került, jelen ügyben nem vizsgálható – nem a támadott bírósági döntésekkel, hanem kifejezetten az azt megelőző pályázati eljárás lefolytatásával kapcsolatban hivatkozott (például: a pontjait a bírósági szervezeten belüli pályázókkal összehasonlításban kedvezőtlenebbül állapították meg; a pontszámok megkérdőjelezése és az első ügyben benyújtott alkotmányjogi panasz miatt diszkriminációt szenvedett el a további eljárásokban például a rangsortól való eltérés esetében). Szintén a bírósági eljárást megelőző pályázati szakasszal összefüggésben sérelmezte a többi pályázó pályázati anyagai megismerhetőségének a hiányát. Figyelemmel az Abtv. 43. § (4) bekezdésére – amely a bírói döntés megsemmisítése esetén a döntéssel felülvizsgált más bírósági vagy hatósági döntések megsemmisítésére ad lehetőséget –, az Alkotmánybíróság vizsgálata nem terjedhet ki a bírósági eljárást megelőző pályázati szakaszra és az ott hozott döntésekre.
- [44] Összefoglalva a fentieket, az Alkotmánybíróságnak az érdemi eljárásban azt kellett megvizsgálnia, hogy a Bjt. 21. § (6) bekezdése és a támadott négy bírósági végzés sérti-e az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [45] 3. Az Alkotmánybíróság az indítványokat tárgyuk azonosságára és tartalmuk összefüggésére tekintettel a befogadást követően egyesítette, és azokat egy eljárásban bírálta el.

IV.

- [46] Az indítvány az alábbiak szerint részben megalapozott.
- [47] Az indítvány alapján az Alkotmánybíróságnak abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a támadott rendelkezés, illetve a támadott bírósági végzések sértik-e az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [48] 1. Mindenekelőtt a bírói pályázatok elbírálására vonatkozó, az indítványozó bírói pályázatának elbírálásakor hatályos törvényi szabályozás (Bjt. 7–21. §) és a kapcsolódó előírások releváns elemeinek áttekintésére került sor.
- [49] 1.1. A Bjt. értelmében a bírói álláshelyre – bizonyos, a törvényben meghatározott esetek kivételével – pályázatot kell kiírni, a kiválasztás során pedig garantálni kell, hogy a bírói álláshelyet nyilvános és valamennyi – a jogszabályi, valamint a pályázati felhívásban meghatározott feltételeket teljesítő – pályázó számára egyenlő eséllyel biztosító, e törvényben szabályozott pályázati eljárás eredményeként a legalkalmasabb jelölt nyerve el.
- [50] A pályázat kiírására az OBH elnöke jogosult, és a pályázat elbírálója is az OBH elnöke (a Kúriára kiírt pályázat esetén a Kúria elnöke). A pályázat elbírálása jelentheti a) a nyertes pályázónak a köztársasági elnökhöz kineve-

zésre történő felterjesztését (mivel a bírákat a köztársasági elnök nevezi ki), illetve b) ha a pályázó bíró, akkor a bíró áthelyezéséről szóló döntés meghozatalát [lásd még: Bszi. 76. § (5) bekezdés b) és g) pont].

- [51] A pályázati felhívásnak tartalmaznia kell a bírói kinevezéshez szükséges valamennyi feltételt, és jogszabályban nem szereplő pályázati feltétel a munkakörhöz szükséges speciális szakismeret esetén, ahhoz kapcsolódóan írható elő; erről a pályázókat a pályázati felhívásban külön tájékoztatni kell. A pályázati felhívást a bíróságok hivatalos lapjában, valamint a bíróságok központi internetes honlapján bárki számára hozzáférhető módon közzé kell tenni. A pályázatot a pályázattal érintett bíróság elnökéhez kell benyújtani, aki a pályázót meghallgathatja. A bírói álláshelyre pályázónak a pályázat benyújtásakor a) igazolnia kell a kinevezéshez szükséges adatokat és tényeket, valamint b) hatósági erkölcsi bizonyítvánnyal igazolnia kell azt a tényt, hogy a 4. § (2) bekezdés a)–f) pontjában meghatározott körülmény vele szemben nem áll fenn, és c) igazolnia kell, hogy rendelkezik érvényes pályáalkalmassági vizsgálati eredménnyel. Az elkésett pályázatot el kell utasítani, a hiányos pályázatot benyújtó pályázót pedig rövid határidő tűzésével felhívják a hiányok pótlására, ennek elmulasztása esetén a pályázat szintén elutasításra kerül.
- [52] 1.2. A Bjt. előírja a pályázók bírói tanács (Bszi. 147–153. §) általi meghallgatását: járásbírószágra, közigazgatási és munkaügyi bíróságra, valamint törvényszékre kiírt pályázat esetén a törvényszék, ítéltáblára kiírt pályázat esetén az ítéltábla, a Kúriára kiírt pályázat esetén a Kúria bírói tanácsa (a továbbiakban együtt: BT) folytatja le a meghallgatást. A pályázatokat az elért pontszámoknak megfelelően rangsorolni kell (pályázati rangsor).
- [53] A Bjt. 14. § (4) bekezdése meghatározza a pályázati rangsor kialakítása során figyelembe vehető szempontokat (ezek között szerepel a BT általi meghallgatás eredménye is), a felsorolt szempontokhoz rendelhető konkrét pontszámot viszont az igazságügyért felelős miniszter határozza meg rendeletben. Az adható pontszámok két kategóriába sorolhatók: a pályázók objektív pontjai mellett – mely elnevezést maga a Bjt. használja [15. § (2a) bekezdés] – a BT meghallgatása alapján adott szubjektív pontszám képezi a másik csoportot (az elnevezést a gyakorlat alakította ki, de a szubjektív szempontok vizsgálatára történő utalás 2020. április 1-jével már megjelent a Bjt. 14. §-ában is). Az objektív pontozás alapvetően mérlegelés tárgyát nem képező, előre meghatározható pontok alapján történik. A pontozás kiszámíthatóságát az OBT ajánlás 3. fejezete és melléklete növelte, amely az indítványozó bírói pályázatának elbírálásakor még hatályban volt, azt a 63/2018. (V. 2.) OBT határozat helyezte hatályon kívül. A szubjektív pontok esetében az adható pontszámokon kívül a pontszámok megállapításának a kritériumait sem jogszabály, sem az OBT ajánlás nem rögzíti.
- [54] Az OBT ajánlás 3.5. pontja szerint az adott pályázó meghallgatása előtt a BT a meghallgatás eredményeként adható pontszám kivételével az egyéb pontszámokat meghatározza, melyet a meghallgatást követően a pályázóval közöl, arra a pályázó észrevételt tehet. Megalapozott észrevétel esetén a BT a pontszámot módosítja.
- [55] A BT a rangsor kialakítása során a pontszámok alapján kialakult sorrendtől nem térhet el (a törvény külön rendelkezik a pontszámegyeztetés kérdéséről). Ha viszont a BT által a szóbeli meghallgatás során adott szubjektív pontszámokra figyelemmel módosul a pályázók objektív pontjai alapján kialakult pályázati rangsor első három helyén álló pályázó személye, a BT-nek írásban kell megindokolnia a meghallgatás során a pályázóknak adott pontokat.
- [56] A pályázati rangsor megállapítását követően a BT a pályázók rangsorát és a pályázatokat, továbbá az említett rangsorfordítást érintő írásbeli, indokolt határozatát haladéktalanul továbbítja a törvényszék, az ítéltábla vagy a Kúria elnökéhez. A BT elnöke a „rangsort a pályázók elért pontszámával együtt közli a pályázókkal” (OBT ajánlás 4.2. pontja). Az OBT ajánlás 4.4. pontja értelmében a pályázó a BT által a meghallgatás eredményeként adható 20 ponton belül elért pontszámát nem kifogásolhatja.
- [57] 1.3. Amennyiben a törvényszék/ítélőtábla elnöke egyetért azzal, hogy az első helyen rangsorolt pályázó töltsen be az álláshelyet, úgy a pályázati rangsort és a pályázatokat a pályázat elbírálása érdekében megküldi az OBH elnökének. A törvényszék/ítélőtábla elnöke azonban a BT által felállított rangsortól eltérően az álláshely betöltésére a rangsor második vagy harmadik helyén álló pályázót is javasolhatja. Ilyenkor a pályázati rangsor, valamint a pályázatok mellett az erre vonatkozó indokolt, írásbeli javaslatát is meg kell küldenie az OBH elnöke részére.
- [58] Fontos hangsúlyozni, hogy a bíróság elnöke a pontszámokon nem változtathat, és kinevezési javaslata nem minősül hivatalos rangsormódosításnak sem, mert a Bjt. 18. §-a szerint az OBH elnökének a BT-rangsorból, annak elsődlegességéből kell kiindulnia.

- [59] 1.4. Amennyiben az OBH elnöke egyetért azzal, hogy az első helyen rangsorolt pályázó töltsen be az álláshelyet, akkor – attól függően, hogy a pályázó már bíró-e – két módon bírálhatja el a pályázatot: a bíró áthelyezésével vagy a pályázatnak a köztársasági elnökhöz kinevezésre történő felterjesztésével.
- [60] A BT által felállított pályázati rangsortól az OBH elnöke az OBT egyetértésével a rangsor második vagy harmadik helyén álló pályázó javára eltérhet (az OBT-nek lényegében vétőjoga van). Ehhez az eltérés indokait tartalmazó írásos javaslatot kell küldeni az OBT-nek. A döntés során figyelembe kell venni a Bszi. 103. § (3) bekezdés b) pontja alapján megalkotott OBTh.-ban írtakat is. Az OBT egyetértési jogát a Bszi. 103. § (3) bekezdés c) pontja is rögzíti.
- [61] Az OBT egyetértésének hiányában az OBH elnöke az első helyen rangsorolt pályázó kinevezéséről/áthelyezéséről intézkedik, de új javaslattal is élhet az OBT felé, vagy a pályázatot eredménytelennek is nyilváníthatja. A Kúriára kiírt pályázat esetében az OBH elnökének jogköreit a Kúria elnöke gyakorolja. Mindez azt jelenti, hogy a pályázat OBH elnöke vagy a Kúria elnöke által történő elbírálása során szintén nincs lehetőség a BT által megállapított pontszámok módosítására, de – keretek között – a rangsortól való eltérésre igen. Az OBT pedig kiemelkedő szerepet játszik a bírói pályázat elbírálásának folyamatában, ugyanis meg tudja akadályozni, hogy a rangsor második és harmadik helyén álló pályázó elnyerhesse az álláshelyet.
- [62] Az eredménytelen pályázat eseteit a Bjt. 20. § (1) bekezdése sorolja fel. A törvény szerint a pályázat eredménytelen egyebek mellett akkor, ha a pályázat elbírálására jogosult OBH elnöke vagy kúriai pályázat esetén a Kúria elnöke a pályázók egyikével sem kívánja betölteni az álláshelyet, mert például a pályázat elbírálása során az elbírálási folyamatban részt vevők eljárási szabálysértést követtek el, vagy mert a BT a 15. § (2) és (2a) bekezdésében foglalt indokolási kötelezettségének nem kellő mértékben tett eleget.
- [63] Az OBH elnöke a pályázat eredményéről – a Kúriára kiírt pályázat kivételével – értesíti a pályázattal érintett bíróság elnökét, aki a pályázókat a pályázat eredményéről írásban tájékoztatja, egyidejűleg közli a pályázó rangsorban elfoglalt helyét és pontszámát. Az OBH elnöke a bíró áthelyezésére vonatkozó határozatát a központi honlapon, továbbá a bíróságok hivatalos lapjában közzéteszi.
- [64] 1.5. Eredményes pályázat esetén a nyertes pályázó kinevezéséről szóló határozatnak a Magyar Közlönyben történő közzétételétől vagy a nyertes pályázó áthelyezéséről szóló határozatnak a Bjt. 21. § (3) bekezdése szerinti közzétételétől számított 15 napos jogvesztő határidőn belül a pályázaton részt vett és a 13. §-a szerint el nem utasított pályázó a pályázat eredményével szemben kifogással élhet, ha a nyertes pályázó esetében a bíróvá történő kinevezés e törvényben meghatározott feltételei nem állnak fenn, illetve ha a nyertes pályázó a pályázati kiírásban szereplő feltételeknek nem felel meg.
- [65] A közigazgatási és munkaügyi bíróság a kifogás tárgyában 15 napon belül, nemperes eljárásban dönt: a) bíró kinevezése esetén a bíróság a bíróvá történő kinevezés feltételeinek meglétét a Bjt. 4. § (1) bekezdés a), c), d), f) és g) pontjában (állampolgárság, egyetemi jogi végzettség, jogi szakvizsga, előírt szakmai gyakorlat megszerzése, eredményes pályáalkalmassági vizsgálat), 4. § (2) bekezdésében (kizáró okok pl. büntetett előélet, életkor), valamint 5. § (1) bekezdésében meghatározottak (katonai bíróvá való kinevezés különleges előfeltételei) szempontjából vizsgálja; b) bíró áthelyezése esetén a bíróság kizárólag a pályázati feltételek teljesülését vizsgálja. A kifogást tehát kinevezés esetében arra lehet alapítani, hogy a pályázatot elnyert személyt a Bjt. szabályai szerint a bírói kinevezés feltételeire vonatkozó szabályai szerint nem lehetne bíróvá kinevezni. Áthelyezés esetében pedig arra lehet hivatkozni, hogy a pályázatot elnyert személy a pályázati kiírásban szereplő feltételeknek nem felel meg.
- [66] Amennyiben a bíróság a kifogásnak helyt ad, végzését közli a kifogást előterjesztő pályázóval, valamint – a szükséges intézkedés megtétele érdekében – a pályázat elbírálójával és a köztársasági elnökkel. A kifogás alaptalansága esetén a bíróság a kifogást elutasítja, és végzését közli a kifogást előterjesztő pályázóval, a pályázat elbírálójával, valamint a pályázattal érintett bíróság elnökével.
- [67] 1.6. A pályázati eljárás Bjt.-beli szabályai 2020. április 1-jei hatállyal módosultak. A módosítás alapján az eljárás során is benyújtható kifogás, ha a pályázatot elkészttség vagy a hiányok pótlásának elmaradása miatt utasították el [Bjt. 13. § (3) bekezdés, 13/A. §]. Részben módosultak a rangsor kialakítása során figyelembe vehető objektív szempontok, továbbá a BT általi meghallgatás eredményén kívül szubjektív szempontként kell figyelembe venni a jövőben a törvényszéki, az ítélőtáblai, továbbá a kúriai álláshelyre pályázó esetében a kollégium véleményét, és a betöltendő álláshely szerinti járásbíróság elnökének véleményét is. A kifogás elbírálása immár az elsőfokú szolgálati bíróság hatáskörébe tartozik, és az eljárást – bizonyos eltérésekkel – a fegyelmi eljárás

szabályainak megfelelő alkalmazásával kell lefolytatni. Az eljárásra hatáskörrel rendelkező bírósági fórum változása a Bjt. 21. §-ának indítványozó által támadott (6) bekezdését is érintette. Azonban a benyújtható kifogás terjedelmét érintő szabályozás változatlan.

- [68] 2. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének a sérelmét is egyaránt, ugyanazon indokokra hivatkozással állította. Azt sérelmezte, hogy a bírói pályázat elbírálásával kapcsolatban a bíróság kizárólag a Bjt. 21. § (6) bekezdésében felsorolt szempontokat vizsgálta meg. Hiába szabályozta tehát a jogalkotó a Bjt.-ben és a KIMr.-ben a pontszámítást és az eljárást, e szabályok nem kérhetők számon egyetlen fórum előtt sem, mert a bírói kontroll nem terjed ki a pályázati eljárás valamennyi, jogszabályban rögzített elemére.
- [69] 2.1. Annak megállapítása érdekében, hogy az indítványozó által állított alapjog-sérelem melyik hivatkozott alapvető joggal áll összefüggésben, az Alkotmánybíróság áttekintette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével kapcsolatos gyakorlatának jelen ügy eldöntése szempontjából jelentőséggel bíró elemeit.
- [70] 2.1.1. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül bírálja el.
- [71] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése „nem a materiális igazsághoz vezető bírósági eljáráshoz való alapjogot tételezi. Ez az eljárási alapjog sem morális értékítéletet fejez ki. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog az eljárás egészének a minőségét védi, ami korlátozhatatlan, mert már maga is jogi mérlegelés eredménye. A tartalmát különböző részjogosítványok képezik. Ezek egyike a bírósághoz fordulás joga, amelynek az a rendeltetése közigazgatási ügyekben, hogy a bíróság – erre irányuló megfelelő kérelem esetén – ne csak formálisan, hanem tartalmilag is felülvizsgálhassa a hatósági eljárás és döntés jogszerűségét. A bírósághoz fordulás joga tehát nem a törvényektől oldja el a bíróságot, hanem azt követeli meg, hogy a bíróság megmérhesse a peresített igényeket az alkalmazandó anyagi jog és eljárásjog mércéivel, minden lényeges jogkérdést azonosíthasson és azokban a jog értelmezése útján dönthessen.” {8/2020. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [50]} A 3212/2015. (XI. 10.) AB határozat értelmében „[a] bírósághoz fordulás joga az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből ered, a tisztességes eljárás egyik részeleme [3215/2014. (IX. 22.) AB határozat, Indokolás [11]–[13]]. A bírósághoz fordulás jogából az a kötelezettség hárul az államra, hogy a jogviták elbírálására bírói utat biztosítson [59/1993. (XI. 29.) AB határozat, ABH 1993, 353]. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a bírósági úthoz, a bíróság általi döntéshez való jognak szerves része az eljárás minősége: ez adja a bírósághoz fordulás értelmét [35/2002. (VII. 19.) AB határozat ABH 2002, 199, 211]. Az eljárás tisztességességének önmagában nem elégséges feltétele a bírósági út igénybevételének lehetővé tétele, az csak akkor biztosított, ha a bíróság érdemben reagál (dönt) a perben előterjesztett kérelmekre [26/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [62]]. A bírósághoz fordulás jogának sérelme megállapítható akkor is, ha a jogi szabályozás ugyan biztosít bírói utat, de valójában nincs tere a bírói mérlegelésnek. A bírói mérlegelés törvényi szabályainak hiánya kiüresíti a bírósághoz fordulás jogát. A szabályozásnak megfelelő szempontot és mércét kell tartalmaznia, hogy a bíróság a döntés jogszerűségét ez alapján vizsgálhassa [39/1997. (VII. 1.) AB határozat, ABH 1997, 263].” (Indokolás [16]) A kifejtettekhez az Alkotmánybíróság a 17/2018. (X. 10.) AB határozatában hozzátette azt is, hogy „[a] bírósághoz fordulás joga tehát általánosságban azt az elvárást támasztja a szabályozással szemben, hogy a peresített igényekről érdemi döntést hozhasson az eljáró bíróság. Ennek érdekében a jogalkotónak olyan eljárást kell lehetővé tennie, amelyben az irányadó jogszabályi rendelkezések tükrében a bíró határozhat arról, mi jogos és mi nem az. Az érintett alapjog célja tehát az eljárás minőségének a védelme. A bírósághoz fordulás értelmét ugyanis az érdemi bírói döntés meghozatalának a lehetősége adja, amely megméri a peresített igényeket az alkalmazandó anyagi jog és eljárásjog mércéivel. A bírósági eljárás során követelmény, hogy a bíróság minden lényeges jogkérdést azonosítsa és azokban a jog értelmezése útján döntsön.” (Indokolás [47])
- [72] Az Alaptörvény tehát a bírósági úthoz, a bíróság általi döntéshez való jogot mint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe foglalt alapjog egyik részjogosítványát garantálja.
- [73] 2.1.2. Ehhez képest az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése a bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés elleni jogorvoslat jogát biztosítja. E megfogalmazás feltételezi, hogy az adott ügyben már hoztak egy bírósági, hatósági vagy más közigazgatási döntést.

- [74] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a jogorvoslathoz való jog alapvetően a másodfokú döntéshez – fellebbezéshez – való jogot jelenti. Ennek „lényegi tartalma azt követeli meg a jogalkotótól, hogy a hatóságok vagy bíróságok érdemi, ügydöntő határozatait tekintetében tegye lehetővé a valamely más szervhez, vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét olyan döntés meghozataláért, amely képes a sérelmezett döntést felülvizsgálni, és a sérelem megállapítása esetén a döntésre visszaható módon a sérelmet orvosolni.” {35/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [16]}
- [75] Az Alkotmánybíróság értelmezésében „a jogorvoslathoz való jog nem terjed ki a nem állami, például a munkáltatói vagy a tulajdonosi döntésekre, és nem terjed ki az állami, de nem hatósági, így például a katonai előjárói döntésekre sem. Azt, hogy valamely állami vagy nem állami szerv döntése hatóságinak minősül-e a jogorvoslathoz való jog szempontjából, csak a konkrét szabályozási környezetre tekintettel lehet eldönteni.” {17/2015. (VI. 5.) AB határozat, Indokolás [84]}
- [76] 2.2. A vonatkozó alkotmánybírósági gyakorlat áttekintését követően az Alkotmánybíróság megvizsgálta az elbírálandó ügynek a szóban forgó két alapjoggal való összefüggését.
- [77] A bírói pályázati eljárás során nem a bírói hivatás ellátására való alkalmasság kérdésében, a jogszabályi feltételeknek való megfelelés tárgyában hoznak döntést. A pályázat mindig egy konkrét bírói álláshely elnyerésére, a jelentkezők közül egy jelölt kiválasztására irányul, akit – ha nem nyilvánítják eredménytelennek a pályázatot – a meghirdetett álláshelyre kineveznek (áthelyeznek).
- [78] A pályázat kiírása és az arról való döntés a bíróságok szervei tevékenységének központi feladatait ellátó állami szerv, az OBH elnökének a feladata, továbbá „az elbírálás folyamatában [...] több szerv (a bírói tanács, a bíróság elnöke, az OBH elnöke vagy a Kúria elnöke, illetve az OBT és a köztársasági elnök) egymásra utaltan, egymást kontrollálva és kiegyensúlyozva köteles együttműködni” (Abh., Indokolás [73]). Az OBH elnöke igazgatási szervként, de nem hatóságként jár el, amikor a Bjt.-ben meghatározott eljárás eredményeképpen a bírói pályázatot elbírálva kiválaszt egy jelöltet. A meghirdetett, konkrét bírói álláshely betöltéséről hozott döntését – nyertes pályázó kinevezéséről vagy áthelyezéséről szóló határozatát – az OBH elnöke igazgatási, ezen belül személyzeti kérdésekkel kapcsolatos feladatkörében [Bsz. 76. § (5) bekezdés] hozza meg, következésképpen a bírói pályázati eljárás nem tekinthető hatósági vagy más közigazgatási ügynek.
- [79] Ebből következően a pályázati eljárással kapcsolatban benyújtható „kifogás” – amelynek intézményesítésével a jogalkotó lehetővé tette a jogvita kezdeményezését a bírói pályázat elbírálásával, a konkrét bírói álláshely betöltésével kapcsolatban – a vélt vagy állított sérelem orvoslását szolgálja ugyan, de alkotmányjogi értelemben az mégsem az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére visszavezethető jogorvoslati eszköz. A kifogás ugyanis nem hatósági vagy más közigazgatási döntés ellen irányul.
- [80] A kifogás – hasonlóan a munkajogi vagy a szolgálati jogvita kezdeményezéséhez [lásd például a kormánytisztviselők felmentésének az esetét, 3074/2013. (III. 14.) AB határozat] – közvetlenül az igényérvényesítés eszköze, és ekként az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, ezen belül a bírósági úthoz, a bírósághoz forduláshoz, a bíróság általi döntéshez való alapjogi részjogosítvánnyal áll közvetlen kapcsolatban.
- [81] Tartalmilag az indítványozó is ebben az értelemben, tehát a bírósági felülvizsgálat mint igényérvényesítési lehetőség eredendő korlátozottságával kapcsolatban hivatkozott jogorvoslathoz való jog sérelmére. Ezt támasztja alá továbbá az a 2020. április 1-jén hatályba lépett módosítás is, amely a pályázat eredményével szembeni kifogás elbírálását a szolgálati bíróság hatáskörébe utalja.
- [82] A fentiek szerint az Alkotmánybíróság a bírói döntések alaptörvény-ellenességére és a kifogás korlátozottságára alapított kérelem vonatkozásában a jogorvoslathoz való joggal [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés] való összefüggés hiányát állapította meg.
- [83] 3. Az Alkotmánybíróság ezt követően az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján benyújtott, a bírósági döntések alaptörvény-ellenességét állító kérelmet vizsgálta meg.
- [84] Az indítványozó a végzésekkel kapcsolatban azt sérelmezte, hogy egyrészt a bíróság nem bírálta el a pályázati eljárás szabálytalanságára vonatkozó érveit a maguk teljességében, mert a pontok számítására, az eljárás szabálytalanságára vonatkozó kérelme elbírálatlan maradt, másrészt a bíróság megalapozatlanul állította, hogy az előírt szakmai jártasság nem volt pályázati feltétel.
- [85] 3.1. Az indítványozó első érvével összefüggésben megállapítható, hogy a bíróság a döntéseit mind a négy esetben megindokolta: pontosan megjelölte, hogy a kifogást elutasító végzést mely jogszabályi rendelkezésre

alapította, és indokolással alátámasztotta, hogy az indítványozó kifogásának mely részeit nem vizsgálhatja meg, és miért.

- [86] Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben nem zárta ki, hogy a *contra legem* jogalkalmazás kivételes esetben, a bírói jogértelmezés kirívó – alapjogi relevanciát elérő – hibája miatt a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] sérelmének a megállapíthatóságára vezessen {vesd össze például: 20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [21]–[29]; 3295/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [37]–[40]}. Jelen ügyben azonban az indítványozó nemcsak a bíróságnak rója fel, hogy a pályázati eljárás állított szabálytalanságait nem tette vizsgálat tárgyává, hanem egyidejűleg azt is sérelmezi, hogy a jogalkotó ehhez nem biztosított jogalapot. Az indítványozó tehát valójában nem azt rója fel a bíróságnak, hogy *contra legem* döntést hozott, hanem éppen azt, hogy nem döntött a jogszabály ellenében. A vizsgált esetben a Bjt. 21. § (6) bekezdése egyértelmű, kategorikus, értelmezési mozgásteret nem engedő módon határozza meg a kifogás benyújtásának és elbírálásának a kereteit, és nem ad lehetőséget a pontok számításának hibájára és az indítványozó által állított eljárási szabálytalanságokra alapított kifogás elbírálására. Az alkotmányjogi panasz tehát egyértelműen a Bjt. előírásai ellen irányul, ezért a bírói döntés vonatkozásában megalapozatlan.
- [87] 3.2. A támadott bírósági döntések tartalmát érintő indítványozói hivatkozással kapcsolatban – amely arra vonatkozott, hogy a bíróság tévesen állította, hogy a szakmai jártasság nem volt pályázati feltétel – az Alkotmánybíróság emlékeztet állandó gyakorlatára, amely szerint nem vizsgálja, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.
- [88] Önmagában az, hogy az indítványozó a pályázati feltételek tekintetében a tényállás bíróság általi megállapítását tévesnek, megalapozatlannak, magára nézve hátrányosnak tartja, nem alkotmányossági kérdés, és az az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére történő hivatkozással sem tehető azzá.
- [89] 3.3. A határozat indokolásának IV.3.1–IV.3.2. pontjaiban (Indokolás [81]–[88]) foglaltak alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntéseket támadó, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmére alapított indítványt megalapozatlannak találta, és azt a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította.
- [90] 4. Az Alkotmánybíróság ezt követően az egyedi normakontrollra irányuló, az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított panasz alapján azt vizsgálta meg, hogy a Bjt. 21. § (6) bekezdése sérti-e a bírósághoz fordulás jogát mint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése részjogosítványát.
- [91] 4.1. A bíróvá történő kinevezéshez, illetve egy konkrét bírói álláshely betöltéséhez senkinek sincs alanyi joga. A közhivatal viselésének a jogát nem lehet a közhivatal gyakorlásához való jogként értelmezni, e jog alkotmányos tartalmát tekintve „azt jelenti, hogy a törvényhozó minden magyar állampolgár számára egyenlő feltételekkel köteles biztosítani a közhivatalhoz való hozzáférés lehetőségét, és a közhivatal viselése az állampolgár rátermettségével, képzettségével és szakmai tudásával összefüggő feltételekhez köthető” {3074/2013. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [21]}.
- [92] A bíróvá válás, a bíróvá történő kinevezés (áthelyezés) feltételeit és az ennek alapjául szolgáló eljárásrendet az Alaptörvénnyel összhangban a jogalkotó határozza meg. A konkrét bírói álláshely vonatkozásában pedig a jogszabályokkal összhangban a pályázatot kiíró jelöli meg az álláshely betöltésének feltételeit. Az Alaptörvényből nem következik a bírói álláshely elnyerésének egy konkrét módja, több megoldás is alkotmányos lehet.
- [93] A bírói pályázati eljárás lényege a „jogszabályi, valamint a pályázati felhívásban meghatározott feltételeket teljesítő” pályázók közül „a legalkalmasabb jelölt” kiválasztása [Bjt. 7. § (1) bekezdés]. A döntés tartalma a hatályos törvényi előírások szerint nem kötött abban az értelemben, hogy a vonatkozó jogi normák alapján az egyébként megfelelő, alkalmas pályázók közül a legalkalmasabb jelölt kiválasztása nem jelent automatizmust. Nem feltétlenül az objektív pontszámok alapján első helyen álló pályázó nyeri el az állást, ezen túlmenően is van mérlegelési lehetőség. Ugyanakkor a jogalkotó igyekezett minimálisra szorítani „a szubjektív elemek felmerülésének lehetőségét” (Abh., Indokolás [81]) és egyúttal a döntés szubjektívvá és diszkrecionálissá válását. Amennyiben a szubjektív szempontok megelőzik az objektív, előrelátható szempontokat, akkor azt

külön, írásban indokolni kell, a Bjt. a BT, a bíróság elnöke és az OBH elnöke esetében is rögzíti az erre vonatkozó indokolási kötelezettséget, sőt rangsorfordítás során még az OBTh. előírásait is figyelembe kell venni. Az önkényes döntés kizárását illetően garanciális jelentőségűek a pályázati eljárás rendszerébe épített ellensúlyok, az, hogy a pályázati eljárásban több szerv vesz részt, és e szervek „egymásra utaltan, egymást kontrollálva és kiegyensúlyozva” működnek együtt (Abh., Indokolás [73]).

- [94] Ezzel szemben az eljárás maga nagymértékben kötött, a jogalkotó a pályázat benyújtásától kezdve az abban részt vevő szervek feladatán és eljárási lépésein keresztül az értékelési szempontokig minden eljárási szakaszt részletesen szabályozott a Bjt.-ben és a KIMr.-ben. Az „eljárás egészének – különösen a pályázati rangsor kialakítása során kizárólagosan figyelembe vehető szempontoknak [Bjt. 14. § (4) bekezdés] – törvényi rendezettség” (Abh., Indokolás [81]) az önkényességet kizáró garanciaként értelmezhető.
- [95] Összefoglalva a fentieket: a nyertes pályázó személyéről jogszabályban rögzített objektív szempontok alapulvételével, de a jogszabály által nem meghatározott szubjektív szempontokat sem kizárva, mindazonáltal kötött eljárási rendben születik döntés. A jogalkotó nem általában a szubjektív mérlegelés, hanem az önkényesség kizárására törekedett.
- [96] 4.2. Mindazonáltal az eljárásba épített garanciákon (például: a rangsor elsődlegessége, az indokolási kötelezettség, az OBTh. vétőjoga stb.) túl a jogszabályi előírások betartásának általános, Alaptörvényen alapuló biztosítéka a bírói kontroll. A jogszabályban nem rögzített szempontokon alapuló mérlegelés (például: a szubjektív pontszámok megállapítása és a rangsorfordítás) nyilvánvalóan kívül esik a bíróság által vizsgálható tartományon, ugyanakkor fontos és indokolható mozgásteret jelent a bírósági munkáltató számára a bíró-munkavállaló személyének kiválasztásakor. Ugyanakkor a vesztes pályázó által a bírósághoz benyújtható kifogás terjedelme nem fedi le a jogszabályi előírások betartásának ellenőrizhetőségét a következők szerint.
- [97] A kifogás a Bjt. 21. § (6) bekezdése értelmében alapvetően csak a nyertes pályázó alkalmasságát érintheti, csak arra lehet hivatkozni, hogy a nyertes eleve nem teljesíti a jogszabályi vagy a pályázati felhívásban meghatározott feltételeket. Ez azt jelenti, hogy a kifogás akkor lehet eredményes, ha a nyertes pályázó – a kifogást benyújtó, vesztes pályázó ismeretei és bizonyítékai szerint – eleve nem volt alkalmas jelölt. {A Bjt. 2020. április 1-jén hatályba lépett módosítása kiegészítette a szabályozást, és ezt követően az eljárás során – tehát nem a pályázat eredményével összefüggésben – kifogás nyújtható be arra hivatkozással is, ha a pályázatot elkészség vagy a hiányok pótlásának elmaradása miatt utasították el [Bjt. 13. § (3) bekezdés, 13/A. §].}
- [98] Az Alkotmánybíróság egyetlen kivételt azonosított, mégpedig az OBTh. rangsorfordítás esetében szükséges egyetértésének a meglétére vonatkozó vizsgálatot. Az Abh. szerint rangsorfordítás esetében a törvényesség, valamint a diszkrecionális döntés elkerülésének biztosítéka az OBTh. egyetértési joga (vétőjoga), és e „testület egyetértésének hiányában nem születhet a törvény előírásainak megfelelő kinevezésre irányuló felterjesztés a köztársasági elnök részére. A bírói tanács által el nem utasított – azaz alkalmasnak tartott – pályázó számára biztosított jogorvoslati jog pedig nemcsak a kinevezett személy törvénynek és a pályázati kiírásnak megfelelőségére terjed ki, hanem az OBTh. egyetértése meglétének vitathatóságára is.” (Abh., Indokolás [110]) Az Abh. tartalmilag arra a következtetésre jutott, hogy rangsorfordításkor a kiválasztási eljárás rendjébe beépített garanciák (lényegében azok az elemek, amelyeket az Alkotmánybíróság jelen határozatában jogszabályi rendezettség, objektivitás és ellensúlyok címszó alatt azonosított) és az OBTh. egyetértési joga, illetve az egyetértés meglétének bíróság általi vizsgálhatósága együttesen alkalmasak arra, hogy kizárják a pályázat elbírálójának önkényes, diszkrecionális döntési lehetőségét. Az Abh.-nak a jelen ügy elbírálása szempontjából is jelentős megállapítása volt az, hogy a kifogás „kiterjed az eljárás valamennyi releváns, a döntés szempontjából meghatározó jelentőségű elemére” (Abh., Indokolás [111]). A pályázati eljárásnak a rangsorfordítást érintő részét illetően tehát a bírósághoz fordulás joga nem korlátozott.
- [99] E kivételtől eltekintve nem alapítható kifogás magára a kiválasztási eljárás jogszabály-ellenességére sem tartalmi, sem eljárási szempontból.
- [100] 4.3. Közhivatal viseléséhez senkinek nincs alanyi joga, ugyanakkor a bírói pályázati eljárásban való részvétel lehetősége mindenki számára nyitott, és annak során a jogszabályba foglalt előírások a pályázati eljárásban részt vevő állami szerveket kötik. A jogalkotónak biztosítani kell ezen előírások betartását és számonkérhetőségét. A pályázatban részt vevőknek ahhoz mindenképpen joguk van, hogy benyújtott pályázatukat a jogszabályi előírások alapján és a jogszabályban lefektetett eljárásrendben bírálják el. Ebben a vonatkozásban számukra a jogszabály igényt keletkeztet.

- [101] 4.3.1. Amint fentebb említésre került, a nyertes pályázó személyéről való döntés tartalmilag nem kötött, az objektív elemeken kívül szubjektív elemeken is múlik, ezért a mérlegelés tartalmilag nem is bírálható felül. De maga a kiválasztási eljárás viszont önkényességet kizáró garanciákkal körbezárt. A legalkalmasabb jelölt kiválasztásának egyik legfőbb garanciája maga a pályázati rangsorjogszabályban rögzített és nagyobb-részt objektív szempontok szerint történő felállítása. A pályázati eljárás a BT-rangsor elsődlegességének az elvén nyugszik, így a rangsor az egész pályázati eljárást determinálja: a) a nyertes pályázó csak az első három helyezett közül kerülhet ki; b) még a második/harmadik helyezett favorizálására is csak bizonyos feltételek esetében van mód (indokolási kötelezettség, OBT egyetértése); c) ha a BT által első helyen rangsorolt pályázó nyeri el a kiírt álláshelyet, az OBH elnöke az OBT becsatornázása nélkül dönthet a pályázatról.
- [102] Ennek ellenére egyáltalán nem biztosított az egyébként jogszabályi rendelkezéseken alapuló pontszámok megállapításának és az ennek eredményeképpen felállított rangsornak a kontrollja. Hiányzik az eljárásban annak az ellenőrizhetősége, hogy a vesztes pályázó objektív pontszámait a valóságnak megfelelő tények és adatok alapján, illetve a pontszámait összességében a jogszabályi előírásoknak megfelelően számították-e ki, a bírósághoz benyújtható kifogás ugyanis nem alapítható a pontszámok megállapításának a hibájára. Ha pedig esetleg maga a rangsor felállítása sem felel meg a jogszabályoknak, az relativizálja a valóban alapvető jelentőségű, egyéb garanciális elemeket.
- [103] Amint azt az Abh. is megfogalmazta, a kifogásra vonatkozó előírások „abban az esetben nem lennének az Alaptörvénnyel összhangban lévőek, ha nem fednék le az összes érdemi döntési pontot” (Abh., Indokolás [107]). Márpedig a jogszabályi rendelkezések alapján végzett pontszámítás a vesztes pályázó tekintetében és az ennek eredményeképpen történő rangsorfelállítás „érdemi döntési pont” a bírói pályázati eljárásban, e döntés bírósági kontrolljának a hiánya – a bírósági út igénybevételeinek lehetetlensége – korlátozza a bírósághoz fordulás jogát.
- [104] Hangsúlyozandó: alkotmányjogi szempontból nem tekinthető problematikusnak a kiválasztási eljárásba épített szubjektív elemek és a mérlegelés lehetősége (például a BT szubjektív pontszámai vagy a rangsorfordítás lehetősége), ezzel szemben az aggályos, hogy a kiválasztási eljárás kimenetele szempontjából döntő jelentőségű pontszámítás jogszabályban rögzített, mérlegelést nem igénylő elemeinek – a vesztes pályázó saját pontszámai tekintetében – nincs semmilyen kontrollja.
- [105] 4.3.2. A pályázati eljárás – a pontszámításon túlmenően is – az önkényesség kizárása érdekében kötött, ezzel összhangban a Bjt. 20. § (1) bekezdés *bb*) pontja általánosságban is úgy rendelkezik, hogy „[e]redménytelen a pályázat, ha [...] a pályázat elbírálása során az elbírálási folyamatban résztvevők eljárási szabálysértést követtek el”. A pályázók erre vonatkozó észrevételeinek figyelembevételére, elbírálására vonatkozó előírást a jogszabály azonban nem tartalmaz. Az eljárási szabálysértést a részt vevő döntéshozók vagy a pályázó(k) is jelezhetik, az ezzel kapcsolatos konzekvenciát, a pályázat eredménytelenségét pedig az OBH elnöke állapítja meg. Ugyanakkor a vesztes pályázó a bíróság előtt nem hivatkozhat arra, hogy esetében – ebben az összefüggésben – eljárási szabálysértésre került sor. Mindez akár az eljárásba épített, fontos jogszabályi garanciák erodálásához is vezethet.
- [106] Az a tény, hogy a Bjt. 21. § (6) bekezdése kizárja az olyan, a vesztes pályázókkal szembeni, az eljárás végeredményére potenciálisan kiható eljárási szabálytalanságra alapított kifogást, a vesztes pályázók tekintetében szintén a bírósághoz fordulás jogának, a bírósági úthoz, a bíróság általi döntéshez való jognak a korlátozása.
- [107] Fontos rámutatni, hogy az Alkotmánybíróság a fentiek szerint jelen döntésében nem általánosságban állapítja meg a bírósághoz fordulás jogának korlátozását, hanem azon norma vonatkozásában, amely a bírói felülvizsgálat kereteit határozta meg a konkrét eljárásban.
- [108] 4.4. A „tisztességes eljáráshoz való jog részét képező részjogosultságok [...] korlátozására az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésébe foglalt, szigorú követelményeket támasztó szükségességi-arányossági teszt alkalmazásával lehetőség van” {17/2015. (VI. 5.) AB határozat, Indokolás [103]}. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésébe foglalt alapjogi teszt értelmében alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.
- [109] Mivel a szabályozás a kifogás révén amúgy is megteremtette a bírósághoz fordulás lehetőségét, ezért nem indokolható az olyan, adott esetben számítási vagy egyéb eljárási hibára visszavezethető téves döntések bírósági felülvizsgálhatóságától elzárni a vesztes pályázót, amelyek pályázati eljárásban részt vevő szervek döntési

hatásköreit nem csorbítják. Ebben az összefüggésben nem azonosítható olyan más alapvető jog vagy alkotmányos érték, amely az alapjog-korlátozás indokául szolgálhatna.

- [110] Következésképpen megállapítható, hogy sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését az a szabályozás – a Bjt. 21. § (6) bekezdésének a „4. § (1) bekezdés a), c), d), f), és g) pontjában, a 4. § (2) bekezdésében, valamint az 5. § (1) bekezdésében meghatározottak szempontjából vizsgálja”, továbbá „kizárólag a pályázati feltételek teljesülését vizsgálja” szövegrésze –, amely kizárja a bírósághoz fordulást abban a tekintetben, hogy a bírói álláshelyre pályázók pontszámának a megállapítása és az ezen alapuló rangsor felállítása, illetve a pályázati eljárás lefolytatása megfelelt-e a kifejezetten jogszabályban rögzített előírásoknak.
- [111] Az Alkotmánybíróság az alaptörvény-ellenes előírásokat az Abtv. 41. § (1) bekezdése alapján megsemmisítette. Ennek következtében a Bjt. érintett második és harmadik mondata értelmezhetetlenné válna, ezért a jogbiztonság érdekében az Alkotmánybíróság e rendelkezéseket is megsemmisítette a rendelkező rész 1. pontjában foglaltak szerint. A szoros tartalmi összefüggésre tekintettel a megsemmisítés kiterjed továbbá a Bjt. 21. § (4) bekezdésének „ , ha a nyertes pályázó esetében a bíróvá történő kinevezés e törvényben meghatározott feltételei nem állnak fenn, illetve ha a nyertes pályázó a pályázati kiírásban szereplő feltételeknek nem felel meg” szövegrésze is, mivel e rendelkezés egyébként alkalmazhatatlanná válna.
- [112] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a kifogás intézményének azonnali, korlátok nélküli kiterjesztése jogbizonytalanságot okozhat, ezért az Alkotmánybíróság az Abtv. 45. § (4) bekezdése alkalmazásával 2021. szeptember 30-i hatállyal semmisítette meg a normát. Ez biztosítja, hogy az alaptörvény-ellenes jogi helyzet ne maradjon fenn indokolatlanul hosszú ideig, ugyanakkor a jogalkotó számára kellő idő álljon rendelkezésre a kifogás intézményének az Alaptörvénnyel összhangban álló újraszabályozására. A *pro futuro* megsemmisítésre tekintettel az Alkotmánybíróság az Abtv. 45. § (2) bekezdése szerinti jogkövetkezmény – alkalmazási tilalom – elrendelésére az Abtv. 45. § (4) bekezdése szerinti szempontokat mérlegelve nem látott indokot.
- [113] 5. A határozat Magyar Közlönyben való közzététele az Abtv. 44. § (1) bekezdésének első mondatán alapul.

Budapest, 2021. március 9.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Horváth Attila alkotmánybíró különvéleménye

- [114] A határozat rendelkező részének 2. pontját arra tekintettel nem szavaztam meg, hogy álláspontom szerint a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.Kpk.45.731/2016/2., 26.Kpk.45.745/2017/5., 17.Kpk.45.771/2017/2. és 30.Kpk.45.874/2017/2. számú végzései vonatkozásában visszautasításnak lett volna helye.
- [115] Az indítványozó ezen végzéseket lényegében az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panaszával támadott jogszabályi rendelkezések alapján vitatta. E tekintetben maga a határozat is rögzíti, hogy „[a]z alkotmányjogi panasz tehát egyértelműen a Bjt. előírásai ellen irányul, ezért a bírói döntés vonatkozásában megalapozatlan”. Ezen túlmenően a határozat indokolásának IV.3.2. pontjában (Indokolás [87] és köv.) kifejtett indokolás értelmében az Alkotmánybíróság valójában nem vizsgálta a bírósági végzések tekintetében a megjelölt bizonyítékok, érvek megalapozottságát, mert gyakorlata szerint „[a] tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.”
- [116] A határozatban az indokolás alapjaként hivatkozott, idézett alkotmánybírói döntések az alkotmányjogi panasz befogadását visszautasító végzések. Következésképpen az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a konkrét ügyben a támadott bírói végzések esetében benyújtott alkotmányjogi panasz elutasítása alapjaként szolgáló indokolás visszautasítás tartalmú. Az Abtv. 64. §-a értelmében az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadását követően is visszautasíthatja végzésben az indítványt, még olyan esetekben is, amikor az érdemi vizsgálat során utóbb nyilvánvalóvá válik az Abtv. 29. §-a szerinti befogadási feltétel hiánya.
- [117] Álláspontom szerint az érdemi vizsgálat során az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasításnak van helye, amennyiben utóbb bebizonyosodik, hogy az alkotmányjogi panasz a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának olyan felülvizsgálatát célozta, amelynek folytán az Alkotmánybíróság „burkoltan” negyedfokú bírósággá válna. Így döntött az Alkotmánybíróság a 3286/2020. (VII. 17.) AB végzésben (Indokolás [16]–[24]), valamint a 3306/2017. (XI. 24.) AB határozatban (Indokolás [64]).
- [118] Erre figyelemmel helyesebbnek tartottam volna a bírói döntések tekintetében az indítványok visszautasítását az elutasítás helyett.

Budapest, 2021. március 9.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre alkotmánybíró különvéleménye

- [119] A határozat rendelkező részének 1. és 2. pontját és az indokolás vonatkozó részeit az alábbiak miatt nem támogatom.
- [120] 1. A többségi határozat a megsemmisítést arra alapozza, hogy a pályázati eljárásban a jogszabályi rendelkezéseken alapuló pontszámok megállapításának és az ennek eredményeképpen felállított rangsornak nem biztosított a kontrollja. A határozat azt is rögzíti, hogy az eljárásban hiányzik annak az ellenőrizhetősége, hogy a vesztés pályázó objektív pontszámait a valóságnak megfelelő tények és adatok alapján, illetve a pontszámait összességében a jogszabályi előírásoknak megfelelően számították-e ki.
- [121] Álláspontom szerint az Alkotmánybíróságnak megsemmisítés helyett mulasztást kellett volna megállapítani az Abtv. 46. § (2) bekezdés c) pontja alapján, tekintettel arra, hogy a vizsgált jogi szabályozás Alaptörvényből levezethető lényeges tartalma hiányos.
- [122] Az Abtv. 46. § (1) bekezdése nem lehetőségként biztosítja a mulasztás megállapíthatóságát, hanem kötelezettségként: azaz, ha az Alkotmánybíróság megállapítja a mulasztás tényét, akkor annak kimondása mellett határidő tűzésével felhívja a jogalkotót a mulasztás pótlására [vö. Abtv. 46. § (1) bekezdés].
- [123] Az Alkotmánybíróság az Abtv. ezen kógens szabályától akkor sem térhet el, ha az alaptörvény-ellenesség a norma megsemmisítésével is feloldható lenne. Másként fogalmazva, az Alkotmánybíróság az alaptörvény-ellenes-

ség jogkövetkezményei között nem válogathat, még akkor sem, ha úgy ítéli meg, hogy a választott megoldás egyszerűbb vagy praktikusabb lenne, mint amit a törvény előír.

- [124] 2. A rendelkező rész 2. pontja az alkotmányjogi panasz egyes elemeit elutasítja. Véleményem szerint azonban ezen indítványi elemeket az Alkotmánybíróságnak nem el, hanem – az Abtv. 64. § d) pontja alapján – vissza kellett volna utasítania, tekintettel arra, hogy az elutasítás olyan okokra vezethető vissza (az alkotmányjogi összefüggés hiánya, a bíróság által megállapított tényállás hibás volta, a bírói jogértelmezés hibája), amelyek az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján visszautasítást vonnak maguk után {lásd pl. 3306/2017. (XI. 24.) AB határozat, Indokolás [64]}.

Budapest, 2021. március 9.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

- [125] Tekintettel arra, hogy az indítványozó nemperes eljárásokkal kapcsolatban állította az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét, a jelen ügyben is fenntartom a 3375/2018. (XII. 5.) AB határozathoz írt különvéleményemben összefoglaló jelleggel megfogalmazott álláspontomat: „Mint ahogy azt több korábbi, általam írt párhuzamos indokolásban és különvéleményben [35/2015. (XII. 16.) AB határozat, 3340/2017. (XII. 8.) AB végzés, 3179/2018. (VI. 8.) AB határozat] kifejtettem, nézetem szerint kétséges, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott alapjogvédelem (ti. a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog) kiterjed-e a nemperes eljárásokra is, tekintettel ezen alaptörvényi rendelkezés pontos szövegére: »Mindenkinek joga van ahhoz, hogy [...] valamely perben a jogait és kötelezettségeit [a] bíróság tisztességes [...] tárgyaláson [...] bírálja el.« A jelen határozat – az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatát követve – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapított megsemmisítéssel túllép ezen alaptörvényi rendelkezés textuális értelmezésén, azonban továbbra is adós marad ezen – nézetem szerint – kiterjesztő alaptörvény-értelmezés magyarázatával, dogmatikai levezetésével.” (Indokolás [148])

- [126] Mindezekből következően a határozat rendelkező részének 1. és 2. pontját nem tudtam támogatni.

Budapest, 2021. március 9.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1592/2016.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2021. évi 62. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 12/2021. (IV. 14.) AB HATÁROZATA

a Kúria Pfv.I.20.963/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.20.963/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz jogi képviselője (Maschefszy Ügyvédi Iroda, eljáró képviselő: dr. Szólláth Bernadett ügyvéd) útján. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Kúria Pfv.I.20.963/2016/5. számú ítélete megsemmisítését kérte, mert álláspontja szerint az sérti az Alaptörvényt. Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy lényege az alábbiak szerint foglalható össze.
- [2] 1.1. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (a továbbiakban: Hatóság) 2007. február 27-e és március 7-e között célvizsgálatot folytatott indítványozónál, amely eljárás lezárásaként meghozott E-I-794/2007. számú határozatával – tekintettel a vizsgálat eredményére – visszavonta indítványozó pénzügyi szolgáltatói tevékenység végzésére vonatkozó engedélyét, és elrendelte végelszámolását. Az indítványozó a végrehajtás felfüggesztésére irányuló kérelme mellett a döntéssel szemben keresetet nyújtott be, amelyet mind az ügyben eljáró Fővárosi Bíróság 2.K.33.794/2007/45. számú ítéletével, mind a Fővárosi Ítéltábla 4.Kf.27.360/2009/7. számú ítéletével elutasított, hivatkozva arra, hogy a Hatóság döntése jogszerű volt, a feltárt hiányosságok ténybelileg megalapozottak voltak. E döntésekkel szemben benyújtott felülvizsgálati kérelem alapján eljáró Legfelsőbb Bíróság Kfv.I.39.153/2010/8. számú ítéletével a másodfokú ítéletet hatályon kívül helyezte, míg az elsőfokú ítéletet megváltoztatva a hatósági határozatot megsemmisítette, és a hatóságot új eljárás lefolytatására kötelezte. A Hatóság döntésének végrehajtását a bíróság felfüggesztette, így az indítványozó végelszámolására nem került sor.
- [3] 1.2. A megismételt eljárásban a Hatóság JÉ-168/2012. számú döntésében az előzőektől eltérő szankciót alkalmazott.
- [4] Az indítványozó ezt követően keresetében 2 798 156 000 forint kártérítés és járuléki megfizetésére kérte kötelezni a Hatóságot a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 339. § (1) bekezdése és 349. § (1) bekezdése alapján. Kérelmében utalt arra, hogy a Hatóság érdemi döntése (a végelszámolás elrendelése 2007. augusztus 28.) és a Legfelsőbb Bíróság azt megsemmisítő döntése (2011. január 27.) kibocsátása között eltelt időszakban (több mint három év) nem végezhetett pénzügyi szolgáltatási tevékenység-

get, ezen túl üzletfelei bizalma megrendült, a Hatóság döntése számára helyrehozhatatlan gazdasági érdeksérelmet okozott. A keresetet a Fővárosi Törvényszék 8.P.25.020/2013/9. számú ítéletével elutasította. Megállapítása szerint a Hatóságnak az indítványozó által állított téves jogértelmezése a felrőhatóság körén kívül esik. A jogkövetkezményt megállapító, az ügy elbírálásakor hatályban volt hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 29. § (1) bekezdés e) pontjának a Hatóság általi értelmezése pedig nem alapult „kirívóan durva, nyilvánvalóan helytelen megközelítésen”, így a bíróság a régi Ptk. 349. §-a szerinti jogellenességet nem állapította meg. Az ügyben másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla 9.Pf.20.997/2014/8/II. számú ítéletével az elsőfokú döntést helybenhagyta, a Kúria Pfv.IV.20.963/2016/5. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria ítéletének indokai szerint a Hatóság mérlegelési jogkörében értelmezte és alkalmazta az ügyben a Hpt. 29. § (1) bekezdés e) pontjában meghatározott jogkövetkezményt (engedély visszavonása). E mérlegelés a Kúria szerint nem alapozta meg a kártérítési felelősséget, hiszen a Hatóság érdemi döntésével szembeni bírói felülvizsgálat (jogorvoslat) lehetősége biztosítja a reparációt, amelyet indítványozó jelen esetben igénybe is vett. Az ügyben alkalmazott szankcióra vonatkozó jogszabálynak a Hatóságétól eltérő bírósági értelmezése a Kúria érvelése szerint nem minősíthető olyan kirívóan súlyos jogszabály-értelmezésnek, amely a kártérítési felelősséget megalapozza.

- [5] 2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz, és benyújtott alkotmányjogi panaszában az Abtv. 27. §-a alapján a Fővárosi Ítéltábla 9.Pf.20.997/2014/8/II. számú ítélete, a Fővárosi Törvényszék 8.P.25.020/2013/9. számú ítélete, valamint a Kúria Pfv.IV.20.963/2016/5. számú ítélete vizsgálatát és megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint a bírói döntések ellentétesek az Alaptörvény T) cikk (1) és (2) bekezdésével, R) cikk (2) bekezdésével, 25. cikk (1) bekezdésével, 28. cikkével, I. cikk (4) bekezdésével, XV. cikk (1) és (2) bekezdéseivel, XXIV. cikk (1) és (2) bekezdéseivel, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel.
- [6] Az indítvány szerint a bírói döntések alapvetően két ok miatt tekinthetők alaptörvény-ellenesnek.
- [7] 2.1. Az indítványozó elsősorban azért állította a Kúria döntésének alaptörvény-ellenességét, mert a Kúria jogértelmezése az államigazgatási jogkörben (a Hatóság által) okozott kárfelelősség megállapítása körében az alkalmazandó törvényhez képest többletkövetelményt támasztott: a kirívóan súlyos jogértelmezés megállapítását. A régi Ptk. 339. és 349. §-a értelmezése során a felrőhatóság tartalmát a bírói jogértelmezés a kirívóan súlyos, nyilvánvalóan helytelen jogértelmezés feltételével töltötte meg, ami indítványozó szerint bírói jogalkotás, vagyis indítványozó szerint az ügyben eljáró jogalkalmazó szerv (bíróság) jogszabályi rendelkezés hiányában, tehát „önkényesen” hozta meg döntését. Az indítvány azt állítja ezzel összefüggésben, hogy „a Kúria »értelmezése« valójában bírói jogalkotás”. Mindez az Alaptörvény XV. cikkébe ütközően alaptörvény-ellenes, mert a többi jogalanyhoz képest a kárfelelősség minimumát magasabban határozza meg. Állítása szerint a bíróságok a közigazgatási hatóságokkal szemben általában, a többi jogalanyhoz képest „magasabban határozzák meg a kártérítés minimumát”. A többletfeltétel felállítását indokolatlan különbségtétel, ugyanis a hatóságok és ügyfelek között a „közigazgatási eljárásokban egyébként sincs egyenlőség”.
- [8] E jogértelmezés – szól az indítvány – az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdésében biztosított jog ellehetetlenüléséhez vezet, és az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével is ellentétes, továbbá a kúriai döntés az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében deklarált jogorvoslatihoz való jogot is kiüresíti.
- [9] 2.2. Másodsorban az indítványozó a Kúria döntését annak tartalma miatt is alaptörvény-ellenesnek tartja, megjelölve az Alaptörvény T) cikk (1) és (2) bekezdéseit, a 25. cikk (1) és (3) bekezdéseit, a 28. cikket, az R) cikk (2) bekezdését, a XV. cikket, valamint a XXIV. cikk (1) és (2) bekezdéseit. Álláspontja szerint a Legfelsőbb Bíróság hatósági döntést jogsértőnek minősítő ítéletét a Kúria nem megfelelően interpretálta ugyanazon Hatóság kárfelelősségéről szóló döntésében. Hiába állapította meg ugyanis a Legfelsőbb Bíróság a Hatóság döntésének törvénysértését, az ebből eredő kárigényét a Kúria nem ismerte el. A mérlegelési jogkörben hozott határozatokra irányadó előírások Hatóság általi figyelmen kívül hagyása az indítványozó szerint – a Kúria következtetésével ellentétben – kirívóan súlyos jogszabály-értelmezési tévedésnek minősíthető. Az indítványozó álláspontja szerint a bíróságok általános felmentést adtak jogértelmezésükkel a kártérítési felelősség alól. Tették mindezt indokolás és bizonyítási eljárás lefolytatása nélkül, ami az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében deklarált tisztességes eljáráshoz való jogot sérti.
- [10] Összefoglalva: az indítványozó alapjogsérelmét az indítványban megfogalmazottak alapján egyrészt a „kirívóan súlyos jogértelmezési, jogalkalmazási tévedés” tesztjének alkalmazása okozza a felrőhatóság megállapítása

körében, erre hivatkozással állította az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének és XXIV. cikk (2) bekezdésének sérelmét; másrészt a „kirívóan súlyos jogértelmezési, jogalkalmazási tévedés” tesztjének következménye, vagyis a bírói döntés tartalma, amelyre hivatkozva az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állította.

II.

[11] Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„R) cikk (2) Az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek.”

„T) cikk (1) Általánosan kötelező magatartási szabályt az Alaptörvény és az Alaptörvényben megjelölt, jogalkotó hatáskörrel rendelkező szerv által megalkotott, a hivatalos lapban kihirdetett jogszabály állapíthat meg. Sarkalatos törvény eltérően is megállapíthatja az önkormányzati rendelet és a különleges jogrendben alkotott jogszabályok kihirdetésének szabályait.

(2) Jogszabály a törvény, a kormányrendelet, a miniszterelnöki rendelet, a miniszteri rendelet, a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendelete, az önálló szabályozó szerv vezetőjének rendelete és az önkormányzati rendelet. Jogszabály továbbá a Honvédelmi Tanács rendkívüli állapot idején és a köztársasági elnök szükségállapot idején kiadott rendelete.”

„I. cikk (4) A törvény alapján létrehozott jogalanyok számára is biztosítottak azok az alapvető jogok, valamint őket is terhelik azok a kötelezettségek, amelyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.

(2) Mindenkinek joga van törvényben meghatározottak szerint a hatóságok által feladatuk teljesítése során neki jogellenesen okozott kár megtérítésére.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

„25. cikk (1) A bíróságok igazságszolgáltatási tevékenységet látnak el. A legfőbb bírósági szerv a Kúria.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

III.

[12] Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.

- [13] 1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszt határidőn belül nyújtották be, ugyanis az indítványozó jogi képviselője a sérelmezett döntést 2016. december 12-én vette át, míg alkotmányjogi panaszát személyesen nyújtotta be 2017. február 3-án az elsőfokú bíróságon [vö. Abtv. 30. § (1) bekezdése]. A kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek az alábbiak szerint csak részben tesz eleget. Az indítványozó megjelölte azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §-a). Megindokolta továbbá, hogy miért kezdeményezi az Alkotmánybíróság eljárását (kártérítési igényének elutasítása); valamint ezzel összefüggésben megjelölte az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói ítéletet, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit. Az indítvány tartalmaz továbbá indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírósági döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével, részletezi az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét a XXIV. cikk (2) bekezdése, valamint XV. cikk (1) és (2) bekezdései és XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában, valamint kifejezett kérelmet fogalmaz meg arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria ítéletének alaptörvény-ellenességét.
- [14] 2. A fentieken túl azonban az indítványozó az Alaptörvény T) cikk (1) és (2) bekezdéseit, R) cikk (2) bekezdését, 25. cikk (1) bekezdését, 28. cikkét, I. cikk (4) bekezdését, valamint XV. cikk (2) bekezdését csupán listászerűen felsorolta, nem támasztotta alá indokolással, hogy az Alaptörvény e rendelkezéseit a támadott bírói döntés miért és mennyiben sérti. Az indítványozó továbbá az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem terjesztett elő. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza: „Indokolás hiányában a kérelem nem felel meg határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség. Az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztá felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására.” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]} Így a benyújtott panasz ebben a tekintetben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában előírt feltételnek.
- [15] 3. Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdésével összefüggésben hivatkozott az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmére is, számonkérve a bíróságon az e rendelkezésből fakadó indokolási kötelezettség elmulasztását. Ebben a körben arra utalt az indítványozó, hogy a Kúria ítélete sem jogszabályhelyre, sem pedig jogalapra nem hivatkozott. Tekintettel arra, hogy az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése hatósági eljárásokra vonatkozóan fogalmazza meg a fair eljárás követelményét, a polgári, magánjogi ügyeket elbíráló bíróság hatáskörébe tartozó jogorvoslati eljárás során ezért ezzel összefüggő sérelme az indítványozónak elvileg sem keletkezhetett {3179/2013. (X. 9.) AB végzés, Indokolás [6]}.
- [16] 4. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételeknek megfelelő indokolást adott elő indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben, az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdése, valamint a XV. cikk (1) bekezdése sérelme vonatkozásában. Jelen ügyben ezért felmerül a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség aggálya. Az érdemi vizsgálatot igénylő alkotmányossági kérdés az, hogy a feladatellátás körében végzett – utóbb jogszerűtlennek minősített – hatósági jogalkalmazás milyen tartalmi körülmények között alapoz meg egyben kártérítési felelősséget is: a törvényi keretek között a hatóság bármely jogbeli tévedése automatikusan vezet-e az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdésében elismert alapjog sérelmére, avagy – a bírói joggyakorlatnak megfelelően – csupán a „kirívóan súlyos jogértelmezési tévedés” ér fel az Alaptörvény szintjére. Emellett érdemben kellett vizsgálni azt is, hogy fennáll-e, és ha igen milyen tartalmi kapcsolat a felróható hatósági károkozás bírói gyakorlata és az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése között.
- [17] Az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdésével összefüggő befogadási feltétel továbbá az Alkotmánybíróság esetjogára figyelemmel {3086/2018. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [24]; 3158/2013. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [6]} annak vizsgálata, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panasz benyújtását megelőzően, a közigazgatási jogkörben okozott kárral összefüggésben kimerítette-e a számára nyitva álló valamennyi jogorvoslati lehetőségét. Ebben a körben azt kellett megállapítani, hogy az indítványozó ennek a kritériumnak eleget tett, kárigénye érvényesítése céljából polgári bíróság előtt pert kezdeményezett, amelynek érdemi lezárását jelentő kúriai ítélet alkotmányossági vizsgálatát kéri. Nincs tehát akadálya az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdése érdemi vizsgálatának.

- [18] Mindezek alapján az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozattervezetet terjesztett a tanács elé.

IV.

- [19] Az indítvány nem megalapozott.
- [20] Az Alkotmánybíróság elsőként az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése (indokolt bírói döntéshez való jog) állított sérelmét vizsgálta, ezzel összefüggésben kitért arra, hogy jelen ügyben fennáll-e az önkényes bírói jogértelmezés {a határozat indokolásának IV/1. pontja (Indokolás [21] és köv.)}; majd az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdését vizsgálta a kapcsolódó eddigi gyakorlatán keresztül {a határozat indokolásának IV/2.1. és 2.2. pontjai (Indokolás [27] és köv.)}; elemezte a közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítésére vonatkozó jogszabályi környezetet {a határozat indokolásának IV/2.3. pontja (Indokolás [41] és köv.)}; végül az egyedi döntésben testet öltő bírói gyakorlat alaptörvény-konformitását vizsgálta {a határozat indokolásának IV/2.4. pontja (Indokolás [52] és köv.)}. Tekintettel arra, hogy az indítvány hasonló indokok alapján az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében deklarált törvény előtti egyenlőség sérelmét is állította, utolsó indokolási pontjában az Alkotmánybíróság ezt az indítványi elemet bírálta el {a határozat indokolásának IV/3. pontja (Indokolás [58] és köv.)}.
- [21] 1. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét, ezen belül az indokolt bírói döntéshez való jog megsértését állította indítványában. E szerint azért sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése, mert a bírói döntések a törvényi rendelkezésekben foglaltakon túl, egyéb feltételek teljesülését írták elő a kárfelelősség megállapításának alapjaként, mégpedig a „kirívóan súlyos jogértelmezési tévedés” megállapítását. Az indítványozó tehát arra hivatkozott, hogy a Kúria nem indokolta döntése jogtól elrugaszkodott voltát.
- [22] Az Alkotmánybíróság már kidolgozta az alkotmányjogi értelemben vett *contra legem*, és/vagy önkényes bírói döntés megállapításának eseteit, amelyet dogmatikailag az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében deklarált *fair* bírósági eljáráshoz való joggal kötött össze a következők szerint.
- [23] Az Alkotmánybíróság 20/2017. (VII. 18.) AB határozatában foglaltak értelmében a bírói döntés akkor *contra legem* – és egyben *contra constitutionem* –, amennyiben: 1. az eljáró bíróság ítéletének indokolásában nem tartalmazott arra vonatkozó érvelést, hogy miért hagyta figyelmen kívül az adott jogkérdésre irányadó hatályos jogszabályi rendelkezéseket; 2. nem vette figyelembe az ügyre irányadó jogi normákat; 3. olyan bírósági gyakorlatra alapozva hozta meg döntését, amelynek alapjául szolgáló normát a jogalkotó már hatályon kívül helyezett. Összefoglalva: „A bírói függetlenségnek nem korlátja, sokkal inkább biztosítéka a törvényeknek való alávetettség; a bírónak a határozatait a jogszabályok alapján kell meghoznia. Ha a törvénynek való alávetettségtől a bíróság eloldja magát, saját függetlenségének egyik tárgyi alapját vonja el. A vonatkozó jogszabályokat be nem tartó bíróság lényegében visszaél saját függetlenségével, amely adott esetben ezen keresztül a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét okozhatja. Az a bírói ítélet, amely alapos ok nélkül hagyja figyelmen kívül a hatályos jogot, önkényes, fogalmilag nem lehet tisztességes, és nem fér össze a jogállamiság alapelveivel.” {Indokolás [23], [28]–[29]; lásd még: 23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [28]}
- [24] Jelen ügyben a törvény figyelmen kívül hagyásában azonosítható jogalkalmazói önkény nem áll fenn. Az ügyben eljáró Kúria egyrészt nem hagyta figyelmen kívül az ügy tárgyára irányadó jogszabályi rendelkezéseket, döntését, ítéletének indokolása szerint a Hpt. 29. § (1) bekezdése és a régi Ptk. 349. § (1) bekezdése alapján hozta meg; másrészt a „kirívóan súlyos jogértelmezési tévedés” vizsgálata nem mutat túl a régi Ptk. 349. § (1) bekezdésén, hanem éppen annak szubjektív feltételét, vagyis a kártérítés megállapításához szükséges felróhatóságot tölti meg tartalommal; harmadrészt a kirívóan súlyos jogértelmezési tévedés megítélése során a Kúria a bírói gyakorlat keretein belül maradva állapította meg, hogy a jogszabályok téves értelmezése és alkalmazása önmagában felróható magatartást nem alapoz meg (vö. a Pécsi Ítéletábla Pf.III.20.122/2007/4. számú ítélete, BDT 2008. 1817.).
- [25] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt *fair* bírósági eljárás sérelmét nem állapította meg, az indítványt elutasította.
- [26] 2. Ezt követően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdésének jelen ügyben történő érvényesülése és állított sérelmének vizsgálatára tért rá.

- [27] 2.1. Az Alaptörvény hatálya alatt a testület elsőként a 3218/2014. (IX. 22.) AB határozatban érintette az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdését. A határozat rögzítette az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdésében elismert alapjog „nem a hatósági feladatot ellátó szervek részére nyújt alkotmányos garanciát, hanem azok számára biztosít alapvető jogot, akiknek a hatóság a feladata teljesítése során jogellenesen kárt okoz” (Indokolás [24]). Másodsorban kitért az alaptörvényi rendelkezés tartalmára annyiban, amennyiben az a jogalkotó számára ír elő kötelezettséget: „Az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdése egyrészt deklarálja a hatóság kártérítési kötelezettségét jogellenes károkozás esetén, másrészt kötelezi a jogalkotót az erre vonatkozó törvényi szabályozás megalkotására.” {Indokolás [26]; lásd még: 3128/2020. (V. 15.) AB határozat, Indokolás [51]}
- [28] Az állami intézményvédelmi kötelezettség tartalmára nézve a 3105/2018. (IV. 9.) AB határozatában megállapította, hogy „[a]z Alkotmánybíróság szerint az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdése olyan, alapvető jogot deklaráló rendelkezés, melyet tényleges tartalommal a Ptk. [a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény] közhatalom gyakorlásával okozott kárért való felelősségre vonatkozó szabályai töltenek ki, biztosítva ezen alkotmányos jog teljességét” (Indokolás [33]). Eszerint az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdésében az Alaptörvény olyan alapvető jogot deklarál, amelynek kereteit és tartalmát a mindenkor hatályos polgári törvénykönyv törvényi szabályai determinálják. Ezért kézenfekvő, hogy a kártérítésre való konkrét jogosultságot – jogvita esetén – jogerős polgári bírói döntés állapítja meg (Indokolás [33]).
- [29] Az alapjogi jogviszony alanyai egyrészt a hatósági jogkörben eljáró közigazgatási szervek, másrészt bárki, aki a kártérítési felelősség alapját képező közhatalmi jogviszonyban alárendelt pozícióban (ügyfélként) szerepelt, és akinek a hatósági jogkör gyakorlásával kárt okozott a szerv.
- [30] Az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdése tartalmát tekintve valójában két részből áll: 1. az állam által jogellenesen megkárosított személy állammal szembeni fellépési (alapvető/alanyi) joga; 2. az ehhez szükséges jogszabályi (törvényi) háttér megalkotására adott felhatalmazás (intézményvédelmi kötelezettség). Eszerint az állam intézményvédelmi kötelezettsége „törvényben meghatározni” azon anyagi és eljárási szabályokat, amelyek alapján, illetve amelyek keretein belül az alaptörvényi rendelkezésben deklarált alapvető joga (jogellenes hatósági döntés esetén az állammal szembeni fellépés) érvényesíthető. E mozzanat (vagyis az igényérvényesítés részleteinek törvényi meghatározása) teszi ugyanis az érintett alapvető jogát valódi alanyi joggá.
- [31] Megjegyzendő, hogy a fenti intézményvédelmi kötelezettség nem csupán az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdéséből, hanem az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében deklarált jogállamiság (joguralom) elvéből is következik.
- [32] Összességében megállapítható tehát, hogy a XXIV. cikk (2) bekezdése a bírósághoz fordulás jogának tartományában értelmezhető azon különös esetet rögzíti önálló alapjogként, amely a közigazgatás bíróság által kontrollált, jognak alárendelt, mégis konkrét viszonyok közötti jogszerűtlen működésével áll összefüggésben.
- [33] Mivel az alapjog „törvényben meghatározottak szerint” érvényesül, ezért az Alkotmánybíróság vizsgálta a hatóságok feladatellátásával érintett károsultak igényérvényesítésének karakterét, majd pedig jogszabályi környezetét.
- [34] 2.2. Az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdése – pozitív megközelítésben – jogvédelmi jellegű jogérvényesítést ismer el a közigazgatási szervek eljárásával érintettek számára. E jogvédelmi funkció az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdésében foglalt generális deklarációjából következik, amelynek lényegét a 3/2015. (II. 2.) AB határozatában az Alkotmánybíróság a következőképpen foglalt össze: „Az alapvető jogok védelmének alkotmányos előírása így a közhatalmat birtoklóakra azt a kötelezettséget hárítja, hogy mind jogalkotási, mind jogalkalmazási tevékenységük során az Alaptörvényben biztosított jogokból fakadó követelmények érvényesülését a joghatóságuk alá tartozó magánszemélyekkel és szervezeteikkel szemben is garantálják. Másként fogalmazva, a közhatalom jogvédelmi intézkedéseinek is összhangban kell állnia az Alaptörvényben elismert jogok alkotmányos tartalmával.” {Indokolás [18], idézi még: 14/2017. (VI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]}
- [35] Mindebből következőleg az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdésében konkretizált jogvédelem nem jogorvoslati jellegű, azaz a jogellenesen okozott kárért való állami felelősség megállapítására nem a közigazgatás keretein belül, nem a közigazgatás belső kontrollmechanizmusai szerint kerül sor. A közigazgatás jogellenes károkozásért való felelősségét – elválasztva azt a közigazgatás törvényes működése feletti kontrolltól – a törvényalkotó kiemelte a közjog (közigazgatási jog) anyagi, eljárási és szervezeti rendszeréből és a magánjog szabályozási tárgykörébe helyezte. Az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdése szerinti közigazgatási jogkörben okozott kár érvényesítésének generális alapját tehát a régi Ptk. és a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) is a szerződésen kívül okozott károkért viselt felelősség szabályai között helyezi el.

- [36] Utalni kell arra is, hogy a közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítése iránt indított per nem előzmény nélküli, az szorosan kapcsolódik és időben követi a jogorvoslati funkciót betöltő közigazgatási pert, amelyben a közigazgatási szerv törvényes működése kérdésében dönt a bíróság. Ezért az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdéséből fakadó alkotmányos tartalmat mindenekelőtt a XXIV. cikk (1) bekezdéséből következő jogorvoslati jellegű eljárásokhoz képest kell meghatározni.
- [37] A jogorvoslatot biztosító közigazgatási perben „a per tárgya a határozat törvényességének felülvizsgálata, így a bíróságnak a perben azt kell vizsgálnia, hogy a hatóság megtartotta-e a közigazgatási eljárás, ezen belül a bizonyítékok felhasználására vonatkozó szabályokat is” {3174/2014. (VI. 18.) AB határozat, Indokolás [16]}. A közigazgatási per célja, hogy részben a szubjektív, részben pedig az objektív jogvédelmi funkción keresztül orvosolja a közigazgatási eljárás utolsó fázisaként az esetleges jogsértéseket {5/2020. (I. 29.) AB határozat, Indokolás [54]–[58]}. A jogellenes közigazgatási cselekménnyel okozott kár megtérítésére irányuló magánjogi perben a bíróság elsődlegesen szubjektív jogvédelmet nyújt a károsultnak. A közigazgatás törvényes működése feletti kontroll csak közvetetten, másodlagosan jelenik meg.
- [38] Értelemszerű ugyanakkor, hogy úgy a közigazgatási pernek, mint a magánjog keretei közötti pernek – a szabályozás és a konkrét eljárások szintjén is – teljesítenie kell az Alaptörvény bírósági eljárásokkal összefüggő alkotmányos kritériumait.
- [39] Következésképpen a jogalkotóra nézve – az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdéséből – az a kötelezettség következik, hogy a közigazgatási jogkörben okozott károk elbírálására bírói utat biztosítson, amely egyben megfelel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti követelményeknek is. A jogalkalmazóra nézve pedig a benyújtott kereseti kérelem az érdemi és hatékony elbírálásának kötelezettsége fakad, ha annak fennállnak eljárási és anyagi jogi feltételei.
- [40] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság úgy tekint az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdésében foglaltakra mint Alaptörvényben elismert alapvető jogra, amely törvényben meghatározott keretek között – jelenleg a Ptk. által – gyakorolható avagy kényszeríthető ki a hatósági feladatellátással érintett személyek számára. A XXIV. cikk (2) bekezdése tehát – összefüggésben az Alaptörvény által is deklarált jogállamisággal és ennek kapcsán a közigazgatás jognak alárendelt működésével – a közigazgatás működése feletti kontrollt kiegészítve a személyek konkrét ügyeiben garantáló alapvető jog. Ugyanakkor e rendelkezésből szükségképpen az is következik, hogy a törvényalkotásnak garantálnia kell úgy a bíróság előtti eljárás kereteit, mint annak anyagi jogi szabályait. Nem kétséges tehát az, hogy a közigazgatás törvénysértő működése – és annak közigazgatási bírói megállapítása –, valamint az azzal összefüggően keletkezett kárért való felelősség között alapjogi oldalról is van kapcsolat. Mindazonáltal a XXIV. cikk (2) bekezdése nem meghatározott tartalmú bírói döntésre, hanem a bíróság általi elbírálására ismer el alapjogot.
- [41] 2.3. Az indítványozó a „törvényben meghatározottak szerint” elismert alanyi alapjogát sérelmezte arra hivatkozással, hogy a Kúria a Ptk.-beli törvényi feltételeken túli követelményeket támasztott annak érvényesítésével szemben. A továbbiakban ezért az Alkotmánybíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy a Ptk. milyen törvényi keretek között teszi lehetővé a XXIV. cikk (2) bekezdésében deklarált alapvető jog érvényesítését.
- [42] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt leszögezi, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz eljárásban is az a feladata, hogy az Alaptörvénnyel való összhangot vizsgálja. A tényállás megállapítása, a bizonyítási eljárás, ezen belül is a bizonyítékok értékelése, az eljáró bíróságok ítélező tevékenységének részét képezi. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdése, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az Alkotmánybíróságnak nem feladata a konkrét jogvitákban való ítélezés, kizárólag arra van hatásköre, hogy alkotmányossági szempontból vizsgálja felül az eléje tárt bírói döntést, és kiküszöbölje az azt érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet {3315/2014. (XI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]; 3014/2015. (I. 27.) AB végzés, Indokolás [14]; 3029/2013. (II. 12.) AB végzés, Indokolás [16]}.
- [43] Mindezeket szem előtt tartva az Alkotmánybíróság a jelen alkotmányjogi panasz eljárásban is csak annak vizsgálatára szorítkozhatott, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági ítélet összhangban áll-e az Alaptörvénnyel, illetve fennáll-e az indítványban állított alapjogi sérelem.
- [44] A fentiek vizsgálata körében az Alkotmánybíróság elsőként áttekintette a közigazgatási kárfelelősség alapját képező jogszabályi és jogalkalmazási hátteret.
- [45] A közigazgatási kárfelelősség alapvető szabályai az Alaptörvény hatálybalépését megelőzően is megtalálhatóak voltak jogrendszerünkben, ám a korábban törvényben foglalt, közigazgatási szervvel szembeni kártérítési igény

érvényesítésének alkotmányos garanciáját az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdése adja, amelynek érvényesítésére korábban és jelenleg is a Ptk. rendelkezései az irányadók.

- [46] Az indítványozó keresetének elbírálásakor a régi Ptk. kártérítési szabályai voltak irányadók. A régi Ptk. 349. § (1) bekezdése alapján „[á]llamigazgatási jogkörben okozott kárért a felelősséget csak akkor lehet megállapítani, ha a kár rendes jogorvoslattal nem volt elhárítható, illetőleg a károsult a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati lehetőségeket igénybe vette”.
- [47] A hivatkozott törvényi rendelkezés polgári anyagi jogi oldalról teremtett kapcsolatot a közigazgatási eljárások és a közigazgatási per, valamint a kártérítési per között, amely egyben a károsult (törvényes) kárenyhítési kötelezettségét [rég Ptk. 340. § (1) bekezdése] is jelentette, azaz a károsult számára a közigazgatási per lebonyolítása magánjogi értelemben kárenyhítési kötelezettségének a kimerítése.
- [48] E feltétel teljesülését követően kerülhet sor a kárigény elbírálására a polgári perben a régi Ptk. rendelkezései alapján. Ennek központi elemei a kár bekövetkezése, a magatartás jogellenessége és felróhatósága, valamint az okozati összefüggés fennállása kérdésében való döntéshozatal (ideértve természetesen a kártérítési jogban érvényesített egyéb olyan szempontokat, mint a károsult közrehatás, a többes károkozás avagy a követelés esedékessége stb.).
- [49] A régi Ptk. felelősségi rendszerében a fenti szabály a szerződésen kívüli kárfelelősség speciális formája, amelyre ugyanakkor a 339. §-ában foglalt generálklauszula szerinti kimentési és felróhatósági alapú felelősségi alakzat érvényesült. A régi Ptk. értelmében tehát a jogellenes károkozás a közigazgatási hatáskörgyakorlás során is általában tilos, és felelősségre vonást von maga után, azzal, hogy „az adott helyzetben általában elvárható magatartás” kimentési formuláját a közigazgatási szerv esetében a „kirívóan súlyos jogértelmezési tévedés” doktrínája jelenti.
- [50] A régi Ptk. szabályrendszerében, így a 339. § (1) bekezdés második mondatában (is) lényeges elem tehát, hogy a felelősség – a közigazgatási jogsértésekért való felelősség dogmatikájától eltérően – nem objektív, hanem felróhatóságon alapuló, szubjektív jellegű. E mozzanatot a közigazgatási jogkörben okozott károk megítélésénél is vizsgálnia és értékelnie kell a polgári bíróságnak. A vonatkozó polgári bírói gyakorlatban a kimentés/felróhatóság, azaz a felelősségalapítás feltétele, „tesztje” a „kirívóan súlyos jogalkalmazási, jogértelmezési tévedés” doktrínája.
- [51] Összességében a közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítése iránti igény megalapozottságát vizsgáló polgári bíróságnak a régi Ptk. alapján (is) azt kellett értékelnie, hogy a közigazgatási szerv felróható módon és jogellenesen gyakorolta-e a hatáskörét, amellyel összefüggésben kárt okozott az ügyfélnek. Olyan kárt, amelyet az ügyfél, a számára nyitva álló közigazgatás rendes jogorvoslati eljárás és a közigazgatási per révén sem tudott elhárítani. A közigazgatási szerv magatartásának felróhatósága és a kimentés lehetősége a kárfelelősségének egyik összetevője. Mivel a közigazgatási szerv hatáskörgyakorlása alapvetően és elsődlegesen jogalkalmazásban nyilvánul meg, amely a jog kiválasztásán, értelmezésén és a megállapított tényállásra történő alkalmazásán alapul, ezért a felróhatóság, valamint a kimentés indokát is ehhez a jogalkalmazási sajátosságához kellett igazítani. A közigazgatási szerv jogalkalmazással kapcsolatos felróhatóságának szubjektív mozzanatát ragadja meg a bírói gyakorlat a „kirívóan súlyos jogalkalmazási és jogértelmezési tévedés” doktrínáján keresztül.
- [52] 2.4. Az indítványozó konkrét ügyére vonatkoztatva a fentiekben kifejtetteket, a következő megállapítások tehetők.
- [53] Az alkotmányjogi panasz alapját képező ügyben eljáró bíróságok a fenti sarokpontokat vizsgálva hozták meg döntéseiket. A jogellenesség és a felróhatóság megítélése során a Kúria vizsgálta a vonatkozó jogszabály, a Hpt.-ben foglalt, a prudens működés megsértése esetén alkalmazható intézkedések listáját, valamint a jogkövetkezmény megállapításának mérlegelési szempontjait tartalmazó, a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről szóló 1999. évi CXXIV. törvény rendelkezéseit.
- [54] A Kúria megállapította, hogy a Hatóság mérlegelési jogkörében eljárva alkalmazott az indítványozóval szemben jogkövetkezményt, szankciót. Ezért a kártérítési felelőssége – ezen belül a felróhatóság – körében a Kúria kifejezetten vizsgálta a Hatóság mérlegelési jogkörének gyakorlását a vonatkozó jogszabályi környezetben.
- [55] A kifejtettek alapján megállapítható, hogy a Legfelsőbb Bíróság közigazgatási határozat jogellenességét kimondó ítélete (jogorvoslati jelleg) a polgári perben (jogvédelmi jelleg) a kártérítési felelősség csupán egy elemére, a jogellenességre szolgáltat alapot. A közigazgatási szerv felróhatóságának megállapítására ezzel szemben az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdése értelmében a polgári perben kerülhet sor. A „kirívóan súlyos jogértel-

mezési tévedés” doktrínája pedig – az indítványozó állításával ellentétesen – nem a törvényi feltételek kiegészítése, nem újabb feltétel, hanem a kárfelelősség felróhatósági/kimentési eleme a közigazgatási szerv esetében.

- [56] A jelen határozat III/4. pontjában (Indokolás [16] és köv.) megfogalmazott alapvető jelentőségű alkotmányossági kérdésre a kifejtettek alapján azt a választ kell adni, hogy az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdéséből nem következik az, hogy a jogorvoslati jellegű közigazgatási perben hozott döntésnek determinálnia kellene a jogvédelmi jellegű kártérítési perben meghozandó döntést. A közigazgatási szerv felróhatóságának vizsgálatával a Kúria nem korlátozta tehát az indítványozó Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdéséből következő jogérvényesítéshez fűződő jogát, hiszen a bírói döntés 1. a kereset benyújtása elé nem gördített akadályt; 2. a kereseti kérelmet érdemben bírálta el a vonatkozó joganyag és bírói gyakorlat alapján; 3. ítéletét indokolta. Az Alaptörvény 28. cikke szerint a „bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik”, ám a konkrét ügyben a régi Ptk. 339. §-a és 349. § (1) bekezdése Alaptörvénnyel való koherens értelmezése sem vezethet(ett) a jogalkotó által meghatározott felelősségi alakzattól való eltérésre.
- [57] Mindezek alapján az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdésének sérelmét állító indítványt az Alkotmánybíróság elutasította.
- [58] 3. Az indítvány tartalma szerint a „kirívóan súlyos jogértelmezés” bírói vizsgálata a törvény előtti egyenlőség Alaptörvényben foglalt elvét is sérti [XV. cikk (1) bekezdése]. Az indítványozó szerint a hatóságok és ügyfelek közötti megkülönböztetés valósul meg azért, hogy a bíróság a törvény szövegéhez képest többletfeltételt állított fel a közigazgatási szerv által okozott kár megtérítésének megállapításához.
- [59] Az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panasz eljárásban az Alaptörvény XV. cikkével összefüggésben az Alkotmánybíróság elsősorban utal a 9/2016. (IV. 6.) AB határozatában foglaltakra: „Az Alaptörvény XV. cikke (1) és (2) bekezdéseinek az értelmezett tartalma nemcsak a jogszabályokra irányadó alaptörvény-ellenességük vizsgálatakor, hanem a bírói döntésekben megjelenő jogszabály-értelmezésre is, a jogszabályok normatartalmának meghatározása során, a jogszabály konkrét tényállásra vonatkoztatásánál.” (Indokolás [26])
- [60] Az Alaptörvény XV. cikke a törvény előtti egyenlőség jogát és az államnak abból eredő kötelezettségeit fogalmazza meg. A hátrányos megkülönböztetés alapvető joga kapcsán az Alkotmánybíróság három kérdést vizsgál: 1. fennáll-e az indítványozó hátrányára eltérő elbánás, és mivel a diszkrimináció szükségképpen valamilyen viszonyrendszerben érvényesül, ezért azt a kérdést is vizsgálni kell, hogy az indítványozó összehasonlítható helyzetben van-e azon személyekkel, akikhez képest a hátrányát állítja; 2. vizsgálni kell, hogy az indítványozó a XV. cikk alapján milyen tartalmú sérelmet állít: a törvény előtti egyenlőség megsértésére hivatkozik vagy arra, hogy valamelyik védett tulajdonságára tekintettel valamelyik alapjogát szükségtelenül vagy aránytalanul korlátozták; 3. végül a 2. pontbeli sérelem azonosítása határozza meg, hogy milyen módon igazolható, illetve igazolható-e a hátrányos megkülönböztetés („ésszerűségi teszt” vagy védett tulajdonság és alapjogi jogsérelem tesztje).
- [61] A fentiekre tekintettel a jelen határozatban elbírált indítvány alapján a tanács az alábbi megállapításokra jutott.
- [62] Az indítvány nem jelölt meg védett tulajdonsággal összefüggésben alapjogi jogsérelmet, ezért azt a törvény előtti egyenlőség [XV. cikk (1) bekezdés] sérelmére kellett vonatkoztatni.
- [63] Figyelemmel a határozat indokolásának IV/2.3. pontjában (Indokolás [41] és köv.) foglaltakra, meg kellett állapítani azt is, hogy a régi Ptk. deliktuális felelősségi szabályai annyiban térnek el az általános kártérítési szabályoktól, amennyiben a károkozás körülményei, sajátosságai azt indokolják. A felelősség megállapításának logikája (jogellenesség–felróhatóság–kár–okozati összefüggés) ugyanakkor azonos az általános szabályokkal, amelynek értelmezését a bírói gyakorlat – a fentiek szerint – többletkötelezettség megkövetelése nélkül végzi el. Ezért az Alkotmánybíróság a konkrét esetben – a szabályozásbeli eltérések mellett – az indítványozó hátrányára megkülönböztetést nem tudott megállapítani.
- [64] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését állító indítványt elutasította.

[65] 4. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 44. § (1) bekezdés második mondata alapján elrendeli e határozatának a Magyar Közlönyben történő közzétételét.

Budapest, 2021. március 9.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/648/2017.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2021. évi 62. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3135/2021. (IV. 22.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény 34. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.
2. Az Alkotmánybíróság a hagyatéki eljárásról szóló 2010. évi XXXVIII. törvény 71. § (6) bekezdésének a végintézkedésre és a végrendeleti örökösre vonatkozó rendelkezései alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.
3. Az Alkotmánybíróság a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény 34. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdés és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] Kérte annak megállapítását, hogy az Alaptörvényben biztosított joga sérült alaptörvény-ellenes jogszabályi rendelkezés alkalmazása folytán a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 43.Pkf.630.062/2020/5. számú – az indítványozónak 2020. április 28-án kézbesített – végzése és az e végzéssel helybenhagyott, dr. Berberovics Mirjana közjegyző előtt 11015/ü/1270/2018. számon indult megismételt hagyatéki eljárásban hozott 11015/0/1270/2018/20. számú végzés által, amely teljes egészében jóváhagyta a dr. Bókai Judit budapesti közjegyző által hozott, 2016. március 16-án kelt 11015/19/2016/11. számú hagyatékátadó végzést.
- [3] Kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a hagyatéki eljárásról szóló 2010. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: Hetv.) 71. § (6) bekezdésének a végintézkedésre és a végrendeleti örökösre vonatkozó rendelkezései alaptörvény-ellenességét és azokat semmisítse meg.
- [4] Kérte a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Földforgalmi tv.) 34. § (1) és (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását is, és a „jóváhagyás céljából”, „földtulajdonjogának végintézkedéssel történő megszerzésének jóváhagyására irányuló” mondatrészek megsemmisítését, mert azok ellentétesek a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 7:87. § (2) bekezdésében az örökség megnyílására vonatkozó szabállyal.
- [5] Az alkotmányjogi panasz szerint „a felsorolt jogszabályi rendelkezések sértik az Alaptörvény I. cikkének (3) bekezdését, XIII. cikkének (1) bekezdését, valamint az Alaptörvény Alapvetés részének B) cikk (1) bekezdésében kimondott elvet, miszerint »Magyarország független demokratikus jogállam«, mert meghatározó jelentőségű törvények egymásnak ellentmondó rendelkezései sértik a jogbiztonság követelményét”.

- [6] 2. Az indítványra okot adó ügy előzményéhez tartozik az alkotmányjogi panasz szerint, hogy a 2015. október 2-án elhunyt örökgyógyó a 2012. október 6-án érvényesen létrejött végrendeletében tett rendelkezésének végrehajtása, három összesen 0.9551 hektár területű föld-ingatlan tulajdonjogának az indítványozó számára való átadása meghiúsult, mert a 2016. március 31-én dr. Bókai Judit közjegyző által hozott 11015/Ü/19/2016/11. számú hagyatékátadó végzés a Földforgalmi tv. 34. § (3) bekezdése alapján, a végrendelet indítványozó javára szóló rendelkezését érvénytelennek tekintve a földek tulajdonjogát – más törvényes örökös híján – törvényes öröklés jogcímén a Magyar Államnak adta át. A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 43.Pkf.634.864/2016/4. számú végzése a közjegyző végzését helybenhagyta. A végzéssel szemben az indítványozó alkotmányjogi panasszal fordul az Alkotmánybírósághoz. Ennek alapján a 24/2017. (X. 10) AB határozatban (a továbbiakban: Abh.) az Alkotmánybíróság megállapította: az Országgyűlés mulasztásban megnyilvánuló alaptörvényellenességet idézett elő azáltal, hogy a Földforgalmi tv. 34. § (3) bekezdése hatálybalépésével egyidejűleg nem gondoskodott olyan szabály megalkotásáról, amely a végintézkedésen alapuló tulajdonszerzés jóváhagyásának megtagadása esetére, amennyiben a törvényes öröklés rendjén az állam öröklése áll be, a végrendeleti örökös javára megváltást állapít meg. Az indítványozó utalt arra, hogy a jelen alkotmányjogi panasz eredeti benyújtása után néhány nappal az Országgyűlés megalkotta ezt a jogszabályi rendelkezést a Földforgalmi tv. 34. § (4) bekezdése beiktatásával.
- [7] Az alkotmányjogi panasz szerint az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy a Földforgalmi tv. 34. § (3) bekezdésének utolsó mondata („Ha a mezőgazdasági igazgatási szerv megtagadja az örökös javára a tulajdonszerzés jóváhagyását, a végrendelet ezen rendelkezését érvénytelennek kell tekinteni.”) alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisítette. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a megsemmisített rendelkezés az indítványozó ügyében nem alkalmazható.
- [8] Az indítvány szerint az Országgyűlés jogalkotási feladatának késve tett eleget, nem hozott időben olyan jogszabályt, amely megváltást állapított volna meg vagy más módon szüntette volna meg az örökléshez való alkotmányos jog korlátozásának aránytalanságát {24/2017 (X. 10.) AB határozat, Indokolás [27] és [42]}; miután az indítványozó három éves folyamatos őstermelői jogviszony alapján megszerezte a földműves státuszt (így a 300 hektáros földszerzési maximumot a tulajdonában lévő nem egészen öt hektárnyi földterület a megszerezni kívánt egy hektárnál kevesebb földterülettel együtt sem éri el), kérte a közjegyzőtől, hogy megismételt hagyatéki eljárásban adja tulajdonába az érvényes végrendeletben neki juttatott föld-ingatlanokat.
- [9] Dr. Berberovics Mirjana közjegyző a megismételt eljárásban megkereste a mezőgazdasági igazgatási szervet a tulajdonszerzés jóváhagyása céljából. A mezőgazdasági igazgatási szerv megállapította, hogy az indítványozó szerepel a földművesek nyilvántartásában, nem állapította meg, hogy tulajdonszerzése sértené a 300 hektáros szerzési maximumot, mégis elutasította erről igazolás kiállítását, arra hivatkozva, hogy az örökség megnyílásakor, azaz az örökgyógyó halála pillanatában még nem volt az indítványozó földműves. A közjegyző a megismételt hagyatéki eljárást lezáró végzésében „teljes egészében helybenhagyta” azt a dr. Bókai Judit közjegyző által hozott hagyatéki végzést, amely a végrendelet érvénytelenségére vonatkozó, az Alkotmánybíróság által megsemmisített rendelkezés alapján tagadta meg az indítványozó számára a hagyaték átadását. Az indítványozó szerint az érvénytelenséget kimondó mondat alkalmazását az ügyében megtiltotta az alkotmánybírósági határozat, tehát a közjegyző végzése a Hetv. 71. § (6) bekezdése alapján hozta meg a hagyaték számára való átadását megtagadó végzést. A Fővárosi Törvényszék végzése helybenhagyta a közjegyző végzését. A panasz szerint a Hetv. 71. § (6) bekezdése tartalmilag megismételte a Földforgalmi tv. 34. § Alkotmánybíróság által megsemmisített (3) bekezdésének rendelkezését.
- [10] 3. Az indítványozó ezért kérte az Alkotmánybíróságot a Hetv. 71. § (6) bekezdése a végintézkedésre és a végrendeleti örökösre vonatkozó mondatainak megsemmisítését, mert azok szintén sértik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott „az örökléshez való jogot” mint alapvető jogot, és az I. cikkének (3) bekezdésében meghatározott szabályt, miszerint az alapvető jog csak a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.
- [11] Az alkotmányjogi panasz szerint az Abh. indokolásának [34] bekezdése megállapította, hogy „a törvényeknek megfelelő végintézkedésnél függő jogi helyzet állt fenn, amelyen az örökség megnyílásától a kedvezményezett személynek jogos várakozása van. Ezt fejezi ki a passzív öröklési jog.” A [35] bekezdés kimondja: „a Földforgalmi tv. 34. § (3) bekezdésének utolsó mondata — amely egyedüli, kizárólagos jogkövetkezményként az érvénytelenségről rendelkezik — nem tekinthető az elérni kívánt céllal észszerűen arányos korlátozásnak.”

- [12] Az indítvány utal arra, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a 2014. március 15-ig hatályban volt régi Ptk.) 600. § b) pontja szerint kiesik az öröklésből, „aki a hagyatékot az öröklés megnyílásakor törvényről fogva nem szerezheti meg”. Az örökhagyó halála idején, az öröklés megnyílásakor azonban már a Ptk. volt hatályban, amelynek a jelen ügyben alkalmazandó öröklési jogról szóló szabályai a kiesésnek ezt az esetét nem ismerik el. Az öröklésből való kiesés megállapításának nincs helye, de nem is erre hivatkoztak a végzések.
- [13] Az öröklési jog alkotmányos védelme szempontjából elengedhetetlen, hogy az öröklés intézményének a Ptk.-ban foglalt szabályai egységesen érvényesüljenek a jogrendszerben. A jogbiztonságot veszélyezteti az a helyzet, hogy ellentmondanak egymásnak egyrészt: a Ptk. VII. könyv (Öröklési jog) 7:2 § (Öröklési igény) „Az öröklési igény nem évül el.” mondata, a 7:4. § (Kiesés az öröklésből) rendelkezései, valamint a 7:87. § (Az örökség megnyílása) rendelkezései.
- [14] Az indítványozó utal arra is, hogy a Hetv. 71. § (6) bekezdésének 2018. január 1-jén hatályba lépett rendelkezése ellentétes a Földforgalmi tv. 34. § 2020. július 1-jén hatályba lépett (4) bekezdésével, amely az örököszt az ilyen esetben megillető kártalanításról rendelkezik. Ez az ellentmondás a jogalkalmazók számára zavart keltő, a jogbiztonságot veszélyeztető, ezért alaptörvény-ellenes. A panasz szerint, ha a földműves státuszának a mezőgazdasági igazgatási szerv eljárása idején való fennállását kellene vizsgálni, akkor a két törvény ellentmondása kiküszöbölhető lenne. A jogbiztonság követelményét az is sérti, hogy a jóváhagyásról szóló rendelkezés nem egyértelmű abból a szempontból, hogy a földszerző képességnek az öröklés megnyílásakor vagy pedig a mezőgazdasági igazgatási szerv eljárása idején kell-e fennállnia. Ha a jogalkotó feltehető racionális célját vesszük figyelembe (hogy lehetőleg földművesek szerezhessenek földet), akkor ezzel sincs összhangban az előbbi értelmezés.

II.

- [15] 1. Az Alaptörvény indítvány felhívott szabályai szerint:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam. [...]”

„I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. [...]”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

- [16] 2. A Földforgalmi tv. érintett rendelkezései:

„34. § (1) A föld tulajdonjogáról végintézkedéssel történő rendelkezés esetén – a hagyatéki eljárás keretében – a közjegyző küldi meg a végintézkedést a föld tulajdonjogának megszerzését illetően jóváhagyás céljából a mezőgazdasági igazgatási szervnek. A föld tulajdonjogának végintézkedéssel történő megszerzésének jóváhagyására irányuló eljárásban az eladó alatt az örökhagyót, a vevő alatt az örököszt kell érteni.

(2) A föld tulajdonjogának végintézkedéssel történő megszerzésének jóváhagyására irányuló eljárásban figyelmen kívül kell hagyni az elővásárlási jogról, az elővásárlásra jogosultakról, az elővásárlásra jogosult elfogadó jognyilatkozatáról, a jegyzékről, a tulajdonos választási jogáról, és az ezzel összefüggő, a mezőgazdasági igazgatási szerv általi kijelöléséről szóló rendelkezéseket. Az eljárásban nem kell megkeresni a helyi földbizottságot az állásfoglalásának beszerzése céljából.

(3) A mezőgazdasági igazgatási szerv azt vizsgálja, hogy az örökös szerzőképessége fennáll-e, és a végintézkedés nem eredményezi-e tulajdonszerzési korlátozás megsértését vagy megkerülését. A mezőgazdasági igazgatási szerv a döntését közli a közjegyzővel is.

(4) Ha a mezőgazdasági igazgatási szerv megtagadja az örökös javára a tulajdonszerzés jóváhagyását, és a föld törvény erejénél fogva az állam tulajdonába és a Nemzeti Földalapba kerül, akkor az örököszt kártalanítás illeti meg. A kártalanítás összege az ingatlan értékbecslésében megállapított érték, melyből le kell vonni az államot

mint örökös terhelt hagyatéki tartozások összegét. Az értékbecslés elkészítéséről és a kártalanítás megfizetéséről a tulajdonosi joggyakorló gondoskodik a tulajdonszerzést követő 60 napon belül.”

- [17] 3. A termelőszövetkezeti földhasználati jog alatt álló földrészek tulajdonjogának rendezéséről és egyes földügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2020. évi XL. törvény (a továbbiakban: Módtv.) érintett rendelkezései:

„10. § (1) E törvény – a (2) és (3) bekezdésben foglalt kivétellel – 2020. július 1-jén lép hatályba. [...]

103. § A Földforgalmi tv. a következő 76. és 77. §-sal egészül ki:

»76. § E törvénynek a termelőszövetkezeti földhasználati jog alatt álló földrészek tulajdonjogának rendezéséről és egyes földügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2020. évi XL. törvénnyel (a továbbiakban: Módtv.) megállapított 12. § (3) bekezdését a Módtv. hatálybalépése napján, vagy azt követően indult hatósági jóváhagyási eljárásban és ingatlan-nyilvántartási eljárásban kell alkalmazni. Ha a Módtv. hatálybalépése napján folyamatban lévő hatósági jóváhagyási eljárás eredményeként a szerződés jóváhagyásra kerül, az érintett szerződés alapján indult ingatlan-nyilvántartási eljárásban – az ingatlan-nyilvántartásról szóló törvényben foglaltaktól eltérően – a Módtv. hatálybalépését megelőző napon hatályos rendelkezéseket kell alkalmazni.

77. § A Módtv.-vel megállapított 34. § (4) bekezdésében foglalt kártalanítási összeg megilleti azt a személyt is, aki a Módtv. hatálybalépését megelőzően bekövetkezett öröklés tekintetében az e törvény szerinti szerzőképesség hiánya miatt az örökségtől elesett, és az örökléssel érintett földrészlet az állam tulajdonába került.«”

- [18] 4. A Hetv. szerint:

„71. § (6) Ha a mezőgazdasági igazgatási szerv a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló törvény alapján a hatósági bizonyítvány kiadását megtagadja, a közjegyző a végintézkedés ezzel ellentétes rendelkezését semmisnek tekinti; a hagyaték érintett része tekintetében a végrendeleti örökösre, a bizalmi vagyongazdálkodóra, vagy a végintézkedéssel létesített alapítványra való átszállás nem állapítható meg, illetve a hagyaték érintett része a végrendeleti örökösnek, a bizalmi vagyongazdálkodónak, a végintézkedéssel létesített alapítványnak ideiglenes hatállyal sem adható át.”

III.

- [19] 1. Az Abtv. 56. § (1) szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról.
- [20] A (2) bekezdés kimondja, hogy a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [21] A (4) bekezdés úgy szól, hogy a befogadott alkotmányjogi panaszt – érdemi vizsgálatra – az előadó bíró az ügy érdemi elbírálását az Alkotmánybíróság ügyrendje szerint végző állandó tanács elé terjeszti.
- [22] Az Ügyrend 31. § (6) bekezdése szerint az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozat-tervezetet a testület elé terjesztheti.
- [23] 2. A közjegyző tájékoztatása szerint a másodfokú végzést 2020. április 28-án kézbesítették az indítványozó részére, míg az alkotmányjogi panaszt az indítványozó 2020. június 26-án adta postára a közjegyző részére. A közjegyző az alkotmányjogi panaszt nem továbbította, hanem visszaküldte az indítványozónak, aki azt július 10-én postára adta közvetlenül az Alkotmánybíróság részére. A panaszt – a közjegyzőhöz benyújtásra figyelemmel, akinek eljárása a hagyatéki eljárásban a bíróság [Abtv. 53. § (2) bekezdés] eljárásával azonos – határidőben benyújtottnak kell tekinteni. A panasz a határozott kérelem feltételeinek megfelel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés], tartalmazza ugyanis azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont, Abtv. 26. § (1) bekezdés]; az eljárás megindításának indokait [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]; az Alkotmánybíróság által vizsgálendő jogszabályi rendelkezést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]; az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]; indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés]

e) pont]; kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott jogszabályi rendelkezések alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].

- [24] 3. Az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett azt, hogy az indítványozó érintettségének a fennállása megállapítható-e a jelen esetben. Az indítványozó érintettségét az Abtv. 27. § (2) bekezdés a) pontja megalapozza: a bírósági eljárásban fél volt.
- [25] 4. Az Alkotmánybíróság a panaszt a tartalma alapján bírálta el. Az alkotmányjogi panasz a következők szerint teljesíti az Abtv. 29. §-ában foglaltakat.
- [26] Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés a panasz alapján az Abh. kötőereje, vagyis az, hogy a bíróság – a Földforgalmi tv. és a Hetv. alkalmazásakor – eleget tett-e az alkotmánybírósági határozatban megjelent, az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését értelmező álláspontnak, vagy olyan szabályt alkalmazott, amelynek az alkalmazását az Abh. rendelkező rész 3. pontja megtiltotta. Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, hogy – amint arra a panasz is utal – az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti eljárásban hogyan kell megítélni azt, hogy a Hetv. 71. § (6) bekezdése alkalmazását követően olyan törvény-módosítás lépett hatályba, amely az indítványozóra és a konkrét ügyre is kihat. Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, hogy – a hatályos jogszabályi környezetben – a Hetv. 71. § (6) bekezdése – az indítványban felhívott érvek alapján – osztja-e a Földforgalmi tv. Abh.-ban megsemmisített, a panasz szerint hasonló rendelkezése [34. § (3) bekezdés megsemmisített utolsó mondata] sorsát, vagyis az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését sérti-e a Hetv. 71. § (6) bekezdése. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt befogadta.
- [27] 5. Ugyanakkor az alkotmányjogi panasznak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése sérelmére vonatkozó részével – a jogrendszerben az egyes törvényi rendelkezések ellentmondásos voltára hivatkozással – érdemben az alkotmányjogi panasz eljárásban az Alkotmánybíróság nem foglalkozhatott. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pont, 52. § (1b) bekezdés b) pont], hogy az indítványozó valamely Alaptörvényben biztosított joga sérelmére hivatkozzon. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére mint Alaptörvényben biztosított jogra az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint csak két esetben alapítható alkotmányjogi panasz: a kellő felkészülési idő hiánya, illetőleg a visszaható hatály tilalma miatt. Az indítványozó által a B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben megjelölt jogállamiság elvét az Alkotmánybíróság nem tekinti az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának (hasonlóan például: 3162/2019. (VII. 10.) AB végzés, Indokolás [17]). Ennek megfelelően az indítvány ezen alaptörvényi rendelkezés vonatkozásában nem teljesíti az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontja szerinti követelményt.
- [28] 6. Az Abh. a Földforgalmi tv. 5. § 7. pontja, 10. § (2) bekezdése, valamint 34. § (1) és (3) bekezdése első két mondata alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasította. Megállapította, hogy az örökhatályú aktív öröklési jogát a Földforgalmi tv.-nek azok a szabályai, amelyek a termőföldszerzés végrendeleti öröklés címén való megszerzése elé is ugyanolyan korlátokat (feltételeket) állítanak, mint az életében az adásvétel útján való elidegenítés/szerzés elé, nem korlátozzák alaptörvény-ellenesen; az örökhatályú aktív öröklési jogának a tartalmát határozzák meg (Indokolás [29]–[33]).
- [29] Vagyis a Földforgalmi tv. 34. § (1) bekezdését az Alkotmánybíróság már érdemben vizsgálta az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését illetően. Ezért az Alkotmánybíróság a Földforgalmi tv. 34. § (1) bekezdése elleni panasz tárgyában – az Abtv. 31. § (1) bekezdése alapján – az indítványt visszautasította.

IV.

- [30] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [31] 1. Az Abh.-val befejezett eljárásban az indítványozó – többek között – a Földforgalmi tv. 34. § (1) és (3) bekezdésének teljes megsemmisítését kérte, melyet az Alkotmánybíróság a Földforgalmi tv. 34. § (3) bekezdés utolsó mondatának megsemmisítése kivételével elutasított. Ennek kapcsán utalt arra, hogy a földműves státusz megléte vagy hiánya ahhoz az állami birtokpolitikához kötődik, amely a földszerzésre jogosult személyek körét a gazdálkodást folytató földművesekre kívánja korlátozni. Az Abh. értelmében a föld rendeltetésszerű használatából

következik, hogy a föld megszerzése alapvetően hosszútávú elköteleződést kell hogy jelentsen a föld megművelése és a mezőgazdasági termelés irányába. Nem állapítható meg az, hogy a földműves státusz feltételeit önkényesen, irracionálisan határozza meg a törvény, mert azt a jogszabályok egyrészt a mezőgazdasági vagy erdőgazdasági képzettséghez, másrészt meghatározott időtartamú, konkrét gazdálkodó tevékenységhez kötik. Mindebből alapos okkal vonható le következtetés az Abh. szerint arra nézve, hogy a földszerző milyen intenzíven kötődik a termőföldhöz. Alkotmányjogi szempontból kielégítő az a szabályozási rendszer, amely képzettségnek vagy tevékenység viszonylag rövid időtartamú, de időszerű végzésével összefüggő körülményeknek tulajdonít jelentőséget (Abh., Indokolás [30]–[31]). Az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy az öröklés bekövetkezéséig olyan függő jogi helyzet állt fenn, amelyre a végintézkedést tévő személyt illetően az Alaptörvény XIII. cikke alapján általában nem lehet alapjogi védelmet alapítani. Az örökhagyó aktív öröklési jogát a Földforgalmi tv.-nek azok a szabályai, amelyek a termőföldszerzés végrendeleti öröklés címén való megszerzése elé is ugyanolyan korlátokat (feltételeket) állítanak, mint az életében az adásvétel útján való elidegenítés/szerzés elé, nem korlátozzák alaptörvény-ellenesen; az örökhagyó aktív öröklési jogának a tartalmát határozzák meg (Abh., Indokolás [29]).

- [32] 2. A Hetv. 71. § (6) bekezdése a Földforgalmi tv. alapján kiadható hatósági bizonyítvány kiadásának megtagadásához köti a végrendelet ezzel ellentétes rendelkezése „semmisnek tekintését”. Az Abh. indokolásának [45] bekezdése kifejezetten utalt arra, hogy a Földforgalmi tv. 34. § (3) bekezdése utolsó mondata megsemmisítésével, a Hetv. 71. § (6) bekezdése folytán, a jogrendszerben ellentmondás keletkezett, amely a mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet kiküszöbölő jogalkotás során orvosolható.
- [33] A mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet kiküszöbölő jogalkotást tartalmaz szándéka szerint a Módtv. A Módtv. 89. §-a a Földforgalmi tv. 34. §-át kiegészítette a (4) és (5) bekezdéssel. A (4) bekezdés az örökösöt megillető kártalanításról szól, ha a mezőgazdasági igazgatási szerv megtagadja az örökös javára a tulajdonszerzés jóváhagyását, és a föld törvény erejénél fogva az állam tulajdonába kerül.
- [34] A Módtv. 103. §-a Földforgalmi tv. 34. § (4) bekezdése szerinti kártalanítást kiterjeszti arra a személyre is, aki a Módtv. hatálybalépését megelőzően bekövetkezett öröklés tekintetében az e törvény szerinti szerzőképesség hiánya miatt az örökségtől elesett, és az örökléssel érintett földrészlet az állam tulajdonába került.
- [35] A Módtv. ezzel az Alaptörvény XIII. cikkében biztosított örökléshez való jogot az értékgarancia nyújtásával {23/2017. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [16]–[17]} védi, ami az Abh.-val összhangban lévő megoldás. Nem állapítható ezért meg, hogy a Hetv. 71. § (6) bekezdése ebben, az elbíráláskor hatályos jogszabályi környezetben az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését sértené, figyelemmel arra is, hogy a Módtv. az indítványozó ügyére kiható hatállyal oldotta fel a Földforgalmi tv. 34. § (3) bekezdés utolsó mondata megsemmisítésével, a Hetv. 71. § (6) bekezdése folytán a jogrendszerben keletkezett ellentmondást.
- [36] 3. Az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdése értelmében a termőföld „a nemzet közös örökségét” képezi, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége. A Földforgalmi tv. a termőföld és az erdők tulajdonjogának megszerzése, valamint hasznosítása e cél szerinti eléréséhez szükséges korlátokat és feltételeket tartalmaz. Ilyen korlát az is, hogy a Földforgalmi tv. 34. § (1) és (3) bekezdése a föld tulajdonjogának végintézkedéssel történő megszerzésének jóváhagyására irányuló eljárásra is az adásvételnél alkalmazandó eljárás szabályai alkalmazását írja elő. A Földforgalmi tv. 34. § (2) bekezdése egyrészt a föld tulajdonjogának végintézkedéssel történő megszerzését védi, amikor előírja, hogy a jóváhagyásra irányuló eljárásban figyelmen kívül kell hagyni az elővásárlási jogról, az elővásárlásra jogosultakról, az elővásárlásra jogosult elfogadó jognyilatkozatáról, a jegyzékről, a tulajdonos választási jogáról, és az ezzel összefüggő, a mezőgazdasági igazgatási szerv általi kijelöléséről szóló rendelkezéseket. Másrészt az Alaptörvény P) cikke alapján megalkotott védelmi szabályok érvényesítését szolgálja, amikor előírja, hogy az eljárásban nem kell megkeresni a helyi földbizottságot az állásfoglalásának beszerzése céljából. Nem állapítható meg az indítványban felhozott érvek alapján az, hogy a Földforgalmi tv. 34. § (2) bekezdése ellentétes lenne az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével.
- [37] A földbizottság állásfoglalása alapján a mezőgazdasági igazgatási szerv határozatot ad ki a szerzési képesség vonatkozásában. Az újabb hagyatéki eljárásban az igazgatási szerv határozatát az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint, a bírói döntés értelmében a közjegyző beszerzte. Nincs adat arra, hogy az igazgatási szervnek a tulajdonszerzési képesség igazolására vonatkozó hatósági bizonyítvány kiadása megtagadásáról szóló

határozatát – ebben azt a hatósági értelmezést, hogy milyen időpontban kell fennállnia a szerzőképességnek – az indítványozó bíróság előtt megtámadta volna.

- [38] 4. Az Abh.-ban az állami kártalanítás kötelezettségének kimondásával az Alkotmánybíróság egyrészt elismerte a P) cikk hatálya alá eső tulajdontárgyak szerzésének a korlátozhatóságát, másrészt azonban az ebből fakadó terhet az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésében említett „nemzetre” hárította át.
- [39] Nincs kellő következtetési alap annak megállapítására, hogy a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság, vagy az ügyben az újabb eljárásban a közjegyző az Abh.-ban foglaltakkal ellentétesen járt volna el, és olyan szabályt alkalmazott volna, amelynek alkalmazását az Abh. kizárta. Az igazgatási szervnek a tulajdonszerzési képesség igazolására vonatkozó hatósági bizonyítvány kiadása megtagadásáról szóló újabb határozata a rendelkezésre álló adatok szerint azon a jogértelmezésen alapult, hogy az öröklés megnyíltakor fennállt időpontban vizsgálta azt, hogy az indítványozó a konkrét esetben a szóban lévő termőföldet megszerezte-e.
- [40] 5. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság a Földforgalmi tv. 34. § (2) bekezdését és a Hetv. 71. § (6) bekezdését támadó indítványt elutasította; a Földforgalmi tv. 34. § (1) bekezdését illetően pedig az indítványt visszautasította.

Budapest, 2021. március 23.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1227/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3136/2021. (IV. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bhar.I.746/2019/15. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben kérte a Kúria Bhar.I.746/2019/15. számú ítélete és a Pécsi Ítéltábla Bf.II.31/2018/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozó a támadott bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdéseinek, valamint a XXVIII. cikk (1) és (4) bekezdéseinek a megsértése miatt tartotta megállapíthatónak.
- [2] Az indítványozó ellen folytatott büntetőeljárásban a Kaposvári Törvényszék 2015. március 8-án kihirdetett 16.B.337/2016/120/1. számú ítéletével az indítványozót mint III. rendű vádlottat az ellene emelt, a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) 317. § (1) bekezdésébe ütköző és a (7) bekezdés a) pontja szerint minősülő bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett sikkasztás büntette, továbbá a régi Btk. 317. § (1) bekezdésébe ütköző és az (5) bekezdés a) pontja szerint minősülő bűnsegédként elkövetett sikkasztás büntette, valamint a régi Btk. 303. § (1) bekezdésének c) pontjába ütköző és a (4) bekezdés b) pontja szerint minősülő bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett pénzmosás büntette miatt emelt vád alól felmentette.
- [3] A másodfokon eljáró Pécsi Ítéltábla Bf.II.31/2018/12. számú ítéletében megváltoztatta a Kaposvári Törvényszék ítéletét, és megállapította az indítványozó felelősségét a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 372. § (1) bekezdésének I. fordulatába ütköző és a (6) bekezdés a) pontja szerint minősülő bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett sikkasztás büntetében, a Btk. 372. § (1) bekezdésének I. fordulatába ütköző és a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő bűnsegédként elkövetett sikkasztás büntetében, valamint a Btk. 399. § (3) bekezdés b) pontjába ütköző és a (4) bekezdés b) pontja szerint minősülő pénzmosás büntetében.
- [4] A harmadfokon eljáró Kúria Bhar.I.746/2019/15. számú ítéletében a Pécsi Ítéltábla másodfokú ítéletét az I. és a II. rendű vádlottakat érintően megváltoztatta, egyebekben – így az indítványozó, mint III. rendű vádlott vonatkozásában – helybenhagyta.
- [5] Az indítványozó ez ellene folytatott büntetőeljárással összefüggésben különösen az alábbiakat kifogásolja. Az ellene indított büntetőeljárást egy többvádoltas, komplikált ügyhöz egyesítették, aminek következtében az indítványozó elleni eljárás is igen hosszú ideig, több mint nyolc évig folyt. Az indítványozó szerint az eljárás időtartama miatt sérült az észszerű idő követelménye. Az eljárásban csak az indítványozó vonatkozásában rendelt el a bíróság zár alá vételt, ugyanakkor más, súlyosabb cselekménnyel vádolt terheltekkel szemben nem. Az indítványozó büntetőjogi felelősségét a bíróságok kétszeri felmentés után, a felülmérlegelés tilalmának a megsértésével, törvénysértő és iratellenes ítélettel állapították meg.
- [6] Hangsúlyozta az indítványozó, hogy a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) lehetőségét teremt arra, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítás eredményei alapján eltérő tényállást állapítson meg. Ez történt az indítványozó ellen folytatott büntetőeljárásban is, ugyanakkor az indítványozó szerint iratellenes bizonyítékok alapján. Az indítványozó ennek kapcsán kifejtette, hogy – számos, az indítványban részletesen kifejtett okból – a másodfokú bíróság a megállapításait iratellenes, megalapozatlan és semmivel sem bizonyított tényállásokra alapította. Az indítványozó ellen nyolc és fél éven keresztül folytatott eljárás pedig megalapozatlan és koncepciój jellegű volt. Mindezek miatt a másodfokú bíróság döntése a Be. 593. § (2) bekezdése szerinti felülmérlegelés tilalmába ütközik.

- [7] Az indítványozó összefoglalása szerint az ügyében hozott ítéletek sértik a Be. 593. § (1)–(2) bekezdéseit, a Be. 619. § (1) bekezdését, a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (a továbbiakban: Gt.) 30. § (2) bekezdésében foglaltakat, „ezért olyan ítélet született, amely alaptörvényellenes, amely sérti” az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdéseit, valamint a XXVIII. cikk (1) és (4) bekezdéseit. A kifogásolt ítéletek vonatkozásában fennálló jogszabály- és iratellenesség, valamint a felülmérlegelés tilalmának bizonyítható megsértése ugyanis ellentétes a részrehajlás nélküli és a tisztességes eljárás alkotmányos követelményeivel.
- [8] Az indítványozó az Alkotmánybíróság felhívása nyomán az indítványát érdemben nem egészítette ki.
- [9] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e. A befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát [Abtv. 56. § (3) bekezdés].
- [10] A befogadhatóság feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány az alábbiak szerint nem volt befogadható.
- [11] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alkotmányjogi panaszt az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés ellen lehet előterjeszteni. A jelen indítvány alapjául szolgáló büntetőeljárás a Kúria határozatával zárult. Ennek következtében a jelen ügyben a Kúria Bhar.I.746/2019/15. számú ítélete minősült az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében a bírósági eljárást befejező, így alkotmányjogi panasszal támadható döntésnek.
- [12] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. A Kúria tájékoztatása szerint a támadott végzést az indítványozó 2020. január 30-án, a védője 2020. február 3-án vette át. A panaszt így az indítványozó március 30-án határidőben adta postára.
- [13] Nem tesz eleget ugyanakkor az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében a határozott kérelemmel összefüggésben rögzített feltételeknek az alábbiak miatt.
- [14] Az indítványozó beadványában megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §) és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdés, valamint XXVIII. cikk (1) és (4) bekezdés]. Meghatározta továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálandó konkrét bírósági határozatokat, valamint kifejezett kérelmet fogalmazott meg a megsemmisítésükre.
- [15] Nem határozta meg ugyanakkor az indítványozó az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdése vonatkozásában. Ezért az indítvány ebben az elemében nem tesz eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* pontja szerinti követelménynek.
- [16] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pontja értelmében az indítvány továbbá akkor határozott, ha indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. A konkrét indítványt érintően az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az indítványozó sem az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdésének, sem pedig az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a megsértését érintően nem adott elő ilyen, alkotmányjogilag értékelhető indokolást.
- [17] Hivatkozott az indítványozó arra, hogy ellene a büntetőeljárás több mint nyolc évig folyt, és emiatt az észszerű idő követelményének a megsértését tartotta megállapíthatónak. Az indítványozó ezen kifogásával összefüggésben emlékeztet az Alkotmánybíróság arra, hogy az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jog, mint a tisztességes eljáráshoz való jog egyik részjogosítványa alkotmányos tartalmát a 2/2017. (II. 10.) AB határozatban fejtette ki részletesen. A határozat indokolása értelmében a büntetőeljárás időtartama – a büntetőeljárásra vonatkozó törvény betartása esetén is – sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését akkor, ha abban az eljáró bíróságoknak felróható indokolatlan téltlenségi időszakok tapasztalhatók és a büntetőper kirívó hosszát az ügy bonyolultsága sem indokolja (Indokolás [82]). Ebből következően nem sérül az észszerű idő akkor, ha a bíróságok az eljárási törvényben rájuk rótt kötelezettségeket megfelelően teljesítik és az eljárás időtartamát tétlen, cselekmény nélküli, ún. inaktív eljárási szakaszokkal nem nyújtják. Az indítványozó azon kifogása tehát, amelyben pusztán arra hivatkozott, hogy a büntetőeljárás vele szemben több, mint nyolc évig tartott, nem volt tekinthető olyan, az észszerű idő követelményének a sérelmét alátámasztó indokolásnak, amelyre az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálatát alapíthatta volna.
- [18] Kifogásolta továbbá az indítványozó, hogy a büntetőeljárásban csak az ő vonatkozásában rendelt el a bíróság zár alá vételt, más, súlyosabb cselekménnyel vádolt terheltekkel szemben nem, amellyel az indítványozó – véltetően – az Alaptörvény XV. cikk rendelkezéseinek a megsértését hozta összefüggésbe. Az indítvány ezen

eleméhez kapcsolódóan sem fejtette ki ugyanakkor az indítványozó konkrét indokait, ennek hiányában pedig az indítvány ezen eleme sem felelt meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti feltételnek.

- [19] Sérelmezte végül az indítványozó azt is, hogy a büntetőjogi felelősségét a bíróságok kétszeri felmentés után, a felülmérlegelés tilalmának a megsértésével, törvénysértő és iratellenes ítélettel állapították meg, amelyek kapcsán a részrehajlás nélküli és a tisztességes eljáráshoz való jog megsértését állította. Az Alkotmánybíróság szerint ugyanakkor ezen kifogásokat érintően sem tartalmaz az indítvány egyértelmű indokolást arra vonatkozóan, hogy a támadott bírósági határozatok az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel miért állnak ellentétben. Az indítványozó a bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét az indítvány ezen elemében is csupán állította, de annak indokait nem fejtette ki olyan módon, hogy azzal az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálatát megalapozta volna.
- [20] Mindezek mellett az Alkotmánybíróság a konkrét indítvánnyal összefüggésben is emlékeztet az alábbiakra. Az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve, a (2) bekezdés d) pontja értelmében továbbá alkotmányjogi panasz alapján a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően így a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik.
- [21] A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [22] 3. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítvány vizsgálata alapján arra a megállapításra jutott, hogy az nem felel meg az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságával szemben támasztott követelményeknek, és az alkotmányjogi panasz befogadását – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) bekezdése és 66. § (3) bekezdése alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontjára figyelemmel visszautasította.

Budapest, 2021. március 23.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/736/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3137/2021. (IV. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság Kúria Bfv.III.542/2019/15. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdés alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be.
- [2] A Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa 2019. január 15-én kelt 41.Kb.97/2018/18. számú ítéletében az indítványozó, mint II. rendű terhelt bűnösségét hivatali vesztegetés bűntettében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 293. § (1) bekezdés] állapította meg és ezért, mint többszörös visszaesőt 1 év 6 hónap börtönbüntetésre és 2 év közügyektől eltiltásra ítélte.
- [3] A Fővárosi Ítéletábla Katonai Tanácsa 2019. március 27-én jogerőre emelkedett 6.Kbf.7/2019/16. számú végzésével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [4] A Kúria 2020. április 20-án kelt Bfv.III.542/2019/15. számú felülvizsgálati végzésével az első és a másodfokú bírósági határozatokat az indítványozó tekintetében hatályában fenntartotta.
- [5] Az indítványozó a Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa 41.Kb.97/2018/18. számú ítélete, a Fővárosi Ítéletábla Katona Tanácsa 6.Kbf.7/2019/16. számú, valamint a Kúria Bfv.III.542/2019/15. számú végzése ellen az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be közvetlenül az Alkotmánybíróságnál, amely 2020. június 24-én érkezett. Az indítványozó a panaszt 2020. szeptember 10-én az Alkotmánybírósághoz érkezett beadványában kiegészítette (a továbbiakban együtt: alkotmányjogi panasz).
- [6] Álláspontja szerint a támadott bírósági határozatok az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésben, XXIV. cikk (1) bekezdésben, XXVIII. cikk (1)–(7) bekezdéseiben, valamint az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJE) 6. cikk (1) bekezdésben, (3) bekezdés a), c), d) pontjaiban foglalt jogait sértik. Az indítványozó álláspontja szerint a tisztességes eljáráshoz való jogát sértette, hogy a nyomozás felügyeletét ellátó ügyész azonos volt a vádemelést végző ügyésszel, valamint ezen ügyésznek az ügyvéd barátja látta el kirendelt védőként a védelmét. A kirendelt védő indítványokat nem tett és nem látta el jól a feladatát. Az indítványozó véleménye szerint a Nemzeti Védelmi Szolgálat a jelentésében valótlan állított róla. Sérelmezte továbbá, hogy az elsőfokú bíróság a feltáró jellegű, őszinte vallomását nem vette figyelembe, indítványait elutasította, álláspontja szerint csak a vád bizonyítékait fogadta el, és ezzel megsértette a fegyveregyenlőség elvét. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság indokolási kötelezettségét és az ártatlanság vélelmét is megsértette, amikor egy másik büntetőeljárásban betöltött, de jogerősen meg nem állapított bűncselekményére hivatkozott.
- [7] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e. A befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát [Abtv. 56. § (3) bekezdés].
- [8] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. § (1) bekezdés szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. Az indítványozó a kézbesítési ív szerint 2020. április 23-án vette át a Kúria támadott határozatát és 2020. június 20-án postára adta az Alkotmánybírósághoz címzett beadványát, így az alkotmányjogi panaszt határidőben nyújtotta be.
- [9] A panasz részben eleget tesz az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt, a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 27. § (1) bekezdés], a támadott bírósági határozatok megjelölését (Fővárosi Törvényszék Katonai

- Tanácsa 41.Kb.97/2018/18. számú ítélete, a Fővárosi Ítéltábla Katona Tanácsa 6.Kbf.7/2019/16. számú, valamint a Kúria Bfv.III.542/2019/15. számú végzései). A panasz tartalmazza az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdést, a XXIV. cikk (1) bekezdést, a XXVIII. cikk (1)–(7) bekezdést]. Az indítványozó – az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdés, valamint a XXVIII. cikk (4)–(7) bekezdések kivételével – indokolja azt, hogy a sérelmezett bírói döntések miatt ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Az indítvány kifejezett kérelmet tartalmaz továbbá abban a tekintetben, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat. Az Alkotmánybíróság szerint az indítványozó, mint az alkotmányjogi panasznak alapul szolgáló büntetőeljárás terheltje, értelemszerűen jogosultnak és érintettnek minősül, és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [10] Az indítvány nem tartalmaz indokolást az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdés, valamint a XXVIII. cikk (4)–(7) bekezdés tekintetében. Az indítványozó alkotmányjogi panasz ezért ebben a vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pontjában foglaltaknak. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az ilyen indokolás hiánya az indítványi elem érdemi elbírálásának az akadálya {pl. 3149/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [27]}.
- [11] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése a közigazgatási hatósági eljárás vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét, tehát a panasszal támadott bírósági határozatok és ezen alaptörvényi rendelkezés között nincs alkotmányjogi összefüggés. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ennek következtében a panasznak ez az eleme érdemben nem vizsgálható {pl. 3179/2013. (X. 9.) AB végzés, Indokolás [6]; 3122/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [12] és 3124/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [12] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott bírósági határozatok az EJEE 6. cikk (1) bekezdését, valamint a (3) bekezdés *a*), *c*), *d*) pontjait és ezen keresztül az Alaptörvény Q) cikk (3) bekezdését is megsértették. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *f*) pontja alapján kizárólag jogszabály (és nem bírói ítélet) nemzetközi szerződésbe ütközésének a vizsgálata kérhető, és az is csak az Abtv. 32. § (2) bekezdésében meghatározott indítványozói kör által, és nem alkotmányjogi panasz keretében {3327/2018. (X. 16.) AB végzés, Indokolás [22]}. Az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre az Abtv. 27. § (1) bekezdésre alapított alkotmányjogi panasz alapján indult eljárásban a bírói döntés nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára {3258/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [16]; 3203/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [21]}. Ennek következtében az Alkotmánybíróság az Emberi Jogok Európai Egyezményének sérelmét részletező panaszelemeket nem vizsgálhatta.
- [13] Az Alkotmánybíróság vizsgálatát a továbbiakban kizárólag az Alaptörvény XXVIII. cikk (1)–(3) bekezdése tekintetében folytatta.
- [14] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [15] Az indítványozó álláspontja szerint a bíróságok megsértették az Alaptörvény XXVIII. cikk (1)–(3) bekezdéseit.
- [16] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében elsőként a pártatlanság elvének a megsértését állította. Álláspontja szerint a nyomozás felügyeletét ellátó és a vádat emelő ügyész személyének azonossága és az a körülmény, hogy az ügyész ismerőse volt a kirendelt védő, felvetheti ezen elv sérelmét. Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése nem a védő vagy az ügyész, hanem a bíróság pártatlanságának az alkotmányos elvárását rögzíti, amelyre nézve az indítványozó nem vetett fel kétséget megalapozó érvet, így érdemi alkotmányjogi összefüggés hiányában az Alkotmánybíróság a panaszt ebben a tekintetben további vizsgálatra alkalmatlannak tartotta.
- [17] Az indítványozó a fegyveregyenlőség sérelmének vélte azt, hogy egyes bizonyítási indítványainak az elsőfokú bíróság nem adott helyt, valamint azt, hogy mérlegelése során bizonyítékként elfogadta a Nemzeti Védelmi Szolgálat jelentését, illetve a vád bizonyítékait (lásd elsőfokú ítélet 4. oldal 7. bekezdés, 6. oldal utolsó előtti bekezdés).
- [18] Az indítványozó ezen észrevételei a számára kedvezőtlen bírósági döntés törvényességi kritikáját tartalmazzák, amelyet az eljárás során előterjesztett fellebbezése és felülvizsgálati indítványa kapcsán a bíróságok már megvizsgáltak {lásd: másodfokú végzés 4. oldal utolsó két bekezdés, kúriai végzés, Indokolás [32]–[42]}.

Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban utal arra, hogy az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette: 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]}. Mindezek következtében az indítványozónak a bizonyítással kapcsolatos ezen kifogásai nem támasztják alá a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét.

- [19] Az indítványozó a bírói indokolási kötelezettség megsértésének és egyben az ártatlanság vélelmét rögzítő elvé sérelmének tartja, hogy az elsőfokú bíróság utalt egy vele szemben folyamatban lévő, de még jogerősen be nem fejezett büntetőeljárásra (elsőfokú ítélet 4. oldal 6. bekezdés). Kifogásolja a másodfokú bíróság végzésének azon érvelését, amelyet a Nemzeti Védelmi Szolgálat által biztosított bizonyítékokra vonatkozó elsőfokú mérlegelés tekintetében rögzített (másodfokú végzés 5. oldal 1. bekezdés).
- [20] Az Alkotmánybíróság határozataiban többször rögzítette, hogy a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {30/2014. (IX. 30.) AB határozatban, Indokolás [89]; 6/2020. (III. 3.) AB határozat, Indokolás [38]}. Az Alkotmánybíróság az indítványozó által felsorolt törvényességi kifogások és a hozzájuk kapcsolódó érvelés vizsgálata során nem talált olyan körülményt, amely a bírói indokolási kötelezettség vagy az ártatlanság vélelmének sérelme miatt az alkotmányjogi panasz befogadását és érdemi vizsgálatát alátámasztaná.
- [21] Az Alkotmánybíróság mindezen tények és indokok áttekintése, illetve mérlegelése alapján azt állapította meg, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasa nem tartalmaz olyan érvet, amely az ügyben hozott bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenességet vetne fel, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést alapozna meg.
- [22] 4. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak. Erre tekintettel az indítványt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjai alapján, visszautasította.

Budapest, 2021. március 23.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1106/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3138/2021. (IV. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.II.1233/2019/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Plenter Nándor ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] Az indítványozó kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg Kúria Bfv.II.1233/2019/6. számú végzése alaptörvény-ellenességét és azt – a Győri Törvényszék B.37/2018/53. számú ítéletére, valamint Győri Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.III.29/2019/18. számú ítéletére kiterjedően – semmisítse meg, mert sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésben, C) cikk (1) bekezdésben, I. cikk (3) bekezdésben, II. cikkében, XXVIII. cikk (1) és (4) bekezdésben biztosított jogait.
- [3] Az embercsempészés büntette és más bűncselekmények miatt folytatott büntetőeljárásban a Győri Törvényszék 2019. február 19-én kelt B.37/2018/53. számú ítéletében az indítványozót, mint I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki egy rendbeli üzletszerűen, szervezőként, irányítóként elkövetett embercsempészés büntetettében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 353. § (1) bekezdés, (3) bekezdés d) pont, (5) bekezdés]. Ezért őt a bíróság – mint bűnszervezet tagját – 7 év 6 hónap fegyházbüntetésre és 7 év közügyektől eltiltásra ítélte.
- [4] A Győri Ítéltábla mint másodfokú bíróság 2019. június 26-án jogerőre emelkedett, Bf.III.29/2019/18. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet az indítványozó vonatkozásában úgy változtatta meg, hogy az elkövetett bűncselekményt folytatólagosan, társtettesként elkövetett embercsempészés büntetettének minősítette [Btk. 353. § (1) bekezdés, (3) bekezdés d) pont, (5) bekezdés].
- [5] A Kúria 2020. május 14-én kelt Bfv.II.1233/2019/6. számú végzésével az első- és a másodfokú ítéletet az indítványozó tekintetében hatályában fenntartotta.
- [6] 2. Az indítványozó 2020. július 1-jén a Győri Törvényszéknél benyújtotta az Abtv. 27. § (1) bekezdés szerinti alkotmányjogi panaszát. A panasz lényege szerint az indítványozó azt sérelmezi, hogy cselekményét „bűnszövetségben elkövetett” helyett – a sokkal súlyosabb jogkövetkezményekkel járó – „bűnszervezetben elkövetettnek” minősítették. Az indítványozó utalt arra, hogy a vele szemben hozott ítélet 2019. június 26-án jogerőre emelkedett és azt követően 2019. július 10-én hatályba lépett a Magyarország 2020. évi központi költségvetésének megalapozásáról 2019. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Módtv.) 107. §-a, amely a bűnszervezet fogalmának meghatározásáról szóló, a Btk. 459. § (1) bekezdésnek 1. pontját módosította. A Módtv. 107. §-ához fűzött indokolás kifejezetten rögzíti, hogy a korábbi, a bűnszervezet meghatározásával kapcsolatosan kialakult – és a cselekmény elkövetése idején irányadó – bírói gyakorlat „törvényrontó” jellegű volt. Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria végzése annak következtében, hogy a Módtv. 107. § hatályba lépése után a törvényhozó szándékával ellentétes bírói gyakorlaton alapuló elítélését helyben hagyta, sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésben, C) cikk (1) bekezdésben, I. cikk (3) bekezdésben, II. cikkben, XXVIII. cikk (1) és (4) bekezdésben biztosított jogait.
- [7] 3. Az Alkotmánybíróságnak a befogadási eljárás során az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében először azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz eleget tesz-e a befogadhatóság feltételeinek.
- [8] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. § (1) bekezdés szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. A Kúria végzésének az átvételéről szóló tértivevény nem áll az Alkotmánybíróság rendelkezésére, de tekintettel arra, hogy a végzés

2020. május 14-én kelt és a panaszt az első fokon eljáró Győri Törvényszék 2020. július 1-jén érkezett, így az indítvány az Abtv. 30. § (1) bekezdésnek megfelelően határidőben beérkezettnek tekinthető.

- [9] A panasz részben megfelel az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésben foglalt, az indítványokkal szemben támasztott formai követelményeknek, mivel tartalmazza
- az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [az Abtv. 27. § (1) bekezdés],
 - az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés, C) cikk (1) bekezdés, I. cikk (3) bekezdés, II. cikk, XXVIII. cikk (1) és (4) bekezdés],
 - a támadott bírósági határozatokat (a Kúria Bfv.II.1233/2019/6. számú végzését, a Győri Törvényszék B.37/2018/53. számú, a Győri Ítéletábla mint másodfokú bíróság Bf.III.29/2019/18. számú ítéleteit),
 - az alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést,
 - a kifejezett kérelmet arra nézve, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a felsorolt bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat.
- [10] Az indítvány ugyanakkor az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét (jogbiztonság, normavilágosság) csak állítja, de erre vonatkozóan nem tartalmaz külön okfejtést, míg az Alaptörvény II. cikk tekintetében (emberi méltósághoz való jog) előterjesztett indítványi elem alkotmányjogi szempontból értékelhető indokokot nem tartalmaz. Az indítványozó alkotmányjogi panaszja ezért ebben a vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában foglaltaknak. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az ilyen indokolás hiánya az indítványi elem érdemi elbírálásának az akadályá {pl. 3149/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [27]}.
- [11] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja alapján továbbá az alkotmányjogi panasz az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény megsértett rendelkezéseként jelölte meg – többek között – a C) cikk (1) bekezdését és az I. cikk (3) bekezdését.
- [12] Az indítvány szerint a Legfelsőbb Bíróság, majd azt követően a Kúria jogértelmezése eltért a törvényi szabályozástól, ezért felveti annak kételyét, hogy bírói szervként jogalkotást valósított meg, amely sérti az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdését. Az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdés a hatalommegosztás alkotmányos alapelvét rögzíti, amivel kapcsolatban az Alkotmánybíróság már megállapította, hogy nem az Alaptörvényben biztosított jog, így annak sérelmére alkotmányjogi panasz nem alapítható {3384/2018. (XII. 14.) AB határozat, Indokolás [21]}. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése sem tartalmaz az Alaptörvényben biztosított önálló alapjogot. A rendelkezés ugyanis az Alkotmánybíróság gyakorlatában kikristályosodott általános alapjogvédelmi tesztet deklarálja. Funkciója nem más, minthogy garanciális szabályként rögzítse az alapvető jogok korlátozhatóságának általános kereteit. Ezért érdemi alaptörvény-ellenesség vizsgálatára önállóan nem szolgáltat alapot {3002/2020. (II. 4.) AB határozat, Indokolás [22]; 3231/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [8]; 3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [32]}. Az Alkotmánybíróság ezért ezeket az indítványi elemeket érdemi vizsgálatra alkalmatlannak találta.
- [13] Az Alkotmánybíróság az indítványozó által megjelölt indokokot a továbbiakban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (4) bekezdésével összefüggésben vizsgálta.
- [14] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó, mint az alapul szolgáló büntetőügy I. rendű terheltje értelemszerűen jogosultnak és érintettnek minősül, továbbá a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [15] 4. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [16] Az Alkotmánybíróság elsőként az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdés szerinti érveit vizsgálta. Az indítványozó az Alaptörvény ezen bekezdése tekintetében azt kifogásolja, hogy a Kúria *in malam partem* terjesztette ki a bünszervezet fogalmát, amely sérti a jogbiztonságot, és annak keretében az előreláthatóságot, a kiszámíthatóságot, valamint a normavilágosságot. Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy – amint az a kúriai végzés indokolásának [88] bekezdésében szerepel – a Legfelsőbb Bíróság és később a Kúria gyakorlata a bünszervezet fogalmának értelmezésében a Büntető Törvénykönyv módosításáról szóló 2011. évi CXXI. törvény 19. § (5) bekezdésének 2002. április 1-jén történt hatályba lépése óta lényegében változatlan. Az előreláthatóság, a kiszámíthatóság és a normavilágosság hiánya egy változó, következetlen és kiforratlan bírói gyakorlat alapján vethetné fel az alaptörvény-ellenesség gyanúját. Ezt azonban nem támasztja alá az a tény, hogy a bírói gyakorlat több mint másfél évtizeden keresztül határozott, állandó és azonos elveken alapuló

jogértelmezést követett. Az indítványozó által felhozott érvek alapján a jogbiztonságra vonatkozó alkotmányos elvárások sérelmének kételye így fel sem merülhet, ezért ebben a tekintetben az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálatra alkalmatlannak tartotta.

- [17] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés sérelme tekintetében azzal érvelt, hogy a Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontjában foglalt, a bünszervezet fogalmát rögzítő meghatározás túl szigorú, nem feleltethető meg az alkotmányos büntetőjogból fakadó arányossági követelményeknek, és sérti a tisztességes eljárás részjogosítványát képező bírói függetlenséghez való jogot. Véleménye szerint azonban a bíróságok megfelelő mértéktartással keretek közé tudnák szorítani a bünszervezetben elkövetéssel együtt járó jogkövetkezmények alkalmazását.
- [18] Az indítványozó ezen érvelése az Alkotmánybíróság szerint nem a sérelmezett bírói határozatot, hanem a törvény rendelkezéseit [Btk. 38. § (4) bekezdés c) pont, 86. § (1) bekezdés b) pont] kifogásolja. A törvény rendelkezései azonban az Abtv. 26. § (1) bekezdés szerinti alkotmányjogi panasz eljárásban lennének támadhatók, de ilyen eljárás kezdeményezésére vonatkozó panaszt az indítványozó nem terjesztett elő. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor nem tartja indokoltnak jelen, az Abtv. 27. § (1) bekezdésén alapuló eljárásban, hogy az Abtv. 28. § (1) bekezdés alapján elvégezze ezeknek a törvényi rendelkezéseknek a vizsgálatát, mivel azt a bírói függetlenség részjogosítványának és ezen törvényi szabályozás összhangjának vonatkozásában a 3031/2017. (III. 7.) AB határozatában már elvégezte (lásd: Indokolás [60]–[77]).
- [19] Az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés szerinti sérelmét alátámasztó további érvelésének lényege szerint ügyében a bünszervezet fogalmát a Kúria támadott határozata – a korábbi bírói gyakorlattal egyezően – kiterjesztő módon értelmezte, mert abba álláspontja szerint beolvastotta az enyhébb jogkövetkezéssel járó, a bünszövetségben való elkövetési alakzat egyes eseteit is. Így véleménye szerint a Kúria a Módtv. 107. §-ával kinyilvánított jogalkotói szándékkal ellentétes jogértelmezést valósított meg. Álláspontja szerint ennek a *contra legem* jogértelmezésnek a következménye az, hogy a Kúria helybenhagyta a jogerős ítéletben foglalt, az indítványozó véleménye szerint túlzottan súlyos büntetést.
- [20] A *contra legem* jogértelmezés alátámasztására az indítványozó az Abtv. 27. § (1) bekezdés alapján benyújtott alkotmányjogi panaszában a Kúria támadott végzése elleni fő érvként a jogerős ítélet után hatályba lépett jogszabálymódosítás indokolását hozta fel. Eszerint „[a] jelenlegi joggyakorlatnak a nem kívánt hatása, hogy a bünszervezet és a bünszövetség fogalma között nem tesz tartalmi különbséget és a bünszervezet jogkövetkezményeit alkalmazza azon esetekre is, amelyek a jogalkotó szándéka szerint a bünszövetségben elkövetett bűncselekményként lennének büntetendőek, egyúttal a bünszövetség fogalmát kiüresítve”.
- [21] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a konkrét bírósági határozatokat azért sérelmezte, mert azok álláspontja szerint *contra legem* jogértelmezést tartalmaztak.
- [22] Az Alkotmánybíróság a 23/2018. (XII. 28.) AB határozatban rámutatott arra, hogy nem minden *contra legem* jogértelmezés minősül alaptörvény-ellenesnek. A kirívó jogértelmezési hiba *contra constitutionem* akkor válik önkényessé, ha a bíróság az Alaptörvény 28. cikkében foglalt jogértelmezési szabályokat kifejezetten figyelmen kívül hagyja (Indokolás [28]). Az Alaptörvény 28. cikke szerint „[a] bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni.”
- [23] A Kúria részletesen indokolta azt, hogy a korábbi bírói gyakorlat, vagyis a korábbi törvény bírói értelmezése – figyelemmel a jogalkotó által kifejtettekre – miért volt helytálló (kúriai végzés, Indokolás [86]–[93]). A Kúria ennek során rögzítette, hogy az „[...] – elkövetéskor és az elbíráláskor is hatályos – törvényszöveget a 2002. április 1. napjától hatályos, a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról szóló 2001. évi CXXI. törvény 19. § (5) bekezdése határozta meg”. A Kúria idézte ezen módosító törvény indokolását, amely a bünszervezet nemzetközi jogi meghatározására helyezte a hangsúlyt, majd a bírói gyakorlat is erre alapította az jogértelmezést (támadott határozat, Indokolás [88]).
- [24] Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság hangsúlyozza a 23/2018. (XII. 28.) AB határozatban meghatározott álláspontját, amely szerint „pusztán az a tény, hogy a bíróság a jogszabály céljának vizsgálata után azzal ellentétes tartalmú döntést hoz, nem eredményez minden esetben és feltétlenül alaptörvény-ellenességet. Egy ilyen követelmény a jogrend működképességet veszélyeztető rugalmatlanságát idézhetné elő. Maga az Alaptörvény 28. cikke is akként fogalmaz, hogy a jogértelmezésnek a jogszabály célját elsősorban kell figyelembe vennie, és nem zárja ki, hogy a jogszabály tartalmának megállapításakor a bíróság egyéb szempontokra is figyelemmel legyen, és hogy ezek mérlegelése során, indokolt esetben, a jogszabály eredeti céljával ellentétes következte-

- tésre jusson. Az a bírósági mérlegelés azonban, amely a jogszabály céljának vizsgálatát teljes mértékben és kifejezetten kizárja, már alaptörvény-ellenesnek minősül.” (Indokolás [30])
- [25] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria határozatában megvizsgálta a korábbi bírósági gyakorlat alkotmányosságát abból a szempontból, hogy összhangban állt-e a korábbi jogalkotói céllal.
- [26] A Kúria által kifejtett érvelésből kitűnik, hogy a régi Btk.-t módosító rendelkezés célját a jogalkotó a bünszervezetre vonatkozó nemzetközi jogi feltételek átvételében jelölte meg. A Kúria ezt büntetőjogi szempontból áttekintette (támadott határozat, Indokolás [92]–[93]). A Kúria támadott határozatában rögzítette továbbá, hogy a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 649. § (1)–(2) bekezdése tartalmazza azt, hogy milyen jogszabályi rendelkezés megsértése miatt lehet felülvizsgálati indítványt benyújtani. A Kúria kiemelte, hogy „[a] jogerős ítélet meghozatalát követően hatályba lépett jogszabálynak tehát a felülvizsgálati eljárásban jelentősége nincs” (támadott kúriai határozat, Indokolás [86]). A Kúria végzésének indokolásából kitűnik, hogy a korábbi jogalkotói állásponton alapuló bírói gyakorlat szerint történt az indítványozó elítélése és nem az elbíráláskor, hanem csak a jogerős ítélet után változott meg a törvényi rendelkezés és a jogalkotói álláspont. Az Alkotmánybíróság szerint azáltal, hogy a Kúria megvizsgálta a jogalkotó célját, indokolta jogértelmezésének alapját, és rögzítette, hogy az új jogszabályi rendelkezések és a hozzá kapcsolódó indokolás jelen ügyben már nem relevánsak, figyelemmel volt az alkotmányos szempontokra.
- [27] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a Kúria alkotmányos szempontú megközelítése folytán nem merül fel az ügy érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételye, illetve az indítványban foglalt érvek nem alkalmasak arra, hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést alapozzanak meg.
- [28] 5. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak. Erre tekintettel az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2021. március 23.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1296/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3139/2021. (IV. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 29.K.705.877/2020/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A szenegáli állampolgár indítványozó jogi képviselője (dr. Ábrahám Dániel ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában a Fővárosi Törvényszék 29.K.705.877/2020/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mivel álláspontja szerint az ítélet ellentétes az Alaptörvény VI. cikkének (1) bekezdésével. Az indítványozó egyben kérte az ítélet végrehajtásának felfüggesztését is.
- [2] A támadott bírósági ítélet és az azzal felülvizsgált közigazgatási határozat alapján az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. Az indítványozót 2017. augusztus 14-én Budapesten rendőri intézkedés alá vonták, melynek során személyi azonosságát igazolni nem tudta, és egy csomagban marihuána származékot találtak nála. Az indítványozó akkori meghallgatása során elmondta, hogy menekültügyi eljárása Németországban elutasítással zárult, magyar állampolgár élettársával 2017 januárjában Münchenben ismerkedett meg, azóta élnek együtt, élettársa várandós. A magyar hatóságok ezután az indítványozó menekültügyi őrizetét rendelték el, majd 2017. november 21-én átadták őt a német hatóságoknak.
- [4] Ezt követően az indítványozó 2020. július 7-én jelent meg az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság (a továbbiakban: OIF, vagy hatóság) ügyfélszolgálatán, hogy – magyar állampolgár élettársával és a 2017. december 10-én született közös gyermekükkel való – családi együttélés céljából tartózkodási engedély kiadása iránti kérelmet terjesszen elő. A hatóságnál megállapították, hogy az indítványozó jogszerűtlenül tartózkodik az ország területén, ezért idegenrendészeti eljárás keretében meghallgatták. Ennek során elmondta, hogy 2020 májusában érkezett Németországból, ahol korábban egy verekedés miatt egy év börtönbüntetésre ítélték, amelyből 6 hónap elteltével szabadult, állítása szerint az ottani bíróság az eljárás során hívta fel őt arra, hogy utazzon Magyarországra, ahol magyar állampolgár élettársa és gyermeke tartózkodik.
- [5] 1.2. Az OIF a 106-160869/9/2020-Ké számú, 2020. július 8-án hozott határozatával a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (a továbbiakban: Harmtv.) 43. § (2) bekezdésének *b*) pontja alapján az indítványozót az Európai Unió tagállamainak területéről Szenegál területére hatósági kísérettel (kitoloncolással) kiutasította, és vele szemben öt év időtartamra beutazási és tartózkodási tilalmat rendelt el. A hatóság határozatának indokolásában – a kiutasításra vonatkozó kógens jogi szabályozás ismertetését követően – a kitoloncolás szükségessége és a beutazási és tartózkodási tilalom időtartama kapcsán arra mutatott rá, hogy az indítványozó a Harmtv. 13. § (1) bekezdésében meghatározott feltételeket nem teljesítve tartózkodik Magyarország területén, az ország, illetve a schengeni térség területét nem hajlandó önként elhagyni, az indítványozó 2017. augusztus 14-én igazoltatása során személyazonosságát illetően megtevesztette a magyar hatóságokat, továbbá az OIF álláspontja szerint az indítványozó visszaélt a nemzetközi védelem iránti igény benyújtásával, mert a menekültkérelmek előterjesztésével csupán a schengeni tagállamok területén való tartózkodását kívánta legalizálni. Figyelembe vette továbbá a hatóság a döntésénél, hogy az indítványozó ellen csekély mennyiségre elkövetett kábítószer birtoklás vétsége miatt nyomozás indult Magyarországon, úgyszintén azt is, hogy Németországban verekedés miatt egy év szabadságvesztésre ítélték. A határozatban foglaltak szerint az indítványozó meghallgatása során úgy nyilatkozott, hogy 2017 és 2018 évben családjával együtt Németországban élt, élettársa a gyermekkel 2018-ban tért vissza Magyarországra, ezt követően telefonon és

Skypeon keresztül tartottak kapcsolatot, a gyermek nevelésére mindig igyekezett egy kis pénzt félretenni, de a gyermek idejének nagy részét az édesanyjával tölti, a gyermek eltartásáról is élettársa gondoskodik.

- [6] 1.3. A Fővárosi Törvényszék 29.K.705.877/2020/4. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. A bíróság a kiutasítás kapcsán hivatkozott a Harmtv. 45. § (1) bekezdésére, amely szerint a családi körülmények vizsgálatára csak akkor kerülhetett volna sor, ha az indítványozó rendelkezik érvényes tartózkodási engedéllyel, és idézte a Kúria egy korábbi ítéletét, amely ezzel összhangban azt mondta ki, hogy „[a] családi élet tiszteletben tartásának joga sem vezethet arra, hogy a magyarországi tartózkodási feltételeket nem teljesítő harmadik országbeli állampolgár kiutasításáról ne lehetne rendelkezni”. Ennek okán a bíróság indokolása szerint az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdésének és az Emberi Jogok Európai Egyezménye VIII. cikkének sérelme is akkor vizsgálendő, ha a kiutasítással érintett jogszerűen, a családi kapcsolataira tekintettel rendelkezik tartózkodási engedéllyel. Végül a bíróság az indítványozó kitoloncolása és a vele szemben elrendelt beutazási és tartózkodási tilalom elrendelése, valamint annak időtartama kapcsán azt rögzítette, hogy ennek indokolását a keresettel támadott közigazgatási határozat részletesen kifejtette, amivel a bíróság egyetért és azt megalapozottnak ítélte.
- [7] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát előbb az Alaptörvény L) cikkének (1) bekezdésére alapította, majd – főtítkári tájékoztatás és kiegészítés után – az egységes szerkezetbe foglalt beadványában arra hivatkozott, hogy a Fővárosi Törvényszék ítélete az Alaptörvény VI. cikkének (1) bekezdésében foglaltakat sérti. Az ítélet alaptörvény-ellenességének okát az indítványozó elsődlegesen nem az ország területéről való kiutasításában, hanem kitoloncolása és a vele szemben elrendelt beutazási és tartózkodási tilalom elrendelése miatt abban jelölte meg, hogy a bíróság az ügyében alaptörvény-ellenesen alkalmazta a Harmtv. 47. §-ának (1) és (5) bekezdését.
- [8] Álláspontja szerint ugyanis vele szemben a kitoloncolás – amely a szabályozás szerint szükségképpen maga után vonja a beutazási és tartózkodási tilalom elrendelését – feltételei nem álltak fenn, továbbá annak sem volt indoka, hogy vele szemben a maximálisan kiköthető öt év beutazási és tartózkodási tilalmat állapították meg. Az indítványozó véleménye szerint szavait kiforgatták arra nézve, hogy önként nem akarta elhagyni az ország területét, ő pusztán azt állította, hogy szeretne itt maradni a családjá miatt és nevelni a gyermekét. Az sem fedti állítása szerint a valóságot, hogy ne rendelkezett volna anyagi fedezettel a hazautazásához, egyébként önként ment be a tartózkodási engedély méltányossági alapú megszerzése érdekében a hatósághoz, melynek során nyilván nem volt tőle elvárható, hogy szenezáli repülőjegyet vigyen magával.
- [9] A döntés alaptörvény-ellenességéhez az indítványozó szerint tehát az vezetett, hogy a kitoloncolást és az ahhoz kapcsolódó beutazási és tartózkodási tilalmat, illetve annak mértékét kizárólag egyoldalúan, a terhére rótt valós, vagy valósnak vélt „súlyosító” körülmények alapján határozták meg, a javára szóló körülményeket, nevezetesen azt, hogy a döntéssel ellehetetlenítik a gyermekéről való gondoskodást és ez által a családi élethez való jogát (mint a büntetéséhez fűződő társadalmi érdeknél „erősebb” alapjogot) ellehetetlenítik, nem vették figyelembe.
- [10] Végül az indítványozó szerint nem egyértelmű sem a jogi szabályozás, sem a joggyakorlat abban, hogy adott jogsértésért a Harmtv. 47. § (1) bekezdésében és (5) bekezdésében foglaltak alapján milyen mértékű szankció, azaz beutazási és tartózkodási tilalom szabható ki, a bírósági mérlegelés szempontrendszere kidolgozatlan.
- [11] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz felvesse a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést tartalmazzon. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását.
- [12] 3.1. Az indítványozó a Fővárosi Törvényszék ítéletét 2020. augusztus 27. napján vette át, az alkotmányjogi panaszt 2020. október 19-én, az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, a sérelmezett bírói döntést és kifejezett kérelmet az ítélet megsemmisítésére, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezését, valamint az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Az indítványozó a bírói döntés alapjául szol-

gáló eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.

- [13] 3.2. Az indítványozó az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének sérelmére alapított alkotmányjogi panaszában „nem elsősorban kiutasítása elrendelését tartotta jogellenesnek”, hanem azt, hogy annak végrehajtását kitoloncolással rendelték el, továbbá öt évben állapították meg vele szemben a beutazási és tartózkodási tilalom mértékét. Az indítványozó indítványa tehát lényegében arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság – a Harmtv. 47. §-ának (1) és (5) bekezdésében az idegenrendészeti hatóság számára biztosított mérlegelési jogkört elvonva, az ítélet megsemmisítése révén, azzal egyidejűleg –, értékelje át azon bizonyítékokat és körülményeket, amelyek a hatóság határozata szerint megalapozták a kiutasítás hatósági kísérettel történő végrehajtásának elrendelését, az annak alapján megállapított beutazási és tartózkodási tilalmat, valamint e tilalom mértékét.
- [14] Az Alkotmánybíróság már több ügyben kimondta, hogy a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamenyny – vélt vagy valós – jogsérelem orvoslása eszközének, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb eszközzel már nem orvosolható {lásd például: 3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [55]}.
- [15] Az Alkotmánybíróság jelen ügy kapcsán is hangsúlyozza továbbá, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van jogköre, a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára azonban már nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [16] 4. Az indítványozó a fentiekben kifejtettek szerint, a támadott bírói döntésekkel kapcsolatosan nem állított olyan alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [17] Az Alkotmánybíróság mindezeket figyelembe véve megállapította, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában szabályozott befogadási feltételeknek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) pontja alapján visszautasította.
- [18] Az alkotmányjogi panasz visszautasítására tekintettel az alkotmányjogi panasszal támadott ítélet végrehajtásának felfüggesztése tárgyában intézkedni nem kellett.

Budapest, 2021. március 23.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1972/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3140/2021. (IV. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Zalaegerszegi Törvényszék Szpif.11/2020/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján, amelyben kérte a Zalaegerszegi Törvényszék Szpif.11/2020/3. számú végzése, a Zalaegerszegi Járásbíróság 4.Szpi.1762/2020/2. számú végzése és a Zalaegerszegi Járásbíróság 41.Szk.3207/2019/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását, és az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján a végzések megsemmisítését. Az indítványozói álláspont szerint a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jogát.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. Az indítványozó 2019. május 20-án 18 óra 27 perckor gépkocsijával Lentiben, a Bánffy Miklós utcában közlekedett, ahol csatornázási munkálatok miatt az út menetirány szerinti bal oldalán kiásott munkaárok volt, korláttal jelölve. Az egyik ház előtt elhaladva az indítványozó egy csattanást hallott, ezért megállt és kiszállva a gépkocsijából azt látta, hogy a haladási irányával szemben egy fa korlát mintegy „lándzsaként” állt ki, ennek ütközött neki a gépkocsija visszapillantó tükrével. Az ütközéstől a visszapillantó tükör egy letört darabja a lehúzott oldalablakon berepülve az indítványozó arcát és kézfejét megütötte, melynek következtében nyolc napon belül gyógyuló sérülést szenvedett.
- [4] A kikerülő rendőrök helyszíni bírságot akartak kiszabni, amit az indítványozó nem fogadott el, az ezt követően lefolytatott szabálysértési eljárásban a hatóság végül az indítványozót – megállapítva az indítványozónak a balesetért való felelősségét – a közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése miatt 10 000 Ft pénzbírsággal sújtotta.
- [5] 1.2. Az indítványozó által előterjesztett kifogás alapján eljáró Zalaegerszegi Járásbíróság a 2019. november 20-án megtartott nyilvános tárgyaláson hozott 41.Szk.3207/2019/6. számú végzésével a Zalaegerszegi Rendőrkapitányság Szabálysértési Hatósága határozatát hatályban tartotta.
- [6] 1.3. Az indítványozónak a szabálysértési ügyben előterjesztett perújítási kérelmét a Zalaegerszegi Járásbíróság a 2020. július 2-án tárgyaláson kívül hozott 4.Szpi.1762/2020/2. számú végzésével elutasította. A bíróság végzésének indokolásában megállapította, hogy a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 127. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt perújítási feltételek nem álltak fenn, az indítványozó perújítási kérelme új bizonyítékot nem tartalmazott, lényegében az alapügyben lefolytatott bizonyítást támadta, azonban a már értékelt bizonyítékok felülmérlegelésének a perújításban nincs helye. A perújítási kérelem kapcsán a bíróság megállapította továbbá, hogy az alapügyben eljáró bíróság az indítványozó 18 oldalas kifogásában írt valamennyi pontra kitért.
- [7] 1.4. Az indítványozó fellebbezése alapján eljáró Zalaegerszegi Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2020. augusztus 11. napján megtartott tanácsülésen hozott Szpif.11/2020/3. számú végzésével a perújítás ügyében hozott elsőfokú döntést a Szabs. tv. 123. § (1) bekezdése alapján hatályban tartotta. A másodfokú bíróság végzésének indokolásában kifejtette, hogy az indítványozó perújítási kérelme új bizonyítékot nem tartalmazott, a perújítási kérelem a kifogáson alapult, mint ahogy a fellebbezés is, továbbá a törvényszék indokolása szerint

helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság azt is, hogy nem merült fel bűncselekmény elkövetésének gyanúja sem a szabálysértési hatóság, sem a bírósági titkár részéről, ezért a járásbíróság törvényesen utasította el az indítványozó perújítási kérelmét.

- [8] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában – egyebek mellett a rendőrség határozata elleni kifogását is melékelve – kifejtette, hogy ügyében tisztességtelen és részrehajló bírói döntések születtek, semmilyen bizonyítási eljárást a hatóságok nem folytattak le, sőt segítséget nyújtottak ahhoz, hogy egy jogsértés elkövetőjét ne vonják eljárás alá, hanem helyette az indítványozót szankcionálják. Indítványozói álláspont szerint pusztán az a lehetőség, hogy perújítási kérelemmel és alkotmányjogi panasszal élhet, nem teszi jogszerűvé, vagy tisztességessé az eljárást, esetében a jogorvoslat formális volt csupán, mert a bizonyítást meg sem próbálták „sem a perújítás során, sem pedig a fellebbezés során”. Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) és (7) bekezdése alapján a jogorvoslat szabályainak azt kellett volna számára lehetővé (és a jogorvoslati fórumra nézve kötelezővé) tenni, hogy az orvoslási kérelmét a döntés hibás, törvénysértő, megalapozatlan volta miatt teljesítsék. A panasz szerint azáltal, hogy a törvényszék az elsőfokú bíróságot nem kötelezte új eljárásra, elzárta az indítványozót a bizonyítás lehetőségétől, továbbá sérült a tisztességes eljáráshoz való joga azért is, mert a törvényszék nem rendelt el új elsőfokú eljárást, hanem maga hozott érdemi határozatot.
- [9] Az indítványozó szerint a beadványai nem megfelelő elbírálása, a bizonyítékok beszerzésére vonatkozó kötelezettség figyelmen kívül hagyása, és a tényállás minden kétséget kizáróan történő tisztázására vonatkozó kötelezettség elmulasztása vezetett alapjogai – nevezetesen a fegyverek egyenlősége, a védelemhez való jog és a részrehajlás nélküli ügyintézéshez való jog – sérelméhez.
- [10] 3. Az Abtv. 27. § (1) bekezdésében foglaltak szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [11] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz felvesse a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést tartalmazzon. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását.
- [12] Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenképp az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, melynek feltételeit az Abtv. 52. § (1b) bekezdése tartalmazza.
- [13] 3.1. Az indítványozó a Zalaegerszegi Törvényszék végzését 2020. szeptember 16. napján vette át, az alkotmányjogi panasz 2020. november 12. napján, az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül érkezett be a bíróságra. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, megjelöli a sérelmezett bírói határozatokat, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, valamint az indítvány kifejezett kérelmet tartalmaz az ügyében született bírói döntések megsemmisítésére. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló eljárásban a szabálysértés elkövetőjeként járt el, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [14] 3.2. Nem tartalmaz az indítvány ugyanakkor alkotmányjogilag értékelhető indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett és alkotmányjogi panasszal határidőben támadott bírói döntés, a Zalaegerszegi Törvényszék Szpif.11/2020/3. számú, a perújítási kérelem elutasítását hatályban tartó végzése miatt ellentétes az Alaptörvénnyel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pont]. Jelen ügyben az Alkotmánybíróság ugyanis kizárólag a perújítás megengedhetősége tárgyában hozott jogerős döntést (és szoros összefüggés okán az annak alapjául szolgáló elsőfokú döntést) vizsgálhatná, mivel az alapügyben hozott járásbírósági végzéssel szemben az indítványozó határidőben indítványt nem terjesztett elő. A perújítási kérelem elutasítását illetően azonban önállóan értékelhető indokolást a panasz nem tartalmaz, az indítványozó alkotmányjogi panaszában kizárólag az alapeljárás

bizonyítással kapcsolatos megállapításaira hivatkozott, az általa mellékelt, a rendőrségi határozat ellen benyújtott kifogásra történő utalással.

- [15] Rámutat az Alkotmánybíróság arra is, hogy ha az indítványozó az alapeljárársban hozott döntés ellen határidőben benyújtotta volna alkotmányjogi panaszát, annak kapcsán sem vizsgálhatta volna egyebek mellett azt, hogy a felbontatlan forgalmi sáv szélességen belül milyen méretű volt a szabad elhaladási szélesség. Ezért jelen ügyben is hangsúlyozandó, hogy az Alkotmánybíróság a bírói döntéseket kizárólag az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik. Következésképpen az Alkotmánybíróság a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [16] Az indítványozó a fentiekben kifejtettek szerint, a támadott döntéssel kapcsolatosan nem állított olyan alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [17] 4. Az Alkotmánybíróság mindezeket figyelembe véve megállapította, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában és 29. §-ában meghatározott feltételeknek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. március 23.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1988/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3141/2021. (IV. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 15.Fpkhf.44.429/2019/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (Dr. Csizmadia Szilvia Ügyvédi Iroda; ügyintéző: dr. Csizmadia Szilvia ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszában kérte a Fővárosi Ítéltábla 15.Fpkhf.44.429/2019/4. számú végzése, valamint a Fővárosi Törvényszék 24.Fpkh.441/2018/17. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és a panaszban foglaltak az alábbiak szerint foglalkoznak össze.
- [3] Az indítványozó és a befektetési szolgáltatással foglalkozó adós gazdálkodó szervezet 2009. évtől álltak szerződéses kapcsolatban. Az indítványozó összesen 6 673 400 forintot fektetett be az adósnál. A Fővárosi Törvényszék 2015. március 5-én elrendelte az adós felszámolását. A felszámoló 2015. március 4-i értéknappra vonatkozó egyenlegközlővel értesítette az indítványozót, hogy a felszámolás kezdő időpontjában 197 501 forinttal rendelkezett. Az indítványozó értékpapír- és ügyfélszámla szerződésből eredő, 6 673 400 forint értékpapír-számla-követelés vonatkozásában hitelezői igényt jelentett be, arra hivatkozva, hogy a befektetett összeg csökkenését nem árfolyamveszteség vagy negatív hozam eredményezte, hanem az vélelmezhetően bűncselekmények következtében tűnt el. Előadta, hogy a befektetett összeg elvesztését 2015. január 14-én – jóváhagyása nélkül – kötött put opció eredményezte.
- [4] A felszámoló az igényt vitatottként elbírálásra a bíróságra beterjesztette. Az indítványozó végleges kérelmében követelése összegét 6 501 575 forintban jelölte meg.
- [5] Az elsőfokú bíróság a 2019. október 1. napján kelt, 24.Fpkh.441/2018/17. számú végzésével az indítványozó igényét elutasította. Megállapította, hogy az adós mint bizományos az EUR/CHF tranzakciót a felek között létrejött bizományos keretszerződésbe ütköző módon, az indítványozó mint megbízó jóváhagyása nélkül kötötte meg, amelyből az indítványozónak 6 501 575 forint összegű, ügyleti veszteségből származó kára keletkezett. Megállapította azt is, hogy az indítványozó az ügyletkötésről nem vitatottan 2015. január 15-én az adós telefonon történt értesítése alapján tudomást szerzett, kifogásolási jogát azonban csak a bizományos keretszerződésben rögzített határidőn túl, az adósnak 2015. január 20-án küldött e-mail üzenetben gyakorolta, így a kárenyhítési kötelezettségével indokolatlanul késlekedett. Figyelemmel arra, hogy az indítványozó mint károsult nem úgy járt el, ahogy az a felek között létrejött szerződés irányadó rendelkezése szerint az adott helyzetben tőle elvárható lett volna, az adóst helytállási kötelezettség nem terheli. A határozattal szemben az indítványozó fellebbezéssel élt, kérte az elsőfokú bíróság határozatának a megváltoztatását, hivatkozva a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Bszt.) 136. §-ra.
- [6] A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú döntést 2020. március 12. napján kelt, 15.Fpkhf.44.429/2019/4. számú végzésével helybenhagyta. A panasszal támadott végzés szerint a Bszt. 136. §-a alapján az adóst kizárólag az ügyfélszámlán meglévő pénzügyi eszköz, illetve pénzeszköz vonatkozásában terheli kiadási kötelezettség. Az indítványozó befektetett pénzeszközei viszont nem állnak rendelkezésre az ügyfélszámláján, ezért az igény a Bszt. fenti rendelkezése alapján, az eszköz hiányára figyelemmel tulajdoni igényként nem érvényesíthető, ezen a címen az igény alaptalan. Az ítéltábla rámutatott, hogy az indítványozó a tulajdoni igénynek nevezett követelését mind az elsőfokú eljárásban tett nyilatkozataiban, mind a fellebbezésében – tartalmilag – kártérítésként

adta elő, az elsőfokú bíróság pedig a követelést e jogcímen is megalapozatlannak találta. Az ítélet tábla kiemelte, hogy az adós és az indítványozó szerződéses viszonyában gyakorlat volt a megbízás nélkül történő, utólag jóváhagyott tranzakciók bonyolítása. Mivel az indítványozó a tranzakcióról történő tudomásszerzést követően a szerződésben rögzített határidőn belül a kifogásolás jogával nem élt, az adós eljárása, a feltételezett utólagos megbízói jóváhagyásra figyelemmel nem tekinthető jogellenesnek, így az ítélet tábla álláspontja szerint a kártérítési tényállás egy szükséges eleme, az adósi magatartás jogellenessége nem nyert bizonyítást, ezért a követelés kártérítési igényként is alaptalan.

- [7] 3. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján benyújtott és kiegészített panaszában az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére, az O) cikke, a 28. cikke, a XIII. cikk (1) bekezdésére, a XXIV. cikk (1) bekezdésére, és a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseire hivatkozva állította a támadott végzés alaptörvény-ellenességét.
- [8] Az indítvány szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, a 28. cikk, és a XXVIII. cikk (1) bekezdése azért sérült, mert a bíróság tévesen jutott arra következtetésre, hogy a tranzakciót az indítványozó ráutaló magatartással utólag jóváhagyta, a bíróság a bizonyítás szabályait megsértve nem kötelezte az adóst a bizonyítékai bemutatására, továbbá nem értékelte az adós nyilatkozatát, amely szerint „direkt módon” nem tudja igazolni az ügylet ráutaló magatartással történő jóváhagyását.
- [9] Az indítványozó a tulajdonhoz való jogának sérelmét a kereseti kérelemhez kötöttség elvének megsértésével, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 121. §-ában foglaltak figyelmen kívül hagyásával, azaz a Bszt. 136. §-ára alapított tulajdoni igénye kártérítési igényként történő elbírálásával indokolta. Álláspontja szerint az ügyfélszámla nem mutatott valós képet az adós pénzügyi helyzetéről, a tulajdonosi befektetések nem voltak tényszerűen nyilvántartva, amit jogerős büntető bírósági ítélet utólag igazolt. Ennek ellenére a támadott döntés okszerűtlenül a felszámolás kezdő időpontjában fellelhető vagyont tekinti az indítványozó tulajdonának.
- [10] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében írtak sérelme az indítványozó szerint abban áll, hogy a bírósági döntés nem adta indokát annak a következtetésének, hogy az adós az ügyfél pénzeket rendeltetésszerűen használta, azzal a jó gazda gondossága szerint gazdálkodott, az ügyféllel megkötött bizományosi keretszerződés valamennyi rendelkezéseit betartva. Ezen túlmenően a büntetőbíróság jogerős ítélete a támadott bírósági döntés indokolásával szemben egyértelműen azt állapította meg, hogy az adós vezetői az ügyfelek pénzét bűncselekmény elkövetése folytán saját javukra használták fel.
- [11] Az Alaptörvény a XXVIII. cikk (7) bekezdésben foglalt jogorvoslathoz való jog sérelmét abban látja az indítványozó, hogy a másodfokú bírósági döntéshez nincs megfelelő indokolás társítva.
- [12] Az indítvány az Alaptörvény O) cikk sérelmét arra alapozta, hogy a befektetés az adós vezetőinek bűncselekményt megvalósító magatartása folytán „felemésződött”, amiből az is következik, hogy az állam nyilvánvalóan nem gyakorolta felügyeleti jogait, az állam a tulajdonjog védelméről intézményei útján nem gondoskodott, a Befektető-védelmi Alap nem nyújtott kártalanítást.
- [13] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek megfelel-e.
- [14] Az alkotmányjogi panaszt az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőn belül nyújtotta be. Az eljárásban igénybejelentőként vett részt, ezért érintettnek minősül, a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette. A hitelezői igénybejelentés tárgyában hozott döntés érdemi, eljárást befejező döntés, amely alkotmányjogi panasszal támadható.
- [15] A kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit részben teljesíti: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokát; c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést; d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint f) kifejezett kérelmet a jogerős döntés megsemmisítésére.
- [16] Az indítványozó az Alaptörvény több olyan rendelkezésének megsértésére is hivatkozott, amely alkotmányjogi panasz alapjául nem szolgálhat, mivel nem Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaz. Emiatt – az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pontjára tekintettel – érdemi vizsgálat tárgyát nem képezhetik a panasznak az Alaptörvény O) cikkére, és a 28. cikkére alapított részei [lásd például az O) cikk vonatkozásban: 3054/2019. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [26]; a 28. cikk vonatkozásában: 3420/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [13]].

a bizonyítékokat és érveket, a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja az Alkotmánybíróság, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz” {3266/2020. (VII. 3.) AB végzés, Indokolás [12]}.

- [25] Az indokolási kötelezettség állított sérelmével összefüggésben az Alkotmánybíróság utal arra, hogy „[a]z indokolási kötelezettség azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának nem minden egyes részletre, hanem az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie” {3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]}.
- [26] Az Alkotmánybíróság az indokolt bírói döntéshez fűződő joghoz kapcsolódó gyakorlatára figyelemmel megállapította, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági döntés részletesen számot adott az indítványozó által vitatott körben a döntése indokairól, a másodfokú bíróság kellő részletezettséggel értékelte az indítványozó perorvoslati kérelmében felhozott szempontokat, s ezek alapján jutott arra a következtetésre, hogy az elsőfokú döntést helybenhagyja.
- [27] 6. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét támasztaná alá, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére azt visszautasította.

Budapest, 2021. március 23.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1380/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3142/2021. (IV. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 15.Fpkhf.43.129/2020/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszában kérte a Fővárosi Ítéltábla 15.Fpkhf.43.129/2020/2. számú végzése, valamint a Fővárosi Törvényszék 24.Fpkh.242/2018/27. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és a panaszban foglaltak az alábbiak szerint foglalkozhatók össze.
- [3] Az indítványozó és a befektetési szolgáltatással foglalkozó adós gazdálkodó szervezet 2012. évtől álltak szerződéses kapcsolatban. A Fővárosi Törvényszék 2015. március 5-én elrendelte az adós gazdálkodó szervezet felszámolását. Az indítványozó értékpapír- és ügyfélszámla szerződésből eredő 5 millió forint összegű hitelezői igényt jelentett be, azt a felszámoló vitatottként betervezte a bírósághoz.
- [4] Az indítványozó állította, hogy az adóssal kötött szerződés alaki okok miatt érvénytelen (azon az ő aláírása nem szerepel), ezért elsődlegesen az eredeti állapot helyreállítása címén tartott igényt követelésére. Másodlagosan kártérítési igényét arra alapította, hogy az adós a hozzájárulása nélkül, a pénzeszközei felhasználásával fiktív pénzügyi befektetéseket végzett. Harmadlagosan jogalap nélküli gazdagodás címén fogalmazta meg igényét, mert az adós bűncselekmények folytán, jogalap nélkül jutott az őt meg nem illető pénzügyi eszközökhöz. Követelésének összegszerűségét pontosította, és azt 4 285 221 forintban jelölte meg.
- [5] Az elsőfokú bíróság az indítványozó hitelezői igényét 24.Fpkh.242/2018/27. számú döntésével elutasította. Az alaki érvénytelenség kapcsán rögzítette: az indítványozó nem igazolta, hogy a szerződéseket sikeresen megtámadta a hatáskörrel rendelkező bíróság előtt, s a szerződés érvénytelenségének vizsgálata meghaladja a csőd eljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 46. § (6) bekezdése szerinti nemperes eljárás kereteit. A kártérítési igényt azért utasította el, mert az indítványozó nem igazolta azt az állítását, ami szerint befektetett pénzeszköze az adós felhatalmazása nélkül, önkényesen végzett pénzügyi tranzakciói, illetve bűncselekményt megvalósító magatartása miatt csökkent, nem igazolta a jogellenes adósi magatartás mibenlétét, és azt sem, hogy azzal okozati összefüggésben érte őt kár. Végezetül a jogalap nélküli gazdagodás kapcsán a bíróság megállapította, hogy a felek között létrejött értékpapír szerződésekre figyelemmel a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 361. § (1) bekezdése szerinti szubszidiárius tényállás nem alkalmazható, mert annak szabályai mindaddig nem alkalmazhatók, amíg a követelésnek más jogcíme lehet.
- [6] A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú döntést a 15.Fpkhf.43.129/2020/2. számú végzésével, túlnyomórészt egyetértve az elsőfokú határozatban írtakkal, helybenhagyta. A szerződés érvénytelensége kapcsán a bíróság rámutatott, hogy nem eredményezi a szerződés semmisségét, hogy az indítványozó saját szerződés példányán nem szerepel az aláírása, mivel a felszámoló csatolta a mindkét fél által aláírt szerződések másolatát. Ebből következően a szerződések létrejöttek, érvényesek, ezért az eredeti állapot helyreállítására alapított követelés alaptalan, továbbá ugyanebből az okból a jogalap nélküli gazdagodás címén támasztott igény is alaptalan. A panasszal támadott végzés szerint az indítványozó a felszámolónak írt bejelentésében, és a bírósági eljárásban is tulajdoni igényként jelölte meg a követelését. A befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Bszt.) 136. § (1) bekezdése szerint tulajdoni igényt kizárólag meglévő pénzeszközök, illetve pénzügyi eszközök

vonatkozásában lehet érvényesíteni, az indítványozó ügyfélszámláján azonban a felszámolás kezdetén – a részére kiadott pénzeszközökön és pénzügyi eszközökön kívül – egyéb eszköz nem volt fellelhető. Erre figyelemmel igényét kizárólag a Cstv. 38. § (3) bekezdése alapján, hitelezői igényként érvényesíthette, ezért az elsőfokú bíróság helyesen bírálta el a felszámoló által vitatott igényt hitelezői és nem tulajdoni igényként.

- [7] 3. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján benyújtott és kiegészített panaszában az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére, az O) cikke, a 28. cikke, a XIII. cikk (1) bekezdésére, a XXIV. cikk (1) bekezdésére, és a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseire hivatkozva állította a támadott végzés alaptörvény-ellenességét.
- [8] Az indítvány szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, a 28. cikke, és a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét az okozza, hogy az adós vezetői bűnösségét időközben a bíróság megállapította, így a kártérítési igény a büntetőbíróság által rögzített tényállás alapján, minden további, az indítványozó terhére írt bizonyítási kötelezettség nélkül megállapítható lett volna. Másrészt az, hogy a hitelezői igényt bejelentő félnek kell azt bizonyítani, hogy az általa átadott összeget az adós vezetői mikor használták fel a bűncselekmény elkövetésére, objektíve lehetetlen, senki által nem teljesíthető feltétel. Harmadrészt a keresethez kötöttség elvének megsértése, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 121. §-ában foglaltak figyelmen kívül hagyása, vagyis az általa a Bszt. 136. §-ára alapított tulajdoni igénynek kártérítési igényként történő elbírálása ugyancsak igazolja a tisztességes bírósági eljárás megsértését. Negyedrészt a szerződés létre nem jötte kapcsán a bíróság nem adta észszerű indokát annak, hogy a szerződések másolati (aláírásokat tartalmazó) példányait milyen logikai érvelés mentén helyezte az eredetiben becsatolt (az indítványozó aláírását nem tartalmazó) szerződések elé.
- [9] Az indítványozó a tulajdonhoz való jogának sérelmét abban jelölte meg, hogy az ügyfélszámla nem mutatott valós képet az adós pénzügyi helyzetéről, a tulajdonosi befektetések nem voltak tényszerűen nyilvántartva, amit a jogerős büntetőbírósági ítélet utólag igazolt. Ennek ellenére a támadott döntés okszerűtlenül a felszámolás kezdő időpontjában, tehát a vagyon elleni bűncselekmények elkövetését követő időpontban fellelhető vagyont tekintette az indítványozó tulajdonának.
- [10] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében írtak sérelme az indítványozó szerint abban áll, hogy a bírósági döntés nem adta indokát annak a következtetésnek, hogy az adós az ügyfél pénzeket rendeltetésszerűen használta, azzal a jó gazda gondossága szerint, az ügyféllel megkötött bizományosi keretszerződés valamennyi rendelkezéseit betartva gazdálkodott. A büntetőbíróság jogerős ítélete a támadott bírósági döntés indokolásával szemben egyértelműen azt állapította meg, hogy az adós vezetői az ügyfelek pénzét bűncselekmény elkövetése folytán saját javukra használták fel.
- [11] Az Alaptörvény a XXVIII. cikk (7) bekezdésben foglalt jogorvoslathoz való jog sérelmét abban látja az indítványozó, hogy a másodfokú bírósági döntéshez nincs megfelelő indoklás társítva.
- [12] Az indítvány az Alaptörvény O) cikk sérelmét arra alapozta, hogy a befektetés az adós vezetőinek bűncselekményt megvalósító magatartása folytán „felemészteződött”, amiből az is következik, hogy az állam nyilvánvalóan nem gyakorolta felügyeleti jogait, az állam a tulajdonjog védelméről intézményei útján nem gondoskodott, a Befektető-védelmi Alap nem nyújtott kártalanítást.
- [13] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek megfelel-e.
- [14] Az alkotmányjogi panaszt az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőn belül nyújtotta be. Az eljárásban igénybejelentőként vett részt, ezért érintettnek minősül, és a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette. A hitelezői igénybejelentés tárgyában hozott döntés eljárást befejező döntés, amely alkotmányjogi panasszal támadható.
- [15] A kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit részben teljesíti: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokát; c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést; d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit; e) részben indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg az ítéletáblai végzés alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt az elsőfokú döntésre is kiterjedő hatállyal.
- [16] Az indítványozó az Alaptörvény több olyan rendelkezésének megsértésére is hivatkozott, amely alkotmányjogi panasz alapjául nem szolgálhat, mert nem Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaz. Emiatt – az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pontjára tekintettel – érdemi vizsgálat tárgyát nem képezhetik a panasznak az Alaptörvény

- O) cikkére, és a 28. cikkére alapított részei [lásd például az O) cikk vonatkozásban: 3054/2019. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [26]; a 28. cikk vonatkozásában: 3420/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [13]]. Az Alkotmánybíróság ezenfelül rámutat, hogy az Alaptörvény 28. cikke egy a bíróságoknak címzett jogértelmezési segédszabálynak tekinthető. Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt csak két kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotáásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében – vizsgálja érdemben {3420/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [12]}. Ilyen kivételes esetre utaló körülmények nem merültek fel az alapügyben, és az indítvány ilyen irányú indoklást sem tartalmazott, ezért nem vizsgálható érdemben a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alapított indítványelem sem.
- [17] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „az Alaptörvény XXIV. cikke a közigazgatási hatósági eljárás és nem a bírósági felülvizsgálat vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét {3081/2016. (IV. 18.) AB végzés, Indokolás [8]; 3010/2015. (I. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}, így a bírósági eljárás tisztességével összefüggésben a XXIV. cikkre nem alapítható alkotmányjogi panasz” {3383/2019. (XII. 19.) AB végzés, Indokolás [15]}. Erre tekintettel az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmére alapozott indítványelem nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglaltaknak.
- [18] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az indítvány nem tartalmazza az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének vonatkozásában „»az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét« [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], illetve az »indítványban foglalt kérelem részletes indokolását« [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint nem alkalmas az indítvány az érdemi elbírálásra, ha megjelöli ugyan az Alaptörvénynek azt a rendelkezését, amelyet sérülni vél, de nem indokolja meg – nem tartalmaz részletes érvelést arra vonatkozóan –, hogy az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével miért ellentétes a bírói döntés [...]” {3339/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [13]}
- [19] A kifejtettek alapján az indítványban megjelölt alaptörvényi rendelkezések közül a XIII. cikk (1) bekezdésére és a XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapított panaszelem felel meg a határozott kérelem valamennyi követelményének [Abtv. 52. § (1b) bekezdés].
- [20] 5. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását.
- [21] 5.1. Az indítvány szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét egyrészt a tényállás téves megállapítása, másrészt a bizonyítási teher kiosztása, harmadrészt a bírósági döntés alapját képező jogszabály téves megválasztása, negyedrészt az indokolás hiányossága okozza.
- [22] A bírósági döntés alapját képező tényállás, az ezt megalapozó bizonyítás, valamint a döntést megalapozó jogszabály megválasztásával összefüggésben az Alkotmánybíróság utal arra, hogy amikor az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját, „az Alkotmánybíróság hatásköre az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszok elbírálása során a bírói döntésben foglalt jogértelmezés alaptörvény-ellenességének, alapjogokkal való összhangjának vizsgálatára korlátozódik, és nem terjed ki a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírlatára” {3170/2014. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [8]}. A „bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírlati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [...] Az eljárás lefolytatása, a tényállás megállapítása és értékelése, az alkalmazandó jog meghatározása és annak az értelmezése kizárólag a rendes bíróság feladata.” {3037/2014. (III. 13.) AB határozat, Indokolás [28]–[29]}
- [23] Jelen ügyben a bíróság az indítványozónak mind a Bszt. 136. § (1) bekezdés szerinti tulajdoni igényét, mind az adós kártérítési felelősségén alapuló igényét érdemben megvizsgálta, és indokolásában megállapította, hogy a megjelölt címen az igény alaptalan. Annak megítélése, hogy a peres eljárásban az indítványozónak mit kell bizonyítania, olyan jogalkalmazási, illetve tényállás-megállapítási kérdés, amelyet az Alkotmánybíróság – a fentiek szerint – nem bírálhat felül {3372/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [24] A tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást fogalmazza meg, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon {7/2013. (III. 1.) AB határozat}

- zat, Indokolás [34]. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint az indokolási kötelezettség azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie és nem minden egyes részletre {3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]}.
- [25] Az Alkotmánybíróság az indokolt bírói döntéshez fűződő joghoz kapcsolódó gyakorlatára figyelemmel megállapította, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági döntés részletesen számot adott az indítványozó által vitatott körben a döntése indokairól, a másodfokú bíróság kellő részletezettséggel értékelte az indítványozó perorvoslati kérelmében felhozott szempontokat, s ezek alapján helyben az elsőfokú döntést.
- [26] 5.2. Az indítványozó tulajdonhoz való jogának sérelmével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság utal arra, hogy „nem vonható az alkotmányos tulajdonvédelem alá minden olyan ügy, melyben az indítványozó állítása szerint jogsértő bírósági határozatok eredményeként pervesztés lett, és ezért vagyontermést szenvedett el (vagyonhiányos követeléséhez nem jutott hozzá). Az alkotmányjogi panasz a tulajdonjog sérelméről keresztül nem lehet eszköze vagyoni perekben a bíróságok által elkövetett, egyéb alkotmányossági kérdést fel nem vető, egyszerű törvénysértések orvoslásának.” {3007/2015. (I. 12.) AB végzés, Indokolás [19]}
- [27] 6. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét támasztaná alá, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdéseire azt visszautasította.

Budapest, 2021. március 23.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1448/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3143/2021. (IV. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Zalaegerszegi Törvényszék Szpif.2/2020/3. számú végzése és a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet 3. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Zalaegerszegi Járásbíróság 30.Szk.1316/2019/10. számú végzése, a Zalaegerszegi Járásbíróság 5.Szpi.5281/2019/2. számú végzése és a Zalaegerszegi Törvényszék Szpif.2/2020/3. számú végzése, valamint – az Abtv. 28. § (1) bekezdésének alkalmazását indítványozva – a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet (a továbbiakban: KRESZ) 3. § (2) bekezdése ellen, azok alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és a panaszban foglaltak az alábbiak szerint foglalkozhatók össze.
- [3] Az indítványozó 2019. január 18. napján mobiltelefonját kezében tartva vezette személygépkocsiját. Az elsőfokú szabálysértési hatóság szerint e magatartás a KRESZ 3. § (2) bekezdésével ellentétes, emiatt az indítványozó – a szabálysértésekről, szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartásról szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 224. § (1) bekezdése alapján – a közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértését követte el, s erre tekintettel őt pénzbírsággal sújtotta. Az ügyben meghallgatásra került sor, ennek nyomán az elsőfokú szabálysértési hatóság a határozatát visszavonta és az indítványozót 2019. március 6. napján kelt határozatában figyelmeztetésben részesítette.
- [4] Ezen határozattal szemben az indítványozó kifogással élt arra hivatkozással, hogy a KRESZ 3. § (2) bekezdése a mobiltelefon vezetés közben történő kézben tartását önmagában nem, csak kézben tartását és használatát minősíti jogellenesnek. Állítása szerint a mobiltelefonja kikapcsolt állapotban volt, mikor intézkedés alá vonták, ezért nem is tudta volna használni.
- [5] A Zalaegerszegi Járásbíróság a 2019. október 10. napján kelt, 30.Szk.1316/2019/10. számú végzésével az elsőfokú szabálysértési határozatot hatályában fenntartotta. A bíróság szerint a mobiltelefon vezetés közbeni tényleges használatát – amelynek a beszélgetésen kívül egyéb formái is vannak – nem szükséges és nem is lehetséges bizonyítani, a jogalkotó annak kézben tartását is a közlekedésre veszélyesnek értékelte, ezért önmagában annak ténye is elegendő a szabálysértési felelősség megállapításához.
- [6] A kifogást elutasító végzéssel szemben az indítványozó alkotmányjogi panaszt és perújítási kérelmet terjesztett elő. Az Alkotmánybíróság a IV/1990-2/2019. számú végzésével az alkotmányjogi panaszt egyesbírói eljárásban visszautasította a folyamatban lévő perújítási eljárásra tekintettel. Az indítványozó a perújítási kérelmében elsődlegesen az egyik mobiltelefon-szolgáltató megkeresését kezdeményezte annak igazolása céljából, hogy a SIM-kártyájáról nem történt hívásindítás vagy -fogadás a szabálysértés elkövetésének idejében. Másodlagosan azt kérte, hogy a perújítás során a bíróság kezdeményezzen a Kúria előtt jogegységi eljárást, mert álláspontja szerint a Kúria egy egyedi ügyben született ítéletével ellentétes a jogerős végzés. Az indítványozó harmadrészt az őt intézkedés alá vonó egyik rendőr meghallgatását kérte, mivel álláspontja szerint a rendőr nyilatkozhatott volna arról, hogy nem jelenti a KRESZ megsértését a használat nélkül kézben tartott mobiltelefonnal történő vezetés.
- [7] A Zalaegerszegi Járásbíróság a 2020. február 12. napján kelt, 5.Szpi.5281/2019/2. számú végzésével a perújítási kérelmet elutasította azzal az indokolással, hogy a bíróság az indítványozó szabálysértési felelősségét nem

- a telefonbeszélgetés folytatására alapította, a jogegységi eljárás kezdeményezése új bizonyítékkal nem szolgálhat, ahogyan egy tanú jogértelmezése sem.
- [8] Az indítványozó a perújítást elutasító végzéssel szemben fellebbezéssel élt, amelyet a Zalaegerszegi Törvényszék 2020. március 20. napján kelt, Szpif.2/2020/3. számú végzésével hatályban tartott.
- [9] 3. Az indítványozó ismételten alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben a kifogást elutasító jogerős végzést, a perújítást elutasító végzést és az azt hatályban tartó jogerős végzést is támadta. Az indítvány és kiegészítése az alábbi indokokat tartalmazta a támadott bírósági döntések alaptörvény-ellenességével kapcsolatban.
- [10] Az alkotmányjogi panasz hivatkozik az eljárás elhúzódására, mivel a bíróság a kifogás beérkezésétől számított öt napon belül nem intézkedett tárgyalás kitűzéséről – ami az indítványozó szerint a Szabs. tv. 108. § (1) bekezdését sérti –, valamint – a Szabs. tv. 114. § (2) bekezdésével ellentétesen – 15 nap helyett 35 napra napolta el a tárgyalást. Emiatt a panasz az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének és a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állította.
- [11] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét okozta az indítványozó szerint, hogy nem hallgatta meg a kifogást elbíráló bíróság az általa indítványozott tanút, a perújítást pedig erre tekintettel nem rendelték el. Ezt a fegyveregyenlőség elvével ellentétesnek vélte az indítványozó. Az alkotmányjogi panasz arra is hivatkozott az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmével összefüggésben, hogy a perújítást nem folytatták le, csak a perújítási kérelem elutasításáról határozott a bíróság.
- [12] Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése mellett az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdése is sérült, mivel az eljáró bíróságok nem vették figyelembe a Kúria egy hasonló ügyben született egyedi döntését, valamint a törvényszék elmulasztotta kezdeményezni a Kúria jogegységi eljárását is.
- [13] Az alkotmányjogi panasz hivatkozott az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmére is, ezzel összefüggésben azonban nem tartalmazott indokolást.
- [14] Az indítványozó megjelölte továbbá az Alaptörvény T) cikk (1) és (3) bekezdéseit mint megsértett alaptörvényi rendelkezéseket, mivel álláspontja szerint a T) cikk végrehajtására megalkotott, a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 2. §-nak nem felel meg a KRESZ 3. § (2) bekezdése. Kérte egyúttal, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 28. § (1) bekezdés alkalmazásával vizsgálja felül a KRESZ vonatkozó rendelkezésének az Alaptörvény T) cikkével való összhangját.
- [15] 4. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [16] 4.1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó a panaszát az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt határidőben terjesztette elő a perújítási eljárásban született jogerős végzéssel szemben, mivel azt 2020. május 15. napján kézbesítették számára, az alkotmányjogi panaszt pedig 2020. július 13. napján nyújtotta be. Mint-hogy az indítványozó korábban a kifogást jogerősen elbíráló járásbírói végzést is megtámadta alkotmányjogi panasszal az arra akkor nyitva álló határidőben, jelen indítvány elbírálása során lehetséges a kifogást jogerősen elbíráló járásbírói végzés alkotmányossági szempontú vizsgálatának lefolytatása is [vö. az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 26. § (1) bekezdésének és 27. §-ának, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. §-ának egységes értelmezéséről szóló 1/2019. (XI. 25.) AB teljes ülési állásfoglalás I. 1. pont].
- [17] Az indítványozó jogosult alkotmányjogi panasz benyújtására, mivel az alapügyben fél volt, ami érintettségét megalapozza. Sem a kifogást elbíráló járásbírói végzéssel, sem a perújítás elrendelésének elutasítását hatályban tartó törvényszéki végzéssel szemben nincs helye rendes jogorvoslatnak, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [18] 4.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerint alkotmányjogi panasz kizárólag az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának megsértése esetén nyújtható be. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény T) cikke [lásd: 3302/2020. (VII. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3252/2019. (X. 30.) AB határozat, Indokolás [21]] és 25. cikke [3475/2020. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [15]] nem hordoz ilyen tartalmat, ezért az indítvány ezen elemei – úgy az Abtv. 26. § (1) bekezdése, mint a 27. § (1) bekezdése szerinti eljárásban – érdemi elbírálásra alkalmatlanok.

- [19] 4.3. A panasz a határozott kérelem követelményeinek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés] csak részben tesz eleget. Az indítványozó megjelölte a támadott bírói döntést, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó jogszabályi rendelkezést, s a panasz az Alkotmánybíróság döntésére vonatkozó kérelmet is tartalmaz. Ugyanakkor a vélelmezett alapjogsérellemmel kapcsolatos indokolás hiányzik az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben. „Indokolás hiányában a kérelem nem felel meg határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség. Az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztá felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására [...]” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]} A kérelem tehát ebben a tekintetben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontjában írt feltételnek.
- [20] 4.4. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [21] Az Alaptörvény XXIV. cikkének sérelmével összefüggésben az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a bíróság csak akkor sérti meg az abban foglalt jogosultságot, ha a közigazgatási döntés alapjogsértő voltát a felülvizsgálati eljárásban a bíróság elmulasztotta felismerni {3093/2018. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [43]}. Mivel az indítvány az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét kizárólag a bírósági eljárás elhúzódásával összefüggésben vetette fel, kizárt, hogy a támadott bírósági döntések az Alaptörvény ezen rendelkezésébe ütközzenek.
- [22] Az indítvány az eljárás elhúzódására az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben is hivatkozott. Ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság arra mutat rá, hogy az eljárás esetleges elhúzódása nem befolyásolta a bírói döntés érdemét, továbbá az eljárás elhúzódása miatt bekövetkezett esetleges jogsérellem az alkotmánybírósági eljárásban nem orvosolható {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [8]; 3448/2020. (XII. 9.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [23] Az indítványozó a fegyveregyenlőség elvével kapcsolatban azt kifogásolta, hogy az általa meghallgatni indítványozott tanú meghallgatását a bíróság mellőzte, a perújítás elrendelését pedig ennek alapján nem látta indokoltnak a törvényszék. Az Alkotmánybíróság e tekintetben hangsúlyozza, hogy a tanú meghallgatásának indokoltsága a bizonyítás körébe tartozó mérlegelési kérdés, az Alkotmánybíróság azonban nem foglalhat állást a bíróság döntési jogkörébe tartozó bizonyítékértékelési, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben {3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [24] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a bíróság a Szabs. tv. kógens szabályának megfelelően járt el akkor, amikor a perújítási kérelem megalapozottságát vizsgálta a perújítás lefolytatását megelőzően, ezért az Abtv. 27. § szerinti eljárásban kizárt ezen aktus ilyen indokból történő alaptörvény-ellenességének vitathatósága. A panasz ezen eleme kizárólag az indítványozó számára hátrányos bírósági döntés törvényességi szempontú felülvizsgálatára irányuló felhívásként értékelhető. Az Alkotmánybíróság ismételten rámutat, hogy az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérellem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [25] Az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséhez kapcsolódó, a jogegységi tárgyú érveivel kapcsolatban az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a jogegység biztosítása nem az Alkotmánybíróság, hanem – az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése értelmében – a Kúria feladata {3345/2018. (X. 26.) AB végzés, Indokolás [18]}. „A jogegységi eljárás szabályozásából nem vezethető le Alaptörvényben biztosított jog arra nézve, hogy a Kúria jogegységi eljárást folytasson le [...]. Ennek megfelelően a támadott ítéletek alkotmányosságának megítélése szempontjából nem vet fel sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet az, hogy a hasonló ügyekben a bíróságok eltérő következtetésekre jutnak [...]” {3136/2019. (VI. 13.) AB végzés, Indokolás [21]}

- [26] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét támasztaná alá, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdéseire azt visszautasította.

Budapest, 2021. március 23.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1295/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3144/2021. (IV. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 118. § (1) bekezdése és 99. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.
2. Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.III.37.722/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtottak be az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § (1) bekezdése, 99. § (1) bekezdése, valamint a Kúria Kfv.III.37.722/2019/2. számú végzése és a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 44.K.28.021/2018/23. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, valamint az Abtv. 61. § (1) bekezdés a) és b) pontja alapján azok végrehajtásának felfüggesztését kérték. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukat két alkalommal kiegészítették, melyben a Pest Megyei Kormányhivatal Gödöllői Járási Hivatala PE-07/EP/00113-18/2018. elsőfokú határozata, valamint a Pest Megyei Kormányhivatal PE/EH/00547-2/2018. számú másodfokú határozata alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését is kérték az Alkotmánybíróságtól.
- [3] A „kiegészített és egységes szerkezetbe foglalt” alkotmányjogi panaszukban, valamint az azt követően ismételt kiegészített alkotmányjogi panaszukban foglaltak szerint a támadott jogszabályi rendelkezések sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését. A támadott bírói döntések tekintetében az indítványozók az Alaptörvény I. cikk (1) és (3) bekezdésének, II. cikkének, XIII. cikk (1) bekezdésének, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének, míg a megelőző hatósági eljárással összefüggésben az Alaptörvény II. cikkének, XIII. cikk (1) bekezdésének és XXIV. cikk (1) bekezdésének a sérelmét is állították. Az indítványozók előadták, hogy kereseti kérelmükben, majd kiegészítő beadványaikban hivatkoztak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének és 28. cikkének sérelmére és azt kérték, hogy ezen „utalt alapjogsérelmeket” is vizsgálja meg Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti eljárásban.
- [4] Az indítványozók az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló bírósági eljárásban felperesek. Az ítéleti tényállás szerint „bejelentés alapján Gödöllő Város Jegyzője, mint elsőfokú építési hatóság eljárást indított a felpereseknél. A 2017. november 29. napján tett bejelentés szerint a felperesek a tető szerkezetét megbontva az addig fedetlen teraszukat lefedetté tették, ezzel az addig 24,99% mértékű beépítettséget jelentősen megnövelték, hiszen a megengedett övezeti beépítettség 25%. A bejelentő a szabálytalanságok vizsgálatát kérte. Az elsőfokú hatóság 2018. január 11. napján indította meg az eljárását. A felperesek a 2018. április 4. napján végzett helyszíni szemle során az elsőfokú hatóságnak bemutatták Veresegyház Város Polgármestere településképi bejelentése tárgyában hozott 3804-2/2015. számú határozatát, annak rajzi mellékleteit, valamint az elvégzett építési tevékenységről és annak befejezéséről szóló nyilatkozatot. Az elsőfokú hatóság utalt arra, hogy a 3804-2/2015. számú határozat rendelkező részének kikötései között szerepel, hogy a bejelentés nyilvántartásba vétele nem mentesíti a kérelmezőt az építéssel kapcsolatosan szükséges más hatósági engedélyek megszerzése alól. Az elsőfokú határozat rögzítette a tényállás részeként, hogy a 11/62-/2014. számú, 2014. március 7-én jogerőre emelkedett határozatával építési engedélyt adott egyalakásos lakóépület építésére az érintett ingatlanon. A tervdokumentáció szerint az engedélyezett beépítettség 24,99%, a HÉSZ szerint az övezeti maximum beépítettség 25%, a tervezett terasz lefedetlen. A felperesek a megépült épületre 2015. február 13-án jogerőre emelkedett 11/168-4/2015. számú határozattal használatbavételi engedélyt kaptak. A felperesek nyilatkozata alapján

a terasz lefedését a használatbavételi engedély megszerzése után, 2015. június-júliusban végezték. Az elsőfokú határozat kimondta továbbá, hogy az egylakásos lakóépületre vonatkozó építési tervdokumentáció fedetlen teraszt tartalmaz, és a használatbavételi engedélyezési eljárás során a hatóság nem talált eltérést az engedélyezett állapottól. A jelen eljárásban végzett helyszíni szemlén készült fotókon látszik a megépült terasz részleges lefedése. Az elsőfokú hatóság a helyszíni szemlén rendelkezésre álló alaprajzon rögzítette a lefedés mértékét [...] Az Országos Településrendezési és Építési Követelményekről szóló, 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: OTÉK) 1. melléklet fogalom meghatározásai 114. pontja alapján megállapítható volt, hogy a fedett terasz beletartozik az ingatlan beépítettségébe. A határozat kifejtette, hogy az épület falaitól 1,50 m-nél távolabb eső vízszintes vetület a beépítettségbe beszámít, és a megengedett övezeti beépítettség túllépése miatt ezt a részt el kell bontani. Kimondta továbbá, hogy az épület falától 1,50 m-re eső vízszintes vetületű tető építése nem volt építési engedélyköteles, viszont az építési engedély nélkül végezhető építési tevékenységek esetében is be kell tartani az általános és helyi jogszabályokat. Mivel az ingatlan az építési engedély szerinti – azaz a terasz lefedés nélküli – állapotában elérte szinte a maximális beépítettséget, ezért a terasz lefedését jogszerűtlennek minősítette az elsőfokú hatóság. A PE/-07/EP/00113-18/2018. számú, 2018. május 17. napján kelt elsőfokú határozat kötelezte a felpereseket, hogy a közös tulajdonban lévő ingatlanon meglévő lakóépület részben fedett terasza feletti tetőt oly mértékben bontsák vissza, hogy annak épület falaitól mért vízszintes vetülete minden irányban 1,50 m legyen, a bontás érinti az alátámasztó oszlopokat is. A kötelezés határideje a határozat véglegessé válásától számított három hónap. Hivatkozott az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) 18. § (1) bekezdésére, illetve 46. § (2) bekezdés *d)* pontjára, 46. § (3) bekezdés *eb)* pontjára és (4) bekezdésére, a 48. § (1) bekezdés *c)* pontjára, a 48. § (5) bekezdésére, a 312/2012. (XI. 08.) Korm. rendelet 67. § (3b) bekezdésére, a HÉSZ 30. § (1) bekezdésére.

A felperesek fellebbezést nyújtottak be az elsőfokú határozat ellen. A 2018. július 4. napján kelt, PE/EH/00547-2/2018. számú másodfokú határozatban a Pest Megyei Kormányhivatal alperes az elsőfokú határozatot helyben hagyta. Megállapította, hogy az ellenőrzésen tapasztalt eredményeként a szabálytalan állapot megszüntetése érdekében bontást, átalakítást kellett elrendelni. A fennmaradás feltételei nem állnak fenn. Hivatkozott az alperes arra, hogy az érintett ingatlan a szabályozási terv alapján Lke-12 építési övezetbe tartozik, az irányadó legmagasabb beépítettség terepszint felett 25%. Utalt arra, hogy a Veresegyház Polgármestere által hozott 3804-2/2015. számú határozat településképi szempontokra vonatkozik.

A felperesek keresetet nyújtottak be az alperesi határozat ellen. Kérték az alperesi határozat megsemmisítését, továbbá az alperes kötelezését építésrendészeti eljárás megszüntetésére. Hivatkoztak arra, hogy 2015. április elején településképi bejelentési eljárást kezdeményeztek Veresegyház Város Polgármesteri Hivatalánál terasz feletti előtető kialakításának céljából. Miután az építési tevékenység bejelentésköteles építési tevékenységnek minősült, a megfelelő engedélyezési eljárásnak ez volt az egyedüli törvényes módja. Építésztervező által készített műszaki rajzokat, tervdokumentációt nyújtottak be jogkövető módon. Mint állampolgároktól nem volt elvárható álláspontjuk szerint, hogy tisztában legyenek a különböző hivatalok engedélyezési eljárásával. Ebből kifolyólag nem volt tudomásuk arról, hogy az előtető növeli a beépítettséget. A polgármester által hozott, 2015. április 17. napján kelt, 3804-2/2015. számú határozat kimondta, hogy a tervezett építési tevékenység megfelel a helyi építési szabályzat előírásainak. A kivitelezést a betartandó egyéb előírások, jogszabályok betartása mellett 6 hónapon belül elvégezhetik. Kifejezetten kiemelték a határozatból: Az előtető építése nem ellentétes a HÉSZ általános építési előírásokra és építmény kialakítására vonatkozó 12. § és 13. §, valamint az Lke-12 övezetre vonatkozó 30. § előírásaival. Hangsúlyozza, hogy a 30. § írja elő többek között a beépítettségre vonatkozó 25%-os mértéket is. A felperesek álláspontja az volt, hogy az alperes nem veszi figyelembe azt a tény, hogy a polgármester engedélyező határozata a HÉSZ követelményeinek, többek között a beépítettségre vonatkozó 30. § előírásainak való megfelelés tényét rögzítette.

Hivatkoztak felperesek arra, hogy az elsőfokú hatóság 2018. január 11-én szemlélte az ingatlant a távollétükben a bejelentő szomszédos ingatlanról annak ellenére, hogy a helyszíni szemle időpontjáról megkapott értesítést követően felperesek időben jelezték, hogy halaszthatatlan elfoglaltságuk miatt a megjelölt időpontban nem tudnak a szemlén részt venni. Majd 2018. április 4-én ismételt helyszíni szemlére került sor. Az elsőfokú hatóság számára bemutatásra kerültek a településképi bejelentési eljárás során beszerzett engedélyező határozat, a benyújtott tervdokumentáció, az építés befejezését követő szemle alapján a polgármester által kiadott, az építési tevékenység engedélyezett terv szerinti megvalósítását alátámasztó nyilatkozat. A szemle során alperes által felvett jegyzőkönyv rögzítette, hogy az épített állapot megfelel a polgármester által engedélyezett tervdokumentációnak. Tervezővel készítették a terveket, melyeket »Engedélyezve« pecséttel látta el a polgármester.

Ennek ellenére az alperesi hatóság hivatalból építésrendészeti eljárást indított felperesek ellen. Az eljárás megindításának napja 2018. április 05.

Felperesek hivatkoztak arra, hogy az Alaptörvény 28. cikkében foglaltakat sérti a határozat, továbbá sérti a 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 1:4. §-ának (1) bekezdésében foglaltakat, ugyanis álláspontjuk szerint ők az adott helyzetben elvárható módon jártak el. A felperesek utaltak arra, hogy az ügyben a polgármester, mint településképi bejelentési eljárásban hatóságként eljáró önkormányzati hatóság járt el, ezzel ellentétesen járt el az alperesi hatóság, az építésrendészeti eljárás megindítása és lefolytatása részéről jogsértő volt az Ákr. 47. § (1) bekezdés f) pontja alapján, miszerint az eljárást meg kellett volna szüntetni, mivel az ügyben már más hatóság eljár. Kiemelték, hogy az eredeti tetőszerkezet statikai rendszerét meg nem bontva, ezen elemek mellé helyezve az új szerkezeti elemeket, hozták létre az előtetőt.

Kifejtették azt is a felperesek, hogy az alperesi határozatok kötelezése, a bontás érinti az alátámasztó oszlopokat is. Hivatkoztak az Étv. fogalom meghatározásának 2. § 10. pontjában meghatározott épület fogalmára, arra, hogy amennyiben az oszlopokkal alátámasztott, egyébként minden irányban nyitott, de lefedett teret illetően a lefedettség megszüntetésére kerül az alátámasztó oszlopok fölötti teret is beleértve, akkor ettől a pillanattól ez a lefedetlen tér már nem minősül épületnek, hiszen a fedetlen, immár minden irányban nyitott térnek, az oszlopok és a teljesen nyitott vázszerkezet nem zárnak sem részben, sem egészben körbe teret, vagyis ilyen kialakítás esetén a beépített területben sem kellene figyelembe venni. Álláspontjuk szerint az alperesi hatóságok egy túlzó, az Étv. és az OTÉK előírásaiból nem levonható kötelezést írtak elő számukra.

Hivatkoztak arra is, hogy 2018. március 14-én kizárási kérelemben fordultak az elsőfokú hatósághoz, a hivatal vezetőjéhez, hogy zárja ki az ügy intézéséből az elsőfokú hatóság építési osztályvezetőjét. Utaltak arra, hogy az elsőfokú hatóságtól kérelmükre a kereset benyújtásáig nem kaptak választ, a jogsértésre az alperes határozatában nem tért ki, nem vizsgálta, így az Ákr. [az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény] 2. § (2) bekezdés a–b) pontjaiban és az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében foglalt jogaik sérültek. Ugyancsak nem kaptak választ az elsőfokú hatóságtól az ügy elévülésével kapcsolatos beadványaikra [...] Hivatkoztak arra, hogy a fellebbezésükben több, véleményük szerint eljárási jogot és anyagi jogot egyaránt sértő magatartásra az alperesi határozat nem tért ki.

Összegezve utaltak arra, hogy az ügyben ellenérdekelte fél nincs, senkinek a személyes, jogos érdekét az építmény nem sérti, arra, hogy a polgármester, mint egyedülként jogosult engedélyező önkormányzati hatóság kiadta az építési engedélyt, és vizsgálta a HÉSZ-nek történő teljeskörű megfelelést. Az előtetőt az engedélyezett tervektől el nem térve, építési helyen belül, az engedélyezett határidőt fenntartva meg is építették a polgármester határozatát követően, melyet utólag a polgármester az átvétel során meg is vizsgált, Utaltak arra, hogy szerzett jogukat sérti meg az építésfelügyeleti jogkörben hozott határozat. Az alperes a védíratában fenntartotta a határozatában foglaltakat alapvetően annak helyes indokaira utalással.”

- [5] 1.1. Az indítványozók keresetét a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 34.K31.919/2018/23. számú, az alkotmányjogi panasszal támadott ítéletével elutasította. A bíróság „a felperesek által előterjesztett kizárási kérelem kapcsán a rendelkezésre álló iratokból megállapította, hogy az elsőfokú határozat is tartalmazta, hogy a felperesek 2018. február 28. napján és március 7. napján érkeztetett beadványaikban jelentettek be kizárási okot, melyekkel kapcsolatban hozott, 2018. március 9. napján kelt PE/EH/00219-5/2018. számú végzés a Pest megyei Kormányhivatal Gödöllői Járási Hivatalát az eljárásból nem zárta ki. A közigazgatási iratok között megtalálható egy 2018. március 14. napján kelt újabb kizárási kérelem. A PE/EH/00219-5/2018. számú végzés tartalmazza, hogy sem a hatósággal, sem a hivatalvezetővel szemben nem áll fenn kizárási ok, a végzés tartalmazza az Ákr.-nek mind a hatóság, mind a vezetője kizárására vonatkozó szakaszait, azt, hogy mindkét szempont megvizsgálásra került. Így az a felperesi magatartás téves, hogy csak a hatóság kizárással kapcsolatos indítványukra kaptak választ a közigazgatási eljárás során, a hatóság vezetőjével szemben előterjesztett kizárási indítványuk nem került elbírálásra. A bíróság rendelkezésére bocsátott – teljes – közigazgatási iratanyag valóban nem tartalmazza, hogy a kizárási elbírálása tárgyában született PE/EH/00219-5/2018. számú végzés a felperesek részére is kézbesítésre került, csak arra vonatkozó e-mail üzenet fekszik el az iratok között, mellyel a Pest megyei Kormányhivatal a hivatkozott végzést megküldte a Gödöllői Járási Hivatal részére. E végzés kézbesítése körében valóban fennáll eljárási jogszabálysértés, viszont az nem olyan súlyú, mely az ügy érdemére kihatott volna és hatályon kívül helyezést eredményezne.”
- [6] A bíróság támadott ítéletében rámutatott, hogy a „felperesek arra hivatkoztak, hogy a Veresegyház Város Polgármestere által hozott, 2015. április 17. napján kelt, 3804-2/2015. számú határozatban engedélyt kaptak

a terasz feletti előtető megépítésére, így az alperesi elsőfokú szabálysértési hatóság jogszabály sértően járt el, mivel az Ákr. 47. § (1) bekezdés f) pontja szerint nem szüntette meg az eljárást. A bíróság megállapította, hogy jelen ügyben a két hatóság két különböző hatáskörben járt el, az Ákr. 47. §-ában foglalt eljárás megszüntetése fel sem merülhetett.

Az építésügyi és építésfelügyeleti hatóságok kijelöléséről és működési feltételeiről szóló 343/2006. (XII. 23.) Kormányrendelet 1. § (5) pontja – mely utal a 66/2015. (III. 30.) Kormányrendelet 1. melléklet 13.7. pontjára – az építésügyi hatósági hatáskör gyakorlójaként Veresegyház vonatkozásában a Gödöllői Járási Hivatalt jelölte meg. A polgármesterhez a jogalkotó a hivatkozott rendeletében nem telepített építésügyi hatósági hatáskört.”

- [7] Továbbá a bíróság utalt arra, „hogy a polgármester a településképi bejelentési eljárás során azt vizsgálja, hogy a tervezett építési tevékenység illeszkedik-e a településképbbe. A településképi bejelentés tudomásul vételét tartalmazó igazolást, illetve a tudomásul vétel megtagadását tartalmazó határozatot ad ki a Veresegyház Váron Önkormányzat Képviselő-testületének 5/2013. (II. 20.) ÖR. számú rendelete 5. § (4) bekezdése, illetve a 6. § (2) bekezdése alapján. Maga a 3804-2/2015. számú határozat rendelkező része azt mondja ki, hogy a terasz feletti előtető építésének bejelentését vette nyilvántartásba a polgármester. Ezen önkormányzati rendelet céljaként is megfogalmazásra került, hogy a Veresegyház Város építészeti, városképi illetve természeti értékeinek védelme és igényes kialakítása érdekében az építésügyi hatósági engedélyhez nem kötött egyes építési munkákkal kapcsolatban – a helyi adottságok figyelembevételével – a városépítészeti illeszkedéssel és a településfejlesztési célokkal összefüggő követelmények érvényesítése, valamint a beépítésre szánt területek rendeltetés-szerű használatának biztosítása, vagyis az épített környezet rendezett és esztétikus kialakítása. A felperesek tévesen értékelték a 3804-2/2015. számú, településképi bejelentési eljárásban hozott határozatot építési engedélynek, és amely szerzett jogot biztosít részükre. Az alperesi első- és másodfokú hatóságok építésfelügyeleti jogkörben jártak el, ahogy azt az elsőfokú határozat maga is tartalmazza a 343/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet 3. § (1) bekezdés a) pontjára utalással. Ezek alapján a felperesek érvelését e körben a bíróság nem fogadta el.”
- [8] A bíróság rámutatott, hogy a felek között nem volt vitatott az a lényegi kérdés, hogy a HÉSZ 30. § (1) bekezdésében foglalt 25% maximális mértékű beépítettséget a felperesek túllépték. A felperesek a túllépés mértékét 0,8 %-ban jelölték meg. Ahogy az alperes is utalt rá, a felperes a terasz lefedése során építész szakemberrel járt el, akinek szakértelme folytán, továbbá felpereseknek is tudomással kellett bírnia arról, hogy az érintett ingatlanon felépített egy lakóépülettel – annak tervdokumentációja alapján – 24,99% magvalósult a HÉSZ szerinti övezet maximális 25% beépítettségéből. Mivel a lefedett terasz beletartozik az ingatlan lefedettségébe az OTÉK 114. pontja értelmében az alperesnek az Étv. hivatkozott jogszabályhelyei és a 312/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet értelmében a szabálytalan állapot megszüntetése érdekében bontást, átalakítást kellett elrendelnie. A felperesek a per során hivatkoztak arra, hogy a határozatban foglalt kötelezés a külön építési engedéllyel rendelkező családi házuknak a tetőszerkezetét is érinti, ellenben a keresetükben ennek ellenkezőjét emelték ki. A keresetükben a bontási kötelezettség körében azt sérelmezték, hogy az az alátámasztó oszlopokat is érinti. A felperesek felvetették annak lehetőségét, hogy a mennyeiben a lefedettséget megszüntetik, a lefedetlen rész már nem számít bele a maximális 25%-os beépítettség mértékébe. A bíróság ebben a körben osztotta az alperes álláspontját, hogy tekintettel arra, hogy a felperesek nem éltek ezen szabályossá téli lehetőséggel, az alperesi hatóságnak a szerkezet elbontását kellett elrendelnie. A fentiek alapján sem az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseibe, sem az Alkotmánybíróság hivatkozott határozataiba történő ütközés nem volt megállapítható jelen ügyben.
- [9] A Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az alkotmányjogi panasszal támadott ítéletében összességében úgy ítélte meg, hogy „a hatóság a tényállás összes lényeges körülményét feltárta, és mindezeket a határozatában részletesen és logikailag zárt rendszerben rögzítette. Megfelelően bizonyította, hogy az építkezés szabálytalan, valamin szakszerűtlen, így az ebből eredő következményeket a felperesek viselni kötelesek. A bíróság rámutatott, hogy ez alapján jogszerűen írta elő az elsőfokú határozat rendelkező részébe foglalt kötelezést a felperesek terhére.”
- [10] 1.2. Az indítványozók felülvizsgálati kérelmet terjesztettek elő a jogerős ítélettel szemben, a Kúria Kfv.III.37.722/2019/2. számú, az alkotmányjogi panasszal támadott végzésével a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadta.
- [11] A Kúria megvizsgálta a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 118. § (1) bekezdésében foglalt befogadási okok alapján és megállapította, hogy a befogadás feltételei nem állnak fenn. Rámutatott, hogy a felperesek a felülvizsgálati kérelemben elsősorban a bizonyítási eljárás alaposságát és a bizonyítékok értékelését vitatták. A mérlegelési

jogkörben hozott közigazgatási határozatok jogszerűségének vizsgálatát illetően a Kúria jogértelmezése kiforrott, a joggyakorlat egységének, illetve tovább fejlesztésének biztosítása nem szükséges. A felperesek a felülvizsgálati kérelem befogadását másrészt a felvetett jogkérdés különleges súlyára, illetve társadalmi jelentőségére tekintettel kérték. Adott ingatlannal kapcsolatos építésrendészeti eljárás során hozott határozattal összefüggésben ilyen társadalmi hatást a Kúria nem tarott megállapíthatónak és a felülvizsgálati kérelem alapján nem látta indokoltnak az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezését sem.

- [12] 2. Az indítványozók ezt követően terjesztették elő alkotmányjogi panaszukat. Kiegészített alkotmányjogi panaszukban – a támadott jogszabályi rendelkezések vonatkozásában – azt állították, hogy sérült a jogorvoslathoz és azzal összefüggésben a tisztességes eljáráshoz való joguk, mivel a Kp. 99. § (1) bekezdése által a korábbi háromfokú jogorvoslati rendszer kétfokúvá vált, amelynek következtében a közigazgatási perben meghozott bírói döntéssel szemben a rendes jogorvoslati szervezetrendszerben egyetlen fellebbviteli fokozat sem maradt, ugyanakkor az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében a rendes jogorvoslati rendszerben, az érdemi bírói döntés elleni minimálisan biztosítandó egy jogorvoslati fokozat alkotmányos követelménye levezethető. Az indítványozók szerint a támadott szabályozás alaptörvény-ellenessége „mind a bírói döntést érdemben befolyásolta, mind az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés követelményére kiterjed.”
- [13] A Kp. 118. § (1) bekezdésének alaptörvény-ellenességét azért állították, mert álláspontjuk szerint közigazgatási perekben a támadott rendelkezés főszabályként írja elő a felülvizsgálati kérelem befogadását illetően a Kúria befogadhatósági szűrőszempontok szerinti előzetes vizsgálatát. A befogadást korlátozó szűrők mentén, a felülvizsgálati kérelem befogadásának Kúria általi visszautasítása esetén – amely döntés ellen nincs jogorvoslati lehetőség – az állampolgár abba a helyzetbe kerül, hogy egy jogsértő elsőfokú közigazgatási ítélet ellen sem rendes, sem rendkívüli jogorvoslati lehetőséggel nem élhet. „A fenti jogszabályi környezet nyilvánvalóan sérti az állampolgár jogorvoslathoz, valamint a tisztességes eljáráshoz való Alaptörvényben deklarált jogait.”
- [14] 2.1. A tisztességes hatósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés] sérelmét az indítványozók azért állították, mert álláspontjuk szerint a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogukat „nemcsak az I. fokú hatóság több, jogsértő eljárási magtartása valósította meg, hanem a II. fokú hatóság is azzal, hogy ezen jogsértések ellen felügyeleti hatósági jogkörénél fogva – kifejezett jelzésünk ellenére – sem lépett fel (pl. az I. fokú hatóság építésügyi osztályvezető kizárásának, pártatlanságának tisztázása érdekében) [...], továbbá esetenként kifejezetten hangot adott a jogsértő magatartást illetően egyetértésének (pl. állítása szerint a szabályossá tétel lehetőségével mi nem éltünk, nem pedig az I. fokú hatóság nem tett eleget a szabályossá tétel lehetőségét tisztázó törvényi kötelezettségének).” Álláspontjuk szerint „a bíróság érdemi indokolás nélkül, iratellenes és tárgyi tévedéssel terhes megállapítással ignorálta ezt a súlyos, az objektivitás elengedhetetlen követelményét érintő hatósági jogsértést.” Az indítványozók ezzel összefüggésben a bírósági döntés azon megállapítását is vitatták, mely szerint „az a felperesi megállapítás téves, hogy a hatóság vezetőjével szemben előterjesztett kizárási indítványuk nem került elbírálásra.” Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét illetően utaltak arra is, hogy az „I. fokú hatóság tisztességtelen módon mellőzte megvizsgálni a vitatott építmény szabályossá tételének lehetőségét, sőt azzal, hogy ugyanazon a napon kaptuk kézhez az építésrendészeti eljárást megindító határozatot és a bontási kötelezést előíró határozatot, gyakorlatilag ellehetetlenítette, önkényesen megvonta tőlünk a szabályossá tételhez való törvényes jogunkat. A későbbiekben ezt a tisztességtelen hatósági eljárási magatartást a II. fokú hatóság tovább fokozta azzal, hogy a jogsértés megállapítása helyett a bírósági eljárásban azt állította, hogy a felperesek nem éltek ezen szabályossá tételi lehetőséggel, mely álláspontot a bírói döntés mindennemű vizsgálat és indokolás nélkül, szintén tisztességtelen módon nem osztott [...] a hatóságnak törvényi kötelezettsége lett volna a szabályossá tétel lehetőségét építésszakmai és építésjogi szempontok mentén feltárni, tisztázni, a vizsgálat eredményéről bennünket értesíteni, a szabályossá tétel lehetőségét biztosítani.” Ezzel összefüggésben azt állították, hogy „a bontás elrendelése túlzó, az elérni kívánt célon aránytalanul túlterjeszkedő”, a lakóház eredeti állapotát is érinti.
- [15] 2.2. Az indítványozók a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 44.K.28.021/2018/23. számú ítélete alaptörvény-ellenességét lényegében azért állították, mert álláspontjuk szerint a Veresegyház Város Polgármestere által hozott, 2015. április 17. napján kelt, 3804-2/2015. számú határozatban valójában engedélyt kaptak a terasz feletti előtető megépítésére és ezt bíróság nem vette figyelembe döntése során, továbbá a bíróság azt sem vette figyelembe, hogy az ügyben az önkormányzati építési hatóság járt el, így hatóság eljárási

hibát vétett, amikor megindította az építésrendészeti eljárást, figyelemmel az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben az indítványukban előadottakra. Álláspontjuk szerint a hatósági és a bírósági eljárás egyaránt elmulasztotta annak „önkéntes” vizsgálatát, hogy a fennmaradási engedély megadásának feltételei fennálnak-e vagy megteremthetőek-e, ebben a körben a 3150/2013. (VII. 24.) AB határozatra hivatkoztak. Az indítványozók a tulajdonhoz [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés] és az emberi méltósághoz való joguk [Alaptörvény II. cikk] sérelmét arra hivatkozva állították, hogy a „tulajdonukat érintő bontási kötelezés szakmátlansága is tényszerűen nyilvánvaló és túlzó, a magántulajdon esetében kötelező szükségesség-arányosság tesztjét in nélkülözi, súlyosan sértve ezzel a tulajdonhoz való jogunkat”. „A közigazgatási határozatok, valamint a bírói döntés súlyosan megsértették az Alaptörvény II. cikkét, mert kizárták az elvárhatóság-felróhatóság vizsgálatát, az erkölcsös, tisztességes szándékunkat, jóhiszemű, jogkövető magatartásunkat, emberi méltóságunkat kiüresítve, személyiségünkben tárgyként kezeltek.”

- [16] 2.3. A felülvizsgálati döntés alaptörvény-ellenességét pedig azért állították, mert álláspontjuk szerint a Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadása körében a Kp. 118. §-ában foglaltakat jogellenesen és szűken értelmezte, aminek következtében sérült a tisztességes bírósági eljáráshoz és a jogorvoslathoz joguk.
- [17] Az indítványozók a fentiekkel összefüggésben a bírói és hatósági döntések tekintetében az indokolás hiányát is állították. A támadott bírói döntések ezért az indítványozók szerint sértik az Alaptörvény I. cikk (1) és (3) bekezdését, II. cikkét, XIII. cikk (1) bekezdését, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, míg a megelőző hatósági eljárással összefüggésben az Alaptörvény II. cikkének, XIII. cikk (1) bekezdésének és XXIV. cikk (1) bekezdésének a sérelmét állították.
- [18] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott, a bírói döntések alaptörvény-ellenességét állító panasz megfelel-e az indítványokkal szemben támasztott, az Abtv.-ben meghatározott követelményeknek és ezzel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [19] 3.1. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukat határidőben nyújtották be.
- [20] Az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszukban az indítványozók hivatkoztak többek között az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdése, B) cikk (1) bekezdése és 28. cikke sérelmére. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény I. cikkére vonatkozó gyakorlata értelmében „az Alaptörvény vonatkozó rendelkezései az állam kötelezettségeit határozzák meg az alapjogok védelme és biztosítása érdekében, így közvetlenül ezen rendelkezések vonatkozásában sincs helye alkotmányjogi panasznak” {3231/2014. (IX. 22.) AB végzés Indokolás [8]; 3024/2015. (II. 9.) AB határozat Indokolás [32]}.
- [21] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben benyújtott panasszal összefüggésben fenntartotta korábban kialakított gyakorlatát: a jogbiztonság nem alapjog, annak sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben lehet alapítani, mégpedig a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]}. Az indítványozók nem e kivételes körre, hanem általánosságban a jogbiztonságra alapították panaszukat. Az Alaptörvény 28. cikke az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján nem tekinthető az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának, ezért ezekre alkotmányjogi panasz nem alapítható {3315/2018 (X. 16.) AB végzés, Indokolás [27]}.
- [22] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy Alaptörvény II. cikke vonatkozásában az indítvány alkotmányjogilag értékelhető, az emberi méltóság sérelmével összefüggő, releváns indokolást nem tartalmaz, ezáltal nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában meghatározott feltételnek.
- [23] 3.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány a támadott bírói és hatósági döntések állított alaptörvény-ellenessége tekintetében határozott kérelmet tartalmaz és megfelel a törvényben előírt alaki és tartalmi követelményeknek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés]. Az indítványozók a bírósági eljárásban felperesek, ezért érintettségük megállapítható. Az indítványozók a jogorvoslati lehetőségeiket kimerítették. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzése az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, így alkotmányjogi panasszal támadható (lásd például: 3245/2019. (X. 17.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [24] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével és XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben önálló érvelést nem fejtettek ki, a tulajdonhoz való jog és

a jogorvoslathoz való jog sérelmét a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog, valamint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmén keresztül állították, ezért az indítvány csak az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában tartalmaz alkotmányjogilag releváns indokolást a támadott hatósági és bírói döntések állított alaptörvény-ellenessége tekintetében [Abtv. 52. § (1b) bekezdés]. Az Alkotmánybíróság – a fentiekre tekintettel – a továbbiakban a támadott hatósági és bírói döntések vonatkozásában az alkotmányjogi panasz befogadásának az Abtv. 29. §-a szerinti feltételeit csak az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz való jog és a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog tekintetében vizsgálta.

- [25] 3.3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.
- [26] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók alkotmányjogi panasz a kúriai felülvizsgálati döntés, és az azt megelőző bírósági eljárás teljes felülbírálatára, és a bizonyítékok újbóli mérlegelésére irányul. Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van jogköre, következetes gyakorlata értelmében a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára azonban már nem rendelkezik hatáskörrel. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve, nem ténybíró, a bizonyítási eljárás lefolytatása, a bizonyítékok értékelése és ezen keresztül a tényállás megállapítása, illetve annak felülvizsgálata a jogorvoslati eljárás(ok) során a bíróságok, végső soron a Kúria feladata [3273/2016. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [13]]. Annak megítélése továbbá, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadásának feltételei fennállnak-e vagy sem, nem alkotmányossági, hanem szakjogi-törvényértelmezési kérdés, melyben az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlatának megfelelően – a Kúria döntését nem bírálhatja felül [3365/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [21]; 3308/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [20]; 3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [22]].
- [27] A tisztességes hatósági eljáráshoz való joggal összefüggésben a panaszban előadott érvelés csupán az eljáró hatóságok ténymegállapítását, jogszabályértelmezését kifogásolja, ezek értékelése, felülbírálata azonban nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését értelmezve az Alkotmánybíróság azt a gyakorlatot alakította ki, hogy következetesen tartózkodik attól, hogy a jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon [3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]], és ezt a megfontolást az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének alkalmazása során is szem előtt tartja. Mind a hatóságok, mind a bíróság tételesen, jogszabályi hivatkozásokkal indokolta meg a döntésében kifejtett álláspontját, amelyek alaptörvény-ellenességének alátámasztására a panasz nem tartalmaz érvet [3218/2020. (VI. 19.) AB végzés, Indokolás [16]].
- [28] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az indítványozók által hivatkozott 3150/2013. (VII. 24.) AB határozat értelmében a fennmaradási engedély megadásának feltételei fennállnak vizsgálata nem alkotmányossági, hanem az építéshatósági eljárás jogszerűségének kérdése, amelyre nem az Alkotmánybíróság, hanem a másodfokú építésügyi hatóság és a közigazgatási perben eljáró bíróság rendelkezik hatáskörrel [vö. 3150/2013. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [24]].
- [29] Az indítványozók a Kúria, illetve a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság eljárásával kapcsolatosan nem állítottak olyan pontosan körülírt alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, sem bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet nem vetett fel.
- [30] 4. Az Alkotmánybíróság ezt követően az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján előterjesztett indítványelemek vizsgálatát végezte el a Kp. támadott rendelkezései [99. § (1) bekezdés és 118. § (1) bekezdés] tekintetében.
- [31] Az Abtv. 26. § (1) bekezdésének *a*) és *b*) pontjai értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *c*) pontja alapján az Alkotmánybírósághoz fordulhat az egyedi ügyben érintett személy, vagy szervezet, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

- [32] Az indítványozók a Kúria, illetve a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság eljárásában alkalmazott jogszabályi rendelkezésekkel kapcsolatban terjesztették elő alkotmányjogi panaszukat és a jogorvoslati lehetőségüket kimerítették.
- [33] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben önálló érvelést nem fejtettek ki, a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét a jogorvoslat-hoz való alapjog sérelmén keresztül állították, ezért az indítvány csak az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában tartalmaz alkotmányjogilag releváns indokolást a Kp. 99. § (1) bekezdése és 118. § (1) bekezdése állított alaptörvény-ellenessége tekintetében [Abtv. 52. § (1b) bekezdés]. Az Alkotmánybíróság – a fentiekre tekintettel – a továbbiakban a Kp. 99. § (1) bekezdése és 118. § (1) bekezdése vonatkozásában az alkotmányjogi panasz befogadásának az Abtv. 29. §-a szerinti feltételeit csak az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog tekintetében vizsgálta.
- [34] 4.1. Az indítványozók a Kp. 99. § (1) bekezdésének alaptörvény-ellenességét a 2. pontban (Indokolás [12] és köv.) foglaltak szerint állították.
- [35] A támadott szabályozás az elsőfokú ítélet elleni fellebbezés szabályait tartalmazza. Az Alkotmánybíróság a fentiekkel összefüggésben – irányadó gyakorlata alapján – az alábbiakat hangsúlyozza. „Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése alanyi jogot keletkeztet a jogorvoslat igénybevételére mindenki számára, aki a döntés folytán jogát vagy jogos érdekét sértve érzi. A jogalkotó a különböző eljárásokra irányadó törvényi szabályozásokban határozza meg az igénybe vehető jogorvoslati lehetőségeket és azok igénybevételének a módját {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [95]}, azonban a jogorvoslathoz való jog tekintetében az Alkotmánybíróság gyakorlata számos követelményt határozott meg, amelynek meg kell felelnie a jogorvoslati rendszernek. E követelmények vonatkozásában az Alkotmánybíróság gyakorlata az Alkotmány alatt és az Alaptörvény hatályba lépését követően is következetes volt. A jogorvoslat egyik elemeként az érdemi, ügydöntő döntések tekintetében a más szervhez vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetőségének biztosítását rögzítette {35/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [16]}, melyhez a közigazgatási döntések vonatkozásában társult a bírói út rendelkezésre állásának követelménye is. További elemként határozta meg az Alkotmánybíróság a jogorvoslati fórum abbéli képességét, hogy a sérelmezett döntést felülvizsgálja, és a sérelem fennállása esetén a döntés megváltoztatása vagy megsemmisítése (hatályon kívül helyezése) révén a sérelmet a döntésre visszaható módon orvosolja. Minden jogorvoslat lényegi, immanens eleme a jogorvoslati lehetőség, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát {3020/2018. (I. 26.) AB határozat, Indokolás [37]; 35/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [16]}. Végezetül pedig a jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslati eszközök igénybevételét foglalja magában {9/2013. (III. 6.) AB határozat, Indokolás [28]; 20/2015. (VI. 16.) AB határozat, Indokolás [16]}, vagyis elégséges az egyfokú jogorvoslat.” {14/2018. (IX. 27.) AB határozat, Indokolás [16]}
- [36] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a bíróság a per tárgyát képező közigazgatási döntést a Kp. 4. § (1) bekezdése alapján vizsgálta felül, a közigazgatási per keretében, vagyis a vizsgált esetben az indítványozók a Kp. 99. § (1) bekezdése alapján élhettek és éltek is mind a közigazgatási szervezetrendszeren belüli, mind a közigazgatási szervek közigazgatási cselekményeivel szembeni bírósági jogorvoslat, valamint a kúriai felülvizsgálat lehetőségével, ezért a támadott szabályozás az indítványban foglaltak alapján nem veti fel a jogorvoslathoz való jog sérelmének lehetőségét.
- [37] 4.2. Az indítványozók a Kp. 118. § (1) bekezdésének alaptörvény-ellenességét is állították a 2. pontban (Indokolás [12] és köv.) foglaltak szerint.
- [38] A támadott szabályozás a felülvizsgálati eljárás lefolytathatóságának feltételeit rögzíti. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a jogorvoslathoz való jog nem követeli meg a rendkívüli perorvoslati rendszer létét, a jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik {3233/2016. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [16]; 3221/2020. (VI. 19.) AB végzés, Indokolás [40]; 3376/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [39] A befogadási feltételek szabályozását illetően az Alkotmánybíróság már több korábbi döntésében kimondta, hogy a felülvizsgálat mint rendkívüli jogorvoslat szabályozása során a törvényhozás meghatározhatja a felülvizsgálat alá eső jogerős döntések körét {3376/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [15]}. Az a körülmény pedig, hogy nem minden végzés ellen van helye felülvizsgálatnak, összhangban van a jogintézmény rendkívüli jogorvoslati jellegével {3019/2014. (II. 11.) AB végzés, Indokolás [27]; 3221/2020. (VI. 19.) AB végzés, Indokolás [41]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján tehát megállapítható, hogy egyrészt széleskörű mérlegelési lehetősége

van a jogalkotónak, amikor a rendkívüli jogorvoslati eljárások szabályrendszerét megalkotja, nem köteles minden döntéssel szemben biztosítani a felülvizsgálat lehetőségét, másrészt ezen szabályrendszer értelmezése a bíróságok feladata, mely alapvetően nem vet fel alkotmányossági problémát {3376/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [16]}.

- [40] Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel megállapította, hogy a támadott szabályozás az indítványban foglaltak alapján nem veti fel a jogorvoslathoz való jog sérelmének lehetőségét.
- [41] Mindez összefoglalóan azt jelenti, hogy az Alkotmánybíróság megítélése szerint a vizsgált indítvány nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem fogalmaz meg, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [42] 5. Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és h) pontja alapján – figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is – visszautasította.

Budapest, 2021. március 23.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1236/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3145/2021. (IV. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.III.37.696/2019/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók (jogi képviselő: Dr. Szabó Ügyvédi Iroda, ügyintéző ügyvéd: dr. Bánk Attila) a Kúria Kfv.III.37.696/2019/6. számú ítéletével és a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 11.K.27.538/2017/73. számú ítéletével szemben alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő az Alkotmánybíróságnál.
- [2] 2. Az indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján azért nyújtottak be alkotmányjogi panaszt a Kúria Kfv.III.37.696/2019/6. számú ítélete, valamint a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 11.K.27.538/2017/73. számú ítélete ellen, mert álláspontjuk szerint az ítéletek sértik az Alaptörvény XIII. cikkét, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [3] Az alkotmányjogi panasz benyújtására okot adó ügyben az indítványozók felperesként szerepelnek. Az eljáró bíróságok által megállapított tényállás rövid lényege szerint a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal (I. rendű alperes) határozatával egy, a felperesek tulajdonát képező debreceni ingatlant Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata (II. rendű alperes) javára kisajátította, és kötelezte a II. rendű alperest, hogy az I. rendű felperes részére 42 081 315 forint, a II. rendű felperes részére 42 081 315 forint kártalanítást fizessen meg.
- [4] A határozat indokolása szerint a döntés a közigazgatási eljárásban kirendelt igazságügyi ingatlan-értékbecslési szakértő szakvéleményén alapul, a szakértő a környékbeli beépített ingatlanok összehasonlítására alkalmas adatai alapján a 2015. évre vonatkozóan megállapított fajlagos alapértéket 50,36%-os, majd további 6,67%-os értéknövelő korrekció alkalmazásával az ingatlan 235 négyzetméter nagyságú, egyneműsített hasznos területért 84 162 630 forint összeget állapított meg.
- [5] A felperesek az alperes határozatával szemben keresetet nyújtottak be, amelyben a határozat megváltoztatását és a kisajátítási kártalanítás összegének összesen 100 000 000 forintban való meghatározását kérték. Részletesen kifejtett érveik szerint a szakértői értékbecslés több szempontból sem volt megfelelő.
- [6] A Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2019. április 4-én kelt 11.K.27.538/2017/73. számú ítéletével a felperesek keresetét elutasította.
- [7] A felperesek ezt követően felülvizsgálati kérelmet nyújtottak be, amelyben a támadott ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a kereseti kérelmüknek megfelelő ítélet meghozatalát, másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára való utasítását kérték.
- [8] A Kúria a Kfv.III.37.696/2019/6. számú ítéletével a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 11.K.27.538/2017/73. számú ítéletét hatályában fenntartotta.
- [9] Az indítványozók ezt követően terjesztettek elő alkotmányjogi panaszt, amelyben az Alaptörvény XIII. cikke, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésének megsértésére hivatkoztak. Indítványuk indokálul előadták, hogy a bíróság az ítéletet iratellenes tényállásra alapította, nem tett eleget a tényállás feltárására vonatkozó kötelezettségének, kontroll nélkül elfogadta a szakértői jelentésekben írtakat, azt nem ellenőrizte. Az indítványozói álláspont szerint a perben a szakértői jelentésben foglalt jogszabályi és szakmai szabályoknak nem megfelelő, azzal ellentétes bizonyítékok nem kerültek értékelésre, a mérlegelésből indokolás nélkül kimaradtak.
- [10] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.

- [11] Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeként határozza meg, hogy az indítvány bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a befogadhatóság e feltételei vagyla-gos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság minden esetben külön-külön vizsgálja {elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [12] Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság e törvényi feltételével összefüggésben elsőként arra emlékeztet, hogy az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elis-mert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. Ennek megfelelően az Alkotmánybíró-ság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illesz-kedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; legutóbb megerősítette: 3198/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [10]}.
- [13] Az Alkotmánybíróság az előbbieken felidézett következetes álláspontja értelmében az ítélkező bíróság bizo-nyítékértékelési és jogértelmezési szabadságához tartozik, hogy a bizonyítékokat meggyőződése szerint mérle-gelje és ezzel együtt jogági minősítésüket illetően szabadon alakíthassa ki jogi álláspontját, valamint ennek megfelelően saját maga dönthessen a tényállás megállapításáról. Az eljáró bíróság által elfogadott jogértelme-zés és a bizonyítékok mérlegelésének ilyen felülvizsgálatától pedig az Alkotmánybíróság mindaddig tartózkod-ik, amíg a jogértelmezés pontosan körülírt, Alaptörvényben védelmezett jogot nem sért {lásd például: 3027/2017. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [14] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben megállapította, hogy az indítványozók alkotmányjogi panasa valójában a bírósági eljárás felülbírálatára irányul. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozók panasa egé-szében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, az eljáró bíróság általi tényállás megállapításának, bizonyíték értékelésének, valamint jogértelmezésének és jogalkalmazásának helytállóságát vitatja, és a támadott ítéletben foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek a dön-tés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében.
- [15] Az indítványozók az alkotmányjogi panaszban pontosan körülírt alaptörvény-ellenességre nem hivatkoznak, ehelyett az Alkotmánybíróság megítélése szerint a panasz alapvetően a bírói döntésben megítélt kártalanítási összeg ismételt felülbírálatára irányul.
- [16] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján úgy ítéli meg, hogy az alkotmányjogi panaszban előadott kifogás nem vet fel olyan alaptörvény-ellenességi kételyt, amely érdemben befolyásolhatta a támadott bírói döntést. Az Alkotmánybíróság emellett az alkotmányjogi panaszban felvetett kérdéseket a jelen ügyben nem értékelte olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésekként sem, amely érdemi alkotmánybírói eljárásra okot adhatna {elsőként lásd: 3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3], legutóbb megerősítette: 3186/2018. (VI. 8.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [17] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként így arra a követ-keztetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek.
- [18] 4. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében előírtakra is, visszautasította.

Budapest, 2021. március 23.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1413/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3146/2021. (IV. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.II.20.650/2019/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselő (dr. Payrich András ügyvéd, PAYRICH Ügyvédi Iroda) útján eljárva, az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria Pfv.II.20.650/2019/3. számú ítéletének (valamint a korábban eljáró bíróságok ítéleteinek) alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt (azokat), mivel a hivatkozott bírósági ítélet(ek) az indítvány szerint sérti(k) az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, R) cikkét, II. cikkét, III. cikkét, XX. cikk (1) bekezdését, valamint XXVIII. cikkét.
- [2] 1.1. A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó 2016. november 4-én vonult be a büntetés-végrehajtási intézetbe (a továbbiakban: BV-intézet). A bevonulásakor felvett orvosi befogadólapon kézirással feltüntetésre került, hogy milyen gyógyszereket szed, továbbá az is, hogy milyen betegségekben szenved. Ezek hitelességét az indítványozó a befogadólap aláírásával elismerte és igazolta. Ugyanezen a lapon egy másik kézirással az is feltüntetésre került, hogy az indítványozó munkaképtelen (ugyanakkor a körlet takarítását elvégezheti), továbbá, hogy a jobb alsó végtagja ödémás, és az eddigi terápia folytatása elrendelésre került (azaz a felírt gyógyszereit továbbra is szednie kell – ezek között az S. megnevezésű nem volt feltüntetve). 2016. december 4-én egy beutaló érkezett a BV-intézetbe, amely előírta az indítványozónak a BV-kórházba, egy vizsgálatra való beutalását, valamint rögzítette, hogy az indítványozó az egyik gyógyszeréből (S.) már 2 mg napi adagot szed. A rendelkezésre álló orvosi dokumentációhoz képest az indítványozó a perben előadta, hogy a BV-intézetbe való bevonulásakor az otthon szedett gyógyszereit magával vitte (többek között az S.-t is), valamint nála volt a 2009-es kórházi zárójelentése is. Elmondása szerint azonban mind a gyógyszereit, mind pedig a zárójelentést elvették tőle, az S.-t nem írták fel neki, és azt csak a fogva tartása harmadik hetében kapta meg, amikor a BV-intézet orvosa a jobb lába miatt azt felírta neki. A 2016. december 4-ei beutaló alapján december 6-én elvégezték nála a kért vizsgálatot, amely alapján javasolták az S. gyógyszer szedését, valamint azt is, hogy négy hét múlva kontrollra visszavárják. A BV-intézet a kontroll-beutalót már aznap kiállította, először 2017. január 4-ére, majd egy újabb beutalóban (2016. december 30-án) már 2017. január 11-ére. Az indítványozó 2016. december 28-án jelentkezett a BV-intézet egészségügyi szolgálatán és a bent étkezés mellett a gyógyszeresével kapcsolatos elégedetlenségét jelezte. A BV-intézet 2017. január 4-ei ambuláns vizsgálati lapja szerint az indítványozó a javasolt terápia mellett panaszmentes. Gyógyszerként az S.-t és a P. nevűt tüntették fel.
- [3] Az indítványozó 2017. január 4-én kártérítés iránti keresetet nyújtott be a Székesfehérvári Törvényszékhez (a továbbiakban: elsőfokú bíróság). Keresetében előadta, hogy a BV-intézet bevonulásakor nem vette figyelembe 2009-ben diagnosztizált betegségeit, valamint gyógyszereszedési kötelességeit, és olyan elhelyezést biztosított számára, amely ezen előzményeket figyelmen kívül hagyta, ezért állapota folyamatosan és tartósan romlott. Többször is kérte, hogy az egészségügyi körletben helyezték el, de ezt nem teljesítették. Az intézet parancsnokánál is jelezte kártérítési igényét, de azt elutasították. Mindezek miatt 4 000 000 Ft kártérítés iránti igényt terjesztett elő. Később az indítványozó jogi képviselője 2017. október 6-án kereset pontosítást nyújtott be, amelyben kifejtette, hogy az indítványozónak nem áll rendelkezésére semmilyen irat és határozat arról, hogy kártérítési igényét a BV-intézet parancsnokánál is jelezte volna, de emlékei szerint erre sor került. A jogi képviselő arra is hivatkozott, hogy a BV-intézet eljárása megsértette az indítványozó Alaptörvény XX. cikkében deklarált egészséghez való jogát. Kifogásolta, hogy a BV-intézetben a bevonulásakor elvették az indítványozótól a magával vitt gyógyszereit és azt is, hogy azokat csak három héttel később kapta vissza. Egy idő után a lába már annyira fáj, hogy nem tudott lábra állni, de kérése ellenére sem helyezték át az egészségügyi körletbe,

2016 novemberében pedig a kötelező vérsűrűség mérése is elmaradt. Fogva tartása elején még egyedül, a kereset beadásakor, illetve a jogi képviselő beadványkor azonban már csak mankóval tudott járni. Ennek igazolására csatolta a keresetbe a 2017. július 7-ei zárójelentést, amely igazolta, hogy a jobb lába poszt-trombotikus állapotban van. Ezen zárójelentés azt is tartalmazta, hogy a laborokon beavatkozást igénylő eltérés a korábbi időszakban nem volt, értékei a normál határon belül voltak, a szedett S. azonban mégis elégtelennek bizonyult. A zárójelentés azt is kiemelte, hogy az indítványozó a rehabilitációs programba nem volt bevonható, mivel ideje nagy részét – klausztrófóbiára hivatkozva – a parkban töltötte, miközben rendszeresen dohányzott. Az elsőfokú tárgyaláson az indítványozó azt nyilatkozta, hogy kéthavi gyógyszert vitt be magával a BV-intézetbe, amelyet – keresetlevelében elmondottakkal szemben (amelyben a BV-intézet munkatársait nevezte meg, mint akik a gyógyszert elvették) – a nővérek elvették tőle. Ekkor azt is megerősítette, hogy bevonulásakor semmilyen orvosi papír nem volt nála sem az állapotára, sem a gyógyszereire vonatkozóan.

- [4] A BV-intézet a kereset elutasítását kérte, mivel elmondása szerint az indítványozó állításai nem megalapozottak (állapotromlása is valótlan, hiszen több esetben igazolható, hogy a BV-intézet területén sétatávolságban lévő boltokban és italautomatákban vásárolt). A BV-intézet arra is hivatkozott, hogy az indítványozó 2016. december 7-ei vizsgálata sem mutatott állapotromlást az egészségi állapotában.
- [5] Az elsőfokú bíróság a tárgyalás előkészítése során beszerezte az indítványozó elérhető orvosi leleteit, eredményeit, és meghallgatta a BV-intézetben őt kezelő orvost is. Emellett kötelezte az indítványozót, hogy csatolja korábbi orvosi papírjait is, de ennek ő nem tett eleget.
- [6] Az elsőfokú bíróság ítéletében a keresetet elutasította. Az ítélet indokolása szerint az eljárás során nem volt bizonyítható, hogy a bevonuláskor általa állított gyógyszerek valóban az indítványozónál voltak, és azokat a személyzet vagy a nővérek elvették volna (e tekintetben az indítványozó ellentmondásba is keveredett). A BV-intézet elmondása szerint valóban elveszik azokat a gyógyszereket egy fogvatartottól, amelyre nézve nem tud egészségügyi dokumentumokat felmutatni, de erről kétpéldányos feljegyzés készül, amelyből az egyikkel az indítványozónak rendelkeznie kellene. Az indítványozó sem a BV-intézet parancsnokához benyújtott panaszában, sem keresetlevelében nem említette, hogy magával vitt volna gyógyszereket, és azt sem, hogy azokat elvették volna tőle. Ezt támasztja alá az is, hogy az indítványozó befogadásakor az egészségügyi lapját aláírta, és azon maga tüntette fel, hogy milyen gyógyszereket szed (de ekkor sem említette, hogy gyógyszerek lennének nála, vagy hogy azokat elvették tőle). Bevonulásakor orvosi papírokat sem adott át, és a később rendelkezésre bocsátott 2009-es zárójelentés sem a trombózisáról szólt (abban csak javasolt terápiaként említették az S. szedését). Mindezek alapján az elsőfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy a BV-intézet nem mulasztott, ugyanis első körben azon gyógyszerek szedését írta elő és engedélyezte, amelyeket az indítványozó elmondott (ezek között azonban nem volt ott az S.). Az elsőfokú bíróság azt sem látta igazoltnak, hogy az indítványozó állapotromlása a fogvatartási időszakban bekövetkezett volna. Az ugyan igazolható, hogy az indítványozó sántikálva járt, és az S. nem szedése valóban okozhat fájdalmat, de nem olyan mértékűt, amely a mozgását elnehezíti. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy bár előfordulhat, hogy a BV-intézet eljárása nem volt teljességgel megfelelő, de az az indítványozó egészségéhez való jogát jogellenesen nem sértette meg.
- [7] 1.2. Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben az indítványozó fellebbezéssel élt (amelyben elsősorban arra hivatkozott, hogy az S. gyógyszer három hetes kiesése miatt a jobb lábában olyan fájdalom alakult ki, amely az életminőségének romlásával járt, és ezáltal sérült az egészséghez való joga) a Győri Ítéletáblához (a továbbiakban: másodfokú bíróság). A másodfokú bíróság ítéletében az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [8] A másodfokú bíróság ítéletében kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság szükséges mértékben lefolytatta a bizonyítási eljárást, és a helytállóan megállapított tényállás alapján utasította el az indítványozó keresetét. A másodfokú bíróság rögzítette, hogy bár a rendelkezésre álló dokumentáció alapján igazolható, hogy az indítványozó három hétig nem kapta meg a vérhígító gyógyszert, az azonban nem bizonyított, hogy a gyógyszer hiánya a BV-intézet mulasztásának lett volna a következménye. A BV-intézet szabályszerűen töltötte ki indítványozóval a befogadásakor az orvosi adatlapot, és az ott általa feltüntetett gyógyszerekkel (amely között nem volt ott az S.) ellátta. Az indítványozó közlésének hiányában nem volt egyértelmű, hogy a 2009-es trombózis következményeként neki az értágító gyógyszerei mellett a vérhígító gyógyszert is szednie kellene. A bevitt gyógyszerekkel kapcsolatban több ellentmondás is volt az indítványozó nyilatkozataiban, és annak helytállósága is megkérdőjelezhető. Az S. gyógyszer szedésének elmaradása tehát nem a BV-intézet mulasztására vezethető vissza, hanem arra, hogy azt a befogadásakor az indítványozó nem jelezte. A mulasztás hiányára tekintettel azt már nem

kellett vizsgálnia a másodfokú bíróságnak, hogy az S. szedésének háromheti elmaradása okozott-e állapotromlást az indítványozónál.

- [9] 1.3. Az indítványozó a másodfokú ítélettel szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a Kúriához, amely ítéletében azonban a másodfokú ítéletet hatályában fenntartotta.
- [10] Az indítványozó jogi képviselője a Kúria előtti eljárásban arra hivatkozott, hogy az indítványozó a BV-intézetbe történő befogadásakor erős nyugtatót szedett, ezért a BV-intézetnek nem szabadott volna elfogadnia az indítványozónak a gyógyszerei kapcsán előadott állításait és nyilatkozatát. Emellett úgy vélte, hogy első- és másodfokú bíróságok nem teljesítették az indítványozó bizonyítási indítványait sem.
- [11] A Kúria ítéletében hivatkozott az 1/2016. (II. 15.) PK véleményre, amely a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításáról rendelkezik. E szerint fontos eleme egy felülvizsgálati kérelemnek, hogy megjelölje a megsértett jogszabályhelyet és előadja azzal kapcsolatban a jogszabálysértés indokait. Emellett szintén fontos, hogy ha a jogerős ítéletet a kérelem több okból is támadja, akkor az mind feleljen meg a tartalmi követelményeknek. Mindezek alapján a Kúria megállapította, hogy az indítványozó által megjelölt jogszabályhely (a bizonyítás elrendelésének általános eljárásjogi előírása) nincs ok-okozati összefüggésben az indítványozó által állított bizonyítási indítványainak elutasítását jogellenesnek tartó kérelemmel, ezért az érdemben nem vizsgálható. A felülvizsgálati kérelem többi eleme tekintetében a Kúria egyetértett a másodfokú bíróság ítéletének indokolásával (annak megállapításait megerősítette).
- [12] 1.4. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria ítéletének (illetve az elsőfokú és másodfokú ítéleteknek) alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt. Alkotmányjogi panaszának kifejtette, hogy a BV-intézet nem fordított kellő figyelmet a befogadása során az általa előadottakra (nevezetesen arra, hogy milyen gyógyszereket kell szednie). Kifogásolja, hogy a bevitt gyógyszereit elvették tőle, valamint, hogy az orvosi dokumentációját figyelmen kívül hagyták. Ezeket a tényeket azonban az eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták, ezzel megsértették az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogait, különösen a II. cikkben deklarált élethez való jogát.
- [13] Az indítványozó indítványában hivatkozott az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére is, amelyet arra alapozott, hogy az eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták a bizonyítékokkal alátámasztott tényeket. Az Alaptörvény II. cikkének sérelmét abban látta, hogy a BV-intézet figyelmen kívül hagyta az indítványozó állapotának súlyosságát, amely véleménye szerint akár halálhoz is vezethetett volna. Az indítványozó az Alaptörvény XX. cikkének sérelmét is állította. E szerint a BV-intézet nem ítélete meg helyesen az indítványozó perifériás érbetegségét, valamint korábbi eredményeit, és így közel egy hónapig nem kapta meg a számára fontos gyógyszerét. A bíróságok téves következtetéseket vontak le az orvosi tanúvallomásból, és csak annak tanúsítottak jelentőséget, hogy az indítványozó tudott járni, annak azonban nem, hogy milyen egyéb következményekkel járhatott volna a gyógyszer nem szedése.
- [14] Az indítványozó az Alkotmánybíróság főtítkárának felhívására indítványát kiegészítette. Ebben hivatkozott az Alaptörvény III. cikkének sérelmére is, ugyanis véleménye szerint a BV-intézet mulasztása embertelen és kegyetlen bánásmódnak tette őt ki. Továbbá az Alaptörvény XXVIII. cikkének sérelmét is állította, ugyanis álláspontja szerint az eljáró bíróságok alapos indok nélkül hagyták figyelmen kívül bizonyítási indítványait, ezzel nem tisztázták kellően a tényállást és megsértették a fegyverek egyenlőségének elvét.
- [15] 2. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [16] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el, és az indítványozó panaszának vizsgálata alapján azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.
- [17] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában a támadott végzések alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, R) cikkének, II. cikkének, III. cikkének, XX. cikk (1) bekezdésének, valamint XXVIII. cikkének sérelmére alapozta. Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz.

hoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

- [18] 2.2. A Kúria ítélete ellen nincs helye fellebbezésnek, az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány tehát e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek.
- [19] Jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt az alapul szolgáló, kártérítési igényt előterjesztő személy nyújtotta be az ügyét érdemben lezáró bírósági ítélettel szemben, így az indítványozó érintettnek tekinthető, tehát jogosult volt az alkotmányjogi panasz előterjesztésére.
- [20] A fentiek mellett megállapítható, hogy az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztette elő az indítványát.
- [21] 2.3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hivatkozott többek között az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére is. E tekintetben az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy következetes gyakorlata szerint a testület csak kivételes esetekben, így különösen a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén ismeri el az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság elvét olyan Alaptörvényben biztosított jogként, amelyre alkotmányjogi panasz is alapítható {elsőként lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14], többek között megerősítette: 3302/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [26]}. Az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben azonban az indítványozó nem adott elő érdemi (lényegében semmilyen) indokolást a fentiek vonatkozásában, így az Alaptörvény B) cikkére jelen ügyben alkotmányjogi panasz nem alapítható.
- [22] 2.4. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget. Az Alaptörvény R) cikke nem tartalmaz ugyanis az indítványozó számára Alaptörvényben biztosított jogot, hiszen az Alaptörvény és a jogszabályok kötelező erejéről rendelkezik, így arra alkotmányjogi panaszt alapítani az indítványozónak nincs lehetősége {lásd például: 3258/2020. (VII. 3.) AB végzés, Indokolás [6]; 3248/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [23] 2.5. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hivatkozott az Alaptörvény III. cikkének és XXVIII. cikkének sérelmére is. Ezen alaptörvényi rendelkezések kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg megfelelően az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek, ugyanis az indítványozó nem adott elő alkotmányjogilag értékelhető érvelést az ügye vonatkozásában. Mindezekre tekintettel megállapítható, hogy az indítvány egyik – jelen pontban – hivatkozott alaptörvényi rendelkezés tekintetében sem felel meg a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek, mivel – az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint – az indokolás hiánya {lásd többek között: 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]} az ügy érdemi elbírálásának akadálya.
- [24] 2.6. Az indítványozó az Alaptörvény II. cikkének, valamint XX. cikk (1) bekezdésének sérelmét is állította, mivel elmondása szerint az eljáró bíróságok rosszul ítélték meg a bizonyítékokat, nem folytatták le a megfelelő bizonyítást, és ezáltal nem értékelték megfelelően a BV-intézet mulasztását, eljárását, amellyel az eljáró bíróságok megsértették az indítványozó élethez való jogát, valamint egészséghez való jogát (azáltal, hogy nem adtak helyt kártérítési kérelmének). Az Alkotmánybíróság ismételen hangsúlyozza, hogy az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott panasz keretei között nincs hatásköre annak felülbírálatára, hogy a perben felhasznált bizonyítékokat a bíróság hogyan értékelté, azok alapján milyen történeti tényállást állított fel. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {lásd: 3008/2021. (I. 14.) AB végzés, Indokolás [19]}.
- [25] Az Alkotmánybíróság a fentiekkel összefüggésben szükségesnek tartja ezt is megemlíteni, hogy következetes gyakorlata szerint „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan [állítólagos] jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. A tisztességes eljárás alapjoga ugyanis nem

teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {Elsőként lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}

[26] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakra, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2021. március 23.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1190/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3147/2021. (IV. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a Kecskeméti Törvényszék 6.Bnyf.368/2019/2. számú végzése, a Kecskeméti Járásbíróság 18.Bny.485/2019/10. számú végzése és a Kecskeméti Törvényszék 2.Bnyf.43/2020/2. számú végzése alap-törvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a büntetőeljárásról szóló 2017. XC. törvény 480. § (2) bekezdése és az 582. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és a 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az indítványozóval – és másokkal – szemben bünszervezetben elkövetett költségvetési csalás bűntette és más bűncselekmény miatt van folyamatban büntetőeljárás, amelyben – letartóztatásának meghosszabbítása végett készült ügyészi indítvány elbírálása tárgyában – a Kecskeméti Járásbíróság 2019. szeptember 30. napján ülést tartott, amelyen az indítványozó telekommunikációs eszköz útján vett részt. Az ülésen az indítványozó jelezte, hogy az ügyészi indítványt előzetesen nem kapta meg, valamint a bíróság – kérése ellenére – nem engedte meg kérdések feltevését számára, csak észrevétel formájában közölhette az eljárással kapcsolatos aggályait.
- [3] A bíróság a 18.Bny.485/2019/3. számú végzésével az indítványozó letartóztatását meghosszabbította, a végzés ellen az indítványozó az ülésen fellebbezést jelentett be, amelyet a Kecskeméti Törvényszék a 2019. október 16. napján tartott tanácsülésen a 6.Bnyf.368/2019/2. számú végzésével alaptalannak talált, és a Kecskeméti Járásbíróság említett végzését helybenhagyta.
- [4] Az indítványozó 2019. november 26. napján – igazolási kérelem egyidejű előterjesztésével – arra tett indítványt, hogy a Kecskeméti Járásbíróság egészítse ki, illetve javítsa ki a 2019. szeptember 30-ai ülés jegyzőkönyvét, mivel az nem rögzítette az ülés menetét olyan módon, hogy az eljárási szabályok betartása ellenőrizhető lett volna.
- [5] A Kecskeméti Járásbíróság a 18. Bny.485/2019/10. számú végzésében mind az igazolási kérelmet, mind a jegyzőkönyv kiegészítése iránti kérelmet elutasította.
- [6] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Kecskeméti Törvényszék a 2.Bnyf.43/2020/2. számú végzésében helybenhagyta az elsőfokú végzést.
- [7] 2. Az indítványozó ezt követően nyújtott be alkotmányjogi panaszt, amelyet az Alkotmánybíróság főtítkárának hiánypótlási felhívására kiegészített.
- [8] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a szerinti panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a Kecskeméti Törvényszék 6.Bnyf.368/2019/2. számú végzése, a Kecskeméti Járásbíróság 18.Bny.485/2019/10. számú végzése és a Kecskeméti Törvényszék 2.Bnyf.43/2020/2. számú végzése sérti az Alaptörvény IV. cikk (1), (2) és (3) bekezdéseit, a XV. cikk (1) és (2) bekezdéseit, a XXVIII. cikk (1), (2), (3) és (7) bekezdéseit.
- [9] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában és annak kiegészítésében az Alaptörvény IV. cikk (1), (2) és (3) bekezdéseinek és azokkal összefüggésben a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban arra hivatkozott, hogy a személyi szabadságtól való jogszerű megfosztás csak a törvényben meghatározott eljárás alapján lehetséges, ennek az eljárásnak a szabályait pedig a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiak-

ban: Be.) tartalmazza. Márpedig a Be. egyértelműen rögzíti, hogy a terhelt a személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedés tárgyában tartandó ülésen kérdéseket tehet fel [Be. 39. § (1) bekezdés *h*) pont], valamint azt is, hogy az ülésről készített írásbeli jegyzőkönyvben a bíróságnak rögzítenie kell az eljárási cselekmény menetét és az annak során történeteket úgy, hogy a jegyzőkönyv alapján azt is meg lehessen állapítani, hogy az eljárási szabályokat megtartották-e [Be. 445. § (2) bekezdés *a*) pont]. Az indítványozó előadta, hogy azáltal, hogy az ülésen megakadályozták abban, hogy kérdéseket tegyen fel, a bíróság pártatlansága is megkérdőjeleződött.

- [10] Az indítványozó sérelmezte azt is, hogy bár az Alaptörvény biztosítja a törvény előtti egyenlőséget és tiltja a hátrányos megkülönböztetést [XV. cikk (1) és (2) bekezdés], valamint garantálja a független és pártatlan bírósághoz való jogot [XXVIII. cikk (1) bekezdés], amit az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdése és a 28. cikke a bíróságokra nézve kötelezettségként rögzíti, az eljáró bíróságok ezt nem vették figyelembe, hanem pusztán „indítvány-jóváhagyó” szerepkörben jártak el.
- [11] Az indítványozó azt is kifogásolta, hogy a 18.Bnyf.485/2019/3. számú végzés írásba foglalt példányát egy nappal az azt helybenhagyó másodfokú bíróság döntését követően, azaz 2019. október 17. napján kézbesítették számára a büntetés-végrehajtási intézetben.
- [12] Mindezekre figyelemmel kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kecskeméti Törvényszék 6.Bnyf.368/2019/2. számú végzése, a Kecskeméti Járásbíróság 18.Bnyf.485/2019/10. számú végzése és a Kecskeméti Törvényszék 2.Bnyf.43/2020/2. számú végzése alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat.
- [13] 2.2. Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panaszában a Be. 480. § (2) bekezdése és – a szövegezés azonossága miatt – a Be. 582. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességét állította, mivel azok sértik az Alaptörvény IV. cikk (3) bekezdését, a XV. cikk (2) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (3) és (7) bekezdéseit.
- [14] Az indítványozó a Be. 480. § (2) bekezdésének azt a rendelkezését tartja alaptörvény-ellenesnek, amely előírja, hogy „az ülésen közölt határozat elleni fellebbezést a kihirdetés után nyomban be kell jelenteni”, mivel az említett jogszabályhely annak a jogosultnak, aki nem volt jelen az ülésen, erre három napot biztosít, az ügyiratok alapján hozott határozat elleni fellebbezésre pedig a kézbesítéstől számított három napon belül jelenthető be a fellebbezés. Az indítványozó álláspontja szerint egyfelől semmilyen alkotmányos indoka nincs annak, hogy a jogalkotó különbséget tegyen a jogorvoslat bejelentésének határideje között a fentiekben említett esetekben, másfelől hangsúlyozta, hogy valódi és megalapozott jogorvoslati kérelem kizárólag a végzés rendelkező és indokolási részének írásba foglalt, pontos megismerhető példánya birtokában terjeszthető elő és a másodfokú bíróság is csak ebben az esetben tudja az Alaptörvénnyel összhangban ellátni a jogorvoslati feladatát, hiszen ebből derül ki a fellebbezés oka, indoka. Külön hangsúlyozta az Alaptörvény IV. cikk (3) bekezdésében foglalt garanciát, amely szerint a szabadlábba helyezéssel vagy letartóztatásról a bíróságnak írásbeli indokolással ellátott határozatban szükséges döntenie. Márpedig – az indítványozó érvelése szerint – az ülésen szóban közölt határozat nem felel meg az említett alaptörvényi rendelkezésnek. Az indítványozó tehát azt állította, hogy a szóban forgó szabályozás a személyi szabadsághoz való jogot, a hátrányos megkülönböztetés tilalmát, a védelemhez való jogot és a jogorvoslati jogot sérti.
- [15] Mindezekre figyelemmel kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Be. 480. § (2) bekezdése és – a szövegezés azonossága miatt – a Be. 582. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat.
- [16] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [17] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy alkotmányjogi panasz a befogadhatóság feltételei közül megfelel az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt azon követelménynek, hogy azt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított 60 napon belül kell benyújtani.
- [18] 3.1. Az Abtv. 27. §-ában meghatározottak szerint alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [19] Az Alkotmánybíróság ezért mindenképp azt vizsgálta, hogy a panasz a Kecskeméti Törvényszék 6.Bnyf.368/2019/2. számú végzése tekintetében megfelel-e az Abtv. 27. §-ában írt feltételeknek.

- [20] Az Alkotmánybíróságnak következetes a gyakorlata a tekintetben, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti panasz esetén nem minősülnek sem az ügy érdemében hozott, sem a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek a „kényszereszközök alkalmazását elrendelő határozatok” {lásd: a 3254/2012. (IX. 28). AB végzés, Indokolás [3]–[4]; megerősítve: 3223/2014. (IX. 22). AB végzés, Indokolás [15]}. Az Alkotmánybíróság azt is leszögezte korábban, hogy a büntetőeljárás során, a jogerős ügydöntő határozat meghozatala előtt a terhelt személyi szabadságát érintő – a kényszerintézkedés elrendeléséről, fenntartásáról vagy megszüntetéséről rendelkező – bírói döntés „az eljárás során hozható legsúlyosabb »közbenső« határozat” {10/2007. (III. 7.) AB határozat, ABH 2007, 211, 221; megerősítve: 3036/2013. (II. 12.) AB végzés, Indokolás [6]}, ennélfogva „nem ügydöntő határozat, mert nem a büntetőjogi főkérdésről szól, és nem zárja le érdemben a büntetőeljárást” {3002/2014. (I. 24.) AB végzés, Indokolás [23]}.
- [21] Az Alkotmánybíróság – a Kecskeméti Járásbíróság 18.Bny.485/2019/10. számú végzését és a Kecskeméti Törvényszék 2.Bnyf.43/2020/2. számú végzését vizsgálva – megállapította azt is, hogy – a fentiek alapján – nyilvánvalóan nem minősülnek sem az ügy érdemében hozott, sem a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek az említett, személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedéssel kapcsolatos ülés során hozott jegyzőkönyv kijavítása, kiegészítése tárgyában tett indítványt (és ahhoz kapcsolódó igazolási kérelmet) elbíráló bírósági döntések sem.
- [22] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz – annak Abtv. 27. §-a szerinti részében – nem felel meg a törvényi feltételeknek.
- [23] 3.2. Az Abtv. 26. § (1) bekezdés alapján abban az esetben fordulhat az Alkotmánybírósághoz alkotmányjogi panasszal az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó ügyében eljáró bíróságok kizárólag a Be. 480. § (2) bekezdését alkalmazták, a Be. 582. § (2) bekezdését nem, ezért utóbb említett jogszabályi rendelkezés alkotmányosságát az Alkotmánybíróság jelen ügyben nem vizsgálhatta.
- [24] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány – a Be. a 480. § (2) bekezdését érintő részében – a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett jogszabályi rendelkezést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítését.
- [25] 3.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 26. § (1) bekezdésében és az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [26] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben terheltként vett részt, továbbá a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [27] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [28] Az indítványozó a Be. 480. § (2) bekezdését azért tartotta alaptörvény-ellenesnek, mert az alapján a vádemelés előtt a bíróság hatáskörébe tartozó eljárások során hozott határozatok elleni fellebbezés bejelentését az ülésen jelen lévő terheltnek nyomban a kihirdetést követően kell bejelenteni. Az indítványozó szerint ez a további következménnyel jár, hogy jogorvoslati nyilatkozatát kizárólag a határozat szóbeli indokolása alapján van módja bejelenteni, ami a korábban említett alaptörvényi rendelkezések sérelmét idézi elő. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor megállapítja, hogy önmagában az a rendelkezés, amely a jogorvoslati nyilatkozat azonnali bejelentését írja elő, nem jelenti szükségszerűen azt, hogy az ülésen jelen lévő terhelt kizárólag a határozat szóbeli indokolására alapozhatná a jogorvoslati nyilatkozatának (vagy esetlegesen a jogorvoslati nyilatkozata kiegészítésének) az érvelését, hiszen a támadott rendelkezés nem zárja ki, hogy a határozat szóbeli kihirdetését követően nyomban – még az ülésen –, vagy rövid időn belül kézbesítés útján sor kerüljön a határozat írásba foglalt példányának az átadására, illetve megküldésére.
- [29] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a kifogásolt jogszabályi rendelkezés alkalmazása nem vetette fel a Kecskeméti Törvényszék 6.Bnyf.368/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességét.

nek a kételyét, illetve az alkotmányjogi panaszban kifejtett, a kifogásolt jogszabályi rendelkezést érintő érvelés alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként sem értékelhető.

- [30] Az Alkotmánybíróság szükségesnek tartja leszögezni, hogy az alkotmányjogi panaszban az indítványozó részéről tett azon állítások vizsgálata, amelyek szerint a konkrét ügyben előbb került sor a másodfokú döntés meghozatalára, mint ahogy kézbesítették számára az elsőfokú, írásba foglalt döntést, nem az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti eljárásra, hanem kizárólag az Abtv. 27. §-a szerinti eljárásra tartozó kérdés. Jelen ügyben ugyanakkor az Abtv. 27. §-a szerinti eljárás érdemi lefolytatását – az indokolás 3.1. pontjában (Indokolás [18] és köv.) említett – a törvényi feltétel hiánya kizárta.
- [31] 4. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó panaszában a kifogásolt bírósági határozattal kapcsolatosan nem teljesítette részben az Abtv. 27. § (1) bekezdésében meghatározott feltételt, részben az Abtv. 29. §-a szerinti feltételt, ezért az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2021. március 23.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/173/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3148/2021. (IV. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a büntetőeljárásról szóló 2017. XC. törvény 460. § (2) és (3) bekezdései a 483. § (4) bekezdése, az 582. § (2) bekezdése, a 614. § (1) és (3) bekezdései alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 27.Bf.10.144/2018/30. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Fülöp Tamás ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és a 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] Az első fokon eljáró Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 2.B.367/2016/49. számú ítéletében többrendbeli csalás büntetében állapította meg az indítványozó bűnösségét és vele szemben nyolc év börtönbüntetést, nyolc év közügyektől eltiltást, 1 000 000 Ft pénzbüntetést és nyolc év ügyvédi tevékenységtől eltiltást szabott ki. Az elsőfokú ítélet ellen bejelentett terhelti és védői fellebbezés folytán a büntetőeljárás másodfokon a Fővárosi Törvényszéken folytatódott, amelynek során a védő meghatározott helyiség kutatására és különböző iratok lefoglalására vonatkozó indítványt terjesztett elő. A Fővárosi Törvényszék a 2019. január 16. napján tartott tanácsülésen a védői indítványt a 27.Bf.10.144/2018/15. számú – nem ügydöntő – végzésével elutasította. A nem ügydöntő végzéssel szemben a védő fellebbezéssel élt, amelynek elbírálása a Fővárosi Ítéltábla rendelkezett hatáskörrel és illetékességgel.
- [3] A Fővárosi Törvényszék a 2019. február 14. napján tartott nyilvános ülésen 27.Bf.10.144/2018/30. számon jogerős ítéletet hozott az indítványozó tekintetében anélkül, hogy bevárta volna a nem ügydöntő végzés ellen bejelentett fellebbezés elbírálásának eredményét. A Fővárosi Törvényszék a jogerős ítéletében – az indítványozó büntetésének enyhítése mellett – helybenhagyta az elsőfokú ítéletet. A Fővárosi Törvényszék a jogerős ítéletének indokolásában kitért arra, hogy kutatás elrendelése és az iratok lefoglalása iránti védői indítvány elutasításával kapcsolatos álláspontját a 27.Bf.10.144/2018/15. számú – nem ügydöntő – végzésében már kifejtette. Ennek lényegét a jogerős ítéletének indokolásában is összefoglalta, amely szerint azért találta alaptalannak az indítványt, mert a szóban forgó iratokhoz az indítványozó az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőzően szabadon hozzáférhetett, irattanulmányozási jogában korlátozva nem volt, arra megfelelő határidőt biztosított az elsőfokú bíróság, és az indítványozó korábban csatolta is az általa relevánsnak ítélt iratokat. A Fővárosi Törvényszék rögzítette azt is, hogy a nem ügydöntő végzés Fővárosi Ítéltábla általi felülbírálatára a nyilvános ülés időpontjáig valóban nem került sor, de a lefoglalásról való döntés nem tekinthető olyan előzetes kérdésnek, amely az ítélet érdemi felülbírálatát hátráltatná. A lefoglalásra irányuló indítvány elutasításának felülbírálatánál a Fővárosi Ítéltábla nem érintheti a tényállás megalapozottságának vizsgálatát, erre a másodfokú eljárásban kizárólag a másodfokú bíróságnak van jogköre, és csak kivételes esetekben kerülhet sor a harmadfokú eljárásra.
- [4] A Fővárosi Ítéltábla 2019. február 28. napján kelt átiratában értesítette az indítványozó védőjét, hogy a nem ügydöntő végzés ellen bejelentett fellebbezésének elbírálása okafogyottá vált, tekintettel az időközben meghozott jogerős ügydöntő határozatra.
- [5] 2. Az indítványozó ezt követően nyújtott be alkotmányjogi panaszt, amelyet az Alkotmánybíróság főtítkárának hiánypótlási felhívására kiegészített.
- [6] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panaszában a büntetőeljárásról szóló 2017. XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 460. § (2) és (3) bekezdései, a 483. § (4) bekezdése, az 582. § (2) bekezdése, a 614. §

- (1) és (3) bekezdései alaptörvény-ellenességét állította, mivel azok sértik az Alaptörvény XXIV. cikk (az indítvány tartalma szerint: XXVIII. cikk) (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (7) bekezdését.
- [7] Az indítványozó a kifogásolt Be. rendelkezések kapcsán kifejtette, hogy azok az elsőfokú, másodfokú, harmadfokú eljárásban, valamint a hatályon kívül helyező végzés elleni fellebbezés elbírálása iránti eljárásban nem zárják ki azt, hogy az említett eljárásokban a bíróság úgy hozzon ügydöntő határozatot, hogy nem várja be az eljárás során valamely nem ügydöntő végzés ellen bejelentett fellebbezés elbírálását. A Be. tehát lehetővé teszi, hogy az ügydöntő határozatot hozó bíróság – az ügydöntő határozatának a fenti módon való meghozatalával – elzárja a jogorvoslati joggal rendelkezőt a nem ügydöntő határozat ellen biztosított jogorvoslat tényleges érvényesülésétől.
- [8] Mindezekre figyelemmel az indítványozó azt kérte, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 46. § (1) bekezdése és (2) bekezdése c) pontja alapján hatáskörei gyakorlása során alkalmazható jogkövetkezményként a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállását állapítsa meg.
- [9] 2.2. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a szerinti panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a Fővárosi Törvényszék 27.Bf.10.144/2018/30. számú ítélete sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (az indítvány tartalma szerint: XXVIII. cikk) (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (7) bekezdését.
- [10] Az indítványozó a jogorvoslathoz való jog sérelmét abban ragadta meg, hogy a másodfokú bíróság úgy hozta meg ügydöntő határozatát, hogy nem várta be azt, hogy a Fővárosi Ítéletábla elbírálja a védője által, a másodfokú bíróság korábbiakban említett, a 27.Bf.10.144/2018/15. számú nem ügydöntő végzése ellen bejelentett fellebbezését. Mindez pedig megfosztotta az indítványozót attól, hogy a számára egyébként biztosított jogorvoslathoz való jog valóban érvényesülhessen.
- [11] Az indítványozó azt is kifejtette, hogy a másodfokú bíróság a fenti eljárásával a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét is előidézte. A szóban forgó alapjognak ugyanis fontos követelménye, hogy a bírói útnak hatékony jogvédelmet kell biztosítania, nem elégséges önmagában a bírói út igénybevétele formális biztosítása, ahogy az a konkrét esetben történt.
- [12] Az indítványozó panaszában azt is kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság a támadott döntésében semmilyen módon nem indokolta meg, hogy miért hozta meg úgy ítéletét, hogy nem várta be a nem ügydöntő végzés ellen bejelentett fellebbezés felülbírálatát.
- [13] Mindezekre figyelemmel az indítványozó kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Fővárosi Törvényszék 27.Bf.10.144/2018/30. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt.
- [14] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [15] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy alkotmányjogi panasz a befogadhatóság feltételei közül megfelel az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt azon követelménynek, hogy azt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított 60 napon belül kell benyújtani.
- [16] 3.1. Az Abtv. 26. § (1) bekezdés alapján abban az esetben fordulhat az Alkotmánybírósághoz alkotmányjogi panasszal az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [17] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó panaszában a kifogásolt jogszabályi rendelkezések kapcsán nem azok – alaptörvény-ellenességük okán történő – megsemmisítését kérte, hanem kifejezetten jogalkotói mulasztás megállapítására tett indítványt.
- [18] Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata alapján az Abtv. 46. § (1) és (2) bekezdése a jogalkotói mulasztás megállapítását az Alkotmánybíróság által hatáskörei gyakorlása során hivatalból alkalmazható jogkövetkezményként szabályozza, így annak indítványozására senki nem jogosult. Ennek megfelelően nem alkalmas az indítvány érdemi elbírálásra, ha nem tartalmaz világos kérelmet az alkalmazandó jogkövetkezményre, vagy olyan jogkövetkezmény alkalmazását kéri – mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapítása –, amelynek indítványozására az indítványozó nem jogosult [lásd például: 3217/2015. (XI. 10.) AB végzés, Indokolás [16]–[17]; 3330/2017. (XII. 8.) AB végzés, Indokolás [19]–[20]; 3222/2018. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [33]].
- [19] Az Alkotmánybíróság, megerősítve a fenti gyakorlatát, a jelen ügyben is hangsúlyozza: az Abtv. 46. § (1)–(2) bekezdése a jogalkotói mulasztás megállapítását az Alkotmánybíróság által hatáskörei gyakorlása során hivatalból

alkalmazható jogkövetkezményként szabályozza, így annak indítványozására az indítványozó jelen ügyben sem volt jogosult.

- [20] 3.2. Az Abtv. 27. §-a szerinti panaszt megvizsgálva az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit, illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítését.
- [21] 3.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [22] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben terheltként szerepelt és jogerősen megállapították büntetőjogi felelősségét, illetve szankciót szabtak ki vele szemben. Megállapította továbbá az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [23] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [24] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy – az alkotmányjogi panaszban foglaltakkal szemben – a másodfokú bíróság a kifogásolt döntésének indokolásában kitér arra, hogy jogi álláspontja szerint miért nem volt szükség arra, hogy az ügydöntő határozat meghozatalával bevárja a nem ügydöntő végzése ellen bejelentett fellebbezés Fővárosi Ítéletábrá általi elbírálását. Ezzel kapcsolatban azt is kifejtette, hogy a lefoglalásról való döntés nem tekinthető olyan előzetes kérdésnek, amely az ítélet érdemi felülbírlatát hátráltatná. A lefoglalásra irányuló indítvány elutasításának felülbírlatánál a Fővárosi Ítéletábrá nem érintheti a tényállás megalapozottságának vizsgálatát, erre a másodfokú eljárásban kizárólag a másodfokú bíróságnak (azaz jelen esetben a Fővárosi Törvényszéknek) van jogköre (lásd a Fővárosi Törvényszék 27.Bf.10.144/2018/30. számú ítélete, 8. oldal). Erre tekintettel az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó panasa a sérelmezett döntéssel kapcsolatban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, így nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [25] 4. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó részben nem volt jogosult a panasznak a fenti tartalommal való előterjesztésére, részben panaszában nem teljesítette az Abtv. 29. §-a szerinti feltételt, ezért az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2021. március 23.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/957/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3149/2021. (IV. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.20.513/2020/2. számú végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A dr. Bene Tamás ügyvéd által képviselt indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 27. §-a alapján az ügyben első fokon eljáró bírósághoz 2020. november 2-án érkezett alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Ebben kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.20.513/2020/2. szám alatt hozott végzésének és a Debreceni Ítéletábla Pf.I.20.456.2019/4. szám alatt hozott ítéletének alaptörvény-ellenességét, és azokat semmisítse meg. A panasz szerint a bírói döntések az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, R) cikk (2) bekezdését, C) cikk (1) bekezdését, XIII. cikk (1) bekezdését, XV. cikk (2) bekezdését, XXIV. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, a 25. cikk (3) bekezdését és a 28. cikket sértik. Az Alkotmánybíróság a panaszt a tartalma szerint bírálta el.
- [2] 1.1. Az indítványra okot adó ügyben az alkotmányjogi panasz és mellékletei értelmében az indítványozó (felperes) egy nonprofit kft. (alperes) vezető tisztségviselője volt 2016. június 24. napjától. Megbízatása határozott idejű volt, három évre szólt. A megbízás időtartamának lejárta előtt megbízatása megszűnt, a kft. legfőbb szerve az indítványozót 2017. március 7. napján ügyvezetői tisztségéből azonnali hatállyal visszahívta és a megbízási szerződést erre alapítva felmondta. Az indítványozó vagyoni jogi pert indított az alperessel szemben, amelyben kérte az alperes kötelezését sérelemdíj és a határozott idejű megbízási szerződés felmondásából eredő kár (elmaradt haszon) megfizetésére kötelezését. Az első fokon eljáró Miskolci Törvényszék 13.P.21.441/2018/32. szám alatt hozott ítéletével a keresetet elutasította. Az indítványozó fellebbezése nyomán másodfokú bíróságként eljáró Debreceni Ítéletábla Pf.I.20.456/2019/4. számon hozott, 2020. február 18. napján kézbesített ítéletével az elsőfokú döntést helybenhagyta. A Kúria Pfv.IV.20.513/2020/2. számon hozott végzésével a felperes felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmét visszautasította. A Kúria végzését az indítványozónak 2020. szeptember 2. napján kézbesítették. Az indítvány tartalmazza azt is, hogy „a Kúria eljárására figyelemmel az Ügyrend 32. § (4) bekezdése szerint mindkét döntés vonatkozásában a határidő megtartott”.
- [3] 1.2. Az indítvány szerint az adott esetben az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés fennáll, mert a vezető tisztségviselők jelentős hányada megbízási jogviszonyban tölti be e tisztségét és a támadott bírói döntések értelmében indokolatlanul hátrányba kerülnek azokkal a vezető tisztségviselőkkel összehasonlítva, akik e feladatokat munkaviszonyban látják el.
- [4] Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés a panasz szerint, hogy a másodfokú bíróság indokolásának kifejtésekor nem követte a Kúria Polgári Kollégiuma az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésére figyelemmel megalkotott véleményét [2/2017. (XI. 13.) számú PK vélemény], ezért indokolásában nem hivatkozott a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 408. § (2) bekezdésére. A hivatkozott PK vélemény 11. pontja az alábbiakat tartalmazza: „Ha a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indokolásra utalással hagyja helyben, ezt a másodfokú bíróság ítéletének indokolásában egyértelműen – a Pp. vonatkozó rendelkezésére utalással – fel kell tüntetni.” Amennyiben a másodfokú bíróság a PK vélemény 11. pontja szerinti indokolásában felhívja a hivatkozott felülvizsgálatot kizáró szabályt (Pp. 408. § (2) bek.), akkor a felperes felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet is mellékel felülvizsgálati kérelméhez, amelynek kedvező elbírálása esetén megnyílik a felülvizsgálati eljárás. A Kúria döntésében nem vette figyelembe a Kúria Polgári Kollégiumának véleményét, amelyet kifejezetten a Pp. 408. § (2) bekezdésének hatékony érvényesülése okán alkotott. Ha a Kúria figyelembe veszi azt, hogy a másodfokú bíróság a PK véleménnyel

ellentétesen nem hivatkozik a Pp. 408. § (2) bekezdésére, a felülvizsgálati kérelmet teljes terjedelmében kellett volna vizsgálnia a felülvizsgálat engedélyezésére irányadó szempontok szerint és a felülvizsgálatot el kellett volna rendelnie.

- [5] Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés a panasz szerint az is, hogy a másodfokú bíróság döntése bármiféle indok nélkül tesz különbséget a vezető tisztségviselők között a szerint, hogy a feladatukat a munkaviszonyban vagy megbízási jogviszonyban látják el, amely sérti az Alaptörvény XV. cikkének (2) bekezdésére figyelemmel az Alaptörvény XIII. cikkének (1) bekezdését. A különbségtétel azzal jár, hogy a munkaviszonyban ellátott vezető tisztségviselői feladatok esetében a jelentős jogkövetkezményeket tartalmazó munkajogi szabályokat alkalmazni kell, ellenben a megbízási jogviszony esetében hasonló jogpolitikai indokok alapján szabályozott felmondás jogkövetkezményeit nem rendeli alkalmazni.
- [6] Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés továbbá a panasz szerint az is, hogy a másodfokú bíróság döntése önkényes, mert nyilvánvalóan szemben áll a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 3:25 § (1) bekezdés c) pontjának, 3:112. § (1) bekezdésének és 6:278. § (2) bekezdés együttes értelmezésével. A panasz szerint a jogerős döntés nem felel meg az Alaptörvény 28. cikkének olyan mértékben, amely már sérti a tulajdonhoz való jogot is a tisztességes eljárás sérelmén túl. A másodfokú bíróság döntéséből a hivatkozott PK véleményről eltérése miatt nem állapítható meg, hogy a döntés elleni felülvizsgálat kizárt és csak külön felülvizsgálat engedélyezése iránti kéretem előterjesztése és kedvező elbírálása esetén lehet helye. A döntés ezen része ezért sérti a jogbiztonságon túl a tisztességes eljárást is, mert a döntésből ki kell tűnnie a további jogorvoslat módjának és lehetőségének is.
- [7] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerint tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy szól, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [8] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenképp azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság egyes formai és tartalmi törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [9] A panasz határidőben érkezett az Alkotmánybírósághoz [Abtv. 30. § (1) bekezdés]. A panasz a határozott kérelem feltételeinek megfelel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés], tartalmazza ugyanis azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont, Abtv. 27. § (1) bekezdés]; az eljárás megindításának indokait [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]; az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]; az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]; indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]; kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [10] 3.1. Az indítványozó a bíróság eljárásában felperes volt, érintettségének a fennállása az Abtv. 27. § (2) bekezdés a) pontján alapul.
- [11] 3.2. Az Alkotmánybíróságnak vizsgálni kellett, hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogra hivatkozik-e, és az Abtv. 29. §-ában foglaltak teljesülnek-e.
- [12] A panasz az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, R) cikk (2) bekezdését, C) cikk (1) bekezdését, a 25. cikk (3) bekezdését és a 28. cikkét illetően nem Alaptörvényben biztosított jogra hivatkozik.
- [13] Az Alaptörvénynek a panaszban megjelölt többi rendelkezéseit [XIII. cikk (1) bekezdését, XV. cikk (2) bekezdését, XXIV. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését] illetően azt lehet megállapítani, hogy az alkotmányjogi panasz Alaptörvényben biztosított jog sérelmét állítja.
- [14] Az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogainak sérelmeként egyrészt a jogerős döntés indokolásának a hiányosságára, másrészt a vezető tisztségviselői megbízatás megszűnése egyes jogkövetkezményei hibás alkalmazására, ezzel kapcsolatban ennek a sajátos jogviszonynak a munkaviszonnyal összefüggő mikénti értelmezése alaptörvény-ellenességére hivatkozott. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hivatkozik arra,

az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésére visszavezethető gyakorlatára, amely szerint – mivel a testület „az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve”, ezért – eljárása során nem vizsgálhatja felül a támadott bírói döntés jog-, illetve törvényszerűségét. Ezért „[ö]nmagukban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Az Alaptörvény indítványban felhívott, az Alaptörvény Szabadság és Felelősség című részében szereplő egyes alapvető jogokat illetően az indítványozó részben azt sérelmezte, hogy a bíróságok az ő perbeli érveit nem osztották, az anyagi és eljárási szabályokat helytelenül értelmezték, illetve alkalmazták. Ebben a körben a panaszban foglaltak alapján nincs kellő következtetési alap annak megállapítására, hogy az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben a bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye merülne fel. Így az indítvány befogadásának feltételei nem állnak fenn.

[15] 4. Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 29. §-ára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjaira tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2021. március 23.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1927/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3150/2021. (IV. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 42.Pf.637.992/2019/6. számú ítéletével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (dr. Török Gyula ügyvéd; Dr. Török Gyula Ügyvédi Iroda) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszát a Fővárosi Törvényszék 42.Pf.637.992/2019/6. számú ítéletével szemben terjesztette elő, amelyben kérte az ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Az alkotmányjogi panasz előzményeként az indítványozó előadta, hogy az alapügy felperesével 2008. augusztus 11. napján határozott időtartamra bérleti szerződést kötöttek. E szerződés alapján létrejött jogviszonyban az indítványozó mint bérlő, a felperes gazdasági társaság mint bérbeadó vett részt. A bérleti jogviszony alatt az indítványozó 2010 végén több alkalommal is jelezte a bérbeadó felé, hogy az ingatlan fűtését ellátó kazán hibásan működik. A bérbeadó 2011. január 31. napján végül elvégezte saját költségén a kazán kicseréléséhez szükséges munkálatokat, aminek köszönhetően a fűtés rendeltetésszerű működése helyreállt. Az indítványozó szerint azonban a kazáncseréig a bérelt ingatlan fűtésének energiafelhasználási értéke, illetve ennek szolgáltatási díja rendellenesen magas értéket mutatott, s ezt a többletköltséget a bérbeadó az indítványozóra hárította. Az indítványozó azonban nem teljesítette a bérbeadó által továbbszámlázott gázfogyasztás díjának a megtérítését. Ennek nyomán a közüzemi díjtartozás megfizetésére vonatkozóan jogvita alakult ki a felek között. A bérbeadó keresete alapján első fokon eljáró Budai Központi Kerületi Bíróság 14.P20.703/2017/91. számú ítéletével kötelezte az indítványozót, hogy fizessen meg a felperes részére 644 667 forintot, valamint ezen összeg késedelmi kamatát, továbbá 443 674 forint perköltséget. Ezt meghaladóan a bíróság a felperes keresetét elutasította. Az indítványozó fellebbezése nyomán másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék 42.Pf.637.992/2019/6. számú jogerős ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett rendelkezését nem érintette, fellebbezett rendelkezéseit megváltoztatta és az indítványozó által a felperesnek fizetendő összeget 424 165 forintra és annak késedelmi kamatára, a perköltséget pedig 31 985 forintra leszállította. Kötelezte továbbá az indítványozót 12 700 forint másodfokú perköltség felperes részére való megfizetésére.
- [3] Az indítványozó a jogerős ítélet ellen terjesztette elő az alkotmányjogi panaszát. A jogerős ítéletet az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe, valamint ezzel összefüggésben B) cikk (1) bekezdésébe, R) cikk (1) bekezdésébe, továbbá Q) cikk (2) bekezdésébe ütközőnek tartotta. Sérelmezte, hogy a bírósági eljárásban „nem kerültek tisztázásra” az indítványozó által hivatkozott tényállási elemek, a felperesi követeléssel szemben előterjesztett ellenkérelme, valamint az eljárás során tett nyilatkozatai „nem lettek érdemben elbírálva”. Szerinte a felperes pernyertessége „egy részben felderített, csonka tényálláson és peranyag alapján”. Mindezek alapján a „fair eljárás” elve sérült. Az indítványozó állította továbbá, hogy a „fair eljárás” elvének sérelme a jogállamiság elvének a sérelmét is jelentette, mivel a „fair eljárás” elvének maradéktalan érvényesülése nélkül nem képzelhető el jogállamiság”. Állította továbbá, hogy ha a bírói döntés az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe és B) cikk (1) bekezdésébe ütközik, akkor az Alaptörvény R) cikk (1) bekezdésének, illetve Q) cikk (2) bekezdésének sérelme is megvalósul. Az R) cikk (1) bekezdése szerint az Alaptörvény rendelkezései „kötik a teljes magyar jogrendszert”, amivel az indítványozó összeegyeztethetetlennek tartotta a „fair eljárás” és a jogállamiság elvét sértő bírói döntést. Álláspontja szerint az eljáró bíróság „nem szavatolta a magyar jognak az összhangját a nemzetközi joggal”, ez szerinte az Emberi Jogok Európai Bíróságának hivatkozott ítéletei alapján megállapítható, ezért a bírói döntés nem felel meg az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdésének, ami miatt e bírói döntés nem képezheti részét az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből következő jogállami jogrendszernek.

- [4] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [5] Az Abtv. 27. §-a szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a sérelmezett jogerős ítélettel zárult ügyben alperes volt, számára a jogerős ítélet hátrányos döntésként értékelhető, s a perben a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában egyes alapjogok a természetüknél fogva csak az emberre vonatkoznak, míg más alapjogok a törvény alapján létrehozott jogalanyokat, ekként a jogi személyeket is megilletik [Alaptörvény I. cikk (4) bekezdés]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján a jogi személyek számára is biztosított a tisztességes eljáráshoz való jog. Ezért a tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét állító jogi személy alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, s az alapügy alpereseként érintettsége fennáll.
- [6] Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben benyújtott panaszában (a Budai Központi Kerületi Bíróság tájékoztatása értelmében a jogerős ítéletet 2020. március 23-án vette át az indítványozó jogi képviselője; az alkotmányjogi panaszt 2020. május 12-én elektronikus úton terjesztette elő) az ügy érdemében hozott, rendes jogorvoslattal nem támadható jogerős ítéletet támadta. A Budai Központi Kerületi Bíróság tájékoztatása szerint az ügyben felülvizsgálati eljárás, jogorvoslat a törvényesség érdekében, valamint perújítási eljárás nincs folyamatban.
- [7] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {I.d. pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [8] Az indítványozó a jogerős ítélettel kapcsolatban alapvetően a tisztességes eljáráshoz való joga, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmének megállapítását kezdeményezte. Alkotmányjogi panaszában az ügy érdemében azt kifogásolta, hogy az eljáró bíróság nem végezte el a tényállás teljes körű felderítését, tisztázását. Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmével összefüggésben állította azt, hogy a támadott bírói döntés az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe, R) cikk (1) bekezdésébe, illetve Q) cikk (2) bekezdésébe is ütközik.
- [9] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hivatkozik arra, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírósági eljárást befejező döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre. A bírósági döntések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető a további jogorvoslattal nem támadható bírói döntések általános felülvizsgálati eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvény és az abban biztosított jogok védelmére hivatott {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Ebből következően az Alkotmánybíróság a bírósági döntés irányának, a bizonyítékok körének, bírói mérlegelésének és értékelésének felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4], 3300/2018. (X. 1.) AB végzés, Indokolás [13]; 3369/2018. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [10] Az Alkotmánybíróság rámutatott már arra, hogy „[a] bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik a testület hatáskörébe”. „Önmagukban [...] a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna [...]” {I.d. először: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]} Az indítványozó által felhívott tisztességes eljáráshoz való jog nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a konkrét ügyben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmére történő hivatkozás nem vet fel olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, amely az indítvány befogadását és érdemi vizsgálatát indokolná. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványnak az tisztességes eljáráshoz való jog sérelmével összefüggő további elemei érdemi vizsgálatát sem tartotta indokoltnak.

- [11] 3. Mivel a fent kifejtettek szerint az alkotmányjogi panasz nem tett eleget a befogadhatóság Abtv. 29. §-ában előírt feltételének, az Alkotmánybíróság azt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. március 23.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/911/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3151/2021. (IV. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.X.10.306/2019/9. számú ítéletével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A dr. Szepesházi Péter egyéni ügyvéd által képviselt indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény 27. §-a alapján az ügyben első fokon eljáró bírósághoz 2020. november 4-én benyújtott alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Ebben kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.X.10.306/2019/9. szám alatt hozott, az indítványozónak 2020. szeptember 5-én kézbesített ítélete, valamint a Kecskeméti Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.M.368/2016/60. számú elsőfokú, és a Kecskeméti Törvényszék 6.Mf.20.319/2019/6. számú másodfokú ítélete alaptörvény-ellenességét, és azokat semmisítse meg. A panasz szerint a bírói döntések az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, XV. cikk (1) bekezdése első mondatát, XII. cikk (2) bekezdését és a XIII. cikk (1) bekezdését sértik. Az Alkotmánybíróság a panaszt a tartalma szerint bírálta el.
- [2] 1.1. Az indítványra okot adó ügyben az alkotmányjogi panasz és a bírói döntések értelmében az indítványozó (felperes) 2011. november 19-től előrehozott öregségi nyugdíjban részesült, amely 2012. január 1-jével korhatár előtti ellátásnak minősül. Az indítványozó 2013. október 1-jétől állt az alperes alkalmazásában mozdonyvezető munkakörben az alperes egyik olyan telephelyén, amelynek fő tevékenysége egy növényolajgyár és gabonátároló kiszolgálása volt külön szerződések alapján. 2016 év elején jelentős megrendeléscsökkenés, ezáltal jelentős mértékű bevételkiesés történt. Az alperes vezetése a gazdaságos működés érdekében a telephelyen foglalkoztatott három fő mozdonyvezető munkaviszonyának megszüntetéséről döntött, 2016. március 23-án kelt felmondásával a felperes munkaviszonyát 30 napos felmondási idővel megszüntette. Indokolása szerint a megbízó írásban értesítette a céget termelési volumenének csökkenéséről, az ehhez kapcsolódó megrendelés csökkenés okán pedig a munkáltatónál nincs szükség a továbbiakban a felperes munkájára. Az indítványozó keresetében a felmondás jogellenességének megállapítását, és jogviszonyának helyreállítását kérte. Álláspontja szerint a munkáltató az egyenlő bánásmód követelményét [az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Ebktv.) követelményét] sértette meg intézkedésével. Ezen túlmenően elmaradt munkabért, cafeteria juttatást, 13. havi munkabért és a részére járó jutalom időarányos megfizetését igényelte. A Kecskeméti Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.M.368/2016/60. számú elsőfokú ítélete kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül adjon a felperesnek írásbeli értékelést a munkájáról. A keresetet egyebekben elutasította. A Kecskeméti Törvényszék 6.Mf.20.319/2019/6. számú másodfokú ítélete az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és a felperesnek a munkáltatói írásbeli értékelés kibocsátására irányuló keresetét elutasította. A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [3] 1.2. Az indítvány tartalma szerint az adott esetben az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség abban áll, hogy az önkényes mérlegelés tilalma megszegése fogalmilag, minden esetben önkényes döntésekhez vezet; az érdemi döntést magát befolyásolta maga az ügy érdemében elkövetett önkényes mérlegelés-sorozat. A panasz szerint „az alkotmánysértések a bíróságok részéről azért is kihatottak érdemben az ítéletre, mert nem kapta meg a felperes a kötelező (az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Közösséget létrehozó szerződés módosításáról szóló lisszaboni szerződés kihirdetéséről szóló 2007. évi CLXVIII. törvény 4. cikk 17. pontja) uniós jog védelmét, pedig azok fényében a vonatkozó hazai jogszabályok uniókonform és nem önkényes nem ellenségesen elfogult bíróból is álló bíróság általi mérlegelésével, ezen elbírálás esetén pernyertessé vált volna, ha tehát a bíróságok ezzel összefüggésben

betartják a törvény előtti egyenlőség elvét [Alaptörvény XV. cikke (1) bekezdése első mondata], az Alaptörvény XII. cikke (2) bekezdését (munkaképes ember munkafeltételei megteremtéséhez fűződő alkotmányos jog védelme az európai uniós jogi indokolatlan elbocsátás elleni védelemhez, életkoron alapuló foglalkoztatási diszkriminációmentességhez való joggal összefüggésben) és tiszteletben tartják így a tulajdonhoz való jogot.”

- [4] A panasz szerint az önkényes mérlegelés tilalmába ütköző eljárásjogi, egyben a tisztességes eljáráshoz való jogot ügyszó jellegénél fogva is megszegő alaptörvénytörés, hogy a bíróságok a bizonyítási teher kijelölésekor eljárási hibát vétettek: az egyenlő bánásmód megsértése iránt indított perekben felperesnek mindössze a bekövetkezett hátrányt kell valószínűsítene, továbbá még azt, hogy milyen védett tulajdonsággal rendelkezik. A bíróság ennek ellenére mégis elrendelte számára, hogy jelölje meg, kik az összehasonlítható helyzetben lévő személyek, továbbá bizonyítsa az összefüggést is a védett tulajdonsága és a bekövetkezett hátrány között, ami egyértelműen ellentétes az Ebktv. 19. § (2) bekezdése, valamint az a) és b) pontjainak előírásaival. A panasz szerint „[e]z olyan tévedés, mely egyértelműen önkényes, minden észszerűséget, a fenti jogi előírás egyszerű nyelvtani értelmezését is sérti, a »fekete-fehér« jellegű, így a hatékony érdemi döntéshez, jogorvoslat-hoz és így indokoláshoz való jogba is ütközik, s nem mellékesen a magját érinti a hátrányos megkülönböztetés-től való védelemnek, tehát e körben tévedni súlyosabb megítélésű, mint más eljárási rész kérdésben. Ezzel az Alaptörvény XXVIII. cikke (1) bekezdése (tisztességes tárgyaláshoz való jog) és (7) bekezdésébe (érdemi hatékony jogorvoslat-hoz való jog, ezzel összefüggésben a bírósághoz fordulás joga, és ezekkel összefüggésben az európai uniós jogi munkaképes ember munkafeltételei megteremtéséhez fűződő alkotmányos jog védelme az európai uniós jogi indokolatlan elbocsátás elleni védelemhez, életkoron alapuló foglalkoztatási diszkriminációmentességhez való joggal összefüggésben is sérült és a XIII. cikkének (1) bekezdése is (tulajdonhoz való jog a későbbiekben írtak szerint).
- [5] A panasz szerint az önkényes mérlegelés tilalmába ütköző, anyagi jogi alaptörvénytörés, hogy az első- és másodfokú bíróság szerint „a 2011. évi CLXVII. törvény az öregségi nyugdíjkorhatárt be nem töltött személynek járó előrehozott öregségi nyugdíjat korhatár előtti öregségi nyugdíjnak minősíti, melyet a jogszabály megszüntet és azt 2012. január 1-től korhatár előtti ellátásként rendeli tovább folyósítani; mindezek alapján a bíróság nézete szerint a felperes a felmondás időpontjában nyugdíjasként minősült, hiszen részére az előrehozott öregségi nyugdíjat jogerősen megállapították 2011. december 5. napján, attól függetlenül, hogy elnevezését 2012. január 1. napjától jogszabály korhatár előtti ellátásra változtatta. A felperes ezáltal nem volt úgynevezett védett korban, így nem vonatkozott rá az Mt. [a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény] 66. (5) bekezdése sem.” A panasz szerint „a valóságban ezzel szemben, miként a felperes következetesen állította a per folyamán, a felülvizsgálati kérelem is rögzíti, hogy a felmondás jogellenes volt, a felperes védett korban volt, nyugdíjasként 2012. január 1-jétől nem minősülő munkavállaló volt. Nem a tényállást érintő eltérő mérlegelést valószínűsítették meg a bíróságok, hanem jogszabályt önkényesen, tévesen értelmeztek. [...] A nyugdíjas nyugdíjat kap, a nem nyugdíjas más elnevezésű ellátást, az ezzel ellentétes mérlegelés önkényes, nyilvánvalóan téves.”
- [6] A panasz érvelést tartalmaz arra is, hogy az elsőfokú bíróság az ülnök előadása alapján elfogult az indítványozóval szemben, ami a tisztességes eljáráshoz való jog részelemét, a pártatlan bírósághoz való jogot sérti, egyben a bírósághoz való jogot, hiszen az utóbbi magában foglalja az elfogulatlan érdemi elbíráláshoz és hatékony jogorvoslat-hoz való jogot, melyek e körben elmaradtak.
- [7] Az indítvány alapján az önkényes mérlegelés tilalmába és az Alaptörvény XII. cikk (2) bekezdésébe ütköző anyagi jogi alaptörvény-ellenesség valósult meg azzal is, hogy a bíróság következtetése szerint a felperes egyik védett tulajdonságként más véleményét, egyéb helyzetét, tulajdonságát, jellemzőjét jelölte meg, melyet arra alapított, hogy fokozott az igazságérzete, mivel nagyon sokszor jelezte munkáltatójának a munka törvénykönyve, a vasúti törvény és egyéb utasítások megsértését a munkavégzés körülményeivel, munkaidő-beosztással, vezényléssel kapcsolatban, kizárólag ő nem írta alá a 2016. január 2. napján kelt munkaszerződés-módosítást, mivel azt jogellenesnek tartotta, illetve folyamatosan jelezte az általa felfedezni vélt gázolaj lopást; mindez azonban a bíróság szerint „nem minősül az Ebktv. szerinti védett tulajdonságnak, mivel a védett más vélemény szűken kell értelmezni”. A panasz szerint „semmilyen magyarázatot nem adott azonban a bíróság ezen szűkítő – a diszkriminációellenes jogi küzdelem magját érintően korlátozó – elbírálása és akár az ennek szerinte megfelelő hazai joggyakorlat indokaira. Egy autokráciában főleg, de még demokratikus országokban is csoportot képeznek a szókimondó, tisztességes, s csak ezen tulajdonságai mellett alkalmazkodó emberek. Szubjektív kizárásuk a védendő körből alaptalan. Ez a bírósági nézet nem felel meg az Alaptörvény XII. cikke (2) bekezdésének, egyben önkényes mérlegelés eredménye.”

- [8] Az alkotmányjogi panasz – a panaszra okot adó ügy és az abban keletkezett határozatok részletes ismertetése, valamint számos alkotmánybírói határozat idézése mellett – arra is utal, hogy „az eljáró bíróságok lényegében, érdemben nem alkalmazták az EU-jogot” és – az Emberi Jogok Európai Bírósága eseti döntéseinek felhívása mellett – az Emberi Jogok Európai Egyezményét sem.
- [9] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerint tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy szól, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [10] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság egyes formai és tartalmi törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [11] A panasz határidőben érkezett az Alkotmánybírósághoz [Abtv. 30. § (1) bekezdés]. A panasz a határozott kérelem feltételeinek megfelel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés], tartalmazza ugyanis azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont, Abtv. 27. § (1) bekezdés]; az eljárás megindításának indokait [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]; az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]; az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]; indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]; kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [12] 3.1. Az indítványozó a bíróság eljárásában felperes volt, érintettségének a fennállása az Abtv. 27. § (2) bekezdés a) pontján alapul.
- [13] 3.2. Az Alkotmánybíróságnak vizsgálni kellett, hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogra hivatkozik-e, és az Abtv. 29. §-ában foglaltak teljesülnek-e.
- [14] Az Alaptörvénynek a panaszban megjelölt rendelkezéseit [XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, XV. cikk (1) bekezdése első mondatát, XII. cikk (2) bekezdését és a XIII. cikk (1) bekezdését] illetően azt lehet megállapítani, hogy az alkotmányjogi panasz Alaptörvényben biztosított jog sérelmét állítja.
- [15] Az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogainak sérelmeként egyrészt a bírói döntésekben alkalmazott egyes jogszabályokban szereplő eljárásjogi és anyagi jogi fogalmak (bizonyítási teher, védett tulajdonság, nyugdíjnak minősülés) mikénti értelmezése, másrészt a bírói döntéseknek az indokolás hiányossága miatti alaptörvény-ellenességére hivatkozott.
- [16] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hivatkozik arra, az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésére visszavezethető gyakorlatára, amely szerint – mivel a testület „az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve”, ezért – eljárása során nem vizsgálhatja felül a támadott bírói döntés jog-, illetve törvényszerűségét. Ezért „[ö]nmagukban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak” [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]]. Az Alaptörvény indítványban felhívott, az Alaptörvény Szabadság és Felelősség című részében szereplő egyes alapvető jogokat illetően az indítványozó részben azt sérelmezte, hogy a bíróságok az ő perbeli érveit nem osztották, az anyagi és eljárási szabályokat helytelenül értelmezték, illetve alkalmazták. Ebben a körben a panaszban foglaltak alapján nincs kellő következtetési alap annak megállapítására, hogy az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben a bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kéteye merülne fel. Így az indítvány befogadásának feltételei nem állnak fenn.
- [17] Az Alkotmánybíróság emlékeztet rá, hogy „[n]em vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogyan azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, és az abból levont következtetés megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat.” [3331/2020. (VIII. 5.) AB határozat, Indokolás [34]] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az indítványozó által hivatkozott tisztességes bírói eljárás alapjoga nem

teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti „szuperbíróság” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntést tévesnek tartja, nem tekinthető az eljárás tisztességessége követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részelemét képező indokolási kötelezettség vonatkozásában az Alkotmánybíróság gyakorlata töretlen. Eszerint „önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}; valamint „a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89], hasonlóan: 3422/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [33]}.

[18] A tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt az elvárást fogalmazza meg, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság figyelemmel van a jogvita természetére, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseire, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmekre és észrevételekre, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdésekre {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]–[34]; 3179/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [67]}. Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben eljáró mindhárom bíróság az indítványozó valamennyi felvetésével érdemben, részletesen foglalkozott. Egybehangzó a döntésük abban, hogy a konkrét esetben a felmondás nem volt jogellenes, és ennek indokát is adták, amennyire kell (lásd különösen: kúriai döntés indokolása [75]–[101] bekezdések). Az elsőfokú bíróságon eljáró ülnök elfogultságát állító, az indítványban szereplő érvelés sem alkalmas annak megállapítására, hogy az a panasz befogadását indokolja.

[19] 4. Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 29. §-ára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjaira tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2021. március 23.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1932/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3152/2021. (IV. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.V.35.611/2019/9. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság, csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselője, dr. Pomázi Miklós ügyvéd útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal élt a Kúria Kfv.V.35.611/2019/9. számú végzése ellen, alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] Az alapul szolgáló ügyben az indítványozó zártkörűen működő részvénytársaság keresetet nyújtott be helyi telekadó megfizetésére kötelező adóhatározat bírósági felülvizsgálata iránt az elsőfokú bírósághoz, mely a keresetet elutasította. Az indítványozó az ítélet ellen felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a Kúriához. A Kúria végzésével az ítéletet hatályon kívül helyezte és új eljárás lefolytatására utasította az elsőfokú bíróságot. A végzésben a Kúria úgy rendelkezett, hogy az új eljárás során az elsőfokú bíróságnak meg kell állapítania a törvényes határidőben előterjesztett keresetet, továbbá ha szükséges bizonyítást is folytathat, döntése során a bizonyítékokat értékelnie, ütköztetnie kell, amit köteles az indokolási részben rögzíteni. Az indítványozó előadása szerint a Kúria végzése olyan kérdésben is állásfoglalt, amit a Kúriához jogvédelemért fordult indítványozó felülvizsgálati kérelme nem tartalmazott, így az indítványozó a jogsérelem kiküszöbölése helyett egy másik, önálló jogsértés áldozata lett a hatáskör túllépés miatt.
- [3] Az indítványozó véleménye szerint „a tisztességes eljáráshoz, törvény előtti egyenlőséghez, pártatlan bírálathoz való jogát, a bíróságok jognak alávetettségét sérti, hogy a Kúria ítélezési gyakorlatával szűkítette a bírósághoz fordulás jogát, jogérvényesítést”. A Kúria szerinte nem tett eleget a tisztességes eljárás követelményéből, a jogállamiságból, a hatalommegosztás elvéből eredő azon kötelezettségének, hogy önmaga jogot ne alkosson, és a kérelemre induló eljárásában „éjjeliőr államot”, hivatalbéli felülvizsgálati elemeket ne vezessen be, és az Alaptörvény 28. cikke szerint értelmezze a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 335/A. §-ában rögzített, az első tárgyalás időpontjában limitált kereset változtatás szabályait.
- [4] Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal élt a Kúria végzése ellen, mivel álláspontja szerint sérült az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdése, 28. cikke, XXIV. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése, valamint B) cikk (1) bekezdése, C) cikk (1) bekezdése, R) cikk (2)–(3) bekezdése.
- [5] Az Alkotmánybíróság főtárgyára hiánypótlásra hívta fel az indítványozót, mivel a beadvány nem tartalmazott kellő alkotmányjogi szempontú indokolást arra nézve, hogy a támadott bírósági döntés az indítványozónak az Alaptörvényben biztosított jogát mennyiben és miért sérti. Ezen túlmenően tájékoztatta az indítványozót, hogy csak olyan alaptörvényi rendelkezésekre alapítható alkotmányjogi panasz, amelyek az indítványozó számára jogot biztosítanak.
- [6] Az indítványozó ezt követően több alkalommal kiegészítette, illetve pontosította indítványát, végül fenntartotta az Alaptörvény 28. cikke, XXIV. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése, valamint B) cikk (1) bekezdése tekintetében állított alaptörvény-ellenességet, és kérte a sérelmezett kúriai végzés megsemmisítését.
- [7] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a értelmében, tanácsban eljárva megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényi feltételeit.
- [8] Az Abtv. 27. §-a szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdekében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés

az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

- [9] Az indítványozó a sérelmezett bírósági végzés alapjául szolgáló ügyben felperes, tehát érintettsége fennáll, az alkotmányjogi panasz tekintetében indítványozói jogosultsággal rendelkezik.
- [10] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. A Kúria Kfv.V.35.611/2019/9. számú végzését 2020. május 28. napján kézbesítették, ellene az alkotmányjogi panaszt – közvetlenül az Alkotmánybírósághoz – 2020. július 27-én terjesztették elő. Az ügyben rendkívüli jogorvoslati eljárás nincs folyamatban.
- [11] Az Abtv. 52. §-a értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Abtv. 27. §-át, amely alapján az alkotmányjogi panasz eljárást kezdeményezte, valamint a megsemmisíteni kért bírósági végzést, és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit. Beadványában előadta, hogy álláspontja szerint a bírósági végzés miatt ellentétes az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel, ezzel részben eleget tett a határozott kérelem törvényi feltételeinek.
- [12] Az Ügyrend 32. § (3) bekezdése szerint „[a]z Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panasz benyújtásának nincs helye, ha a Kúria a felülvizsgálati kérelmet, illetve indítványt még nem bírálta el, továbbá – arra tekintettel, hogy az eljárás még folyamatban van – a Kúria hatályon kívül helyező és új eljárásra utasító határozatával szemben. Ezen esetekben a benyújtott alkotmányjogi panasz soron kívül, az egyéb feltételek vizsgálata nélkül is visszautasítható.”
- [13] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság az indítványozó által sérelmezett végzésében a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 42.K.28.164/2017/35. számú ítéletét hatályon kívül helyezte, az első fokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. Az alkotmányjogi panasz beadványban sérelmezett kúriai végzés indokolásában kitért arra, hogy mivel a felülvizsgálati eljárásban nincs helye a bizonyítékok felülmérlegelésének, illetve további bizonyítás felvételének, az érdemi döntésnek szükséges tartalmaznia mindazokat az elemeket, amiket a Pp. 221. §-a előír. Erre tekintettel kiemelte a Kúria, hogy a megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak akként kell eljárnia, hogy ítélete a Pp.-ben foglaltaknak teljeskörűen megfeleljen. Azaz meg kell állapítania a törvényes határidőben előterjesztett keresetet, ha szükséges bizonyítást is folytathat, döntése során a bizonyítékokat értékelnie és ütköztetnie kell, amelyet köteles az ítélet indokolási részében rögzíteni. Valamint az ingatlan forgalmi értékének jogszerű meghatározását követheti a keresetről való döntés.
- [14] 3. Tekintettel arra, hogy a Kúria hatályon kívül helyező és új eljárást elrendelő végzése révén az eljárás még folyamatban van, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontjára figyelemmel, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alapján rövidített indokolással ellátott végzésben visszautasította.

Budapest, 2021. március 23.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1292/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3153/2021. (IV. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a végrehajtói kézbesítés részletes eljárási szabályairól szóló 250/2004. (VIII. 27.) Korm. rendelet 46/E. § (1) és (3) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.
2. Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 56.Pkf.635.282/2016/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.
3. Az Alkotmánybíróság a fizetési meghagyásos eljárásról szóló 2009. évi L. törvény 16. § (3) bekezdése, valamint 33. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz tárgyában az eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján a Fővárosi Törvényszék 56.Pkf.635.282/2016/6. számú végzése ellen nyújtott be alkotmányjogi panaszt, és kérte annak alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott végzés sérti az Alaptörvény 28. cikkét, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését. Az indítványozó emellett az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján kezdeményezte a fizetési meghagyásos eljárásról szóló 2009. évi L. törvény (a továbbiakban: Fmhtv.) 16. § (3) bekezdése és 33. §-a, valamint a végrehajtói kézbesítés részletes eljárási szabályairól szóló 250/2004. (VIII. 27.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vhkr.) 46/E. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Álláspontja szerint a támadott rendelkezések az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését és XXVIII. cikk (7) bekezdését sértik.
- [2] Az indítványozó indítvány-kiegészítésében úgy módosította indítványát, hogy az Fmhtv. elleni alkotmányjogi panaszát visszavonta. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az eljárást ezen indítványi kérelem tekintetében az Abtv. 59. §-a és az Ügyrend 67. § (1) bekezdés c) pontja alapján megszüntette.
- [3] A Vhkr. 46/E. § (1) bekezdésével kapcsolatos indítványi kérelem tekintetében az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét állító indítványi kérelmet vont vissza az indítványozó, az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét állító indítványi kérelmét fenntartotta és az erre vonatkozó érvelését kiegészítette.
- [4] Indítvány-kiegészítésében a Vhkr. 46/E. § (3) bekezdésére is kiterjesztette alkotmányjogi panaszát és az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés sérelmére hivatkozással kezdeményezte mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség megállapítását az Abtv. 46. § (2) bekezdése alapján.
- [5] 2. Az alkotmányjogi panasz előzménye, hogy a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 4.P.24.141/2015/12. számú végzésével az indítványozónak a 41011/Ü/31015/2014. számon kibocsátott fizetési meghagyás ellen előterjesztett perújítási kérelmét elutasította. A perújítási kérelemben az indítványozó arra hivatkozott, hogy a fizetési meghagyás kézbesítése nem volt szabályszerű, mivel azon a budapesti lakcímen, ahova a végrehajtó az iratot kézbesítette az indítványozó nem lakott ténylegesen, ezért arról nem szerezhetett tudomást. Arra is hivatkozott az indítványozó, hogy a Vhkr. rendelkezésével ellentétben nem öt, hanem csupán három napot biztosítottak részére arra, hogy az iratot a végrehajtónál átvegye.
- [6] Az indítványozó előadta, hogy egy másik városban volt ekkor a tényleges tartózkodási helye. A hivatalos irat kézbesítéséről szóló értesítést a házastársa ugyan átvette, azonban ezt a tényt az indítványozóval nem közölte. Arra is hivatkozott, hogy a végrehajtói kézbesítést követően a végrehajtónak küldött e-mailt valójában nem ő,

hanem gyermeke nevében a házastársa küldte. Az alapügy felperese arra hivatkozott, hogy az indítványozó a lakcímváltozást neki nem jelentette be, az új lakcíme a lakcím-nyilvántartó közhiteles adatai szerint is a budapesti címe volt, ezért a bíróság megítélése szerint arról a felperesnek nem kellett tudomással bírnia. A bíróság megítélése szerint az az érintett állampolgár kötelezettsége, hogy a lakcímváltozást a nyilvántartó felé haladéktalanul bejelentse, s amennyiben ezzel nem él, később nem hivatkozhat a kézbesítés szabálytalanságára, ha a nyilvántartás közhitelességében bízva a nyilvántartás szerinti lakcímére kézbesítenek részére hivatalos iratot. A bíróság azt is megállapította, hogy a végrehajtói kézbesítés azért nem volt jogszabálysértő, mert bizonyítható – az indítványozó nevében az ő nevét tartalmazó e-mail címről küldött e-mail alapján –, hogy az indítványozó vagy vele egy háztartásban élő hozzátartozója bizonyosan tudomással bírt a hivatalos irat érkezéséről. Mindezek alapján azt állapította meg a bíróság, hogy a perújítás törvényi feltételeinek a kérelem nem tesz eleget, ezért azt a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 260. § (2) bekezdése és 266. § (3) bekezdése alapján elutasította.

- [7] Az indítványozó a Fővárosi Törvényszék előtt fellebbezést terjesztett elő. A Fővárosi Törvényszék 56.Pkf.635.282/2016/6. számú végzése az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta a Pp. 253. § (2) bekezdésére és 254. § (3) bekezdésére figyelemmel. Megállapította, hogy a kézbesítés időpontjában nem vitatottan a budapesti lakcím volt az indítványozó lakcíme, az indítványozó e-mail címéről a végrehajtónak küldött levélben is a budapesti lakcímet tüntette fel címként. A végrehajtó a bíróság megállapítása szerint kétszer is erre a lakcímre kísérelte meg a kézbesítést a Vhkr. 46/C. § (3) bekezdése alapján, ezt követően került sor a kézbesítés eredményességének megállapítására a Vhkr. 46/E. § (1) bekezdése alapján. A bíróság megállapítása szerint a kézbesítésre „megfelelően került sor” az indítványozó lakcímére, a fizetési meghagyással szemben ellentmondást nem terjesztett elő határidőben, így az önhiba hiányát nem lehetett megállapítani, ezért a perújítási kérelem elutasítása jogszerű volt, mivel a perújítás Pp. 260. § (2) bekezdésében jelölt feltételei hiányoztak. A bíróság rámutatott, hogy az eljárásban annak nem volt relevanciája, hogy a felperes tudomással bírt-e az indítványozó tényleges tartózkodási helyéről: kizárólag annak volt jelentősége, hogy az indítványozó budapesti lakcíme volt megjelölve a fizetési meghagyáson, illetve az e-mailben, amit a végrehajtó részére az indítványozó e-mailcímről küldtek, továbbá a bíróság annak tulajdonított még jelentőséget, hogy a fizetési meghagyást megelőző felszólítást az indítványozó a budapesti lakcímen vette át.
- [8] A bíróság megállapította ugyanakkor, hogy a végrehajtói kézbesítés szabálytalansága körében felvetettek – így az irat átvételére rendelkezésre álló nyitvatartási idők rövidege – az ügy megítélése szempontjából nem relevánsak, amiképp az sem, hogy a végrehajtó nem megfelelő nyomtatványon hagyott értesítést a kézbesítés első megkísérléséről. A bíróság megállapítása szerint a nyomtatvány valóban nem felelt meg a Vhkr. mellékletében foglaltaknak, azonban ez nem adott alapot az önhiba megállapítására a bíróság értékelése szerint. A bíróság megállapította, hogy az indítványozó nem tett lépéseket az irat átvételére (már az első értesítést követően intézkedhetett volna az irat átvételéről), ezért került sor a kézbesítés eredményességének megállapítására.
- [9] Az indítványozó fellebbezésében kifogásolta az elsőfokú bíróság kioktatását a fellebbezésre nyitvaálló határidő számítását illetően (a kézbesítéstől számított 15 napon belül, helyesen: kihirdetéstől számított 15 napon belül, mivel a végzést a tárgyalás keretében hozta az elsőfokú bíróság), amivel kapcsolatban a másodfokon eljáró bíróság megállapította, hogy a kioktatás valóban téves volt, de ez nem akadályozta meg a fellebbezés előterjesztésében a feleket, mivel az elsőfokú végzést – a Pp. 218. § (1) bekezdése és 219. § (3) bekezdése alapján – tárgyaláson hozta meg az elsőfokú bíróság, ahol mindkét fél jelen volt.
- [10] 3. Az indítvány – az indítvány-kiegészítésben tett kiegészítéseket, illetve indítvány-módosításokat is figyelembe véve – az alábbiak szerint kérte a másodfokú bírósági végzés, illetve a Vhkr. 46/E. § (1) és (3) bekezdése alap-törvény-ellenessége megállapítását.
- [11] 3.1. A támadott bírósági végzéssel összefüggésben az indítványozó arra hivatkozott, hogy a végrehajtói kézbesítés szabálytalansága ellenére a bíróság nem állapította meg a perújítás megengedhetőségét (az önhiba hiányát), ezzel megfosztotta az indítványozót „a bírósági tárgyalás lehetőségétől”, valamint a fizetési meghagyással szembeni jogorvoslat lehetőségétől, ezért sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése. Álláspontja szerint az alkalmazott jogszabályok értelmezésénél a bíróság figyelmen kívül hagyta az Alaptörvény 28. cikkét, ezért annak sérelme is megállapítható. Ezzel összefüggésben arra mutatott rá az indítványozó, hogy az Fmhtv. 16. § (3) bekezdése és 32–33. §-a között ellentmondás van, aminek a bíróság általi értelmezése folytán a jogorvoslatihoz való jog sérül. Az indítványozó kifejtette, hogy a végrehajtói kézbesítés az iratok kézbesítésének

speciális módja, amelyhez a jogalkotó az általános szabályoktól eltérő követelményeket fűzhet. Azonban az eltérésre csak annyiban van lehetőség, amennyiben ez nem vezet az érintettek alapvető jogainak korlátozásához (ha a kellő garanciák biztosítottak). Mivel „a végrehajtói kézbesítéshez fokozott jogosulti bizalom társul, hiszen az eljárás hatékonyabb, megbízhatóbb és gyorsabb”, ezért véleménye szerint a szabályok betartásának is fokozott szerepe van. Mivel jelen esetben a végrehajtó nem tartotta be a kézbesítés szabályait, ezért álláspontja szerint a bíróságnak meg kellett volna állapítania, hogy a jogalkotói szándékkal összeegyeztethetetlen mértékben sérültek a bírói úthoz és jogorvoslathoz való jogot biztosító szabályok.

- [12] 3.2. A Vhkr. támadott rendelkezései kapcsán az indítványozó kifejtette, hogy a Vhkr. 46/E. § (1) bekezdés második mondata – az Fmhtv. 32–33. §-ára tekintettel – sérti az Alaptörvény XXVIII. (7) bekezdését. A Vhkr. 46/E. § (3) bekezdése akadályozza a kötelezettek jogainak érvényesítését, mivel az eredményes kézbesítésről – szemben a Pp. 99. § (4) bekezdésével nem kell tájékoztatni a kötelezettet, csak az eljáró közjegyzőt. Az indítványozó ezzel összefüggésben utalt a 46/2003. (X. 16.) AB határozatra.
- [13] A mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség megállapítását arra tekintettel kezdeményezte az indítványozó, hogy a Vhkr. 46/E. § (3) bekezdése kapcsán „a jogalkotó elmulasztotta azokat a szabályokat megalkotni, amelyek a felülvizsgálni kért rendelkezést az alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével összhangba hoznák”.
- [14] 4. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. A Fővárosi Törvényszék 56.Pkf.635.282/2016/6. számú végzését 2016. december 13-án kézbesítették, az alkotmányjogi panaszt 2017. február 15-én – határidőben – érkezett az elsőfokú bíróság.
- [15] Az indítványozó a perújítás tárgyában hozott döntés ellen terjesztett elő alkotmányjogi panaszt. Erre a perújítási indítványt elutasító bírósági döntés tekintetében van lehetőség, az alapügyben hozott döntés vizsgálatára nem {3014/2020. (II. 4.) AB végzés, Indokolás [12]}. Az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, és a perújítási kérelem előterjesztőjeként – az alapügy alpereseként – érintettnek minősül.
- [16] Az Abtv. 52. §-a értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Abtv. 26. és 27. §-át, amely alapján az alkotmányjogi panasz eljárást kezdeményezte, valamint a megsemmisíteni kért bírósági végzést, illetve jogszabályt, és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit. Beadványában előadta, hogy álláspontja szerint a bírósági végzés miatt ellentétes az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel, ezzel részben eleget tett a határozott kérelem törvényi feltételeinek.
- [17] 4.1. Tekintettel azonban arra, hogy a bírósági végzés megsemmisítését részben nem Alaptörvényben biztosított jogra, hanem az Alaptörvény 28. cikkére alapozta, az indítvány ebben a részében nem felel meg az Abtv. 27. §-ában foglalt azon követelménynek, hogy az alkotmányjogi panasz Alaptörvényben foglalt jog sérelmére hivatkozással terjeszthető elő. Az Alaptörvény 28. cikke a bíróságok felé fogalmaz meg a működésükre irányulóan elvárásokat, így az abban foglaltak egyedi érintett vonatkozásában megvalósuló alapjog sérelemhez nem vezethetnek {pl. 3257/2016. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [13]; legutóbb: 3027/2021. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [18] 4.2. A Vhkr. 46/E. § (3) bekezdésével összefüggésben kezdeményezett alaptörvény-sértő mulasztás megállapítására irányuló kérelem tekintetében az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány előterjesztésére – figyelemmel az Abtv. 46. § (1) bekezdésére, amely szerint mulasztás megállapítása iránt az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezni nem lehet – nem jogosult.
- [19] 4.3. Az Abtv. 26. §-a alapján a Vhkr. 46/E. § (1) bekezdésének alkotmányossági vizsgálata iránt előterjesztett indítványi kérelem tekintetében az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az indítvánnyal támadott Vhkr. 46/E. § (1) bekezdésének alkalmazására a bírósági eljárásban – sem első, sem másodfokon – nem került sor. A támadott bírósági végzésben a Vhkr. 46/C. § (3) bekezdésére hivatkozott a bíróság – ennek a rendelkezésnek az alkotmányosságát azonban az indítványozó nem vitatta. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése értelmében alkotmányjogi panasszal kizárólag az ügyben lefolytatott bírósági eljárásban alkalmazott azon jogszabályi rendelkezés támadható, amelynek alkalmazása folytán az indítványozó alapjogséreleme bekövetkezett. Ennek követke-

tében az a Vhkr. 46/E. § (1) bekezdése ellen előterjesztett alkotmányjogi panasz nem tesz eleget az Abtv. 26. § (1) bekezdése feltételeinek.

- [20] 4.4. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. Az indítványozó a Fővárosi Törvényszék 56.Pkf.635.282/2016/6. számú végzését az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütközőnek vélte, mivel a fizetési meghagyás kézbesítése szabálytalanságát nem állapította meg a kézbesítési végrehajtó eljárása során történt szabálytalanságokra tekintettel, hanem annak tulajdonított elsődleges jelentőséget, hogy az indítványozó ismert lakcíme nem vitatottan az a cím volt, amelyre a kézbesítést történt.
- [21] Az indítványozónak jelen alkotmányjogi panasz beadványában az alaptörvény-ellenesség tekintetében előadott érveit illetően az Alkotmánybíróság a rendelkezésre álló iratok (alkotmányjogi panasz beadvány, bírósági végzés) alapján arra a megállapításra jutott, hogy az indítványozó valójában nem alkotmányossági problémát tárt fel. Az alkotmányjogi panasz ténylegesen arra irányul, hogy az Alkotmánybíróság a bíróságtól eltérő módon értékelje a kézbesítés szabályszerűségét, illetve a bíróság mérlegelését a releváns tényeket illetően, valamint az önhiba kritériumának teljesülését – értelmezését – a perújítási eljárás lefolytatásának feltételeként, s ezzel a bíróság által elfoglalt jogi álláspontot vizsgálja felül.
- [22] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján kizárólag arra van hatásköre, hogy a bírósági eljárást befejező döntéseket alkotmányossági szempontból vizsgálja felül. Ebből következően az Alkotmánybíróság a bírósági döntés irányának, a bizonyítékok körének, bírói mérlegelésének és értékelésének felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3300/2018. (X. 1.) AB végzés, Indokolás [13]; 3369/2018. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [11]}. A bírósági döntések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető a további jogorvoslattal nem támadható bírósági döntések általános felülvizsgálati eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvény és az abban biztosított jogok védelmére hivatott {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Az Alkotmánybíróság – mint azt már több ügyben is hangsúlyozta – tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [23] Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy értelmezésében a jogorvoslathoz való alapjog alkotmányos védelmi köre a rendes jogorvoslatokra terjed ki. A jogorvoslathoz való jog nem követeli meg a rendkívüli perorvoslati rendszer létét {3202/2017. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [13]}. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlatát figyelembe véve megállapítható, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog sérelmét a perújítási eljárás esetleges elmaradása, a perújítási kérelem nem érdemben történő elutasítása – érdemi összefüggés hiányában – nem alapozza meg {3300/2017. (XI. 20.) AB végzés, Indokolás [53]; 3098/2019. (V. 17.) AB határozat, Indokolás [22]}. „A jogorvoslathoz való jog lényegi tartalma azt követeli meg a jogalkotótól, hogy a hatóságok vagy bíróságok érdemi, ügydöntő határozatai tekintetében tegye lehetővé a valamely más szervhez, vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét olyan döntés meghozataláért, amely képes a sérelmezett döntést felülvizsgálni, és a sérelem megállapítása esetén a döntésre visszaható módon a sérelmet orvosolni.” {35/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [16]} Az indítványozó a perújítás megengedhetősége tárgyában hozott elsőfokú döntés ellen jogorvoslattal élhetett, és benyújtott jogorvoslati kérelmét a másodfokú bíróság érdemben el is bírálta. Erre tekintettel a jogorvoslathoz való jog sérelme jelen esetben nem merül fel.
- [24] A fentiekből következően a bírói döntések alaptörvényességének kételye sem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése, sem a XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásban nem merült fel.
- [25] 5. A kifejtettekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 26. § (1) bekezdése, 51. § (1) bekezdése, 52. § (1b) bekezdése, 56. § (2) bekezdése, 64. § *b)* pontja értelmében, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* pontjára figyelemmel, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alapján rövidített indokolással ellátott végzésben visszautasította.

Budapest, 2021. március 23.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/899/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3154/2021. (IV. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bpkf.II.823/2020/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Zsigmond György ügyvéd) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] Az indítványozót 2016. március 23-án bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett adócsalás büntette, valamint bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége miatt a bíróság halmazati büntetésül három év hat hónap börtönbüntetésre, öt év gazdasági társaság vezető tisztségviselője foglalkozástól eltiltásra és négy év közügyektől eltiltásra ítélte. A Szegedi Ítéltábla 2017. június 16-án az elsőfokú ítéletet megváltoztatta akként, hogy a gazdasági társaság vezető tisztségviselője foglalkozástól eltiltásra ítéletét mellőzte, egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [3] A jogerős ügydöntő határozat ellen az indítványozó perújítási indítványt terjesztett elő. Indítványában dokumentációval és magánszakértői véleménnyel igazolta, hogy 2005 óta folyamatosan a beszámítási képességét legalább közepes fokban korlátozó elmebetegségben szenved, amely korlátozhatta az általa elkövetett bűncselekmény következményeinek a felismerésében. Álláspontja szerint a perújítási indítvány olyan új, az alapeljárás során fel nem merült tényre vonatkozó bizonyítékot tartalmaz, ami alapján a felmentésnek vagy lényegesen enyhébb büntetés kiszabásának van helye vele szemben. A Szegedi Fellebbviteli Főügyészség a perújítási indítványban foglaltakra tekintettel perújítási nyomozást rendelt el, amelynek során elrendelték a terhelt orvosszakértői vizsgálatát, amelyet a terhelt elérhetetlensége folytán nem lehetett elvégezni. A Szegedi Ítéltábla 2020. január 28-án ismételen elrendelte a perújítási nyomozást, amikor már sor került az igazságügyi szakértői vélemény elkészítésére. A nyomozás során megállapításra került, hogy a terheltet betegségei nem korlátozták a cselekményei következményeinek felismerésében vagy abban, hogy e felismerésnek megfelelően cselekedjen. Mindezekre tekintettel a Szegedi Törvényszék megállapította, hogy a terhelt által előterjesztett perújítási indítvány tartalmazott ugyan új bizonyítékra hivatkozást, azonban a perújítási nyomozás során beszerzett szakértői vélemény alapján az új bizonyíték nem alkalmas annak valószínűsítésére, hogy az alapügyben hozott határozatot meg kellene változtatni akár a büntetésre, akár a büntetés kiszabására vonatkozó részében. Ezért a Szegedi Ítéltábla 2020. április 28-án kelt Bpi.II.651/2019/7. számú végzésével a perújítási indítványt elutasította.
- [4] A perújítási indítványt elutasító végzés ellen a terhelt fellebbezést jelentett be, a Legfőbb Ügyészség a végzés helybenhagyását indítványozta. A Kúria 2020. szeptember 7-én kelt Bpkf.II.023/2020/3. számú végzésével helybenhagyta a Szegedi Ítéltábla perújítási indítványt elutasító végzését. A Kúria egyetértett a Szegedi Ítéltábla megállapításaival, miszerint a perújítási indítványban megjelölt új bizonyíték nem eredményezheti új tény megállapítását. Hivatkozott arra is, hogy a perújítás alapjául szolgáló új bizonyítékot az indítványozónak kell rendelkezésre bocsátania, vagy megjelölnie. Jelen ügyben a Kúria álláspontja szerint a védelem által becsatolt orvosi szakvélemény nem tartalmazott a terhelt elmeállapota és a terhére rótt bűncselekmény közötti összefüggést, ezért ez nem indokolhatja a perújítás elrendelését. Minderre tekintettel a Kúria helybenhagyta a Szegedi Ítéltábla végzését.
- [5] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panasszal élt a Szegedi Ítéltábla, valamint a Kúria végzése ellen. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog és a XXVIII. cikk (3) bekezdésében foglalt védelemhez való jog sérelmére hivatkozott. Kifogásolta, hogy a perújítási nyomozásban készült szakvéleményt a bírói döntést megelőzően nem ismerhette meg időben, ezért nem volt ideje a védekezésre való felkészülésre, nem tehette meg indítványait, észrevételeit. Több szempontból aggályosnak

tartotta a döntés alapjául szolgáló szakvéleményt (pl. nem ismertette a vizsgálat módszerét). Kifogásolta továbbá azt is, hogy a bíróság nem reagált a védő által észrevételként elismert, szakértő által elkészített vélemény megállapításaira.

- [6] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [7] 3.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján terjesztette elő az alkotmányjogi panaszt. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a perújítási kérelem tárgyában hozott elutasító, valamint az azt helybenhagyó döntést támadta. A perújítási kérelem elutasítása olyan eljárást befejező döntést, amely az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz tárgya lehet. Az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint hatvan napon belül kell benyújtani. Az indítványozó a panaszt a törvényi határidőn belül terjesztette elő. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszát jogi képviselő útján nyújtotta be, a jogi képviselő meghatalmazását csatolta. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítvány ezen túlmenően kielégíti az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének a)–f) pontjaiban támasztott törvényi követelményeket, tartalmazza az azokban igényelt jognyilatkozatokat, ideértve megfelelő indoklásait is.
- [8] 3.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [9] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdésének sérelmére hivatkozott azzal összefüggésben, hogy a perújítás megengedhetőségéről szóló eljárásban a bíróságok nem biztosították a védelem számára a megfelelő védekezés lehetőségét. Az indítványozó kifogásolta, hogy a bíróságok nem megfelelőképpen értékelték a terhelt elmeállapotával kapcsolatos szakvéleményt, valamint a védői észrevételként beterveztett szakértői véleményt.
- [10] Az Alkotmánybíróság az indítványozó érvelésével kapcsolatban a következőkre mutat rá. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése processzuális alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti {lásd pl. 5/2020. (I. 29.) AB határozat, Indokolás [47]; 6/2019. (III. 20.) AB határozat, Indokolás [31]; 3181/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [24]}. Az Alkotmánybíróság döntéseiben esetről esetre határozta meg a tisztességes eljárás konkrét ismérveit, következetes gyakorlata alapján így nevesíteni lehet azokat a követelményeket, részjogosítványokat, amelyek ezen alapjog alkotmányos tartalmát jelentik, amelyeknek megfelelően minősül, minősíthető tisztességesnek egy bírósági eljárás {lsd. bővebben 3257/2020. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a védelemhez való jog követelményét nevesítette alapjogi sérelmének bemutatására. Az indítványozó a védelemhez való jog állított sérelmén keresztül valójában a számára kedvezőtlen bírói döntés tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját adta. Az indítványozónak a Kúria végzésével, az indokolással szemben felhozott kifogásai alapvetően törvényességi, szakjogi jellegűek, amelyek a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog és a védelemhez való jog sérelmével összefüggésben az Alkotmánybíróság által még nem vizsgált alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vetettek fel.
- [11] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerveként az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket csak az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [12] A jogértelmezés a bíróságok feladata: „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabály-sértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.

- [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszerében magában hordozza.” {3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}
- [13] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alapvetően a terhelt elmeállapotával összefüggő bizonyítással kapcsolatban fogalmazta meg kifogásait. Kifogásolta a szakértői véleményben foglalt egyes állításokat, továbbá azt, hogy a bíróságok mennyiben értékelték megfelelően a terhelt egészségügyi állapotával kapcsolatos dokumentációt. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az eljáró bíróságok részletes indokát adták a perújítási indítvány elutasításának. Kifejtették, melyek a perújítás megengedhetőségének feltételei, és hogy a konkrét ügyben azok miért nem teljesülnek. Az indítványozó által kulcsfontosságúnak tartott egészségi állapot kérdését a bíróságok megvizsgálták, perújítási nyomozás elrendelésére is sor került. A bíróságok részletesen értékelték a terhelt beszámítási képességére vonatkozó egészségügyi dokumentációt, valamint reagáltak az azzal kapcsolatos védői észrevételekre is.
- [14] Az Alkotmánybíróság az indítványozó által felvetett bizonyítási problémákkal kapcsolatosan hangsúlyozta, hogy következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy „az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelt-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}
- [15] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem támasztotta alá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [16] 4. Az Alkotmánybíróság mindezen érvek alapul vételével az alkotmányjogi panaszt, az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdések alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. március 23.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1923/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3155/2021. (IV. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.II.20.959/2020/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Karsai Dániel András ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben a Kúria Pfv.II.20.959/2020/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és annak – a Fővárosi Törvényszék 50.Pkf.633.407/2020/5. számú és a Pesti Központi Kerületi Bíróság 28.Pk.500.051/2020/40. számú végzésére kiterjedő hatállyal történő – megsemmisítését kérte az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozással.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint az indítványozó (anya) külföldön kötött házasságából 2017-ben gyermeke született. Az apa hozzájárulásával 2019. március-augusztus között Magyarországon tartózkodott a gyermekkel, ahol munkát is vállalt, és a gyermeket bölcsődébe íratta. A család 2019. augusztus 28-án együtt tért vissza Mexikóba. 2019 szeptemberében a szülők között konfliktus alakult ki, a rendőrség elrendelte az apa távoltartását és az anyát feljogosította az utolsó közös házastársi lakás kizárólagos használatára (e határozatokat az indítványozó bejelentésére, illetve kérelmére 2019 decemberében visszavonták). A bíróság ideiglenes intézkedéssel az anyát jogosította fel a gyermek gondozására, aki gyermektartásdíjra is jogosult volt. 2019. október 7-én hatályosult döntésével a bíróság védelmi intézkedésként megtiltotta a gyermek elvitelét a városból, október 10-én azonban az anya az apa tudta és hozzájárulása nélkül a gyermekkel Magyarországra utazott.
- [3] Az apa kérelmére eljáró Pesti Központi Kerületi Bíróság 28.Pk.500.051/2020/40. számú végzésében azt állapította meg, hogy a gyermek szokásos tartózkodási helye Mexikó volt, a család életvitelszerűen ott élt. A féléves magyarországi tartózkodás az előzetes tervek szerint is időleges volt, az anya és a gyermek retúrjeggyel érkeztek, és később a gyermekelhelyezési eljárás is külföldön indult. Az ideiglenes elhelyezésről szóló bírósági döntés csak a gondozás jogát biztosította az anyának, de nem érintette a szülői felügyelet kérdését. Erre, illetve a gyermek elvitelét megtiltó bírósági döntésre tekintettel a gyermek Magyarországra hozatala jogellenes volt. A bíróság azonban a Gyermek Jogellenes Külföldre Vitelének Polgári Jogi Vonatkozásairól szóló, Hágában 1980. évi október 25. napján kelt szerződés (kihirdette: 1986. évi 14. törvényerejű rendelet; a továbbiakban: Hágai Egyezmény) 13. cikk *b*) pontja alapján nem rendelte el a gyermek visszavitelét. A végzés arra hivatkozott, hogy Mexikóban az anya (és a gyermek) kiszolgáltatott helyzetbe kerülne, illetve arra, hogy a jogellenes elvitel miatt az anyával szemben a gyermek tőle való elszakítását eredményezhető eljárás indítható, ami hátrányos befejezés esetén a gyermek érdekével ellentétes.
- [4] A másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék 50.Pkf.633.407/2020/5. számú végzésével az elsőfokú döntést megváltoztatta, és kötelezte az indítványozót, hogy a gyermeket vigye vissza Mexikóba, a szokásos tartózkodási helyére. A bíróság a kiszolgáltatott helyzet bizonyítottágát nem találta alaposnak, megállapította továbbá, hogy a szankció alkalmazása az apa nyilatkozata alapján nem valószínűsíthető.
- [5] A felülvizsgálati jogkörben eljáró Kúria a másodfokú döntést – a visszavitel időpontjának módosításával – hatályában fenntartotta. Végzése szerint a Hágai Egyezmény 13. cikk *b*) pontja esetében kizárólag a gyermek érdekében felmerülő egyedi körülmények indokolhatják a visszavitel megtagadását akkor, ha a főszabály alkalmazása olyan súlyos jogsérelemmel járna a gyermekre nézve, hogy nincs indoka a megsértett szülői felügyelet azonnali helyreállításának. A Kúria megállapította, hogy a felek egymás közötti kapcsolata a visszavitel megtagadásának körülményei körében csak akkor értékelhető, ha az esetleges konfliktus a gyermek testi-lelki károsodásához vezethet, azonban ilyen, a gyermekre kiható körülmény nem volt megállapítható. Az anya spanyol

nyelven beszél, az ország egyetemén felsőfokú végzettséget szerzett, érdekérvényesítő képessége magas szintű. A peradatok szerint a gyermek aktuális ellátásának anyagi feltételei biztosítottak. Az apa munkaviszonya esetleges megszűnésének a lehetősége nem alapozhatja meg a visszavitel megtagadását, mert egy jövőbeli feltételes, tehát bizonytalan esemény döntés alapjául nem szolgálhat. A lakhatás ellehetetlenülése az anya javára nem értékelhető, mert a mexikói bíróság feljogosította őt a lakáshasználatra, amely saját jognyilatkozata alapján vált hatálytalanná. A mexikói közbiztonságnak és az egészségügyi ellátásnak a jogvita eldöntése szempontjából nincs jelentősége, mert a felek közösen döntöttek arról, hogy Mexikóban élnek, és életterüket ott kialakították. A gyermek életkora a visszavitel megtagadását önmagában nem alapozza meg. A visszavitel nem jár automatikusan együtt a gondozó szülő és a gyermek elszakításával, a mexikói bíróság feljogosította az anyát a gyermek gondozására. Az adott ügyben a gyermek érdekében álló, elvitelt megalapozó kivételes körülmény nem azonosítható: az anya a hatóságoktól azonnali segítséget kapott, az intézkedések a gyermek érdekét maradéktalanul figyelembe vették, nem állt fenn olyan helyzet, hogy a gyermek érdekében kizárólag a tartózkodási hely államának elhagyása állhatott. A szankcióra hivatkozás mint a jogellenes magatartás jogkövetkezménye (tehát a visszaviteli kötelezettség) alóli kimentési ok általános elfogadása a Hágai Egyezmény kiüresedéséhez vezetne, és a 13. cikk *b)* pontja szerinti gyermeki érdekekkel sem egyeztethető össze.

- [6] 2. Az indítványozó ezt követően előterjesztett alkotmányjogi panaszában kifejtette, hogy véleménye szerint a bíróságok nem kerültek olyan helyzetbe, hogy a tisztességes eljáráshoz való jogra tekintettel megfelelően tudták volna értékelni a gyermek érdekeit, mert elmulasztották beszerezni azokat az információkat, amelyek ezt lehetővé tették volna, a bizonyítás hiányos volt: a Hágai Egyezmény 12. cikkére hivatkozással nem került sor környezettanulmány beszerzésére, a gyermek meghallgatását életkora miatt mellőzték, viszont nem folytattak le olyan más bizonyítást, amely a gyermek érdekeit kellő mértékben feltárta volna. A gyermek szokásos tartózkodási helye nem Mexikóban volt, az erre vonatkozó megállapítás – amely nem vette kellő mértékben figyelembe a gyermek életkorát, és azt, hogy alacsony életkor esetében alapvetően az anya szociális és családi környezetbe való beilleszkedését kell értékelni – megalapozatlan. Továbbá a bíróságok a Hágai Egyezmény 13. cikk *b)* pontja szerinti feltételeket is tévesen mérlegelték, nem vizsgálták, hogy a gyermek visszavitele milyen pszichés vagy testi következményekkel járna, a gyermek lakhatása, ellátása stb. körében lényegében csak az apa szóbeli nyilatkozataira alapították a döntést.
- [7] Összefoglalva az indítványozó úgy véli, a bíróságok megsértették a tisztességes eljáráshoz való jogát, mivel elmulasztották indokolási kötelezettségüket, az indítványozó bizonyítását ellehetetlenítették és hivatalból sem folytattak le bizonyítást a gyermek érdekeinek feltárására.
- [8] Az indítványozó nem állította az Alaptörvény XVI. cikkének a sérelmét, de kérelme szerint indokoltnak tartaná annak hivatalból történő vizsgálatát, hogy a tisztességes eljárást érintő hiányosságok miatt sérült-e ez az alaptörvényi rendelkezés.
- [9] 2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit, jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.
- [10] 2.1. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben érkezett: a Kúria végzését az elektronikus letöltési igazolás szerint 2020. november 4-én vette kézhez az indítványozó jogi képviselője, a panaszt pedig 2020. december 4-én nyújtották be. Az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, és a folyamatban volt nemperes eljárás kérelmezettjeként érintettnek minősül. A jogi képviselő meghatalmazását csatolták. Az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmét állítja.
- [11] Az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit egyebekben teljesíti: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokait (az indítványozó szerint a gyermek visszavitelét alaptörvény-ellenesen lefolytatott eljárásban rendelték el); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntést (a Kúria Pfv.II.20.959/2020/5. számú végzése); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése]; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírósági döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével, valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria végzésének alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt az alsóbb fokú bírósági végzésekre kiterjedő hatállyal.

- [12] 2.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [13] Az Abtv. 29. §-ában írt első feltételt illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van a szóban forgó alaptörvényi rendelkezés – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése – tartalmát érintően generálisan és a gyermek jogellenes külföldre vitele tárgyában folytatott eljárások tekintetében is [például: 3375/2018. (XII. 5.) AB határozat; 3216/2020. (VI. 19.) AB határozat]. Jelen alkotmányjogi panasz ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [14] Ami a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését illeti, mindenekelőtt hangsúlyozni kell, hogy az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhető ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}
- [15] A jelen ügyben eljáró bíróságok indoklásukban az indítványozó minden felvetésére reagáltak, részletesen bemutatták, miért volt a kérelmezett anya (az indítványozó) cselekménye jogellenes, illetve azt is, hogy milyen indokok mentén nem látták alkalmazhatónak a Hágai Egyezmény 13. cikk *b*) pontjában rögzített kivételszabályt. A mérlegelés eredményének a vitatásán keresztül az indokolt bírói döntéshez való jog sérelme nem vethető fel.
- [16] Az indítványozónak a bizonyítási eljárást érintő felvetésével kapcsolatban az Alkotmánybíróság a következőkre utal. Egy, a jelen üggyhez hasonló, korábbi ügy kapcsán, amelyben azt sérelmezték, hogy a „bíróságok nem folytattak le a lehető legszélesebb körű bizonyítást”, az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a bíróságok a szabad bizonyítás elve alapján járnak el, és a bíróságok „mérlegelési jogkörébe – bizonyítandó tények, bizonyítási eszközök igénybevétele – tartozó döntések” felülbírálatára az Alkotmánybíróságnak nincs lehetősége {3290/2019. (XI. 5.) AB végzés, Indokolás [17]}. Továbbá az „Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás követelményéből a bíróságoknak az a kötelezettsége fakad, hogy a gyermek érdekeit a lehető legszélesebb körben tárják fel és ehhez a gyermek jogellenes elvitele ügyében folytatott eljárásban az összes lehetséges, a felek által felajánlott bizonyítási eszközt igénybe vegyék annak érdekében, hogy a kiskorú gyermek kiemelten védett érdekeit nyilvánvalóan és egyértelműen megállapíthatóvá tegye a bíróság számára” {3216/2020. (VI. 19.) AB határozat, Indokolás [39]}. Mindazonáltal „a tisztességes eljáráshoz való jog tekintetében az alkotmányossági vizsgálat csak arra korlátozódik, hogy a bizonyítási kötelezettségüknek a bíróságok eleget tettek-e, azt azonban nem vizsgálja az Alkotmánybíróság – tekintettel arra, hogy nem jár el negyedfokú bíróságként –, hogy a levont következtetések szakjogilag helyesek-e” {3216/2020. (VI. 19.) AB határozat, Indokolás [40]}.
- [17] Az Alkotmánybíróság a fent idézett döntések alapján ebben az ügyben sem juthat más következtetésre, mint arra, hogy az indítványozó által felvetett bizonyítási kérdést illetően nincs lehetősége az egyébként megindokolt bírói döntés felülbírálatára. A bíróságok a „felek személyes nyilatkozatai, valamint a becsatolt iratok, beszerzett törvénybizonyítvány alapján” (Pesti Központi Kerületi Bíróság 28.Pk.500.051/2020/40. számú végzése, Indokolás [33]) részletesen megvizsgálták a szokásos tartózkodási hely és az elvitel jogellenességének a kérdését. Továbbá kellő alaposággal és körültekintéssel, minden részletre kiterjedően vizsgálták meg a Hágai Egyezmény 13. cikk *b*) pontja alapján azt is, hogy a visszavitel a gyermeket testi vagy lelki károsodásnak tenné-e ki vagy bármi más módon elviselhetetlen helyzetet teremtene-e számára. A bíróságok megjelölték, hogy milyen bizonyítékokra alapították következtetéseiket, az indítványozó pedig nem hivatkozott arra, hogy egy általa felajánlott bizonyítási eszköz igénybe vételét elutasították volna. A tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét nem eredményezi az a körülmény, hogy az eljárás egyik résztvevője szerint a bíróságok a rendelkezésre álló

bizonyítékokból téves következtetést vontak le. Az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntést megalapozatlannak és magára nézve sérelmesnek tartja, nem tekinthető az eljárás tisztességessége követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek.

- [18] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezésével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát indokolná.
- [19] 3. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz nem teljesíti az Abtv. 29. §-ban írt befogadási kritériumokat, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. március 23.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2087/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3156/2021. (IV. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.21.088/2019/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók jogi képviselőjük (dr. Lengyel Andrea ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria Pfv.I.21.088/2019/4. számú ítélete, továbbá a Kaposvári Törvényszék 1.Pf.20.071/2019/4. számú ítélete és a Siófoki Járásbíróság 5.P.20.644/2016/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozták.
- [2] 1.1. Az indítványozók 2008-ban állami szervek használati jogával terheltlen vásároltak meg egy ingatlant. Az ingyenes használati jog az egyes állami tulajdonban lévő vagyontárgyak önkormányzati tulajdonba adásáról szóló 1991. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Övt.) 40. §-án alapul. A vásárláskor az ingatlan-nyilvántartásban feltüntetett használók olyan állami szervek voltak, amelyek addigra már megszűntek, de az ingatlant a Magyar Államkincstár továbbra is munkatársai üdültetésére használja.
- [3] Az indítványozók kérelme ellenére a megszűnt államigazgatási szervek jogutódjának használati jogát a hatóság nem törölte, ezért az indítványozók kereset nyújtottak be, amelyben a használati jog ingatlan-nyilvántartásból való törlését és az ingatlannak a jogutód általi birtokbaadásra való kötelezését kérték. Ezt arra alapozták, hogy szerintük a használati jog már megszűnt (és eleve érvénytelenül jött létre), a használati jogot ezáltal törölni kell, mert egyrészt a használati jog tekintetében jogutódlásnak nincs helye, a jogutód nem rendelkezik jogi személyiséggel, a jogutódot a nyilvántartásba nem jegyezték be, továbbá az államigazgatási feladatot az állami szerv nem az érintett ingatlan használatával látja el.
- [4] A Siófoki Járásbíróság 5.P.20.644/2016/3. számú ítéletével a keresetet elutasította. Indokolásának lényege szerint az indítványozók érvelésével szemben (amelynek értelmében a haszonélvezetre vonatkozó szabályokat alkalmazva az indítványozók szerint nincs helye jogutódlásnak) a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) haszonélvezettel kapcsolatos szabályait a jogutódlás vonatkozásában nem lehet alkalmazni, mivel a szubszidiárius jellegű régi Ptk. szabályaihoz képest az Övt. eltérően rendelkezik, a használati jog fennállását nem a személyhez, hanem az állami feladatellátás fennállásához köti. Megindokolta azt is, hogy az államigazgatási feladat ellátása miatt állapítható meg, a tényleges használó miatt tekinthető jogutódnak, továbbá a használati jog tényének bejegyzésére tekintettel miért nem jelent problémát a használatra jogosult ingatlan-nyilvántartási átvezetésének elmaradása. Megállapította továbbá, hogy a használati jog alapítása nem ütközött nyilvánvalóan jogszabályba és jó erkölcsbe sem.
- [5] Az ítéletet a másodfokon eljáró Kaposvári Törvényszék helybenhagyta, ezt az ítéletet azonban a Kúria hatályon kívül helyezte és a másodfokú bíróságot új eljárásra utasította. Ezt követően a Kaposvári Törvényszék az elsőfokú bíróság ítéletét 1.Pf.20.071/2019/4. számú ítéletével helybenhagyta. Kifejezetten a Kúria végzésére tekintettel kifejtette, hogy a használati jog tekintetében miért volt helye jogutódlásnak és az üdültetési feladatra miért lehetett használati jogot alapítani.
- [6] Az indítványozók felülvizsgálati indítványa nyomán eljáró Kúria a törvényszék ítéletét Pfv.I.21.088/2019/4. számú ítéletével hatályában fenntartotta, megállapította, hogy a törvényszék nem szegte meg sem az indokolási kötelezettségét, sem pedig anyagi jogi szabályokat. Rámutatott, hogy a használati jog alapításának jogszerűsége jelen eljárásban már nem vitatható. Kifejtette, hogy az államigazgatási szerv megszűnése a használat jogát nem szüntette meg, mert az nem személyhez fűződő dologi jog, jogutódlásnak hely van, az Övt. ebben a vonatkozásban a régi Ptk.-hoz képest speciális szabályokat tartalmaz. A Kúria abban is osztotta az alsóbb fokon eljáró

bíróságok álláspontját, hogy a dolgozói üdültetés államigazgatási feladatként való ellátása nem kizárt (még akkor sem, ha ez 2015 előtt nem volt kifejezetten törvényben rögzítve), így az megfelel az Övt. által támasztott követelménynek. Azt is megállapította, hogy a jogutód ingatlan-nyilvántartásba való átvezetésének elmaradása ellenére a használati jog mindvégig be volt jegyezve, az átvezetés pedig nem a jog ismételt bejegyzését jelenti. Végezetül azt is részletezte, hogy a használati jog jogosultja egyértelműen az eredeti jogosult jogutódjának tekintendő.

- [7] 1.2. Az indítványozók az ítélettel szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszukban előadták, hogy álláspontjuk szerint a Kúria Pfv.I.21.088/2019/4. számú ítélete ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, M) cikk (1) bekezdésével, R) cikk (2) bekezdésével, XIII. cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (1) és (2) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) bekezdésével, 26. cikk (1) bekezdésével, valamint 28. cikkével.
- [8] Álláspontjuk szerint összeegyeztethetetlen a *lex specialis derogat legi generali* elvével és a szubsidiaritással az, hogy a Kúria szerint nem a régi Ptk. szabályait kell alkalmazni a jogutódlás lehetőségének megítélése során. Ebben szerintük az Övt. bekezdései sorrendjének is jelentősége van, mert az előbb utal a Polgári Törvénykönyv mögöttes alkalmazására és csak később szól a használat megszűnéséről. Alapvető alkotmányjogi kérdésnek tekintik azt, hogy a fentebb említett elvek tartalmát a Kúria hogyan alakítja, hiszen az ítélet jogalakító hatása elvitathatatlan. Álláspontjuk szerint a jogszolgáltatás kiszámíthatatlanságával sérül a jogbiztonság [B) cikk (1) bekezdés], továbbá ahhoz vezet, hogy ezáltal nem mindenkire és mindig kötelezőek a jogszabályok [R) cikk (2) bekezdés]. Az alapvető jogelvek figyelmen kívül hagyása és az indokolás hiánya miatt szerintük a bíróság eljárása nem tisztességes [XXVIII. cikk (1) bekezdés], sérült a bírák törvénynek való alávetettsége [26. cikk (1) bekezdés] és a 28. cikk is (megemlítették, hogy utóbbi két cikkre nem önmagukban, hanem egy összefüggés-láncolat részeként hivatkoznak).
- [9] A fenti cikkeknek, továbbá a XV. cikk (2) bekezdésének sérelméhez vezet az indítványozók szerint a Kúria üdültetéssel kapcsolatos álláspontja, ez ugyanis a jogszabály belemagyarázásba hajló kiterjesztése, továbbá meggyőződésük szerint a „szabad kapacitásokkal” az állami szervnek feladatokat kell ellátnia, nem pedig üdülni kell küldeni a „szabad kapacitásokat”.
- [10] A jogutód szerv jogképességének levezetését is sérelmezték az indítványozók, mert szerintük jogképesség vagy van, vagy pedig nincs, de arra következtetni nem lehet, különösen nem lehet jogképességgel ítéletben felruházni valamely szervet. Ez szerintük szintén a fent rögzített alaptörvényi cikkek sérelméhez vezetett [leszámítva, hogy itt nem a XV. cikk (2) bekezdését, hanem (1) bekezdését jelölték meg]. Következtetésük szerint mindezek miatt a Kúria ítélete nemcsak *contra legem*, hanem már *contra constitutionem* is.
- [11] Az egyes érintett alaptörvényi rendelkezéseket egyenként is számba véve az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével kapcsolatban kifejtették, hogy tisztában vannak a vonatkozó alkotmánybíróági állásponttal, de esetük kivételes, mert a joghoz való joguk sérült. Az M) cikk (1) bekezdését is felhívták, mivel ők bérből élő kisemberek, az ingatlanért megdolgoztak, de azt mégsem használhatják, így semmibe vették értékteremtő munkájuk eredményét. Az R) cikk (2) bekezdésével kapcsolatban kifejtették, hogy a Kúria alapvető jogelveket hagyott figyelmen kívül, továbbá több vonatkozásban sem indokolta meg döntését. A XIII. cikk (1) bekezdését arra tekintettel hívták fel, hogy sérült szerintük a használathoz és a birtokláshoz való joguk azáltal, hogy az ítélet „jogszabályellenes esélyt sem teremt” a használatra és a birtoklásra. A XV. cikk (1) és (2) bekezdéseinek sérelmét abban látják, hogy a használó Magyar Államkincstárral szemben negatív megkülönböztetésben volt részükhöz (mivel érzésük szerint a vagyontárgyat mindenképpen a Magyar Államkincstár használatában akarták hagyni, míg magánszeméllyel szemben más ítélet született volna). Hangsúlyozták, hogy a 8/2014. (III. 20.) AB határozat szerint a bíróság jogértelmezése nem vezethet a jogszabály szövegének figyelmen kívül hagyására és Alaptörvénnyel ellentétes eredményre, továbbá a 9/2016. (IV. 6.) AB határozat értelmében a hátrányos megkülönböztetés a jogszabály konkrét tényállásra vonatkoztatásánál is fennállhat. A XXVIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban kifejtették, hogy a bíróság az ítéletet elsődlegesen nem a jogszabályok írott szövegére alapította, szerintük minden sérelmezett indokolási elem esetében ellentétesen rendelkezik a jogszabály, mint ami az ítéletben szerepel. Problémásnak tekintették az indokolás elmaradását is. A 26. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban arra mutattak rá, hogy a bírák csak a törvényeknek vannak alávetve, annak azonban alá vannak vetve, törvényeken átívelő alapvető jogelveket pedig nem lehet figyelmen kívül hagyni. Végezetül a 28. cikk vonatkozásában hangsúlyozták, hogy arra összefüggés-láncolatban és konkrétan hivatkoznak a szerintük áthágott jogelvek miatt.

- [12] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [13] 2.1. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukat az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontjára (Abtv. 27. §) alapították. Az alkotmányjogi panaszt az indítványozók a sérelmezett bírói döntés kézhezvételét követő 60 napon belül nyújtották be [Abtv. 30. § (1) bekezdés]. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozók jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a*) pont]. Az indítvány az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére, M) cikk (1) bekezdésére, R) cikk (2) bekezdésére, 26. cikk (1) bekezdésére és 28. cikkére vonatkozó elemet leszámítva tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pont]. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványban megjelölt B) cikk (1) bekezdésére az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint csak a kellő felkészülési idő hiányával, illetve a visszaható hatályú jogalkotás tilalmával összefüggésben alapítható alkotmányjogi panasz {pl. 3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [86]–[91]; 3041/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [22]}, ami jelen ügyben nem teljesült. Az M) cikk (1) bekezdése – az indítványban felhívott vonatkozásban –, R) cikk (2) bekezdése, 26. cikk (1) bekezdése és 28. cikke az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem minősülnek Alaptörvényben biztosított jogoknak {ld. legutóbb 3029/2021. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18], illetve az M) cikk (1) bekezdése vonatkozásában 3002/2020. (II. 4.) AB határozat, Indokolás [26]}. Mindezek alapján ezek az indítványi elemek nem felelnek meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pontja előírásának.
- [14] Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozók szerint vizsgálendő bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *c*) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvény megsértett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *d*) pont]. Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *f*) pont].
- [15] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint ugyanakkor az indítvány a XIII. cikk (1) bekezdése és a XV. cikk (2) bekezdése vonatkozásában nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pont]. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók ebben a körben nem adtak elő olyan indokolást, mely alkotmányjogilag értékelhető módon támasztotta volna alá a támadott bírói döntés vélt hibái és az Alaptörvényben biztosított jogaik vélt sérelme közötti összefüggést. Ebben a körben indokolásuk tulajdonképpen csak annak állítására szorítkozik, hogy a hibásnak tartott bírói döntés korlátozza a birtokláshoz és a használat-hoz való részjogosítványait. Erre tekintettel ebben a vonatkozásban indítványuk nem felel meg a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pontjában megfogalmazott indokolási kötelezettség követelményének.
- [16] 2.2. Az indítvány egyebekben [a XV. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában] megfelel annak a tartalmi feltételnek, hogy – az indítványozó állítása alapján – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be [Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pont]. Az indítvány megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [Abtv. 27. § (1) bekezdés *b*) pont]. Az indítványozó jogosultnak tekinthető [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. Az indítványozó érintettnek tekinthető [Abtv. 27. § (1) bekezdés].
- [17] 2.3. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [18] Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően az Alkotmánybíróság hatáskörébe kizárólag a bírói döntéseknek az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamenynyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság

- attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [19] Az alkotmányjogi panaszban az indítványozók egyet nem értésüket fejezték ki az eljáró bíróságok törvényértelmezésével kapcsolatban. A fent bemutatott ősi jogelvek megsértésére és észszerűtlen (ebből következően végső soron nem tisztességes) jogértelmezésre hivatkoztak, de valójában csak arra utaltak, hogy ők a szabályok értelmezéséből más következtetésre jutottak, mint a bíróság. A törvény előtti egyenlőség kapcsán kitértek számos olyan kérdésre, ami az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján megalapozza egy ítélet vizsgálhatóságát, de saját ügyükre vetítve mindössze azt állították, hogy érzésük szerint hátrányosan megkülönböztették őket. Önmagában azonban az a körülmény, hogy az indítványozók nem értenek egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [20] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az indítványozók az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének és XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatban csak a bíróság törvényértelmezését vitatták. Az Alkotmánybíróság ezért arra a következtetésre jutott – figyelembe véve az eljáró bíróságok ítéletekben kifejtett indokolását –, hogy az indítványozók panasza a sérelmezett döntéssel kapcsolatban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek.
- [21] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. március 23.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1341/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3157/2021. (IV. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.X.10.340/2019/8. számú ítéletével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Payrich Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Payrich András ügyvéd) által képviselt indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 27. §-a alapján az ügyben első fokon eljáró bírósághoz 2020. október 12-én benyújtott alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Ebben kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria, mint felülvizsgálati bíróság Mfv.X.10.340/2019/8. szám alatt hozott, az indítványozónak 2020. augusztus 12. napján kézbesített ítélete, valamint a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.189/2016/21. számú elsőfokú, és a Székesfehérvári Törvényszék 2.Mf.20.524/2017/71. számú másodfokú ítélete alaptörvényellenességét, és azokat semmisítse meg. Az Alkotmánybíróság főtítkárnak felhívására kiegészített és módosított panasz szerint a bírói döntések sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését [a panasz szerint így közvetve a B) cikk (1) bekezdését]. Az Alkotmánybíróság a panaszt a tartalma szerint bírálta el.
- [2] 1.1. Az indítványra okot adó ügyben az alkotmányjogi panasz és a bírói döntések értelmében az indítványozó (felperes) munkaviszonyát 2007. november 23-án kelt rendkívüli felmondással a munkáltatója (alperes) megszüntette. Az indítványozó keresetében – különböző jogcímenen – 309 490 711 forint és kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest. A Székesfehérvári Munkaügyi Bíróság 1.M.902/2007/12. számú közbenső ítéletével megállapította, hogy az alperes jogellenesen szüntette meg a felperes munkaviszonyát, ezért a felperes munkaviszonya a közbenső ítélet jogerőre emelkedése napján szűnik meg. A Fejér Megyei Bíróság 2009. szeptember 16-án jogerős 3.Mf.20.675/2009/6. számú közbenső ítéletével a munkaügyi bíróság ítéletét helybenhagyta. A Székesfehérvári Munkaügyi Bíróság a munkaviszony jogellenes megszüntetésének jogkövetkezményei tárgyában folytatta a pert, és az 1.M.902/2007/84. számú részítéletével a felperes részére végkielégítés, valamint felmentési időre járó átlagkereset megfizetésére kötelezte az alperest. A felperes fellebbezése folytán eljáró Székesfehérvári Törvényszék a 3.Mf.21.723/2013/20. számú részítéletével az elsőfokú ítélet fellebbezett részét helybenhagyta. A jogerős részítélettel szemben a felperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán a Kúria az Mfv.I.10.638/2017/5. számú részítéletével a Székesfehérvári Törvényszék részítéletét hatályában fenntartotta.
- [3] A többi jogcímen érvényesített követelés tekintetében az eljárás folytatódott, az indítványozó részben pernyertes lett, az ezt meghaladó keresetet és a viszontkeresetet a bíróság elutasította. A Kúria a jogerős ítéletet késedelmi kamatot illetően változtatta meg, és ezen kívül átalánytérítés, elmaradt munkabér, kártérítés és ezek késedelmi kamata megfizetésére kötelezte az alperest (Mfv.X.10.340/2019/8. számú ítélet).
- [4] 1.2. A panasz – a pertörténet és az ítéletek részletes ismertetése, számos alkotmánybírósági határozat felhívása, az Emberi Jogok Európai Bírósága egyes döntéseire utalás mellett – az Abtv. 29. §-a szerinti befogadhatóság alátámasztása, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség körében azt adja elő, hogy az indítványozó „fent nevezett eljárással kapcsolatos” aggályait „az eljárások során kelt iratok, ítéletek tartalmát elemezve” kívánja „az Alkotmánybíróság elé terjeszteni, mindezeket az eljárási hibák fajtái szerint pontokba foglalva”. A panasz szerint „[a] jelen alkotmányjogi panasz kérdéskörében az alapvető alkotmányjogi kérdés az, hogy a polgári peres eljárás során a tisztességes eljárás keretei, a jogorvoslathoz való jog biztosítása és a jogállami kritériumrendszer keretei hogyan érvényesülnek, ezen két kritériumrendszer egymásra hogyan hatnak, és a bíróságok az eljárásaik alá tartozó ügyekben a mérlegelési tevékenységük során a bizonyítékok figyelmen kívül hagyásával, bizonyítások nem, vagy csak részben való lefolytatásával állapíthatnak-e meg úgy tényállásokat, hogy azzal szemben lehetlenné teszik a rendes jogorvoslat igénybe vételét.”

- [5] A panasz részletesen foglalkozik a másodfokú eljárásban hozott ítélet indokolásának egyes elemeivel és a Kúria ítéletében az indítványozó által állított jogsértésekkel. A panasz szerint az elsőfokú eljárás nem szolgált mást, mint mihamarabb lerendezve az ügyet, a felpereseket eltántorítsák, a bíróság a tényállást nem tárta fel kellőképp, ennek okán a másodfokú bíróság folytatta le a bizonyítást, elzárva ezzel felperes jogorvoslati lehetőségét. Utal arra, hogy a peres eljárás 2007 decemberétől 2020 augusztusáig tartott; kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy emiatt az ítéletek megsértik indítványozónak az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jogát.
- [6] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerint tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy szól, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [7] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenképp azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság egyes formai és tartalmi törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [8] A panasz határidőben érkezett az Alkotmánybírósághoz [Abtv. 30. § (1) bekezdés]. A panasz a határozott kérelem feltételeinek megfelel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés], tartalmazza ugyanis azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont, Abtv. 27. § (1) bekezdés]; az eljárás megindításának indokait [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]; az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]; az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]; indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]; kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [9] 3.1. Az indítványozó a bíróság eljárásában felperes volt, érintettségének a fennállása az Abtv. 27. § (2) bekezdés a) pontján alapul.
- [10] 3.2. Az Alkotmánybíróságnak vizsgálni kellett, hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogra hivatkozik-e, és az Abtv. 29. §-ában foglaltak teljesülnek-e.
- [11] Az Alaptörvénynek a kiegészített, módosított panaszban megjelölt rendelkezéseit [XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését] illetően azt lehet megállapítani, hogy az alkotmányjogi panasz Alaptörvényben biztosított jog sérelmét állítja.
- [12] Az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogainak sérelmeként egyrészt a bírói döntésekben alkalmazott egyes jogszabályokban szereplő eljárásjogi és anyagi jogi rendelkezések mikénti értelmezése, másrészt a bírói döntések jogsértő voltuk miatti alaptörvény-ellenességére hivatkozott.
- [13] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hivatkozik arra, az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésére visszavezethető gyakorlatára, amely szerint – mivel a testület „az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve”, ezért – eljárása során nem vizsgálhatja felül a támadott bírói döntés jog-, illetve törvényszerűségét. Ezért „[ö]nmagukban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak” [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]]. Az Alaptörvény indítványban felhívott, az Alaptörvény Szabadság és Felelősség című részében szereplő egyes alapvető jogokat illetően az indítványozó részben azt sérelmezte, hogy a bíróságok az ő perbeli érveit nem osztották, az anyagi és eljárási szabályokat helytelenül értelmezték, illetve alkalmazták, a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság helyébe lépett. Ebben a körben a panaszban foglaltak alapján nincs kellő következtetési alap annak megállapítására, hogy az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben a bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye merülne fel. Így az indítvány befogadásának feltételei nem állnak fenn.
- [14] Az Alkotmánybíróság emlékeztet rá, hogy „[n]em vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogyan azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, és az abból levont következtetés megalapozott-e. A tény-

állás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat.” {3331/2020. (VIII. 5.) AB határozat, Indokolás [34]} Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az indítványozó által hivatkozott tisztességes bírósági eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti „szuperbíróság” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntéseket tévesnek tartja, nem tekinthető az eljárás tisztességessége követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részelemét képező indokolási kötelezettség vonatkozásában az Alkotmánybíróság gyakorlata töretlen. Eszerint „önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.

- [15] A tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt az elvárást fogalmazza meg, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság figyelemmel van a jogvita természetére, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseire, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmekre és észrevételekre, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdésekre {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]–[34]; 3179/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [67]}. Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben eljáró mindhárom bíróság az indítványozó valamennyi felvetésével érdemben, részletesen foglalkozott. Egybehangzó a döntésük abban, hogy a konkrét esetben a felmondás jogellenes volt; ennek az egyes jogkövetkezményeit vonták le eltérően, több eljárásban, a kúriai ítélet szerint huszonöt jogcímen előterjesztett egyes kereseti kérelmeket illetően, azokat külön vizsgálva és döntéseiket részletesen indokolva.
- [16] 3.3. Az indítványozó panaszában a per elhúzódására is hivatkozott, sérelmezve, hogy az ügyben több mint 12 év után született felülvizsgálati ítélet. „Az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre arra, hogy egy adott bírósági eljárás jelentős elhúzódásából eredő következményeket enyhítse vagy orvosolja. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § szerinti panasz esetében csupán az indítványban támadott bírósági ítélet megsemmisítése felől rendelkezhet (amennyiben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben támadott ítéleteket megsemmisítené, a bírósági eljárás újra kezdetét venné, tehát a per csak tovább húzódná).” {3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [66]}
- [17] 4. Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 29. §-ára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2021. március 30.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1779/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3158/2021. (IV. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint másodfokú bíróság Kpkf.VI.39.599/2020/2-II. számú végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Dr. Galambos Károly Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Galambos Károly ügyvéd) által képviselt indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény 27. §-a alapján az ügyben első fokon eljáró bírósághoz 2020. december 7-én benyújtott alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Ebben kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria mint másodfokú bíróság Kpkf.VI.39.599/2020/2-II. szám alatt hozott, az indítványozónak 2020. október 6-án kézbesített végzése, valamint a Fővárosi Törvényszék 101.K.701.839/2020/5. számú végzése alaptörvény-ellenességét, és azokat semmisítse meg. A panasz szerint a bírói döntések sértik az Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdését (szabadsághoz és biztonsághoz való jog), XXIII. cikk (8) bekezdését (közhivatala viseléséhez való jog), XXIV. cikk (1) bekezdését (tiszteséges hatósági eljáráshoz való jog), XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését (tiszteséges bírósági tárgyaláshoz való jog, jogorvoslat). Az Alkotmánybíróság a panaszt a tartalma szerint bírálta el.
- [2] 1.1. Az indítványra okot adó ügyben az alkotmányjogi panasz és a bírói döntések értelmében települési önkormányzat által fenntartott, az egészségügyi szakellátási intézményműködtetési kötelezettsége körébe tartozó egészségügyi intézményénél az indítványozó (felperes) intézményvezetői megbízatása a munkaszerződése szerint 2019. szeptember 30. napjával lejárt. Az önkormányzat képviselő-testülete pályázatot írt ki a tisztségre. A munkakörre többen pályázatot nyújtottak be, köztük az indítványozó is. A pályázati eljárás eredményeképpen a képviselő-testület (alperes) a 258/2019. (IX. 26.) számú határozatával nem az indítványozót, hanem más személyt helyezett az intézményvezetői munkakörébe, egyidejűleg a munkaszerződés tartalmát a képviselő-testület elfogadta és felhatalmazta a polgármestert, hogy a munkaszerződést megkösse. Az indítványozó ez ellen a határozat ellen terjesztett elő keresetlevelet. Ebben kérte a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 89. § (1) bekezdése alapján a határozat, valamint a határozattal elfogadott, a polgármester aláírásával létrejött munkaszerződés tekintetében a jogsértés megállapítását, ennek következtében a Kp. 92. § (1) bekezdése alapján a határozat megsemmisítését és az alperes új eljárásra kötelezését, valamint a Kp. 89. § (3) bekezdése alapján a más személlyel létrejött munkaszerződés semmisségének kimondását, a jogviszony azonnali felszámolását. Az elsőfokú bíróság a keresetlevelet visszautasította, a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.) 13. § (2) bekezdése, 132. § (1) bekezdés d) pontja, a Kp. 48. § (1) bekezdés c) pontja, az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 152. § (3) bekezdése, 155. § (1) bekezdés d) pontja és más jogszabályok alapján. A másodfokú bíróság a végzést helybenhagyta.
- [3] 1.2. A panasz – a pertörténet és a végzések részletes ismertetése, alkotmánybírósági határozat felhívása, és más bírósági döntések csatolása mellett – az Abtv. 29. §-a szerinti befogadhatóság alátámasztása, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség körében azt adja elő, hogy az elsőfokú bíróság megsértette az ügyintézési határidőt, a papíros alapú irata keltezése és annak elektronikus aláírása a keltezés tekintetében nem egyezik meg, az elsőfokú bíróság végzésén csak a tanács elnöke neve szerepel az aláírásnál, a tanács másik két tagjái nem. Nem felel meg a tiszteséges eljárásnak az sem, ha a bíróság tanácsban jár el, akkor a tanácstagokat a határozat nem tünteti fel.
- [4] A panasz szerint „az ügy kapcsán alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, hogy a Kp. hatályba lépésével, amely kifejezetten lehetővé teszi az önkormányzat képviselőtestülete határozatának, mint közigazgatási cselek-

ménynek az érintett fél (akinek a Kp. 4. §-a alapján közigazgatási jogvitája van) részéről történő törvényességi felülvizsgálatát; a bíróság – *contra legem* jogalkalmazást alkalmazva – ezt a jogszabályi rendelkezést figyelmen kívül hagyta. A Kp. 4. § (4) bekezdése mivel a közigazgatási jogvita köréből nem zárja ki a félnek azt a jogvitáját (amelyben az őt érintő határozatnak a jogszabálysértő jellegét állítja), a kormányhivatalnak a Mötv. szerinti hatáskörébe tartozó ügyben is a félnek van keresetőségi joga.”

- [5] Az indítványozó szerint „az állami és önkormányzati szervek közpénzből fenntartott állásaira való pályázat a közhivatal-viseléshez való jog biztosításának alkotmányossági garanciája. Tehát a közhivatal-viseléshez való alapvető jog alkotmányossági garanciájának feltételeként az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti bírósági utat (lásd a Kp. 5. §-a szerinti közigazgatási bírói utat), illetve a XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogot” biztosítani kell. „Így az Alaptörvényben foglalt ezeknek a jogoknak nemcsak a közhivatalban alkalmazott személy jogviszonyának a közigazgatási szerv által történő megszüntetése során, hanem a közhivatali állás elnyerésének, betöltésének eljárása során is – a pályázat törvényességének, szabályszerűségének a biztosítása érdekében – érvényesülnie szükséges.”
- [6] A panasz hivatkozik arra is, hogy a képviselő-testület nem hozott az ügyben indokolt határozatot a pályázatok elbírálásával kapcsolatban, továbbá *contra legem* jogalkalmazásra [a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 323. §-a] nem kerülhetett volna sor ezen esetben sem.
- [7] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerint tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy szól, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [8] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság egyes formai és tartalmi törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [9] A panaszt határidőben nyújtották be [Abtv. 30. § (1) bekezdés]. A panasz a határozott kérelem feltételeinek megfelel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés], tartalmazza ugyanis azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont, Abtv. 27. § (1) bekezdés]; az eljárás megindításának indokait [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]; az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]; az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]; indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]; kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [10] 3.1. Az indítványozó a bíróság eljárásában felperes volt, érintettségének fennállása az Abtv. 27. § (2) bekezdés a) pontján alapul.
- [11] 3.2. Az Alkotmánybíróságnak vizsgálni kellett, hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogra hivatkozik-e, és az Abtv. 29. §-ában foglaltak teljesülnek-e.
- [12] Az Alaptörvénynek a kiegészített, módosított panaszban megjelölt rendelkezéseit illetően azt lehet megállapítani, hogy az alkotmányjogi panasz Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét állítja.
- [13] Az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogainak sérelmeként egyrészt az elsőfokú bíróság végzése többszörösen törvénysértő voltát állítja, másrészt arra hivatkozik, hogy a bíróságoknak téves, és Alaptörvényben biztosított jogokat sért az a jogértelmezése, amely szerint a jelen esetben az alperes ennek a határozatának a bíróság előtti megtámadására közigazgatási perben kizárólag a kormányhivatal jogosult, az indítványozó, mint eredménytelenül pályázó személy nem.
- [14] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hivatkozik arra, az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésére visszavezethető gyakorlatára, amely szerint – mivel a testület „az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve”, ezért – eljárása során nem vizsgálhatja felül a támadott bírói döntés jog-, illetve törvényszerűségét. Ezért „[ö]nmagukban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Az Alaptörvény indítványban felhívott, az Alaptörvény

Szabadság és Felelősség című részében szereplő egyes alapvető jogokat illetően az indítványozó részben azt sérelmezte, hogy a bíróságok az ő perbeli érveit nem osztották, az anyagi és eljárási szabályokat helytelenül értelmezték, illetve alkalmazták. A törvényszék az Mötv., az Eütv. és a Kp. több szabályainak felhívásával és azok együttes értelmezésével részletesen indokolta döntését, vagyis azt, hogy a felperesnek miért nincs keresetindítási joga a jelen esetben, a képviselő-testület szóban lévő határozatát illetően, és miért kizárólag a kormányhivatal jogosult a döntés-előkészítés és döntéshozatal törvényességét vitatni, ezt az önkormányzati határozatot közigazgatási perben megtámadni. A Kúria jogi indokát adta annak, hogy az indítványozó által jelzett eljárási szabálysértések miért nem befolyásolták az elsőfokú bíróság végzését érdemben (Indokolás [14]–[24]). Mindezekre figyelemmel a panaszban foglaltak alapján nincs kellő következtetési alap annak megállapítására, hogy az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben a bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétegye merülne fel. Így az indítvány befogadásának feltételei nem állnak fenn.

[15] A tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt az elvárást fogalmazza meg, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság figyelemmel van a jogvita természetére, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseire, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmekre és észrevételekre, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdésekre {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]–[34]; 3179/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [67]}. Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben eljáró mindkét bíróság az indítványozó valamennyi felvetésével érdemben, részletesen foglalkozott. Egybehangzó a döntésük abban, hogy a konkrét esetben nem az indítványozó támadhatja meg a képviselő-testület konkrét határozatát közigazgatási perben.

[16] 4. Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 29. §-ára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2021. március 30.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2067/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3159/2021. (IV. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság az egészségügyi válsághelyzeti ellátásról szóló 521/2013. (XII. 30.) Korm. rendelet 14. §-ának a 2020. június 28-tól hatályos (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróságra 2020. december 16-án érkezett alkotmányjogi panaszt nyújtott be. Kérte az Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg az egészségügyi válsághelyzeti ellátásról szóló 521/2013. (XII. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 14. § § (1) bekezdésének alaptörvény-ellenességét, és azt az Abtv. 41. § (1) bekezdése alapján *pro futuro* semmisítse meg. Az Alkotmánybíróság főtítkárnak felhívására a 2021. február 21-én kiegészített és módosított indítvány szerint a kifogásolt rendelkezés az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését (magánélethez való jog), a XVII. cikk (3) és (4) bekezdését (egészséges munkakörülményekhez való jog és napi és heti pihenőidőhöz való jog), a XX. cikk (2) bekezdését (testi és lelki egészséghöz való jog) sérti. A Korm. rendelet 14. §-ának a 2020. június 18-tól módosított (1) bekezdése szerint „[a]z egészségügyi válsághelyzetben az egészségügyi dolgozó kirendelhető egészségügyi tevékenység ellátására alapellátást, járóbeteg-szakellátást vagy fekvőbeteg-szakellátást nyújtó, az egészségügyi válsághelyzet felszámolásában részt vevő intézménybe vagy időszakosan működő gyógyintézetbe”. A panasz tartalma szerint „a határozatlan tartamú kirendelés lehetőségének alaptörvény-ellenességének megállapítására irányul. A kirendelés jelenlegi formájában addig tart, amíg az egészségügyi válsághelyzet miatti egészségügyi intézmény csak a hozzá kirendelt egészségügyi dolgozók közreműködésével képes ellátni a többletfeladatait, illetve amíg indokolt az időszakosan működő gyógyintézet működtetése. Tehát az eljárás tárgya nem a szabályozás részletességének a hiánya, hanem az, hogy a jogalkotó kifejezetten úgy határozta meg a kirendelés időtartamát, ami csak az egészségügyi válsághelyzethez igazodik, és figyelmen kívül hagyja az érintette egészségügyi dolgozók alapvető jogait.” Az Alaptörvény 24. cikk (4) bekezdésében foglalt lehetőségre utalva a kiegészített és módosított alkotmányjogi panaszban kérte, hogy az Alkotmánybíróság ebben a jogkörében eljárva állapítsa meg a Korm. rendelet 14. § (5), (7) és (8) bekezdése alaptörvény-ellenességét is.
- [2] Az indítványozó egy egészségügyi intézményben, orvos beosztásban dolgozik, ezért a panasz szerint az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján érintettsége fennáll, az egészségügyi válsághelyzetben való kirendelés lehetősége rá is vonatkozik.
- [3] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerint tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy szól, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [4] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság egyes formai és tartalmi törvényi feltételeinek eleget tesz-e. A kiegészített panasz a határozott kérelem feltételeinek megfelel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés], meghivatkozva ugyanis azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozhatja [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont, Abtv. 26. § (2) bekezdés]; az eljárás megindításának indokait [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]; az Alkotmánybíróság által vizsgálá-

landó jogszabályi rendelkezést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]; az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]; indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]; kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont]. Az Alkotmánybíróságnak ebben a körben vizsgálnia kellett azt is, hogy az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz feltételei megállapíthatók-e a támadott jogszabály kapcsán.

- [5] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen akkor kezdeményezhető, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette. Az Abtv. 30. § (1) bekezdés második fordulata szerint az alkotmányjogi panaszt az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznyolcvan napon belül lehet írásban benyújtani.
- [6] 4. Az Alkotmánybíróság elsődlegesen azt vizsgálta, hogy az indítvány előterjesztésére megszabott határidő megtartásra került-e. Ennek megállapításához az indítványban támadott jogszabályi rendelkezés tartalmát, hatálybalépésének mikéntjét elemezte.
- [7] A Korm. rendelet támadott 14. § (1) bekezdését a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti kormányrendeleti szabályokról szóló 284/2020. (VI. 17.) Korm. rendelet 67. §-a módosította. A 67. § szerint „[a]z egészségügyi válsághelyzeti ellátásról szóló 521/2013. (XII. 30.) Korm. rendelet 14. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép: »(1) Az egészségügyi válsághelyzetben az egészségügyi dolgozó kirendelhető egészségügyi tevékenység ellátására alapellátást, járóbeteg-szakellátást vagy fekvőbeteg-szakellátást nyújtó, az egészségügyi válsághelyzet felszámolásában részt vevő intézménybe vagy időszakosan működő gyógyintézetbe.«” A Korm. rendelet 14. § (1) bekezdése e módosítás előtt úgy szövegezett, hogy „[a]z Eütv. 228. § (2) bekezdés a) pontja szerinti egészségügyi válsághelyzetben az egészségügyi dolgozó kirendelhető egészségügyi tevékenység ellátására alapellátást, járóbeteg-szakellátást vagy fekvőbeteg-szakellátást nyújtó, az egészségügyi válsághelyzet felszámolásában résztvevő intézménybe vagy időszakosan működő gyógyintézetbe.” A két szöveg összevetéséből látható, hogy a Korm. rendelet 14. §-ának a módosított (1) bekezdése tartalmi szempontból nem változott. A változás mindössze abban áll, hogy a rendelkezésből kimaradt az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) egészségügyi válsághelyzetet meghatározó egyik szabályára, a 228. § (2) bekezdése a) pontjára történő utalás. A módosított rendelkezés az „Eütv. 228. § (2) bekezdés a) pontja szerinti” szöveget nem tartalmazza. Ezen kívül a Korm. rendelet 14. § (1) bekezdése változatlan szövegezéssel, változatlan tartalommal, továbbra is az egészségügyi dolgozók kirendelésének lehetőségét szabályozza az egészségügyi válsághelyzet esetére. A módosítás törölte az Eütv. 228. § (2) bekezdése a) pontja formális megemlítését, anélkül, hogy az egészségügyi válsághelyzetre utalás vagy a kirendelés lehetősége tartalmi szempontból megváltozott volna. Az indítványozó jogállási helyzetét a Korm. rendelet 14. § (1) bekezdésének a módosítása nem alakította át, és nem tette terhesebbé. Az egészségügyi dolgozó egészségügyi válsághelyzetben kirendelésének elvont lehetősége – több megye érintettsége esetén – 2012. július 1-jétől szerepel az Eütv. 229. § (3) bekezdésében.
- [8] A kifogásolt rendelkezés szövegrészének a törlése az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogait önmagában nem érintette, az indítványozó jogi helyzetét a korábbi jogosultságaihoz, illetve kötelezettségeihez képest nem változtatta meg {vesd össze: 15/2020. (VII. 8.) AB határozat, Indokolás [5]; 3/2019. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [36]}. Az egészségügyi dolgozók kirendelésének a lehetőségét nem a Korm. rendelet módosítása teremtette meg, jogviszonyukra ez a módosítás nem hat ki közvetlenül, és nem is a módosítás, hanem – ahogyan arra a panasz is utal – a Korm. rendelet 14. §-ának további bekezdései tartalmazzák a kirendelésnek az indítványban kifogásolt jellemző kereteit is.
- [9] A Korm. rendelet 14. § (1) bekezdése módosított és a módosítás előtti szövege egyező a következőkben: „az egészségügyi válsághelyzetben az egészségügyi dolgozó kirendelhető egészségügyi tevékenység ellátására alapellátást, járóbeteg-szakellátást vagy fekvőbeteg-szakellátást nyújtó, az egészségügyi válsághelyzet felszámolásában résztvevő intézménybe vagy időszakosan működő gyógyintézetbe.” Megállapítható, hogy a támadott jogszabályi rendelkezés ezen tartalma a Korm. rendelet 2014. január 1-jei hatályba lépése óta változatlan. Ebből viszont az következik, hogy az Abtv. 30. §-ában meghatározott 180 napos határidő már többszörösen eltelte az alkotmányjogi-panasz 2020. december 16-ai előterjesztésekor. A jogalkotónak a jogszabálymódosításnál

választott azon jogtechnikai megoldása, hogy nem a hatályos rendelkezés egy szövegrészletét helyezte hatályon kívül, hanem azt elhagyva ismételte meg a 2014. január 1-jétől hatályos rendelkezést, nem eredményezheti az alkotmányjogi-panasz előterjesztésére nyitva álló idő újra indulását. Ez az értelmezés lényegében kiüresítené azt a jogalkotói szándékot, amely – a jogbiztonságot szem előtt tartva – az alkotmányjogi panasz előterjesztésére határidőt szabott.

- [10] A 2021. február 16-án érkezett indítványkiegészítésben az indítványozó az Alaptörvény 24. cikk (4) bekezdésében foglalt lehetőségre utalva kérte, hogy az Alkotmánybíróság ebben a jogkörében eljárva állapítsa meg a Korm. rendelet 14. § (5), (7) és (8) bekezdése alaptörvény-ellenességét is. Az Alkotmánybíróság nem látott okot a Korm. rendelet 14. §-a többi, a beadványban megjelölt szabályai vizsgálatára az Alaptörvény 24. § (4) bekezdése alapján.
- [11] Mivel az alkotmányjogi panasz az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn túl került előterjesztésre, ezért azt az Ügyrend 30. § (2) bekezdése *d)* pontja alapján vissza kellett utasítani.
- [12] Ebből következően az Alkotmánybíróság már nem vizsgálhatta, hogy az indítványozó és az általa támadott jogszabály viszonylatában az Abtv. 26. § (2) bekezdésének *a)* és *b)* pontja szerinti feltételei fennállnak-e. Nem vizsgálhatta, hogy az indítványozó közvetlen érintettsége megállapítható volna-e, de azt sem vizsgálhatta, hogy egészségügyi dolgozóként az esetleges kirendelésről szóló tényleges intézkedéssel szemben akár a rá vonatkozó jogállási törvény, akár az Eütv. alapján élhetne-e jogorvoslati lehetőséggel.
- [13] Az Abtv. 26. § (2) bekezdésében foglalt feltétel hiányában nem kellett vizsgálni, hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított joga hivatkozik-e, és az Abtv. 29. §-ában foglaltak teljesülnek-e.
- [14] 5. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdése alkalmazásával, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *d)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. március 30.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2080/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3160/2021. (IV. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Szabó Marcel* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Törvényszék 5.Bf.11/2020/14. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Győrei Péter ügyvéd) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] A Budakörnyéki Járásbíróság 2019. november 25-én meghozott 8.B.236/2018/25. számú ítéletével az indítványozót becsületsértés vétségének elkövetése miatt pénzbüntetésre ítélte. A terhelttel szemben először rendőri intézkedésre került sor csendháborítás miatt. A rendőri eljárás során a terhelt nem tett eleget a rendőrök többszöri felszólításának (sem a csendháborítás alapjául szolgáló hangos zene lehalkítására, sem az személyazonosságának az igazolására vonatkozóan), majd a rendőröket verbálisan sértő kifejezésekkel illette. Amikor a rendőrök előállították ellenállt, testi kényszer alkalmazása is szükségessé vált. Az indítványozóval szemben hatósági eljárás megzavarásának vétsége miatt indult büntetőeljárás. Eljárása során az irányadó tényállás alapján a bíróság azt állapította meg, hogy a terhelt magatartásával nem a hatósági eljárás megzavarásának vétségét valósította meg, hanem becsületsértés vétségét követte el, és megállapította az indítványozó büntetőjogi felelősségét.
- [3] Az elsőfokú ítélet ellen az indítványozó és védője felmentés, illetve enyhítés érdekében jelentett be fellebbezést, az ügyészség súlyosabb minősítés és a büntetés súlyosítása érdekében fellebbezett. Az ügyészség álláspontja szerint a terhelt cselekménye a hatósági eljárás megghiúsítását célozta, valamint közösségellenes is volt, ezért a hatósági eljárás megzavarásának vétségében kellene megállapítani a büntetőjogi felelősséget. A védő arra hivatkozott fellebbezésében, hogy az elsőfokú bíróság törvényes vád hiányában hozott ítéletet, továbbá az ítélet megalapozatlan. Kifejtette, hogy álláspontja szerint a vádirat nem tartalmazta a becsületsértés büntető törvénykönyv szerinti minősítését, sem arra utalást, hogy a vád ezen bűncselekmény miatt kívánna a terhelt felelősségre vonását. Álláspontja szerint ezen bűncselekmény nem került érdemi bizonyításra, így nem nyílt lehetősége az érdemi védekezésre sem. Véleménye szerint az elsőfokú bíróság a vádelv sérelmével, az ügyészség vádkiterjesztése nélkül, önkényesen terjesztette ki a vádat.
- [4] A másodfokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék 2020. augusztus 27-én meghozott 5.Bf.11/2020/14. számú végzésével helybenhagyta az elsőfokú ítéletet. A másodfokú bíróság azt állapította meg, hogy az elsőfokú bíróság nem terjeszkedett túl a vádirati tényálláson, a megállapított tényállás minden olyan tényt és körülményt tartalmaz, amit a vádirati tényállás is tartalmazott. A másodfokú bíróság osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját abban a tekintetben, hogy mivel a terhelt magatartása nélkülözötte a kihívó közösségellenességet, illetőleg magatartása nem volt erőszakos jellegű, ezért az nem a hatósági eljárás megzavarása vétségét valósította meg. A másodfokú bíróság álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a büntetés kiszabása során is megfelelően értékelte az irányadó alanyi és tárgyi körülményeket. Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság helybenhagyta az elsőfokú bíróság ítéletét.
- [5] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panasszal élt az első- és a másodfokú bírósági határozatokkal szemben. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozott azzal összefüggésben, hogy az eljárásban nem érvényesült a hatékony védelemhez való jog. Az indítványozó álláspontja szerint a bíróság azzal, hogy előzetes figyelemfelhívás nélkül az ítélethozatal során minősítette át a cselekményt, úgy, hogy az nem is tényállási eleme a vádbeli bűncselekménynek, megfosztotta az indítványozót a hatékony védekezés lehetőségétől. Hivatkozott az indítványozó az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) *Dallos kontra Magyarország* (29082/95), 2001. március 1. ügyére. Abban ugyanis épp azzal összefüggésben állapította

meg az EJEB az Emberi Jogok Európai Egyezményének megsértését a tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggésben, hogy a folyamatban lévő eljárásban a cselekmény átminősítésével a bíróság megakadályozta a terheltet és a védelmet abban, hogy az új minősítéshez igazítsák védekezést.

- [6] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [7] 3.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján terjesztette elő az alkotmányjogi panaszt, melyet az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint hatvan napon belül kell benyújtani. Az indítványozó a panaszt a törvényi határidőn belül terjesztette elő. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszát jogi képviselő útján nyújtotta be, a jogi képviselő meghatalmazását csatolta. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá mindazokat a jognyilatkozatokat, ideértve megfelelő indokolásait is, amelyeket az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének a)–f) pontjai megkívánnak.
- [8] 3.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [9] A bírósági döntésekkel kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]} Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárásjogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [10] Az indítványozó a védelemhez való jog állított sérelmén keresztül valójában a számára kedvezőtlen bírói döntés tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját adta. Az indítvány azt célozta, hogy a bíróság által eldöntött tény- és jogkérdéseket – a konkrét ügyben a vádtól való eltérő minősítés helyességét – az Alkotmánybíróság a bíróság álláspontjától eltérően értékelje. Az indítványozó kifogását érintően megállapítható volt, hogy az alapvetően a jogalkalmazási, illetve a bíróságok mérlegelési jogkörébe tartozó kérdésekre – a büntetőeljárás alapjául szolgáló cselekmény „helyes” minősítésének megállapítására – irányul, amelyeknek érdemi alkotmányossági felülbírálatára a védelemhez való jog nem ad alapot. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az eljáró bíróságok eljárásuk során figyelemmel voltak arra, hogy az ítéleti tényállás elemeit a vádirati tényállás maradéktalanul tartalmazta, így a védelem számára az eljárás során biztosított volt, hogy a vádirati tényállás elemeivel kapcsolatosan előterjessze érdemi védekezését.
- [11] Az Alkotmánybíróság az indítványozó kifogásait és a bírósági döntések azzal összefüggő megállapításait megvizsgálva úgy értékelte, hogy a védelemhez való jog érvényesülését érintően nem vetnek fel olyan kérdést, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségűként lehetne értékelni, és nem támasztanak egyértelmű kétségeket a bírósági döntések Alaptörvénnyel való összhangját érintően sem.

- [12] 4. Az Alkotmánybíróság mindezen érvek alapul vételével az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdések alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. március 30.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel alkotmánybíró különvéleménye

- [13] Nem értek egyet a rendelkező részben foglalt visszautasító döntéssel, ugyanis álláspontom szerint az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panaszt az alábbi indokokra tekintettel érdemben kellett volna elbírálnia.
- [14] Az indítványozó érvelése szerint a bíróság vádirati tényállástól eltérő ítéleti minősítése egyúttal a vádon való túlterjeszkedés is, ami a védelemhez való jog sérelméhez vezetett.
- [15] Az indítvány nyomán felvetődő egyik alapkérdés, hogy a bíróság túlterjeszkedett-e a vádon (ami jogszerűen nem lehetséges), vagy csak eltérő minősítést állapított meg (amire viszont jogszerűen lehetősége van). Ennek alapja, hogy a vád tárgyává tett cselekmény tettazonos-e az ítéletben megállapított cselekménnyel. A két tényállás szükségképpen ismérveinek eltérése, továbbá az ítéleti tényállás (ami nem utal a használt kifejezések becsületsértő jellegére) a tettazonosságot már önmagában kétségessé teszi.
- [16] Mivel önmagában a vádelv sérelme nem feltétlenül kell, hogy a terheltre nézve is hátrányos legyen, ezért ezzel összefüggésben a másik fontos kérdés, hogy annak esetleges sérelmével a terhelt védelemhez való joga is sérült-e.
- [17] Az indítványból és a rendelkezésre álló iratokból számomra az rajzolódik ki, hogy az indítványozónak az a meggyőződése, hogy az egyes szakjogi szabályok állított megsértése miatt (a vádelv sérelme mellett a becsületsértésre vonatkozó bizonyítás felvételének hiányát is említi) neki nem volt módja előadni a védekezését a becsületsértés vonatkozásában. Megítélésem szerint, ha ez valóban így van, akkor az akár az alaptörvény-ellenesség megállapítását is indokolhatja. Ennek vizsgálatára az alkotmányjogi panasz befogadása esetén lehetett volna sort keríteni.
- [18] Megítélésem szerint az ítélet indokolása alapján a következő aggályok vetődhetnek fel: 1) Volt-e lehetősége kifejtteni az eljárás résztvevőinek álláspontjukat azzal kapcsolatban, hogy a trágár kifejezés egyúttal becsületsértő-e? 2) Mire alapozta a bíróság, hogy a közterület-felügyelő rendvédelmi szerv tagja (melynek hiányában a cselekmény az ő vonatkozásában magánindítványos és magánvádas)? 3) A bíróság a vádtól eltérő minősítés lehetőségét megállapította-e?
- [19] Az ítélettel kapcsolatban felvethető problémák vonatkozásában egyenként indokolható, hogy ezek szakjogi kérdések. Amennyiben azonban érdemi vizsgálat során az derült volna ki, hogy a bíróság túlterjeszkedett a vádon, nem vett fel bizonyítást a becsületsértés egyes tényállási elemeire vonatkozóan, nem tisztázta, hogy a közterület-felügyelő mi alapján minősül rendvédelmi szerv tagjának és még a vádtól eltérő minősítés lehetőségét sem állapította meg, akkor összességében az indítványozónak aligha kellett arra számítnia, hogy elő kellene terjesztenie védekezését a becsületsértésre vonatkozóan.
- [20] Úgy vélem, hogy az ügy elvi jelentősége mindezekre tekintettel abban rejlik, hogy a vádtól eltérő minősítés (vagy a vádiraton való túlterjeszkedés) és a védelemhez való jog összefüggésében érdemi vizsgálat nyomán kijelölje azokat az elvi alaptételeket, amelyek az érintettek számára egyértelművé teszik azt, hogy védekezésüket

milyen cselekményekre vonatkozóan kell előadniuk. Erre az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésre tekintettel én az alkotmányjogi panasz befogadását és annak érdemi elbírálását tartottam volna indokoltnak.

Budapest, 2021. március 30.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1858/2020.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3161/2021. (IV. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.20.388/2020/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi személy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Fővárosi Törvényszék 33.G.41.099/2018/14. számú ítélete, a Fővárosi Ítéletábla 10.Gf.40.213/2019/6. számú ítélete, valamint a Kúria Pfv.20.388/2020/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásához alapul szolgáló ügynek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] 2.1. Az indítványozó (perbeli III. rendű felperes) jogelődje mint I. rendű felperes szerződésszegésből eredő tényleges kár, elmaradt haszon valamint az ezek utáni törvényes mértékű késedelmi kamat megtérítése iránt indított polgári pert. A kártérítési igényt megalapozó szerződést a II. rendű alperes az I. rendű felperes jogelődjével kötötte, aki az abból származó követelést engedményezte, majd azt – az engedményes kiválással történt átalakulása folytán – az I. rendű felperes szerezte meg, aki kártérítés jogcímén az I., II. és III. rendű alperesek egyetemleges marasztalását kérte. Kereshetőségi jogát illetően hivatkozott azokra a gazdasági társasági átalakulási folyamatokra (engedményezési megállapodás megkötése, majd az engedményes kiválással történt átalakulása), melyek következtében a követelést az I. rendű felperes megszerezte.
- [4] Az alperesek a kereset elutasítását kérték amellet, hogy a II. rendű alperes vitatta az I. rendű felperes kereshetőségi jogát, a kártérítési felelőssége feltételei fennálltát, valamint a kereset összecszerúságát.
- [5] 2.2. A perben a bíróság rész- és közbenső ítéletet hozott, amelyben többek között azt is rögzítette, hogy a perre a kiemelt jelentőségű perekre irányadó eljárási szabályokat kell alkalmazni. A rész- és közbenső ítélet jogerőre emelkedését követően az I. rendű felperes jogutódjának II. rendű felperesként történő perbelépését engedélyezte. Az I. rendű felperes felszámolás, a II. rendű felperes végelszámolás alá került, és a perbe jogutódja, – az engedményezési sor végén álló gazdasági társaság, – a III. rendű felperes, – az indítványozó – lépett. A perben egyetlen engedményezési szerződés szerepelt az iratok között az elsőfokú eljárás során: az I. és a II. rendű felperes közös beadványukban, szerződésükkel igazolták a jogutódlást és kérték a jogutód perbe lépésének engedélyezését. Az indítványozó az iratokhoz engedményezési szerződést nem csatolt, hanem a II. rendű felperessel közös beadványukban bejelentették, hogy közöttük szerződés jött létre és az indítványozó a II. rendű felperes jogutódja, egyúttal a II. rendű felperes hozzájárul az indítványozó perbelépéséhez.
- [6] Az indítványozó perbelépéséhez és az I. rendű felperesnek a perből történő elbocsátásához a II. rendű alperes a jogutódlás aggályosságára hivatkozva és a követelés átszállását vitatva – nem járult hozzá, azt azonban a bíróság végzésével engedélyezte.
- [7] Az elsőfokú bíróság – az alkotmányjogi panaszban támadott – elsőfokú ítéletében az indítványozó keresetét elutasította, kifejtve, hogy az engedményezés közös bejelentésével a felperesek valószínűsítették a perbeli jogutódlás eljárásjogi feltételeit, ami alapján a bíróság engedélyezte először a II. rendű, majd az indítványozó (III. rendű felperes) perbelépését, ez azonban nem mentesítette a felpereseket az alól, hogy kereshetőségi joguk fennállását bizonyítsák, mivel a perbelépés megengedhetősége körében a bíróság a felek közötti anyagi jogi jogviszonyt vizsgálja, és arról ítéletben dönt.

- [8] Erre vonatkozó bizonyítékot, bizonyítási indítványt az indítványozó a bíróság erre irányuló felhívása ellenére sem terjesztett elő, így a per tárgyát képező követelés tekintetében keresetőségi joga nem volt megállapítható, ezért a kereset elutasításának volt helye.
- [9] 2.3. A perbe vitt kártérítési igény jogalapját az I. rendű felperes javára a II. rendű alperes tekintetében a másodfokú bíróság jogerős rész- és közbenső ítéletével megállapította, figyelemmel arra is, hogy az engedményezés folytán az I. rendű felperesnek már nem volt fenntartott keresete (a perben kizárólag azért vett még félként részt, mert a II. rendű alperes nem járult hozzá a perből történő elbocsátásához), és az indítványozó nem bizonyította azt, hogy a per tárgyát képező kártérítési igény őt illeti meg.
- [10] A másodfokú ítélet az elsőfokú ítéletet részben eltérő indokolással helybenhagyta. Rámutatott arra, hogy a perbeli jogutódlás nem azonos az anyagi jogi jogutódlással, a felek közötti anyagi jogi jogviszony vizsgálata a per érdemére tartozik. Az engedményezésre irányadó eljárásjogi jogszabályok alapján az indítványozót terhelte annak bizonyítása, hogy a keresettel érvényesített követelést szerződéssel megszerezte. A másodfokon eljáró bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróságot az indítványozó keresetőségi joga fennállta körében a bizonyításra szoruló tényekre, a bizonyítási teherre, illetve a bizonyítás sikertelenségének a jogkövetkezményeire nézve sem terhelte előzetes tájékoztatási kötelezettség. Az iratok alapján a másodfokú bíróság megállapította, hogy az indítványozó tisztában volt bizonyítási kötelezettségével. Az engedményezési szerződést az elsőfokú eljárásban nem csatolták az iratokhoz, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 235. § (1) bekezdése alapján a másodfokú bíróság megállapította, hogy a fellebbezés mellékleteként benyújtott engedményezési szerződés az indítványozó keresetőségi joga fennállta körében bizonyítékként már nem értékelhető.
- [11] 2.4. A jogerős ítélettel szemben az indítványozó nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen kereseti kérelmének helyt adó határozat meghozatalát, másodlagosan az első- vagy másodfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára történő utasítását kérte. Indokolása szerint a keresetőségi jog nem személyhez fűződő jog, és mint ilyen, korlátozások nélkül engedményezhető. Érvéle szerint a jogerős ítélet sérti a Pp. 61. § (1) és (2) bekezdését, mert a fél fogalma független attól, hogy a peres fél a perbeli anyagi jogi jogviszonyban valóban félként szerepel-e, rendelkezett-e a perindításhoz szükséges perbeli legitimációval. Indokai szerint a közbenső ítélet anyagi jogereje kizárja, hogy a felek – ideértve azok jogutódait is – az ítéletben már elbírált jogot egymással szemben vitássá tegyék. A jogerőhöz – figyelemmel a Pp. 229. § (1) bekezdése és Pp. 227. § (1) bekezdése rendelkezéseire –, a bíróság is kötve van, így a másodfokú bíróság indokolása szerint tévesen tette ismételt vizsgálat tárgyává a perbeli legitimáció kérdését. A perbelépést engedélyező végzés jogerőre emelkedésével a perbeli követelés rá mint jogutódra szállt át. Az indítványozó vitatta továbbá a jogerős ítélet felperesi bizonyítási kötelezettségre alapított megállapítását is. Állította, hogy az engedményezési szerződés becsatolására bírói felhívást nem kapott.
- [12] A II. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását és az indítványozó eljárási költségekben marasztalását kérte.
- [13] 2.5. A Kúria a jogerős ítéletnek az indítványozó II. rendű alperessel szembeni keresetét elutasító elsőfokú ítélet helybenhagyó rendelkezését hatályában fenntartotta.
- [14] Indokolása szerint a másodfokú bíróság mind az indítványozó perbelépése eljárásjogi feltételeinek az érdemi döntéstől való külön kezelése, mind az indítványozó keresetőségi jogának megítélése tekintetében helyes álláspontot foglalt el, ítéletét a szükséges mértékben megindokolta, ezért az megfelel a jogszabályi rendelkezéseknek.
- [15] A Kúria az eljárásjogi jogszabályi előírások szerint, a felülvizsgálati kérelem keretei között, az indítványozó és a II. rendű alperes viszonylatában vizsgálta felül a jogerős ítéletet és megállapította, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okból (bizonyítékok mérlegelése) nem jogszabálysértő. A Kúria a keresetőségi jog körében végzett vizsgálata alapján megállapította, hogy a kártérítési kereset érvényesíthetőségének feltétele az engedményezéssel kapcsolatos állásfoglalás. Ebben a körben annak van jelentősége, hogy az indítványozó anyagi igényét megalapozó bizonyítékok rendelkezésre állnak-e.
- [16] A kúriai határozat indokolása szerint helyesen állapította meg a másodfokú bíróság, hogy az indítványozó és a II. rendű felperes között létrejöttek állított szerződés becsatolására az elsőfokú eljárásban nem került sor; a felek az engedményezéssel kapcsolatban olyan nyilatkozatot sem tettek, amelyből az engedményezés meg-

történte megállapítható lett volna. A másodfokú bíróság rész- és közbenső ítéletében egyértelművé tette, hogy a perre a kiemelt jelentőségű perekre vonatkozó szabályok irányadók, így a bíróság nem volt köteles a feleket előzetesen tájékoztatni a jogvita eldöntése érdekében bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről, a bizonyítás sikertelenségének következményeiről.

- [17] A kúriai indokolás szerint téves az indítványozónak az a hivatkozása, miszerint a közbenső ítélet anyagi jogereje önmagában alátámasztja keresetösségi jogának fennállását, mert az ítélet szerint egyrészt a II. rendű alperest kárfelelősség terheli, másrészt a keresetösségi jog fennállását az I. rendű felperes kapcsán állapította meg, nem az indítványozó vonatkozásában. Ha a jogutódlás alapja olyan polgári jogügylet, amely a perben nem bizonyított, a közbenső ítélet *res iudicata* hatása nem terjed ki automatikusan a jogutódokra. A perbe belépő jogutódból mindig fél lesz, aki vagy a jogelőd helyébe lép, vagy a jogelőd pertársa lesz. A perbeli esetben az indítványozó mint a II. rendű felperes jogutódja, annak hozzájárulásával és az általuk megtett írásbeli bejelentéssel lépett be a perbe. Miután a II. rendű alperes a jogelőd elbocsátásához nem járult hozzá, ezért az indítványozó perbelépését követően egymás pertársaiként vettek részt a perben. Az indítványozó által hivatkozott Pp. 61. § (2) bekezdés szerinti szabály a kúriai indokolás szerint az ügyben nem releváns – minthogy az az alperesi jogutódlásra vonatkozik –, így nem is sérülhetett az eljárás során. A Kúria szerint az indítványozónak a II. rendű alperessel szembeni igényérvényesítési jogosultsága (keresetösségi joga) az ügy érdemére tartozó olyan anyagi jogi kérdés, amelynek tárgyában a bíróságnak ítélettel kell döntenie (BH2001.388.), anyagi jogi kapcsolat hiányában a keresetet ítélettel el kell utasítani (BH2019.119.). Minthogy a perindítási jog érvényesen nem ruházható át (BH2017.346.), ezért téves az indítványozó keresetösségi jog és perbeli legitimáció jogutódlására való hivatkozása. Nem a keresetösségi jog engedményezhető, hanem valamely követelés, anyagi jogi igény, ezért a bíróságnak az indítványozó keresetösségi jogát egyidejűleg, jogelődeitől függetlenül meg kellett vizsgálnia; az engedményezés pusztán bejelentéséből és absztrakt jellegéből a követelés anyagi jogi alapjának bizonyítottága automatikusan nem következik. A kúriai indokolás szerint az indítványozó helyesen hivatkozott arra, hogy az engedményezés a II. rendű alperes vonatkozásában absztrakt jogügylet, ebből azonban csak az következik, hogy az engedményezés hiányosságaira, érvénytelenségére hivatkozással a teljesítést nem tagadhatja meg (EBH2005.1227.). Az absztrakt jogügyletből adódó jogi hatások azonban csak akkor merülnek fel, ha tényállás-szerűen maga az engedményezés megállapítható, ami bizonyítási kérdés. A Pp. 164. § (1) bekezdése értelmében a jogelőd és a jogutód az engedményezés megtörténtét, tartalmát köteles bizonyítani. E körben az indítványozót terhelte bizonyítási kötelezettség, melynek nem tett eleget, így elvesztessége szükségszerűen bekövetkezett.
- [18] A Kúria rámutatott arra, hogy az engedményezés az engedményező és az engedményes szerződése, amellyel az engedményes az engedményező helyébe lép. A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:194. § (2) bekezdése értelmében az engedményezett követelést a kötelezett a jogcím, az összeg és az esedékesség megjelölésével vagy egyéb olyan módon kell meghatározni, hogy a követelés azonosítható legyen. Így az engedményezés nem kötelezettségvállalás, hanem maga a jogváltozást kiváltó rendelkező ügylet, amellyel a követelés átkerül az engedményes vagyonaiba. Ezért nem mellőzhető az engedményezési okirat csatolása olyan esetben, ha a fél anyagi jogi igényét engedményezésre alapítja. A Ptk. 6:197. § (1) és (3) bekezdései szerint az engedményezésről írásbeli értesítés szükséges a kötelezett részére. A perbeli esetben ennek megtörténtéről sem merült fel adat, sem ennek okirati bizonyítására nem került sor.
- [19] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, és kérte a Kúria Pfv.20.388/2020/6. számú ítélete, a Fővárosi Ítéltábla 10.Gf.40.213/2019/6. számú ítélete és a Fővárosi Törvényszék 33.G.41.099/2018/14. számú ítélete megsemmisítését.
- [20] Keresetének – a keresetösségi jog bizonyításának elmulasztásával összefüggő – elutasítását sérelmezte, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére és 28. cikkére hivatkozással. Álláspontja szerint az eljáró bíróságok nem az Alaptörvénnyel összhangban értelmezték és alkalmazták a kiemelt jelentőségű perekre vonatkozó eljárási szabályokat, ezzel elvonták a bíróhoz forduláshoz való jogát, valamint a per elhúzódása folytán az eljárás észszerű határidőn belüli befejezéséhez fűződő joga is sérült.
- [21] 3.1. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelme állításában vitatta a bírói jogértelmezést és hivatkozott a Pp. 3. § (5) bekezdésére, állítva, hogy a bíróság „a bizonyítási meghatározott módjához vagy meghatározott bizonyítási eszközök alkalmazásához nincs kötve, szabadon felhasználhatja a felek előadásait”.

- [22] Vitatta, hogy fennálltak volna a kiemelt jelentőségű perek speciális jellemzői. Felhívás hiányában „nem kellett” tisztában lennie bizonyítási kötelezettségével.
- [23] Vitatta bizonyítási kötelezettségét és mert értelmezése szerint neki „csak valószínűsítienie kellett az engedményezés útján megvalósult jogutódlást”. Álláspontja szerint a keresetösségi jog nem személyhez fűződő jog, „hanem a perben részt vevő félhez kötődő jog, és mint ilyen, korlátozások nélkül engedményezhető”. Állította, hogy „perbeli legitimációját az ítéletekben sem anyagi jogi sem pedig eljárásjogi aspektusból nem lehetett volna ismételtelen vizsgálat tárgyává tenni. Így az ítéletek mind eljárásjogi, mind anyagi jogi szempontból jogszabálysértőek. Állította, hogy a másodfokú ítélet a fentiek okán „megalapozatlan, kizárólag feltételezéseken alapszik”. Az ítéletek tartalmi elégtelenségét állítva arra hivatkozott, hogy a bíróságok „a per érdemi része tekintetében még a bizonyítási eljárást sem folytatta le, [...] bizonyítási indítványát (szakértő kirendelése) a bíróság minden indoklás nélkül mellőzte”.
- [24] Az indítványozó hivatkozott az Alkotmánybíróságnak a tisztességes bírósági eljárással kapcsolatos gyakorlatára. Ebben a körben felhívta a 7/2013. (III. 1.) AB határozatot, a 23/2018.(XII. 28.) AB határozat indokolásának [24]–[30] bekezdéseit, valamint a 3373/2019. (XII. 19.) AB határozat indokolásának [19]–[21], [23], [27]–[28] bekezdéseit. Arra azonban nem mutatott rá, hogy az idézett alkotmánybírósági gyakorlat és állított sérelmei között mi az alkotmányjogi összefüggés.
- [25] Sérültni látta a bírósághoz fordulás jogát, amit a felülmérlegelés tilalmával hozott összefüggésbe, miszerint keresetösségi joga a per későbbi szakaszaiban már nem képezheték volna vizsgálat tárgyát. Ebben a körben hivatkozott a 30/2014. (IX. 30.) AB határozatra, valamint a 3195/2015. (X. 14.) AB határozatra.
- [26] Sérülmezte, hogy szerinte a Kúria nem törekedett a per ésszerű időn belüli befejezésére, mert pere 13 évig tartott.
- [27] Alaptörvényi hivatkozás megjelölése nélkül állította jogorvoslati joga sérelmét.
- [28] Összességében állította, hogy az eljáró bíróságok az Alaptörvény 28. cikkében foglalt jogértelmezési szabályokat figyelmen kívül hagyta, önkényes és *contra legem* jogalkalmazása bár önmagában nem lenne alaptörvényellenes, azonban esetében érdemben befolyásolta az ítéleteket, így az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelme közvetlenül megállapítható.
- [29] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [30] 4.1. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia; az (1b) bekezdés d) pontja szerint a kérelem akkor határozott, ha megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit, az e) pontja szerint pedig akkor, ha indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a kifogásolt bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Ennek a feltételnek az indítvány jogorvoslati joggal kapcsolatos hivatkozása nem tesz eleget; nem jelölte meg a sértettnek állított alaptörvényi rendelkezést, továbbá a jogorvoslati jog sérelmét a Kúria indítványozótól eltérő jogértelmezésével és nyilatkozattételi lehetőségeivel kapcsolatos kifogásaival összefüggésben állította. Érvelésében nem fejtette ki, hogy ezen állított sérelmei mennyiben hozhatók összefüggésbe a jogorvoslathoz való jogával. Ezért megfelelő indoklás hiányában ez az indítványi elem nem felel meg a határozott kérelem követelményének.
- [31] 4.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdésének a) pontja értelmében az indítványozó csak Alaptörvényben biztosított jogának sérelmére történő hivatkozással nyújthat be alkotmányjogi panaszt. Az Alaptörvénynek az indítványozó által felhívott 28. cikke nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot, így arra az indítványozó panaszában nem hivatkozhat.
- [32] 4.3. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Ez alternatív feltétel, bármelyik megléte indokot ad a befogadásra.
- [33] Az Alkotmánybíróság erre tekintettel a befogadhatóság tartalmi feltételeivel összefüggésben az indítvánnyal kapcsolatban a következőket állapította meg. Alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tekinthető kérdést az in-

dítványozó nem fogalmazott meg. Ezt követően azt vizsgálta, hogy az indítványban felhozott érvek alapján felmerülhet-e a bírói döntés alaptörvény-ellenesség gyanúja.

- [34] 4.4. Az Alkotmánybíróság általánosságban észlelte, hogy az indítványozó panaszában a támadott ítéleteknek elsősorban tartalmi kritikáját fogalmazta meg, vitatva annak jogértelmezését és következtetését. Az indítványozó ezen felül kifogásolta szakértő kirendelésére vonatkozó indítványának indokolás nélküli elutasítását. Végül a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmét többek mellett azért is állította, mert a per időben elhúzódt.
- [35] 4.5. Az indítványozó az említett alaptörvényi rendelkezés sérelmét összességében abban látta, hogy a számára kedvezőtlen bírósági döntés az alkalmazandó jogszabályokat az indítványozó felfogásától eltérően értelmezte és alkalmazta. A jogszabályok értelmezése és alkalmazása – amíg az az Alaptörvény keretein belül marad – olyan szakjogi-törvényességi kérdés, amely alkotmányossági aggályokat nem vethet fel, és amelynek vizsgálatára az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel.
- [36] A felmerülő jogkérdésnek az indítványozó felfogásától eltérő bírói megítélésével kapcsolatban az Alkotmánybíróság rámutat töretlen gyakorlatára, miszerint „az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; [...]}. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; [...]}.” {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]} „Sem a jogállamiság elvont elve, [...] sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {Először lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}
- [37] 4.6. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában sérelmezte, hogy bizonyítási indítványának az eljáró bíróságok nem adtak helyt, anélkül, hogy ezt indokolták volna.
- [38] Az Alkotmánybíróság rámutat a tisztességes bírósági eljáráshoz és indokolt bírói döntéshez való jog töretlen gyakorlatára, miszerint „a »*fair trial*« olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [29]}. Az indokolt bírói döntéshez való jog az eljárás tisztességességének alkotmányos követelményrendszerén [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] belül azonosított részjogosítvány.” Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is megerősíti azt a gyakorlatát, hogy „[a]z alkotmányos előírás ugyanakkor kizárólag az eljárási törvényekben foglaltak szerint kötelezheti a bíróságot a döntésének alapjául szolgáló indokok bemutatására. Ebből következik, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény e szabályát mindig együtt olvassa a jogvita jellege, és az adott ügy típusa által kijelölt konkrét eljárásjogi szabályokkal. [...] Figyelemmel az Alaptörvény 28. cikkében előírt jogszabály értelmezési kötelezettségre is, az Alkotmánybíróság azt vizsgálja, hogy az indokolási kötelezettséget előíró eljárási jogszabályokat a bíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott követelményeknek megfelelően alkalmazta-e. [...] az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. A tisztességes eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben

előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket.” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]–[34]}

- [39] A bírói ítéletek egybehangzóan tartalmazzák azt, – amire a Kúria ítélete [28] bekezdésében is rámutat –, „a II. és III. rendű felperesek keresetőségi joguk bizonyítása körében bizonyítékot, bizonyítási indítványt a bíróság felhívása ellenére nem terjesztettek elő”. A II. rendű felperes és az indítványozó által 2017 októberében írásban megkötött, az indítványozó által a másodfokú eljárásban a fellebbezés mellékleteként benyújtott engedményezési szerződés az indítványozó keresetőségi joga fennállta körében a Pp. 235. § (1) bekezdésére figyelemmel bizonyítékként már nem volt értékelhető.
- [40] A szakértő kirendelésével kapcsolatosan az indítványozó alkotmányjogi panaszában nem fejtette ki, hogy az pontosan mire irányult. Ezért ennek az indítványozó által hivatkozott „indokolás nélküli” elutasítását egyéb peradatok hiányában az Alkotmánybíróság külön nem vizsgálhatta. Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy a peradatokból megállapíthatóan az ügyben a bírói döntések jogkérdések elbírálásán alapultak, amelyek szakértői bizonyítás szükségességét aligha vethetik fel.
- [41] A bíróságok az indítványozónak az ügy lényegi részeire vonatkozó valamennyi észrevételét kellő alaposítással megvizsgálták, és ennek értékeléséről határozatukban számot adtak. Az indítványozó felvetéseire a Kúria ítéletében részletes jogszabályi ismertetést követően, alapos elemzés és jogkövetkeztetés levonása révén közérthető választ adott. Ezért ez a hivatkozási kör sem vetette fel a bírói döntések alaptörvényességének kételyét.
- [42] 4.7. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét megjelölve azt is kifogásolta, hogy pere időben elhúzódott.
- [43] Ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. Az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jog sérelme tekintetében az Alkotmánybíróság több polgári ügy vonatkozásában is úgy foglalt állást, hogy az eljárás elhúzódása miatt bekövetkezett esetleges jogsérelem az alkotmánybírósági eljárásban nem orvosolható {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [8]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}. Ezzel összefüggésben kiemelte azt is, hogy az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre arra, hogy egy adott bírósági eljárás jelentős elhúzódásából eredő következményeket enyhítse vagy orvosolja.
- [44] Az indítványozó ezirányú kérelmének elbírálása olyan alapvetően eljárási jogi szakkérdés, amelynek megítélésére az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel. Ilyen sérelem alaposága esetén, kártérítési igény érvényesítésére polgári per útján kínálkozik lehetőség. Az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jog vonatkozásában az indítványozó előadása szerint sem merült fel magának a bírói döntésnek érdemére kiható alaptörvény-ellenesség megállapíthatósága.
- [45] A fentiekből következően a bírói döntések alaptörvényességének kételye az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában az indítványozó által alkotmányjogi panaszában megjelölt okokból nem merült fel.
- [46] 5. A támadott döntések a fentiekre tekintettel a jelen ügyben feltárható összefüggések alapján – alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség hiányában – nem képezhetik érdemi vizsgálat tárgyát.
- [47] 6. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására, – mivel részben az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában, illetve 52. § (1b) bekezdés d) és e) pontjában, részben pedig a 29. §-ában írott feltételeknek nem felel meg –, nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. március 30.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1781/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3162/2021. (IV. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.20.107/2020/2. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemélyek az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz, melyben a Budai Központi Kerületi Bíróság 2.P.21.185/2018/27. számú ítélete, a Fővárosi Törvényszék 73.Pf.640.180/2018/14. számú ítélete, valamint a Kúria Pfv. I.20.107/2020/2. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérték.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásához alapul szolgáló ügynek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] 2.1. Az indítványozók (perbeli I. és II. rendű felperesek) deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek. Az árfolyamváltozások következtében a törlesztő részleteket nem tudták fizetni, emiatt ügyükben végrehajtási eljárás indult.
- [4] Ezt követően keresetet terjesztettek elő a velük szemben végrehajtási eljárást indító I. rendű alperessel szemben a végrehajtási eljárások megszüntetését kérve. (A további, II., III., IV., V., VI., VII. rendű alperesekkel szembeni kereseti kérelem a végrehajtás megszüntetésének tírására irányult. Az indítványozóknak a velük való kapcsolatát az alkotmányjogi panasz nem érinti, így erre a határozat sem tér ki.) Kérték a bíróság által megállapítani, hogy köztük és az I. rendű alperes között 2005. november 28-án érvényes kölcsönszerződés nem jött létre, érvényes követelés nem áll fenn, mert a felek lényeges kérdésekben nem állapodtak meg. Másodlagosan arra hivatkoztak, hogy a szerződés semmis. Harmadlagosan annak megállapítását kérték, hogy a szerződés a nagymértékű árfolyamváltozás miatt bekövetkező indítványozói teljesítés ellehetetlenülése okán megszűnt. Negyedlegesen állították, hogy a szerződés harmadik személy teljesítése miatt megszűnt. Az indítványozók arra az esetre, ha a bíróság a fentieket nem állapítja meg, a felmondás érvénytelenségére is alapították keresetüket arra hivatkozással, hogy a nem létező, semmis szerződést nem lehet felmondani. Esetükre vonatkoztatva állították, hogy a jogosulti késedelem kizárja a kötelezeti késedelmet. Érvényes követelés hiányában a végrehajtásból befolyt összeg jogalap nélküli gazdagodást jelent az alperes részére. Állították, hogy az alperes tisztában volt az árfolyamváltozás irányával, de az indítványozók előtt azt elhallgatta.
- [5] Az I. rendű alperes a kereseti kérelem elutasítását kérte, annak tartalmi hiányosságaira való hivatkozással. Érdeemi ellenkérelme szerint a felperesek a szükséges tájékoztatást megkapták és ezt aláírásukkal elismerték. Ennek bizonyítására tanúk meghallgatását indítványozta. Állította, hogy a szerződés nem semmis, így a felmondás sem jogszerűtlen. A szerződés létre nem jöttére való indítványozói hivatkozást alaptalannak találta. A harmadik személy részéről való teljesítést vitatta. A követelés ellehetetlenülése tekintetében arra hivatkozott, hogy pénzszolgáltatás nem tud lehetetlenülni.
- [6] Az elsőfokú bíróság az indítványozók keresetét elutasította és megállapította a kölcsönszerződés és jelzálogszerződés az indítványozók és az I. rendű alperes között érvényesen létrejött, annak megkötésekor érvénytelenségi ok nem állt fenn. Az egyoldalú kötelezettségvállaló közjegyzői okirat is tartalmazza, hogy az indítványozók a szerződés tartalmát megismerték és tudomással bírnak arról, hogy a törlesztőrészletek átváltási árfolyama a futamidő alatt módosulhat. Az elsőfokú bíróság utalt arra is, hogy a 6/2013. PJE határozat értelmében az nem vizsgálendő, hogy a kölcsönszerződések mögött állt-e deviza forrás. Rámutatott a lehetetlenülést

állító indítványozói hivatkozás vonatkozásában arra, hogy a bírói gyakorlat szerint a deviza alapú kölcsön-szerződés nem lehetetlen szolgáltatásra irányuló szerződés.

- [7] 2.2. Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben az indítványozók nyújtottak be fellebbezést, melyben elsődlegesen kérték az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság utasítását a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára, másodlagosan kérték az ítélet megváltoztatását, a végrehajtás megszüntetését, mert a szerződés nem jött létre, vagy semmis, illetve lehetetlenült. Fellebbezésükben az európai uniós jog elsőbbségét hangsúlyozták a tagállami joggal szemben. Sérelmezték, hogy elsőfokú bíróság nem vizsgálta a becsatolt okirati bizonyítékaikat, valamint a szerződés létre nem jöttével kapcsolatos hivatkozásait. Vitatták továbbá a bíróság tényfeltárási tevékenysége teljességét és jogkövetkeztetését.
- [8] Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helyben hagyását kérte, fenntartva az indítványozók kérelmével szembeni kifogásait. Állította, hogy az érvénytelenség körében levezetett számítás alapvetően hibás.
- [9] A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet – a kereseti illeték megfizetésére való kötelezés mellőzésével – helyben hagyta, az indokolást részben kiegészítette.
- [10] Előre bocsátotta, hogy hatályon kívül helyezési okot nem észlelt, az elsőfokú bíróság a keresetet elbírált, az teljes egészében elutasította, indokolásából jogi álláspontja kitűnik, ugyanakkor az indokolást a peranyag alapján az alábbiak szerint egészítette ki.
- [11] A szerződés létrejöttére vonatkozó jogszabályi előírások részletes ismertetése után rámutatott, hogy a szerződés minden a jogszabályokban előírt lényeges elemet tartalmazott, „II. A kölcsön kondíciói” szerinti feltételek elfogadását az indítványozók maguk sem vitatták. Hangsúlyozta, hogy az alperesi kölcsönfolyósítás és az indítványozó több évig tartó teljesítése okán a szerződési akarat ráutaló magatartással is kifejezettek tekinthető lenne, még akkor is, ha nem foglalták volna írásba a szerződési kondíciókat.
- [12] Alaptalannak találta azt az indítványozói álláspontot, miszerint az elsőfokú bírósági döntés nem terjedt ki a teljesítés lehetetlenülésére. Osztotta az elsőfokú bíróságnak ebben a körben kialakított érvelését is. A másodfokú bíróság rámutatott arra, hogy az elsőfokú bíróságnak a 2. számú hiánypótló végzése, – melyben arra hívta fel az indítványozókat, hogy amennyiben a szerződést támadják, terjesszenek elő erre vonatkozó keresetet – a jogszabályi előírásoknak nem teljesen felel meg, így a felhívást az 1/2014. (VI. 30.) PK véleményben foglaltakra is figyelemmel pótolta. Ezt követően az indítványozók a Pf. 9. sorszám alatti beadványukban a kölcsönszerződésüknek a Kúria 2019. június 19-i állásfoglalásában foglaltak szerinti érvényessé nyilvánítását kérték. Az indítványozók beadványukból kitűnően az állásfoglalás II.2.2. pontja szerinti 20%-os árfolyamkockázat vállalására hajlandóak voltak.
- [13] A másodfokú bíróság azonban a Pf. 9. szám alatt előterjesztett keresetet is érdemi tárgyalásra alkalmatlannak ítélte, mert az részben nem felelt meg a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvényben a határozott kérelem feltételeként előírt követelményeknek.
- [14] A másodfokú bíróság megállapítása szerint az I. rendű alperes helyesen hivatkozott arra, hogy az indítványozók beadványa az elszámolások tekintetében hibás adatokat tartalmazva nem tett eleget a határozott kereseti kérelem követelményének. Ezek következtében – szabályszerű kereset előterjesztésének hiányában – a bíróságnak a szerződés érvénytelenségét nem kellett vizsgálnia, ezzel kapcsolatban a bizonyítási eljárás lefolytatására, az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére sem volt szükség. Így a másodfokú bíróság mellőzte az elsőfokú bíróság ítéletéből a szerződés érvényességére, ezen belül az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás megfelelésére vonatkozó megállapításokat.
- [15] 2.3. A jogerős döntéssel szemben az indítványozók nyújtottak be felülvizsgálati kérelmet, amelyben kérték az elsőfokú ítéletre kiterjedően a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat meghozatalára utasítását. Vitatták az eljáró bíróságok tényállás feltárást, jogszabály értelmezését, bizonyíték értékelését és állították, hogy a bíróság olyan „virtuális keresetről” döntött, ami nem lett írásba foglalva”.

- [16] A Kúria az eljárási jogszabályok előírásai szerint az indítványozók felülvizsgálati kérelmét mint érdemi elbírálásra alkalmatlant, hivatalból elutasította. Indokolásában felidézte a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 272. § (2) bekezdése rendelkezéseit, miszerint „[a] felülvizsgálati kérelemben meg kell jelölni azt a határozatot, amely ellen a felülvizsgálati kérelem irányul, azt, hogy a fél milyen tartalmú határozat meghozatalát kívánja, továbbá elő kell adni – a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése mellett –, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja”. Mindezen minimális, konjunktív és kógens tartalmi elemek bármelyikének hiánya a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasítását eredményezi. A Kúria végzésében megállapította, hogy az indítványozók felülvizsgálati kérelme ennek a törvényi feltételnek nem tett eleget, mert nem fejtették ki érveiket, hogy a bíróságok jogszabály értelmezése miért volt jogszabálysértő. A döntés vélt hiányára vonatkozó érvelésük és az ezzel kapcsolatosan megjelölt jogszabályhelyek között hiányzik a tartalmi összefüggés és általában a jogi indokolás.
- [17] A kúriai indokolás összességében megállapította, hogy „a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabálysértést kell a jogi érvelésnek alátámasztania. A pontosan megjelölt és idézett jogszabálysértés jogi érvelés nélkül, illetve e jogszabályhelyekkel nyilvánvalóan nem összefüggő jogi érvelés nem elegendő a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálásához.”
- [18] 3. Az indítványozók ezt követően nyújtották be alkotmányjogi panaszukat, megjelölve az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdése, M) cikk (2) bekezdése, I. cikk (1) bekezdése, II. cikke, IV. cikk (1) bekezdése, V. cikke, XII. cikk (1) bekezdése, XIII. cikk (1) bekezdése, XV. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikke(1) és (7) bekezdései sérelmét, és megismételte a kereseti kérelmükben foglaltakat.
- [19] 3.1. Az Alaptörvény I. és II. cikkei sérelme körében állították, hogy a „teljesítés kényszere következtében olyan gazdasági szükséghelyzetbe kerültek, mely a cselekvési autonómiájukat, az önrendelkezési szabadságukat kiüresítette, ez a helyzet pedig emberi méltóságukat sérti”.
- [20] Az Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdése szerinti szabadsághoz és személyes biztonságukhoz való joguk sérelme kapcsán állították, hogy „a bankok tisztességtelenül jártak el, amikor a valuta árfolyam mozgását tekintve nem tájékoztatták egyénileg az adósokat”.
- [21] A bírósági döntések azért sértették az Alaptörvény V. cikke szerinti jogtalan támadás elhárításához való jogukat, mert a szerződés semmis volt, a „tartozás összege végtelenített, a panaszosok vagyonában indokolatlan hátrányt okoztak”.
- [22] Állították, hogy a bírósági döntések sértették az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése szerinti vállalkozáshoz való jogukat, mert a devizaalapú szerződés „indokolatlanul korlátozza a vállalkozás szabadságát [...] A szerződéses partnerek szerződésbeli egyensúlyát kellett volna a döntésekkel biztosítani, adott esetben a végrehajtást megszüntetni.”
- [23] Az Alaptörvény XIII. cikkében biztosított tulajdonhoz való jog sérelmét azért állították a bírói döntések vonatkozásában, mert a deviza szerződések tartozás összege értelmezésük szerint végtelenített és ezáltal „a többletfizetés követelésnek helybenhagyásával”, valamint „az adósok ingó és ingatlanvagyonának kilátásba helyezett elkobzásával” semmis feltételt szabtak.
- [24] Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése sérelmét abban látták, hogy „a döntések a szerződések indokolatlan és az adósokat sújtó negatív megkülönböztetése változatlanul hagyása sérti a törvény előtti egyenlőség elvét.” Az indítványozók hátrányos megkülönböztetésként értékelték, hogy a bíróságok figyelmen kívül hagyták érveiket, miszerint az alperes az MNB napi árfolyamindexe alapján az árfolyamkockázatokkal tisztában volt.
- [25] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joguk sérelmét azért állították, mert nem értettek egyet a bírói jogszabály értelmezéssel. Az indítványozók szerint ugyanis a „fogyasztói szerződésekkel kapcsolatos bírósági eljárások során a bizonyítási teher a bankot terheli”. Vitatták továbbá azt az ítéleti indokolást, miszerint pénztartozás esetén a lehetetlenülés nem értelmezhető. A tisztességes eljárás elvét amiatt is sérültni vélték, mert értelmezésük szerint az eljáró bíróságoknak fel kellett volna függeszteniük az eljárást, míg az „előkérdés”, a nem megfelelő, tisztességtelen tájékoztatás tisztázódik. A fegyverek egyenlősége elvének sérelmét a bizonyítási teher elosztása miatt állították, mert értelmezésük szerint „nem a jogban járatlan panaszosnak kell bizonyítani, hanem a jogi szakértelemmel rendelkező ellenérdekű félnek”.

- [26] Az indítványozók állították, hogy a bírósági döntések nem tesznek eleget az indokolási kötelezettségnek, mert „az élő joggal ellentétes vagy azt figyelmen kívül hagyó jogértelmezés nem lehet helytálló, nem lehet összhangban a gyakorlatban ténylegesen érvényesülő joggal”. Ezzel összefüggésben a jogállamiság és a jogbiztonság sérelmét – alaptörvényi megjelölés nélkül – amiatt látták, mert a Kúria jogegységi döntése „visszamenőleg változtatta meg a jogi feltételeket”. Állították, hogy ez a Kúria „hatáskörének túllépését” eredményezte, és a „visszamenőleges jogalkotás tilalmába ütközik”. „A visszamenőleges jogértelmezés – mivel jogbiztonságot veszélyeztet –, sérti a tisztességes eljárás elvét.”
- [27] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való joguk sérelmét az indítványozók abban látták, hogy nem került sor érdemi felülvizsgálatra. Ennek körében állították, hogy a Kúria „mondvacsinált jogszabályértelmezéssel relativizálja a petítum egyértelmű megfogalmazását”.
- [28] Alkotmányjogi panaszukat kiegészítették az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdése megjelölésével, továbbá a 3298/2014. (XI. 11.) AB határozatra hivatkozva állították, hogy „a szerződési szabadság mint önálló alkotmányos jog védelmi szintje más, [...] korlátozása akkor lehet alaptörvény-ellenes, ha a korlátozásnak nincs alapos oka, a korlátozás nem ésszerű”. Indítványkiegészítésükben állították, hogy „a szerződési szabadság az Alaptörvény M) cikkéből és a XIII. cikk (1) bekezdéséből következik, tehát nem alapvető jog, azonban önálló alkotmányos jogként élvezzi az Alaptörvény védelmét, és olyan Alaptörvényben biztosított jognak minősül, amelynek sérelmére az Abtv. szerinti alkotmányjogi panasz alapítható”. Értelmezésük szerint a korlátozás alkotmányossága nem az ésszerűségi tesztet alkalmazva bírálendő el.
- [29] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [30] 4.1. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az (1b) bekezdés e) pontja alapján pedig a kérelem akkor határozott, ha indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a kifogásolt bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [31] Ennek a feltételnek az indítvány az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése, II. cikke, IV. cikk (1) bekezdése, V. cikke, XII. cikk (1) bekezdése, XIII. cikk (1) bekezdése, XV. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (7) bekezdéseivel kapcsolatos hivatkozások tekintetében nem tesz eleget. Az Alaptörvény ezen hivatkozott rendelkezései sérelmét az indítványozók az eljáró bíróságok és a Kúria indítványozóktól eltérő jogértelmezésével összefüggésben állították és érvelésükben alkotmányjogi értelemben értékelhető indokolást nem fogalmaztak meg.
- [32] 4.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdésének a) pontja értelmében az indítványozó csak Alaptörvényben biztosított jogának sérelmére történő hivatkozással nyújthat be alkotmányjogi panaszt. Az indítványozó által felhívott Alaptörvény E) cikk (2) bekezdése, M) cikk (2) bekezdése nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot, így arra az indítványozó panaszában nem hivatkozhat.
- [33] 4.3. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Ez alternatív feltétel, bármelyik megléte indokot ad a befogadásra.
- [34] Az Alkotmánybíróság erre tekintettel a befogadhatóság tartalmi feltételeivel összefüggésben az indítvánnyal kapcsolatban a következőket állapította meg. Alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tekinthető kérdést az indítványozó nem fogalmazott meg.
- [35] A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése] állított sérelme kapcsán az Alkotmánybíróság megvizsgálta az indítványozó érveit annak megítélése érdekében, hogy ezek az érvek felvetik-e bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét.
- [36] Az Alkotmánybíróság az indítvány egészét illetően megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszban foglalt érvelés valamennyi alaptörvényi rendelkezés, így a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme tekintetében is ugyanazon az indítványozói érvelésen alapult, melyben az indítványozók panaszukban a támadott ítéleteknek alapvetően tartalmi kritikáját fogalmazták meg, vitatva azok jogértelmezését és következtetését; azaz az említett alaptörvényi rendelkezések sérelmét összességében abban látták, hogy a számukra kedvezőtlen bírósági

döntések az alkalmazandó jogszabályokat az indítványozók felfogásától eltérően értelmezték és alkalmazták. Ezek a kérdések szakjogi-törvényességi kérdéseknek minősülnek, amelyek alkotmányossági aggályokat nem vethetnek fel, és amelyeknek vizsgálatára az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel.

- [37] A felmerülő jogkérdéseknek az indítványozó felfogásától eltérő bírói megítélésével kapcsolatban az Alkotmánybíróság rámutat gyakorlatára, miszerint „az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; [...]}. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; [...]}. {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]} „Sem a jogállamiság elvont elve, [...] sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {Először lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}
- [38] Az indokolt döntéshez való jog állított sérelmét illetően az Alkotmánybíróság rámutat a tisztességes bírósági eljáráshoz és indokolt bírói döntéshez való jog gyakorlatára, miszerint „a »*fair trial*« olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [29]}. Az indokolt bírói döntéshez való jog az eljárás tisztességességének alkotmányos követelményrendszerén [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] belül azonosított részjogosítvány.”
- [39] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is megerősíti azt a gyakorlatát, hogy „[a]z alkotmányos előírás ugyanakkor kizárólag az eljárási törvényekben foglaltak szerint kötelezheti a bíróságot a döntésének alapjául szolgáló indokok bemutatására. Ebből következik, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény e szabályát mindig együtt olvassa a jogvita jellege, és az adott ügy típusa által kijelölt konkrét eljárásjogi szabályokkal. [...] Figyelemmel az Alaptörvény 28. cikkében előírt jogszabály értelmezési kötelezettségre is, az Alkotmánybíróság azt vizsgálja, hogy az indokolási kötelezettséget előíró eljárási jogszabályokat a bíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott követelményeknek megfelelően alkalmazta-e. [...]
- [A]z Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. A tisztességes eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposítással megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket.” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]–[34]}
- [40] Az eljáró a bíróságok az indítványozóknak az ügy lényegi részeire vonatkozó valamennyi észrevételét kellő alaposítással megvizsgálták, és ennek értékeléséről határozatukban részletesen számot adtak.
- [41] Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy a visszaható hatályú jogalkotás vagy ilyen jogértelmezés esetleges sérelme az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint nem hozható a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésbe. A jogállamiság és a jogbiztonság sérelme az Alaptörvény más, az indítványozók által megjelölni elmulasztott rendelkezésével hozható összefüggésbe, ugyanakkor ezt az állított sérelmet is – részletesebb kifejtés nélkül – az indítványozók a sajátjukétól eltérő – szakjogi-törvényességi kérdésnek minősülő érvekkel támasztották alá.
- [42] A fentiekből következően a bírói döntések alaptörvényességének kételye az indítványozó által alkotmányjogi panaszában megjelölt okokból nem merült fel. A támadott döntés mindezekre tekintettel a jelen ügyben feltárható összefüggések alapján – alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség hiányában – nem képezhetette érdemi vizsgálat tárgyát.

[43] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására – mivel részben az Abtv. 27. § (1) bekezdés *aeah*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. március 30.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörchneré dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1911/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3163/2021. (IV. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.20.343/2019/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély jogi képviselő nélkül eljárva az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Fővárosi Törvényszék 31.P.22.350/2017/11. számú ítélete, a Fővárosi Ítéltábla 5.Pf.20.203/2018/11/II. számú ítélete, valamint a Kúria Pfv.IV.20.343/2019/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítvány benyújtását megelőző bírósági jogkörben okozott kár megtérítése iránt indított pernek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] 2.1. Az indítványozót az elsőfokú szabálysértési hatóság bírság megfizetésére kötelezte, mert a közúti közlekedés során az adott helyen megengedett sebességnél gyorsabban közlekedett. A hatósági határozat ellen az indítványozó fellebbezett, mert álláspontja szerint a sebességkorlátozó tábla kihelyezése szabálytalan volt és a mérést rögzítő rendőrségi gépjármű szabálytalanul parkolt. A másodfokú hatóság az elsőfokú hatóság határozatát helybenhagyta.
- [4] A határozattal szemben az indítványozó keresettel élt a Budapest Környéki Törvényszéknél, a Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) közigazgatási határozata bírósági felülvizsgálatát kérve. A II. rendű alperes a keresetet elutasította, és döntésében rögzítette, hogy a hatóság a tényállást feltárta, a határozatok a jogszabályi előírásoknak maradéktalanul megfelelnek.
- [5] Ezt követően az indítványozó a jogerős ítélet elleni felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához (a továbbiakban: I. rendű alperes), melyben annak megállapítását kérte, hogy a II. rendű alperes nem vizsgálta azt, hogy a közigazgatási hatóságok a tényállást teljes körűen feltárták-e, ezért jogsértő határozatot hoztak.
- [6] Az I. rendű alperes a II. rendű alperes jogerős ítéletét hatályában fenntartotta. Indokolásában – oszta a II. rendű alperes érveit –, rámutatott arra, hogy az indítványozó által jogszabálysértőnek tartott közúti közlekedési tábla kihelyezésének módja és helye a határozat jogsértő voltának megállapításához nem vezethet, annak vizsgálata meghaladná az „ügy kereteit”. Az indítványozó tévesen értelmezte (általa) állítólagosan jogsértő módon keletkezett adatok alapján fennálló határozathozatali tilalmat [a közigazgatási bírsággal sújtandó közlekedési szabályszegések köréről, az e tevékenységekre vonatkozó rendelkezések megsértése esetén kiszabható bírságok összegéről, felhasználásának rendjéről és az ellenőrzésben történő közreműködés feltételeiről szóló 410/2007. (XII. 29.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 12. § (8) bekezdése rendelkezéseit], mert az kizárólag képfelvelekre vonatkozik, amelyeket közreműködő igénybevételel szerez a hatóság. Nem képezhetette vizsgálat tárgyát az sem, hogy a mérést végző rendőrségi személygépkocsi a mérés végzésekor szabálytalanul állt-e a forgalomtól elzárt területen vagy sem.
- [7] 2.2. Az indítványozó ezt követően bírósági jogkörben okozott kár megtérítése iránt indított pert az ügyében eljáró I. rendű alperessel és II. rendű alperessel szemben, kérve az eljáró bíróságok egyetemleges felelőssége megállapítását.
- [8] Az indítványozó keresetében a korábbi kereseti érveivel összefüggésben állította, hogy az I. rendű és a II. rendű alperesek eljárása jogszabálysértő volt, mert egyrészt vitatva jogszabályértelmezésüket, azt részrehajlónak

találta, másrészt azért, mert nem állapították meg a közigazgatási hatósági határozat jogellenességét. Állította, hogy a sebességkorlátozó tábla kihelyezésének módja „sérti az emberi méltóságot”.

- [9] Az I. rendű alperes a kereset elutasítását kérte, vitatva annak jogalapját és összecszerűségét, hivatkozott arra, hogy sem alapjogi sérelem, sem jogszabálysértés az eljárás során nem történt. Állította, hogy a felülvizsgálati kérelem elbírálásra került, a perbeli esetben nem volt megállapítható olyan körülmény, amely a döntés felülmérlegelését indokolta volna (a tényállás feltáratlansága, iratellenessége vagy okszerűtlensége, illetve logikai ellentmondást tartalmazó volta). A II. rendű alperes a helyesen megállapított tényállásból helytálló jogi következtetést vont le. Nem vizsgálhatta az indítványozó által sérelmezett mérést végző rendőrségi személygépkocsi parkolása és a sebességkorlátozó tábla kihelyezése körülményeit. Az I. rendű alperes ítéletében utalt arra, hogy azon a tényen felül, hogy a felperes terhére a sebességtúllépés megállapítható volt a döntés meghozatalakor, a hatóságnak mást nem kellett figyelembe vennie.
- [10] A II. rendű alperes a kereset elutasítását kérte, vitatva annak jogalapját és összecszerűségét, hivatkozott arra, hogy téves vagy hibás jogalkalmazás részéről nem történt. A pert az indítványozónak az út kezelőjével szemben kellett volna megindítania, a rendőrségnek az alapügyben kizárólag arra volt hatásköre, hogy vizsgálja a közlekedési szabályoknak az indítványozó általi betartását. Hivatalból sem a rendőrség, sem a bíróság nem vizsgálhatja az út tulajdonosának perben állása nélkül a közúti jelzések kihelyezésének jogszerűségét.
- [11] Az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék a keresetet elutasította. Ítéletének indokolásában rámutatott arra, hogy az ítélezési gyakorlat szerint a bírósági eljárásban kártérítési felelősség megállapítását a lényeges anyagi és eljárási szabálysértés, a tények kirívóan okszerűtlen értékelése alapozhatja meg; a munka jellegével együtt járó jogszabály alkalmazási és értelmezési eltérések a felróhatóság körén kívül esnek (BDT 2009.2024.). Vizsgálatának tárgya az volt, hogy megállapítsa, történt-e az I. és a II. rendű alperesek részéről lényeges anyagi- vagy eljárási szabálysértés, ami a kártérítési felelősségüket megalapozza. Megállapította, hogy az alperesek eljárásukban a bizonyított tényeket okszerűen értékelték, részükről anyagi- vagy eljárási jogszabálysértés nem történt, az indítványozó által hivatkozott körülményeket is értékelték, indokolták a sebességkorlátozó tábla kihelyezés szabályossága vizsgálata mellőzésének jogszabályi okát, kifejtették a Korm. rendelet helyes értelmezését, indokolták a rendőrautó helye vizsgálatának mellőzését. Helyesnek találta a II. rendű alperes hivatkozását arra, hogy a jogalkotó a közlekedési jelzések kihelyezésével kapcsolatos felelősséget az út tulajdonosára, üzemben tartójára telepítette; a hatóság és a bíróság kizárólag azt vizsgálhatta, hogy az indítványozó megtartotta-e a közlekedési szabályokat. Az út tulajdonosának, kezelőjének a perben állását, perbevonását a közigazgatási eljárás szabályai és a polgári perrendtartás szabályai is kizárják. Rámutatott, hogy az a körülmény, miszerint az indítványozó a határozatok indokolását nem tudja elfogadni, nem igazolja azt, hogy az alperesek határozatai jogszabálysértőek lennének. Az alperesek részéről sem anyagi- sem eljárási jogszabálysértés nem történt, jogellenes magatartást nem tanúsítottak, így kártérítés megállapítására nincs lehetőség.
- [12] 2.3. Az elsőfokú döntéssel szemben az indítványozó terjesztett elő fellebbezést, melyben kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereseti kérelmének megfelelő döntés meghozatalát. Vitatta a támadott döntés jogértelmezését és állította, hogy esetében a feltáratlan tényállásra nem lehetett volna határozatot alapozni, a hatósági határozatot hatályon kívül kellett volna helyezni és a rendőrséget új eljárásra kellett volna utasítani, előírva a tényállás teljes felderítése kötelezettségét és annak vizsgálatát, hogy a sebességkorlátozó tábla helyesen volt-e kihelyezve. Az indítványozó állította, hogy az ok nélküli bírságolás folytán sérült az emberi méltósághoz való joga.
- [13] Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében kérte az első fokú ítélet helybenhagyását, mert az elsőfokú bíróság a tényállást megalapozottan állapította meg és helyesen következtetett a kereset megalapozatlanságára. Azon a tényen túl, hogy a felperes terhére a sebességtúllépés megállapítható volt, a döntés meghozatalakor a hatóságnak mást nem kellett figyelembe vennie, a bíróságot további bizonyítás nem terhelte.
- [14] A II. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte arra hivatkozással, hogy általa nem merült fel hibás jogalkalmazásban megnyilvánuló jogellenes magatartás. Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy sem a hatóságnak sem a bíróságnak nem volt hatásköre vizsgálni a sebességkorlátozó közlekedési tábla kihelyezésének jogszerűségét. Osztotta az elsőfokú bíróság jogértelmezését mind a Korm. rendelet szabályai tekintetében, mind abban, hogy a tábla kihelyezése miatti sérelmét az indítványozó az út kezelőjével szemben érvényesítheti. A II. rendű alperes vitatta a jogsértés tényén túl a kár bekövetkeztét és annak összegét is, mivel az indítványozó nem igazolta, hogy a perben érvényesíteni kívánt összegeket tény-

legesen megfizette volna, nem igazolta továbbá az okozati összefüggés fennálltát sem, és állította, hogy a két alperes egyetemleges marasztalása fogalmilag kizárt.

- [15] A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítéletet teljes terjedelmében felülvizsgálta és részben megváltoztatta, az I. rendű alperest az indítványozó javára 96 000 forint megfizetésére kötelezte. A Fővárosi Ítéltábla indokolása szerint az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg; az elsőfokú bíróság döntésével és annak jogi indokaival azonban csak részben értett egyet. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg, hogy a hatóság és az alperesi bíróságok eljárásának kereteit a közlekedési jelzés kihelyezésének vizsgálata meghaladta volna, a jelzőtábla elhelyezése szabályossága és észlelhetősége vizsgálandó lett volna, az elsőfokú hatóságot a tényállás tisztázása érdekében új eljárásra kellett volna utasítani. Az ítéltáblai indokolás szerint az elsőfokú bíróság arra helyesen következtetett, hogy a mérést végző rendőrautó helye vizsgálatának a sebességtúllépés szempontjából nincs jelentősége, az a mérési eredmény jogszerűségét és felhasználhatóságát nem érinti. Úgy foglalt állást, hogy az I. rendű alperes részéről a tényállás tisztázásának elmaradásához fűződő jogkövetkezmények levonásának elmulasztása olyan nyilvánvaló, súlyos jogalkalmazási hiba, amely jogalkalmazói jogellenességet megalapozó körülmény. Mivel azonban az I. rendű alperes nem rendelkezett a II. rendű alperes ítéletének megváltoztatásáról és a hatósági határozat hatályon kívül helyezéséről, így az alapeljárás költségei az indítványozó terhén maradtak, ezért azt az I. rendű alperesnek kell megtéríteni. Nem tartotta azonban megalapozottnak az indítványozó további kárigényeit.
- [16] 2.4. A jogerős ítélet ellen az I. rendű alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, melyben elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését kérte, az elsőfokú bíróság ítéletének részben megváltoztató részében, és ebben a körben az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását indítványozta. Másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését kérte az elsőfokú ítéletre is kiterjedően, és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára történő utasítását indítványozta. Indokolása szerint az I. rendű alperes a jogszabályoknak megfelelően járt el, hangsúlyozva a Kúria felülvizsgálati kérelemhez kötöttségét és a felülvizsgálati eljárásban érvényesülő felülmérlegelés tilalmát. Jogszabálysértőnek tartotta a jogerős ítélet azon megállapítását, miszerint a hatóságoknak vizsgálniuk kellett volna a tábla kihelyezésének módját.
- [17] Álláspontja szerint téves a jogerős ítélet azon következtetése, miszerint a közigazgatási határozatot hatályon kívül kellett volna helyezni és az elsőfokú hatóságot új eljárásra kellett volna kötelezni. Vitatta az ítéleti következtetés indokolását az alperesek egyetemleges marasztalásának körében, bár más jogszabályi rendelkezés alapján ugyanerre a jogkövetkeztetésre jutott. Hivatkozott arra, hogy a felülvizsgálati eljárásban hozott érdemi döntés végleges, annak jogszabálysértő voltára a perbeli kereset előterjesztésével nem lehet megalapozottan hivatkozni, az eljárás nem válhat árnyékperré. Állította, hogy ha a hatóságoknak a jogszabályi rendelkezések alapján vizsgálnia kellett volna a sebességkorlátozó tábla kihelyezésének módját, még abban az esetben sem volt az I. rendű alperes magatartása kirívóan súlyos jogértelmezési, jogalkalmazási tévedés. Az I. rendű alperes megfelelően megindokolt határozatában logikailag zárt egységet alkotó ítéletében eltérő jogi álláspontját kifejtette azzal kapcsolatban, hogy az adott eljárás kereteit meghaladja az indítványozó által egyébként észlelt és elismert jelzőtábla elhelyezés módja vizsgálata. Hivatkozott arra, hogy a felelősségi elemek közül a kár és az okozati összefüggés is hiányzik, ezeket az indítványozó nem bizonyította, így az ítéletek jogsértően marasztalták el az alperest. Másodlagos kérelmét azzal indokolta, hogy az elsőfokú bíróság jogalap hiányára alapítva utasította el a keresetet, ezért mellőzte a kárösszszerűségének vizsgálatát. A másodfokú bíróság azonban érdemben bírálta el az igényt attól függetlenül, hogy az I. rendű alperes vitatta az indítványozó tényelőadásait és a kártérítésösszszerűségét az indítványozó nem bizonyította. Sérelmezte, hogy a Kúria olyan eljárásban jár el, amelyben maga korábban mint alperes vett részt. Az indítványozó felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte korábbi hivatkozásai alapján.
- [18] 2.5. A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezését hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróság ítéletét ebben a körben helybenhagyta. Előre bocsátotta a BH2013.69. számú eseti döntésre hivatkozva, hogy az ügyben annak ellenére is eljár, hogy az elsőfokú és másodfokú eljárásban maga is alperesként vett részt, mert ilyen esetben a Kúria kizárására nem kerülhet sor, mivel nem maradna olyan más bíróság, amely felülvizsgálati hatáskörében eljárhatna. Megállapította, hogy a jogerős ítélet sérti a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályi rendelkezéseket. A következetes bírói gyakorlat szerint a mérlegelést nem igénylő, egyértelmű jogszabályokkal ellentétes alkalmazás, értelmezés esetén állapítható meg a jogalkalmazó szervek kártérítési felelőssége. Indokolása szerint egyértelműen az elsőfokú bíróság azon megállapításával, hogy az I. rendű

alperes magatartása nem volt jogellenes, osztotta azt a következtetését, miszerint a jelzőtábla kihelyezésének vizsgálata meghaladná a felülvizsgálati eljárás kereteit és okszerűen vonta le azt a következtetést, hogy a gyors-hajtás ténye alapján helyesen került kiszabásra a közigazgatási bírság az indítványozóval szemben. Az indítványozó csak állította, de nem bizonyította a sebességkorlátozó tábla nem megfelelő kihelyezését, így ebből következően az I. rendű alperes a felülvizsgálati eljárásban nem vizsgálhatta a bírósági jogkörben okozott kár megtérítése iránti perben meghozott jogerős ítéletben tévesen hiányolt tényeket, mert az a korábbi eljárásban benyújtott felülvizsgálati eljárás kereteit meghaladta. Ezért a jogerős ítélet jogszabálysértően állapította meg, hogy az I. rendű alperesnek a felülvizsgálati eljárásban a sebességkorlátozó tábla kihelyezése körülményeit vizsgálnia kellett volna.

- [19] Megállapította, hogy a másodfokú bíróság tévesen vonta le azt a következtetést is, hogy a hatóságnak további tényállástisztázási kötelezettsége lett volna és ennek hiányában a jogerős közigazgatási határozatot az I. rendű alperesnek hatályon kívül kellett volna helyeznie és az elsőfokú hatóságot új eljárásra kellett volna utasítania.
- [20] A Kúria rámutatott, hogy a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 2. § (1) bekezdése és 6. §-a értelmében a felülvizsgálati eljárásban hozott érdemi döntés végleges, ebből következően annak jogszabálysértő voltára kereset előterjesztésén keresztül nem lehet megalapozottan hivatkozni, az eljárás nem válhat árnyékperré.
- [21] Mivel a kárfelelősségi elemek közül egyetlen törvényi feltétel hiánya is a kereset elutasításához vezet, így felrögható, jogellenes magatartás hiányában a kárfelelősség sem állapítható meg. Az indítványozó sem kárának bekövetkeztét, sem az ok-okozati összefüggés fennálltát nem bizonyította.
- [22] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát a Fővárosi Törvényszék 31.P.22.350/2017/11. számú ítélete, a Fővárosi Ítéltőábla 5.Pf.20.203/2018/11/II. számú ítélete, valamint a Kúria Pfv. IV.20.343/2019/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve, és megjelölve az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdése valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét.
- [23] Az indítványozó álláspontja szerint a pártatlan bírósághoz való jogát sérti, hogy a Kúria a saját ügyében döntött, és ítéletét – a veszélyhelyzeti szabályokkal visszaélve – tárgyaláson kívül hozta meg. Nézete szerint a másodfokú bíróság ítélete sérti a tisztességes eljáráshoz való jog részének tekintett indokolt bírói döntéshez való jogát, mivel az iratellenes, ellentmondásos. Az indítványozó szerint az ítéletek sértik továbbá a bírósági jogkörben okozott kár megtérítéséhez való jogát, melyet nézete szerint az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése biztosít.
- [24] Indítványában hivatkozott az Alkotmánybíróság 21/2014. (VII. 15.) AB határozat indokolásának [105] bekezdésére, valamint a 67/1995. (XII. 7.) AB határozatára a pártatlan bírósághoz való jog tekintetében, de alkotmányjogi érveléssel nem támasztotta alá, hogy az idézett döntésekben foglaltak miképpen kapcsolódnak ügyéhez. Panaszja 8. oldalán jelezte, hogy kifejezetten kérte tárgyalás tartását; ezt okirattal nem bizonyította.
- [25] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [26] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az (1b) bekezdés e) pontja alapján pedig a kérelem akkor határozott, ha indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a kifogásolt bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [27] Az Abtv. 27. § (1) bekezdésének a) pontja értelmében az indítványozó csak Alaptörvényben biztosított jogának sérelmére történő hivatkozással nyújthat be alkotmányjogi panaszt. Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdése valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmét állította, így mivel Alaptörvényben biztosított jogára hivatkozott, ennek a befogadási formai feltételnek az indítványozó panaszja megfelel.
- [28] Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 29. § és a 31. § szerinti feltételeket.
- [29] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Ez alternatív feltétel, bármelyik megléte indokot ad a befogadásra.

- [30] Az Alkotmánybíróság erre tekintettel a befogadhatóság tartalmi feltételeivel összefüggésben az indítvánnyal kapcsolatban a következőket állapította meg. Alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tekinthető kérdést az indítványozó nem fogalmazott meg. Ezt követően azt vizsgálta, hogy az indítványban felhozott érvek alapján felmerülhet-e a bírói döntés alaptörvényességének kételye.
- [31] 5. Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét azért állította, mert szerinte az eljáró bíróságok ügyében megsértették a pártatlanság követelményét. Az indítványozó vitatta a különböző fokon eljáró bíróságok egybehangzó jogértelmezését és jogi következtetéseit, illetve az ítélet iratellenességét és ellentmondásosságát állítva az indokolt bírói döntéshez való jognak a sérelmére is hivatkozott.
- [32] Az Alkotmánybíróság rámutat a tisztességes bírósági eljáráshoz és indokolt bírói döntéshez való jog töretlen gyakorlatára, miszerint „a »*fair trial*« olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [29]} Az indokolt bírói döntéshez való jog az eljárás tisztességességének alkotmányos követelményrendszerén [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] belül azonosított részjogosítvány.”
- [33] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is megerősíti azt a gyakorlatát, hogy „[a]z alkotmányos előírás ugyanakkor kizárólag az eljárási törvényekben foglaltak szerint kötelezheti a bíróságot a döntésének alapjául szolgáló indokok bemutatására. Ebből következik, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény e szabályát mindig együtt olvassa a jogvita jellege, és az adott ügy típusa által kijelölt konkrét eljárásjogi szabályokkal. [...] Figyelemmel az Alaptörvény 28. cikkében előírt jogszabály értelmezési kötelezettségre is, az Alkotmánybíróság azt vizsgálja, hogy az indokolási kötelezettséget előíró eljárási jogszabályokat a bíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott követelményeknek megfelelően alkalmazta-e. [...] [A]z Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. A tisztességes eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket.” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]–[34]}
- [34] A bíróságok az indítványozónak az ügy lényegi részére vonatkozó észrevételeit kellő alaposággal megvizsgálták, és ennek értékeléséről határozataikban számot adtak. Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy az indítványozó által állított iratellenesség illetve ellentmondásosság valósága esetén sem lenne az indokolt bírói döntés követelményével összefüggésbe hozható.
- [35] Az indítványozó álláspontja szerint a pártatlan bírósághoz való jogot sérti, hogy a Kúria a saját ügyében döntött, és ítéletét – a veszélyhelyzeti szabályokkal visszaélve – tárgyaláson kívül hozta meg. Az Alkotmánybíróság felidézi, hogy a támadott kúriai döntés [25] bekezdésében a Kúria előre bocsájtotta, hogy „a jelen eljárásban a Kúria annak ellenére is eljár, hogy az első és a másodfokú eljárásban maga is alperesként vett részt. A BH2013.69. számú eseti döntés értelmében a Kúria kizárására ilyen esetben nem kerülhet sor, mivel nem maradna olyan más bíróság, amely felülvizsgálati hatáskörében eljárhatna. Az államnak ugyanis az alapjogok érvényesíthetőségével kapcsolatban az Alaptörvény szerinti bírósághoz fordulás jogának érvényesítését biztosítani kell. A bíróságok kizárására vonatkozó szabályok alkalmazása az Alaptörvény I. cikke és XXVIII. cikke, valamint a Pp. 13. § (1) bekezdése és a 14. §, valamint a 18. § (2) bekezdése értelmében nem eredményezheti a Kúria kizárását (BH2016.284.)”
- [36] Az indítványozó állította – de nem igazolta –, hogy a felülvizsgálati eljárásban tárgyalás tartását kérte. A Kúria támadott ítélete [43] bekezdésében rögzítette, hogy a kérelmet a veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III. 31.) Korm. rendelet 29. § (2) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el. A Korm. rendelet hivatkozott rendelkezése a felek közös kérelmére kötelezi a bíróságot tárgyalás ki-

tűzésére. Az indítványozó egyoldalú kérelme ezen eljárási következmény kiváltására nem alkalmas: a tárgyaláson kívül történő elbírálás nem veti fel alaptörvény-ellenesség kételyét.

- [37] Jóllehet a Kúria döntése következtében tárgyalás tartására nem került sor, azonban az indítványozó által felvetettek a Kúria ítélete érdemben reagált. Ezen kérdéseknek az eldöntése olyan szakjogi-törvényességi kérdés, aminek felülbírálatára az Alkotmánybíróság egyébként sem rendelkezik hatáskörrel.
- [38] Az indítványozó az említett alaptörvényi rendelkezés sérelmét az előbbieken túlmenően összességében abban látta, hogy a számára kedvezőtlen bírósági döntések az alkalmazandó jogszabályi rendelkezéseket az indítványozó felfogásától eltérően értelmezték és alkalmazták. Ezek szakjogi-törvényességi kérdéseknek minősülnek, amelyek alkotmányossági aggályokat nem vehetnek fel, és amelyeknek vizsgálatára az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel.
- [39] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is emlékeztet arra, hogy tartózkodik a jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról történő állásfoglalástól {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban megszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}. Önmagában az, hogy az indítványozó a bírósági ítélet érvelését tévesnek, magára nézve hátrányosnak tartja, nem alkotmányossági kérdés, és az az indokolt bírói döntéshez való jogra történő hivatkozással sem tehető azzá.
- [40] A felmerülő jogkérdésnek az indítványozó felfogásától eltérő bírói megítélésével kapcsolatban az Alkotmánybíróság továbbá rámutat töretlen gyakorlatára, miszerint „az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; [...]}. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; [...]}. {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]} „Sem a jogállamiság elvont elve, [...] sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {Először lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}
- [41] A fentiekből következően a bírói döntések alaptörvényességének kételye az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdése sem a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásban nem merült fel.
- [42] 6. A támadott döntés mindezekre tekintettel a jelen ügyben feltárható összefüggések alapján – alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség hiányában – nem képezhettek érdemi vizsgálat tárgyát.
- [43] 7. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására – mivel részben az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában, illetve 52. § (1b) bekezdés e) pontjában, részben pedig a 29. §-ában írott feltételeknek nem felel meg – nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. március 30.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1929/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3164/2021. (IV. 22.) AB VÉGZÉSE

határozat hivatalból történő kiegészítéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa határozat hivatalból történő kiegészítése tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a 2021. február 3. napján kelt, 3043/2021. (II. 19.) AB határozat rendelkező részét az alábbiak szerint kiegészíti.

A kiegészített rendelkező rész helyes szövege a következő:

„Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Budapest Környéki Törvényszék 9.Pf.21.564/2017/8. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azt a Nagykáta Járásbíróság 4.P.20.061/2016/22. számú elsőfokú ítéletére kiterjedő hatállyal megsemmisíti.”

I n d o k o l á s

- [1] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a 3043/2021. (II. 19.) AB határozat rendelkező részének szövegéből – a határozat indokolásának további részeiből is megállapíthatóan – nyilvánvalóan kimaradt az elsőfokú bírósági ítélet megsemmisítésére vonatkozó rendelkezés. Ezért az Alkotmánybíróság, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 63. § (1) bekezdése és az Ügyrend 62. § (2) bekezdése alapján, a helyes szöveg feltüntetésével a határozat rendelkező részét az indokolással összhangban kiegészítette.

Budapest, 2021. március 30.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1771/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG NORMATÍV HATÁROZATAI, VALAMINT AZ EGYÉB SZERVEZETI, MŰKÖDÉSI ÉS SZEMÉLYI ÜGYEKBEN HOZOTT HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 1003/2021. (IV. 7.) AB TÜ. HATÁROZATA

az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló 1001/2013. (II. 27.) AB Tü. határozat módosításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 70. § (1) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján, az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló 1001/2013. (II. 27.) AB Tü. határozat módosításáról az alábbi határozatot hozza:

1. § Az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló 1001/2013. (II. 27.) AB Tü. határozat (a továbbiakban: Ügyrend) 25. § (6) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(6) Az (5) bekezdésben meghatározott hiány esetén az Alkotmánybíróság az eljárását úgy folytatja le, mintha a jogi képviselői meghatalmazás nem jött volna létre, az indítványozót erről értesíti, és az indítványozó személyes eljárása alapján a tájékoztatást és közlést a továbbiakban az indítványozó részére küldi meg.”
2. § Az Ügyrend 27. § (1)–(2) bekezdése helyébe a következő rendelkezések lépnek:
„(1) Az indítványozó jogi képviselőként ügyvédet, ügyvédi irodát, európai közösségi jogászt, illetve kamarai jogtanácsost hatalmazhat meg.
(2) A képviseleti jogosultságot az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvény rendelkezései szerint kell igazolni.”
3. § Az Ügyrend 29. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:
„(3) Ha a beadványozó a 25. § (3)–(4) bekezdésében meghatározott tájékoztatás és a hiánypótlásra való felhívás ellenére a hiányt – a megadott határidőben – nem pótolja, az eljárás további tájékoztatás nélkül megszűnik. Az ilyen módon megszűnt ügyek listáját a főtitkár legkésőbb naptári hónaponként az egyesbíróknak bemutatja, aki azt, egyetértése esetén, végzéssel jóváhagyja.”
4. § Az Ügyrend 31. § (5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(5) A végzést az indítványozóval, valamint az elsőfokú bírósággal kell közölni. A panasz befogadásáról az előadó alkotmánybíró – a Ve. és Nsztv. szerinti eljárások kivételével – az indítványozót, az ellenérdekű felet és az elsőfokú bíróságot értesíti, más érdekeltet értesíthet.”
5. § Az Ügyrend 31. § (6) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(6) Az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozattervezetet terjeszthet a testület elé. Ebben az esetben az előadó alkotmánybíró – a Ve. és Nsztv. szerinti eljárások kivételével – az érdemi elbírálást tartalmazó tervezet előterjesztését megelőzően értesíti az ellenérdekű felet arról, hogy az ügyben alkotmányjogi panaszt nyújtottak be az Alkotmánybírósághoz.”
6. § Az Ügyrend 31. §-a a következő (7) bekezdéssel egészül ki:
„(7) A 31. § (5) bekezdése és a 31. § (6) bekezdése szerinti értesítés során – az ott meghatározott eljárások kivételével – az ellenérdekű felet arról is tájékoztatni kell, hogy az indítványozó által benyújtott alkotmányjogi panasz indítvány anonimizált szövege elektronikusan elérhető az Alkotmánybíróság honlapján.”

7. § Az Ügyrend 45. § (1) bekezdés második mondata helyébe a következő rendelkezés lép:
„A felfüggesztő végzést és az eljárás folytatását elrendelő végzést az Alkotmánybíróság hivatalos honlapján és hivatalos lapjában közzé kell tenni, és arról tájékoztatni kell az indítványozót, alkotmányjogi panasz esetében az elsőfokú bíróságot, valamint az egyéb érdekeltet.”
8. § Az Ügyrend 45. §-a a következő (4)–(6) bekezdéssel egészül ki:
„(4) Megkeresés, hiánypótlásra felhívás, nyilatkozattételre felhívás, valamint a bíróság felhívása a kifogásolt döntés végrehajtásának felfüggesztésére az előadó alkotmánybíró – ha a felfüggesztést a testület rendelte el, a testület – részéről a felfüggesztés időtartama alatt is foganatosítható.
(5) Az eljárás folytatásáról az előadó alkotmánybíró a felfüggesztésre okot adó eljárás befejezéséről történő tudomásszerzéstől számított 30 napon belül végzéssel dönt.
(6) Indokolt esetben az Alkotmánybíróság akkor is elrendelheti az eljárás folytatását, ha a felfüggesztésre okot adó eljárás még nem fejeződött be. Ilyen esetben az eljárás folytatásáról az előadó alkotmánybíró javaslatára a testület dönt.”
9. § Az Alkotmánybíróság teljes ülésének e határozatát a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 26. § (2) bekezdése alapján a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.
10. § Ez a határozat 2021. május 1-jén lép hatályba. Az 1–3. § és 7–9. § rendelkezéseit a hatálybalépéskor folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni kell. A 4–6. § rendelkezéseit a 2021. május 1-jét követően előadó alkotmánybíróra kiszignált ügyekben kell alkalmazni.

Budapest, 2021. március 30.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: XVIII/440/2021.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2021. évi 60. számában.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtktára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Németh Balázs ügyvezető
HU ISSN 2062-9273